

Emil Vachek:

BIDÝLKO

Kapitola první

uvádí nás do domu, který je semenišťem románů a sídlem tří cherubínů, a vylučuje teoretickou hodinu mistra Stavino-hy, hrdiny této práce

- Tak, vy kluci usmrkaný, vy všiváčkové, vy zlodějcký kadeti, vykládal Ferdinand Stavinoha třem zakrslíkům, třepaje melancholicky nádobou, ve které se vytvářel z různých složek silný likér, nazývaný Stavinohou neznámo proč, „ajrkoňák“, vy ste si umínili, že se stanete zlodějema. To vám můžu leda pochválit. Zloděj, to je čovek, kerej se mstí a má z toho pěkný živobytí, až na nějaký maléry semotamo. Vesmír se prej skládá z mnoha takovejch zemích, jako je naše, a na někerej sou prej taky živí tvorové. Ale já bych řek, že se nikde nenajde takovej ksindl jako na naší zemi. Já myslím, že tadle zeměkoule je jakási světová Sibérie, do kerý pámbu dává šecky svý holomky, aby mu to jinde nepokazilo chov. Po těchto slovech Stavinoha otevřel svou nádobu, čichl k ní, a shledav, že tekutina nemá dosud pravou vůni, podal baňku nejstaršímu z hochů.

- Kadle, třepej s tým chvíli, ně se špatně vykládá, dyž mám myslet eště na něco inýho.

- Pae Stavinoha, přerušil ho Karel, vypravujte rači vo tom Herynkovi ze Slanýho.

- Kadle, Kadle, děl Stavinoha káravě, to je vopravdu smutný, že máš tak málo zalíbení pro vnitřní stránku svýho povolání. Teorie, kluci, je důležitá věc. Vona udělá z pacholka anděla, a zrovna naše zaměsknání bylo by bez teorie moc smutný. Zloděj! No jo... S tým je každý hnedky hotovej. Aby se šel čovek rovnou utopit. Každěj plavajzník v kožiše může se na čoveka vytáhnout a nic se mu za to nesmí stát. Ale teďka děme

na to z druhý strany: zloděj je voběť společnosti. Právě tých plavajzníků v kožichách. Aha, kluci, to už vypadá jináč. To je teorie. Vo tym se neučí na žádný škole, tam se učí vo směnce, vo vobchodním právu a štátních bankrotech, slovem, vo vyšším zlodějctví. Kadle, syčuro, třepej pořádně! Má teorie je, že zlodějctví muší bejt, a co muší bejt, není špatný. Muší bejt ze dvouch důvodů. Za předně - aby se vyrovnávaly majetkový rozdíly. Z poctivý práce nikdá nevznikne věcí majetek - ten byl dycky nakradenej anebo zděděnej, a to je pěšky jako za vozem. Proto, kluci, nesmí se nikdá kráct chudejm. Kdo takový lidi vokrade, je lump a nepatří mezi kalakterní zloději. A za druhý - je zlodějctví nutný u lidích, kerý maj vodvahu a mušej ji nějak cvičit.

- No jo, souhlasil Karel, dvanáctiletý kluk, ale zřejmě jen proto, aby ukrátil výklad, jenž ho nudil, ale jak to bylo s tím Herynkem?

- Vy, kluci, ste načisto pokažený biografem, čovek aby vám vypravoval jen samý romány. Šak dojde na Herynka taky, páč i von má místo v teorii. Ale já ted' budu vykládat vo tom Ročildovi. - Á, Ročild, to je taky pěkný! kochal se Karel, jenž měl celou Stavinohovu teorii v malíčku.

- Možná že jo, možná že ne, zvolal hrozivě Stavinoha, ale tak se ně zdá, Kadle, že dostaneš pár do kebuly, esli nebuděš pořádně třepat.

Cherubín Karel počal třepat horlivěji a Stavinoha pokračoval ve svém výkladu, upadaje mimoděk v tón poněkud katedrový.

- Vo tom Ročildovi, co má potomci, kerý sou dnes nejbohačí lidi na světě kromě AMERIKY, kde má každý prasectvo eště věcí rozměry než inde Ročild a jemu podobný sou jedním slovem velezloději, to sou takový špinavci, že si z nich nesmíme

brát příklad. Ročildi sou takoví velký zloději, že je svět drží za svý nejpořádnější vobčani. Já vám chci na jejich příkladě ukázat, jak se dělá majetek. Ten první Ročild známej dějinám byl tak dlouho pořádným čovekem, pokud nepoznal, že mu vlastní ruce nikdá neudělaj miliónek. A jen si to pomyslel, už se sčuch s jedným potřebným vévodou, kerej mu řek: Maj líbr Ročild, má země je chudá a já bych chtěl bejt bohatej - japa bych to měl navlíct?

- Ale, veličenstvo, povídá Ročild, to je snadný: vaše země je bohatá na zdravý chlapy, a tak je vyvážejte do inej země, kde takovejch nemaj dost.

- No jo, povídá zase to veličenstvo, dyby to byli koně, to bych ti to eště věřil, ale menuj ně jednu zemi, kde bych dostal za chlapa tolar.

- Na to povídá Ročild : Ted'ky právě válčí Engličan s Ameriánem a shání lekruti. To by bylo pár sudůch dukátůch za zdravý lidský maso...

- No jo, Ročilde, páá ten vejvoda, to mě už taky napadlo. Von je englickej král se mnou v přízni, a že by platil, to taky vím, ale to přece nende, abych já, vejvoda, prodával svý poddaný jako čokly.

- Wie heisst prodával, veličenstvo, na to ten všivák, nic nebudou prodávat - přenechaj to zboží mně a budem mět voba prachůch jako babek.

- To by šlo, povídá ten korunovanej holomek. A dal nachytat pár tisíc zdavejch chlapůch a Ročild je vodvez jako dobytek do Anglie. Ale Engličani na to neměli dost peněz, a tak Ročild povídá: Tak víte co, chlapi, já vám ty peníze pučím, ale bude to stát patnáct ze sta. A voni si s ním plácli, páč ta Amerika jim vojáci zrovna žrala. Ted' Ročild sám peníze neměl, a tak řek tomu povedenýmu vévodovi: Co byste, veličenstvo,

nechávali zlaťáky ve sklepe, dyž u mě budou mět mladý!...
Pučej mně je do kšeftu a já im z nich dám pět ze sta.

- A co ten vejvoda ? zeptal se nejmladší cherubín Jarda, teprve devítiletý.

- No to se ví, že se ulakomil, pučil je tomu židovi mazanýmu a ten mu je zasejc za pár dních vrátil jako vod těch Engličanůch, a to se ví, že je zasejc dostal zpátky a nakoupil za ně zase inejch věcích, a tak to šlo pořád dál, až měl tolik peněz, že ani nevěděl, co s nima.

- Ale na tom neměl dost, chtěl se stát největším boháčem na světě, a to se mu taky povedlo za napoleónckejch válek.

- To je moc pěkný, kluci, poznamenal cherubín Karel, tohle číhejte.

- Jednou to Napoleón, pokračoval Stavinoha, projel u Waterloo a ten Ročild, kerej si čekal u vojska na vejsledek, horempádem letěl k moři. Byla strašná bouřka, ale von přemluvil jednoho rybáře a ten ho přece převez přes moře. S voběma to bylo móc nahnutý a napili se hodně vody, ale nakonec se ten Ročild přece jen dostal na burzu. To je státem chráněná zlodějárna. Tam byl velkej fofr, páč dyby to byl Napoleón Engličanům natřel, byli by na hromadě. Šichni měli strach, dyž žádný zprávy skrz tu bouřku nepřišly, a najednou se ukáže ten Ročild.

- Lump stará: schválně si vám na to vzal svý nejhorší kvádro a koukal jako hrobník, dyž se zavede krematórium. Dyž to ty Engličani vočíhli, začali vyvádět, jako by už měli v kalhotech, a prodávali renty Ale von je nikdo nechtěl, páč si každej myslel, esi to Anglie prohraje, tak se do toho budou balit syrečky. A ten Ročild navoko prodával taky, ale hned to zase tajně kupoval a ty vostatní renty taky koupil, dyž byly bratru za tenononc. A dyž to měl šechno v kapse, tak povídá: Tak vám,

páni, mockrát děkuju, teď sem největší boháč na světě - ty renty budete zejtra kupovat desetkrát tak draho. A taky jó: druhej den přišla zpráva, že to Napoleón projel, jako dyby měl rakoucký velení, a Ročild vydělal tolik peněz, že toho bylo moc fůr.

- Škoda že Ročild není v Praze, zašeptal cherubín Pepek. To bysme ho voholili!...

- No, Pepíčku, von tady Ročild, pravda, není, ale sou tady jiný gauneři jemu podobný, a tak si, kluci, dycky pomyslete, že mstíte ty ubohý vojáčky, co je Ročild prodával. Kadle, dej to sem, dyť z toho muší bejt tvaroh.

Ale proti očekávání směs nedosáhla dosud své pravé vůně a jednotlivé součástky nebyly dobře sloučeny. Stavinoha zle zaklel.

- Tak vidíte, mí kadeti, tu světovou zlodějnu! Čovek poctivě zaplatí pravej koňák a pravou kořalku, a ten uličník kupecká mu to tak napančuje, že tem věcem samejm se z toho dělá nanic. A tak to máte se ším. Ale se zlodějctvím taky, dyž se nedělá recht.

- Aha, podotkl cherubín Karel labužnický, teď přide ten He-rynek.

- To si uhád, hajzlíčku, teď přide! Ale není to jen tak povídačka vo komeníku na postrašení dětiček. Tadlec povídka má svý jádro a já vím, proč vám ji vypravuju. Hlavně ty, Jardo, dobře votvírej uši, páč to je to nejhlavnější, co mušíš vědět.

- My krademe jen u tramky, na Spartě a na národních slavnostech! oddeklamoval cherubín Karel.

- Ty kluku mizerná, ty bys moh bejt mimořádným docentem na mý zlodějcký akademii, prohlásil Stavinoha uznale. Dobře sis mý slova zapamatoval, ale jen aby ses s nima taky dycky

řídil. A vy vostatní jakbysmet Proč? To vám vysvětlí případ toho Herynka.

- Ale už to je, pae Stavinoha, už to na mou duši je, zajásal cherubín Karel, čichaje k bandasce.

- No, už to vypadá k světu, Kadle. A teď se to dá trochu po-
vařit na malým vohni. Vono to chce svý, jako to naše zaměsk-
nání, a než to bude hotový, povím vám to vo tom Herynkovi.
Teda ten Herynek, lump ze Slanýho, byl vrah. Já pro todle
nejsem ani u svýho nejhoršího nepřítel; na mě je to moc vo-
strý. Ale ten Herynek zabíjel lidi, jako ty, Jardo, si teď zrovna
zabil mouchu. Byl to fici z hospody a měl děvku, kerá ho stála
moc peněz. A tak si vybral jednoho řezníka, počkal si na něj
na silnici za bílýho dne, zabil ho a vzal mu vopasek s třema
tácama a stříbrnej klánečník. A von to byl takovej lotr smělá,
že se ani nebál prodat bryčku i s koněm. To se ví, že to všech-
no natřel, aby se to nepoznalo.

- To je ale co říct! poznamenal od plotny cherubín Karel.

- Četníci byli jako diví, hledali po celý dni, a večír s ním hráli
karty a vo ničom nevěděli. Čapli něký cikáni; zasejc je pustili
a dali do basy chlapa s pimprlovou komedií.

Von ten děda byl sice poloslepej, ale na to voni nedali: do-
kaž, chlape, že si toho řezníka nezabil, říkali. A von už byl z toho
jelen, dyž najednou najdou lidi zabitýho archítka Zahrádku
ze Slanýho, kerej nes zedníkům vejplatu.

- To se ví! Zase Herynek... Zase sebral pár táců, zase hrál
s četníkama ferbla a voni chytili někýho sedláře, kerej se vo
tom archítkovi před deseti rokama špatně vyslovoval. Toho
dědu s pimprlatama pustili, ale sedláře dali před porotu. Klu-
ci, ten sedlár byl hodnej člověk, ale vypadal jako vrah. A páč
byl jednou trestanej, že při muzice pobodal čoveka, voni ho
pro tu vraždu vopravdu vodsoudili.

- Ale právě ten den zabil Herynek třetího čoveka, bohatýho lékárníka na letním bytě. Vykrad mu přitom vilu a byl tak drzej, že si druhou noc přišel pro to vostatní, co nemoh pobrat. Vstane vod karet a povídá vochmajstrovi: Pane vochmajstr, já sem ňákej vospalej..., vochmajstr: No šak já taky muším do služby. Tak dobrou noc.

- Von Herynek neví, že ta služba je u tý vily, že ji hlídaj, a příde tam, zrovna dyž se četníci střídaj. A už mu bylo zle! Honili ho, kluci, stříleli po ňom a flákli mu jednu do stehna, ale von doběh do lesa a tam se skoval. Jenže přitom ztratil nůž, kerej vzal tomu archítkovi. Nazejtří byl z toho velkej ruml, ten k smrti vodsouzenej sedlář plakalradostí, vrchní porotce se na stek zlil a četníci říkali : Toho chlapa, kerej nás přived do takový hamby, mušíme teďky dostat!... Ale proto je eště nepřešla chuť na kartičky a večír se scháněj: de prej je pan Herynek.

- ňák není ve svý kůži, povídá hospockej, celej den se válel.

- Ale sotva to dořek, vokáže se Herynek a povídá: Sněd sem zkažený vejce, ale už sem zase chlapík. Tak hodíme si ferblička, pane vochmajstr?... Takovej to byl chlap. Bylo mu na vomdlení, ale von si poručí a hraje, pije pivo a směje se s četníkama. Pak cejtí, že se mu sešmejk vobvaz, kerej si sám dal, a že mu krev teče po noze. Tak vytáhne nůž, hraje si s ním a jakoby náhodou bodne se do stehna. A ty četníci mu uvěřili a sami ho vodvedli na postel.

- A von se z toho vylízal a myslel si: No, mně se už nemůže nic stát, já mám holt štěstí. A stouplo mu to do hlavy. Pytlík, měl si říct: byl sem už jednou potrestanej tou ránou do stehna, že sem míchal dohromady dvě různé věci, a podruhý to už neudělám. Ale von to udělal docela vobráceně. Zajel si do Rakovníka na jarmark, a jak si tak, nenažranec, myslí, že

se mu dycky šecko povede, zajel rukou do kapcy nějakému strejcovi z Podbořan.

- Jo, to není jen tak, kráct!..., poznamenal cherubín Karel.

-Ba, pravdaže ne, Kadle. Von měl ruku těžkou, a pak: měl bejt potrestanej za drzost. A tak to ten strejda hnedky ucejtil a začal dělat bengál. „Majkót,“ ječel, „já sem, lidičky, vokra-denej! A tys to, chlape, udělal.“ Milej Herynek zapírá, ta jeho milá mu to dosvědčila, ale četníci v Rakovnici nebyli takoví lehkověrní jako ve Slaným, a tak ho pěkně prohlédali a našli u něho medajlónek s podobiznou toho lékárníka, co ho zamordoval. Milej Herynek se vytáčí: To sem jen tak zdvím na silnici! Ale voni už měli podezření, a dyž vočíhli tu jizvu po ráně na stehně, byli jako na koni a honem udělali u něj prohlídku. A než přišel večír, věděli už na něj i ten druhej mord na tom archítkovi. A Herynek povídá: Já už vidím, že sem vám nalít, a ně je teďky šecko jedno. Tak , abyste věděli - toho řezníka sem voddělal taky já.

- Jak to s ním dopadlo? zeptal se Jarda, který tu historii slyšel poprvé.

-No, to si můžeš, prcku, pomyslet! . . . Starej císař pán se náramně dopálil a řek: Ty vraždy, ty bych mu eště vodpus-til, ale že vodil mý cé ká četníci za nos, to už kvůli příkladu muší bejt náležitě potrestáno: ať chlap visí! Tak ho pověsili v Lounech na dvoře kreminálu, a než to událi, ten Herynek zaplakal a povidal: Já mám stek, že mám umřít, ale já sem si to zasloužil , pač sem to míchal dohromady. Dybych já byl zůstal při mordech, nic by se mně nebylo stalo a moh sem to spánembohem dělat dodnes.

Učíniv důkladnou pauzu k zesílení dojmu svých slov, Stavinoha rozšafně takto pokračoval:

- Nikdá, kluci na toho Herynka nezapomeňte. Von poznal pravdu, ale ke svý škodě moc pozdě. Dneska je o ve světě jak v tej švejcarskej fabrice na hodinky, kde každej dělá svůj zoubek v kolečku a nikoho ani nenapadne, že by měl dělat šechny kolečka a péra.

A to platí vo vás taky. Jen jednu věc můžete dělat dobře: estli děláte každou napolovic. Taky každej má talent jen k jednomu. Kdo je poseroutka, dělá jen zeď. Kdo je chytřej, pracuje u elinky jako my. Kdo je chrabřej, chodí na půdy. Zkušný zloději to dobře vědí a nikdá to nemíchaj dohromady. A estli se přece jednou spletou, zde to vodskáčou.

Vykřiknuv to, Stavinoha se zamračil, jako by pociťoval fyzickou bolest.

- Aha, prořekl Karel, teď přide to s tím Kvěchem.

- Jo, teď vám povím, jak se to vosvědčilo na mně samotným. Snad vám nemuším říkat, že nejsem ledajakej zloděj. . . Já mám za sebou už devětačtyrct trestůch a seděl sem už hnedle šest rokůch. Ale dyby mě při každý práci měli chytit, tak bych už musel sedět nějakých tisíc let. A přece sem se taky jednou zmáchal. . . To sem se vám jednou tlačil na Václavským u električky, pěkně sem si vybral nacvaknutej couráček a nemyslím si nic zlýho, dyž mě najednou někdo veme za ruku. Kouknu a vidím: starej Kvěch.

- To je, vysvětloval Karel Jardovi, víceprezident vod zemckýho trestňáku.

- A jakej vícešprezident! Ten dyž vede poroty, to je jako v májovej bouřce. Ana mě má pořádnou žízeň. Já sem tak dalece do tý doby proti němu nic neměl, protože von si dělá svý, a proto přece můžeme jeden druhýho snýst, no, né? Tak ho pěkně pozdravím, ale von si na mě houkne:

- Milej Ferdinande, koukejte se ztratit.

- Prosím, šnosti, já sem nic zlého nevyved, já na to.

- A von: Známe se, Ferdinand: Gevónhajtsdýbštál . . . Marš, synáčku!

- Já se kroutím . . . Sem uraženej, páč sou při tým lidi; a čert mně nedá, a místo abych vodprejsk, povídám: - Prosím, pane vícešprezident, jek ráčej poroučt . . . ačkoli sem, prosím, svobodnej vobčan . . .

- Von se vám na mě podívá shůry jako lupič, dyž chce čoveka rozpárat, a povídá: Dočasně svobodnej, milej Ferdinandě... beztoho ste na svobodě jen z nedopatření A abyste věděl: ste zbavenej vobčanských práv. Vy ste tak málo vobčan jako tadle elektrika.

- Vona to byla, kadeti, vlastně smutná pravda, ale co to jednomu připamatovává ke všemu přede šema lidima! Já sem v tý chvíli ucejtil, že mám na něj takovej stek, že bych mu udělal dovíco. A za nějakej čásek vám ho vidím ve Vrchlickejch sadech, jak tluče špačky na lavičce. Sedí vám tam jako vopilej, klátí se ze strany na stranu a na bříše se mu blejská zlatej klandr. A já si řeknu: I koukejme se, holomka, jak mně naběh do rány... To mně ho sám pámbu posílá. Cherubín Karel poznamenal: - Tak vidíte, pane Stavinoha, a dyby to udělal našinec, dal byste mu jich pár.

- Necintej, Kadlíčku, šak mě to ňák mrzelo, ta má slabá chvílka... Ale v tom omentu sem viděl jen ten blejskavej klandr na jeho panděru. A tak sem se vám k němu přitočil a ani sem neveděl, jak se má ruka vocejtila na jeho vestě. Vona si tam vlastně maširovala sama a ani se mě dohromady neptala, co tomu říkám. Jen to vím, že mně bylo moc blaze a že sem slyšel andělíčky zpívat. A tak vám ta má ruka sama vod sebe počíná vodpínat ten jeho klandr, ale najednou vám ten Kvěch votevře voči, zrovna jako by na to čekal, a povídá, jako by

se nechumelilo: - Ale si to holomek, Ferdinande... todle bych do tebe neřek ani já, že by sis troufal vokrást na veřejný lavici samotného vícešprezidenta zemckýho trestního soudu.

- A co bylo dál? zeptal se cherubín Pepek.

- Co by bylo! Dal mě sbalit a napražil mně za tu chvílku rozkoše pět měsícůch.

- Jo, takovej m lidem se má pořádněj čovek vyhnout, poradil cherubín Karel.

- Vo tom si eště něco povíme. A abyste, kadeti, věděli, tak já sem si řek, že nemůžu to mý jubileum voslavit líp, než dyž ted' čistě provedu to, co se mně s tím Kvěchem nepovedlo! ...

Kapitola druhá

*Jest věnována generálské dcerce,
zvané utahaná lojzis,
a uvádí nís na proslulé bidýlko
uprostřed jubilejních příprav
Ferdinanda Stavinohy*

Sotva Stavinoha dokončil, cherubín Karel zajásal: - Už je to teda venku, my zase pudeme - no zaplať vám to pámbu, pae Stavinoha... Já už sem se začal bát, na mou duši, dyž se tak dlouho po ničom nešlo, že ste se zkazil.

- Tak teda vidíš, Kadle, že seš pytlík, já sem si to jen skovával k tomu mému jubileum. Vono takový čekání zvoští chuť, a tím spíš, dyž de čoveku vo takový slavný jubileum. Cherubín Karel, ačkoli toto rozhodnutí schvaloval novým a novým jásosem, počínaje si jako hříbě, které vyvedou za slunného rána na louku, zatvářil se neobyčejně potměšile:

- Ale je v tom háček, pae Stavinoha! Dyť vy nám tady vykládáte, že to nemáme míchat dohromady, a najednou to sám mícháte, a jak! To je špatnej příklad. Stavinohova tvář nedovedla zatajit rozpaků.

- To je docela zvláštní případ, Kadlíčku, řekl vyhýbavě. Já to muším udělat, abych měl spokojený svědomí. Já si to zejtra s tema lidma spravím. My si, kluci, uděláme panget za peníze mějakýcho soudního rady, a tak voslavíme nejlíp to můj jubileum.

Jubileum, pae Stavinoha, zvolal dychtivě cherubín Karel, - pořád melete vo nějakým jubileum, a co to vlastně je?

- To bych řek, já tech padesát rokůch vůbec necejtím, já sem vopravdu jako mladík - snad proto, že sem se zachoval a zůstal starým mládencem.

Po tomto prohlášení zloděj Stavinoha přistoupil k matnému zrcadlu a spatřil mužička jen něco více než 150 centimetrů vysokého a nápadného jako nově nabílený dům těmito třemi znaky: malou postavou, ryšavými vlasy nepořádně kučeravými, a šedými očky, majícími však pronikavost reflektorů. Ačkoli nemalá inteligence zářila z očí a tahů jeho tváře, Stavinoha se zamračil na svůj obraz v zrcadle a obrátil se k svému obrazu. Činil tak po celý svůj život, ale bez výsledku. Nemohl se obrátit zády také k svému osudu, který byl připoután k jeho osobě hrbem, vykřičníkem namířeným jedním koncem k nebesům a druhým k jeho srdci. Naneštěstí se hrb chystal jubilovati s ním.

Stavinoha přešel někoikráte světlici bystrou chůzí, podlamuje se v kolenou, a zapomenuv na své životní neštěstí, zasnul se a rozjímavě řekl:

- Padesát rokůch! Víte, kluci, co to je padesát rokůch? Padesát rokůch leží klas na mlatě a cepy do něj bijou . . . Kdo to vydrží tak dlouho, ten už, pánečku, za něco stojí . . . Padesát rokůch těžkýho života - - -

Vstoupila bez zaklepání štíhlá žena ve spodničce, košili a s křiklavou šálou kolem krku, jako by tu byla doma, a promluvila chraptivým hlasem starých prostitutech: - Ferdo, nemáš krapek tento . . .? Nebo cigaretu?

Nečekajíc na odpověď a neptajíc se po svolení, přistoupila k almárce a bedlivě prohlédla všechny láhve i lahvičky, které se tam povalovaly. Když nic nenašla, usedla rozmrzele na Stavinohovu postel a její tvář a celý její vzhed připomínaly - starý prapor. Kdysi skvělý bohatstvím barev a vesele se třepetající ve větru, nyní schlíplý, s barvami zašlými, plný děr, ale přece jen nevšední a nápadný.

Stavinoha, který se ještě více rozjařil satřiv ji, řekl: - nemám ani tento, lojzis, ani športku, ale krat'asa mám.

- Tak ho dej sem, řekla Lojzis lhospojně a zapálila si doutník. Byla dnes zamračená a zarputilá. To činilo zajímavou tuto ženu, která již odkvetla, ale nicméně se zachovala pěkné tělo i temperamentní živost. Kouřila zručně a náruživě jako muž a její chtivé rty prozrazovaly, že je její přirozeností vrhati se stejně chtivě na vše, co přinese život. Ostrý dým a její myšlenky ji dráždily; tvářila se stále pohnutěji. Leč Stavinoha, který ji dobře znal, věděl, jaká je asi příčina tohoto pobouření. Nejméně jednou za měsíc Lojzis odcházela všecká rozechvělá a rozpačitá do přední polovice domu k Černé babičce, jejíž karty byly slavné, neomylné a široko daleko proslulé. A dověděla se tam, že dychtivě očekávaný obrat jejího osudu, jakýsi barevný zázrak v životě stárnoucí prostitutky, ničím se dosud neohlašuje. Pak bývala zlá a takový den končil buď rvačkou na Bidýlku, nebo před domem či na chodníku před Starou čubajznou, který byl nejdůležitějším místem jejího rajónu.

- Ty seš starej blázen, Lojzis, řekl Stavinoha soucitně. Sfiniga se pohnula, hodila po Stavinohovi nedopalkem a zaječela: - Nech si to, čoveče, jó, ptá se tě někdo po tým?

- Sme to hlupáci, my nešťastný lidi! mínil Stavinoha. Lojzis, dělej rotyku, esli ti to uleví, ale nekaž mně radost.

- Já se tě na tvou radost vykašlu, oznámila mu Lojzis, a když našla odhozený nedopalek, několika ráznými tahy jej rozhořela a usedla zase, zle blýskajíc očima.

- Radost? Čoveče, seš ty blbej!... - A přeci jó, Lojzis! Radost, a pořádná... Tak mě napadá, že bys mi mohla při tým dělat - reprezentantku domu...

Lojzis jen výhrůžně bafala a kluci trnuli, neboť v sousedství nikdy nikdo se neodvážil žertovat s Lojzis, když se vrátila od Černé babičky.

Avšak Stavinoha neohroženě pokračoval: - Já chci, abys věděla, pořádat zejtra menčí slavnost a támdle už k tomu vařím ajrkoňák, a to víš, Lojzis, takovej raut se neobejde bez žencký. Já příkladně, dyž vidím dobrý jídlo, zapomenu na všechno a žeru a žeru a nikdo by hostí nepobízela, aby žrali taky...

Lojzis, která při zmínce o vaječném koňaku zvedla hlavu jako větřící křepelák, zeptala se kadetů: - Kluci, má tendle canc hlavu a patu?

- Jo, slečno Lojzis, zvolal Karel, tudle to vařím a panu Stavinohovi bude pozejtří padesát, tak von to chce voslat.

- V neděli ve tři hodiny ráno, Lojzis, prohlásil Stavinoha dojatě. Padesát rokůch.

Nastalo mlčení. Lojzis odhodila zbytek cigára a pohleděla na Stavinohu pronikavě, pak sentimentálně. Novým hlasem zádumčivě pronesla: - Tak tobě už, Ferdo, bude padesát... To se koukejme, jak to letí... Máš ty taky toho za sebou.

- Ba jo, Lojzis. Padesát rokůch a devětačtyřecet trestůch...

Cherubín Pepek, jinak moudrý, se zasmál - docela nevhodně. Lojzis se zase náhle rozlítla a zaječela:

- Co, ty skrčku, budeš se tomudle smát!... Takovejch jako ty vešlo by se do Ferdových sto, a eště by tam zbylo místo...

- Lojzis, nezlob se na toho kluka! Von je to můj nejhodnější kadet, ale taky nejloupejší . . .

Lojzis, která už zapoměla na Pepka, zádumčivě:

- Padesát Ferdových rokůch . . . Hu, na mě šáhla smrt . . . No to je nějaký jubileum . . .

A vidíš, Ferdo: jubileum, jakejch je málo, život, kterej by tak hned někdo nesved - a v novinách vo tom nic nebude . . .

Probodávajíc očima zuřivě Karla, který při těchto slovech upadl do chyby svého bratra a zasmál se, mluvila hlasitěji: - Vo každým blbým prasečkáři, vo našom domácím, vo všech těch nažranejch, který si to zaplatěj, by to tam bylo, a voni ti nešahaj ani pod kotníky! Ale vo tobě, kamaráde, tam nebude nic . . . Náhle - vše se u ní dostavovalo náhle - objevily se jí v očích slzy, skočila k Stavinohovi a objala jeho krk.

- Kluci, víte, co je takovejch padesát rokůch? Vodstrkování, honění dravej zvěře . . .

Člověku je pořád, jako dyby stál v lednu nahej na ulici . . . Takovej to je život, a vy se tomu eště, cucavý telátka, smějete . . . Ferdo, kluku mizerná, ty si mě s tím jubileum rozbřečel . . . Dyť já bych nejraděj za těch padesát rokůch padla k nohám. Estli je nějakej pámbíček, tak muší k tobě dnes v noci přijít a říct: Ferdo, miláčku můj, padesát rokůch si žil jako pes, ale nebreč; dostane se ti za to odměny - - -

Vroucnost, s níž Lojzis pronášela tato slova, postrašila Stavinohu stejně jako objetí, v němž ho svírala.

Již dlouho se mu zdálo, že mu Lojzis prokazuje víc přátelství, a vřelejšího, než by odpovídalo jejich vzájemnému zdravému vztahu. Nevěděl to s jistotou, ale nadmíru se obával, že nevypočitatelná Lojzis vzala si do hlavy - oženit ho. A to se sebou samou. Nijak netoužil po manželství, s Lojzis tím méně. Ačkoli ji měl rád jaké starou přítelkyni, bylo mu jasno, že by byla manželkou prašpatnou. Třeba zlodej, byl Stavinoha charakter. Lojzis naproti tomu byla - stará nevěstka. Ráda pila. A byla postrach okolí: její stará hysterie měla nejsvévolnější a nejnevypočitatelnější formy. Její alury přicházely náhle a byly prožívány. Jednou se Lojzis měla za velkou dámu. Tu se objevovala v hedvábí, na prstech plno padělaných prstenů. Domovnice musila jí v té době dělat komornou. Přezírala

všechny své staré známé a odcházela do elegantních kaváren a barů. Kde však její vznešenost našla pozvolný konec v důkladné opici.

Obratem pak se změnila v prostoru stárnoucí nevěstku ze Žižkova, vrhající se na lidi, jak se jí namanul do cesty, pro nic zanic. Rozbýjela nádobí v hostinci a drápala obličej své přítelkyně, zachovávající si neotupený jeden instinkt: strach před strážníky: ať bylo s ní sebehůře, podivuhodně se jim dovedla vyhnout.

Probudila se a cítila, že je prostá, nábožná žena, která má jen jedinou potřebu: Boha. Mizela v kostelích, konala dlouhé a bolestné zpovědi, třeba pět za den, každou v jiné čtvrti, chodila k jeptiškám pro duševní potěchu a snila o tom, že stráví zbytek svého života v klášterní tišině.

Jednoho dne - záhy - ztratila však jakýkoli zbytek zbožnosti a stala se svárlivou, špičatou osobou, plnou kuřích ok a nenasytné vyzývavosti. Štvala sousedy, psala anonymní dopisy a - spěchala do nové své proměny, jichž bylo na desítky, vyplňujících celý její život, až na několik střízlivých dnů, kdy byla střídavě hodná a zasmušilá; a tu ji zase její přátelé musili stříci před sebevražednými pokusy, které již několikrát nastrojila.

Ne, život s Lojzís nebyl by nijak příjemný, i kdyby Stavinohu milovala. Věděl však dobře, že ukládá více o jeho peněženku než o jeho lásku. Proto se jí jemně vyprostil z objetí a řekl chlácholivě:

- Ale, Lojzís, broučku, do by to bral tak na metrčky! Já nechci bečet, já chci bejt veselej, já mám bejt nač pyšnej.

- Heleď, Ferdo, to ti nikdo nebere, to každej ví, že seš dobrej vodborník, na to Lojzís, jako když másla ukrajuje.

- Vodborník, Lojzis! To bych řek Koukej: Když se řekne „Stavinoha“, to je jako patent. Kdo vynášel například tudle kadeti? Stavinoha!

Lojzis, která se ještě nevzdala svého plánu, umínila si, že to zkusí s pochlebenstvím: - To bys mně měl jednou vypravovat, Ferdo!

- Ale to je tě divná věc, Lojzis. To tě byly takový dvě vyšší vnuknutí, sám ze sebe to ani nemám. To tě byl tenkrát na mě takovej pres, že frantové čoveka znali jako falešnej grejcar a sbírali ně, eště než sem něco proved. No, už sem viděl, že toho v těch tramkách muším zanechat a zkusit něco jinýho. Voni si na mě lidi ukazovali prstem, páč šude v novinách byly moje fotografie, a pasažíři, sotva sem se mezi nimi vocitnul, dávali ruce do kapcy a volali na konduktéra: „Pane průvodčí, maj eště tašku?“ Já tě byl na tom, Lojzis, tenkrát tak zle, že sem měl párkrát hlad, na mou čest.

- To vím, Ferdo, copa sem tě tenkrát nekrmila?

Stavinoha o tom sice nic nevěděl, avšak ponechal Lojzis zásluhu a pokračoval: - Jednou sem přišel do divadla. (Klúkům.) Já mám rád divadlo, dobrý divadlo, né ňáký operetní kaše, a du, jak můžu. Voni ně v divadle napadaj taky moc dobrý myšlenky. Tak sem byl taky na Cyránovi, a dyž von si ten nosatej neřád seřadí ty svý kamarádi a chválí je tomu floutkovi-Gyšovi, tak vám ně to najednou blejskne hlavou: To by bylo něco, Ferdinand, mět taky takovou spolehlivou páru kolem sebe, sebrat pár vostrejch hochůch, dirigírovat je a sám bejt vzádu, pokud se na čoveka drobet nezapomene... Von zatím na jevišti ten floutek něco frfňá a Cyráno mu vodpovídá jedna radost a čovek se už vidí na jeho místě, a ten floutek, to sou ty naši frantové... Už sem na tom Cyránovi nevydržel a du ven, páč muším vo tom přemejšlet.

Jenže hned v tý chvíli vidím, jak frantové chytaj jednoho toho mýho kadeta za druhým: pracovat u tramky není, Lojzís, maličkost, je tě vidět ze všech stran, a esli nemáš chmat zrovna sametovej, pasažíři tě ucejtěj, voni nemaj smysl pro kumšt, a začnou hned ječet, jako by je na vidle bral, a fackovat, a čovek vůbec je často jako fackovací panák, a to si můžeš myslet, že to nejni nic příjemnýho.

Tak sem se už zase s tema kadetama smutně loučil a zrovna si to hasím kolem policejní direkce. Před vratama stojí přísněj policajt Pecina. Má službu a vykládá něco nějakému mrněti, který se ho na něco ptá. A von ten Pecina ani nejní jako Pecina. Von se na toho hajzlíčka usmívá a hladí ho, a dyž vidím tohle, zase se mně v kebuli zablejskne a já zůstanu stát, jako dyby do mě hrom uhodil.

Pecina to zmerčí a povídá: - Copa, Ferdo, ty lumpe, deš se dát dobrovolně zavřít anebo chceš vokrást samýho pana policajdirektora? A toho klazana při tým dál hladí... No a to byl ten můj nápad: s dětma se muší na ty holomci!

Hrdě: - Cherubíni, Lojzís, sou muj velkej vynález, kerej mě proslavil a přived policii na dva roky do zuřivosti. Sebral sem pár parchantůch, ke kerejm se nikdo nehlásil a kerý by se beze ně zkazili, a vymyslel sem pro ně takovou práci, že frantové z toho byli tumpachový. To byli největší dni mýho života, a já sem byl jako ty vynálezci, kerý si něco vypočítaj a sou z toho jeleni, dyž to prováděj, a vono to dovopravdy de.

Vona to byla vlastně celá řada nápadůch. Už žádná práce vevnitř vozu, kde je moc vidět a kde nejni velká tlačence. Celá věc se provede na stupátku tadyhle kadetama a co bys napačital pět. Já vyhlídnu čoveka a mrknutím ho klukům ukážu. Pak se štrejchnu dozadu, páč je to věci dycky nezdravý, dyž je mě vidět u tramky. Dva kadeti toho čoveka vobstoupěj

a třetí pomáhá dělat tlačnici. Dyž vůz přijede, jeden kadet vyleze na stupátko a zadkem zadrží našeho čoveka. Druhej kadet, kerej je na něj lidma přimáčknete, de mu do kapec u kalhot. Pak se první kadet vobráti, řekne, že si to splet, tlačí se zpátky a přitom se podívá čovekovi do náprsní kapcy a veme mu tašku nebo hodinky. Dyž to je žencká, tak jí druhej kadet přestřihne kabelku. Pak se voba ulejou, do vozu vleze třetí, a když se stane, že vobranej spustí povyk a někdo řekne, že viděl někýho prcka, jak se mačkal, můj třetí kadet vobráti kapcy naruby a najde se u něho jen na děckej lístek. A tak voni ty vostatní pasažíři tomu vokradenýmu eště vynadaj, že podezřívaj nevinný dítě, a někdy eště na kluka udělaj sbírku...

To tě byla, Lojzis, psina, dyž to začalo! Kradlo se, až se hory zelenaly, a frantové z toho byli dva roky modrý. Voni na nic nepřipadli a vo mně se říkalo, že sem se dal na dobrotu. A voni by snad dodnes nic nevěděli, dyby se mně nestal malér. Jeden tajnej mě přece jen podezřívaj, ale z něčeho inýho. Von, dyž mě viděl pořád s tema mejma cherubínama, myslel si, že s nima udržuju nepřirozený styky, a tak po nás pás tak dlouho, až nás jednou natrapíroval, jak sme vobrali jednoho faláře. Dyž mě pustili, začal sem znova, ale už to nešlo tak lehce, a já muším kadeti furt měnit a už to docela nejni to.

Leč Lojzis, sledujíc svůj plán, poznamenala zchytrale: - Nekecej, čoveče, dyť přece každej ví, že seš už boháč!...

- To se mejlej, Lojzis, zvolal Stavinoha úzkostlivě. Já ani vo bohactví nestojím, jen dyž je na chleba, že jo, kluci. Šak voni ti dosvědčej, že sme už měsíc vo práci nezavadili.

Tu se vmísil od plotny cherubín Karel:

- To je pravda, slečno Lojzis, my teďka moc málo pracujeme a pán Stavinoha nás celej čas vyučuje, aby prej z nás jednou něco bylo. Tudle Jardu naučil číst a čerá byl s náma

na Kadlštejně a moc pěkně nám vypravoval vo Kadlovi Čtvrtým. V neděli sme byli šici na lodičkách a každej večír nám čte.

Stavinoha nakvašeně a stydlivě: - Nemel, Kadle!

Leč Karel pokračoval: - A co pán Stavinoha neutratí s náma, to rozdá babičkám.

Nyní se Stavinoha rozkřikl: - Povídám tě, abys necandal, Kadle!... Do se tě vo todle prosil? To je štráchu, dyž dá čovek ňákou korunku žebračkám.

- Já bych jim nedala, prohlásila Lojzis. Ty maj třeba víc než našinec. - Třebas, Lojzis, ale já dyž du kolem takovýho bábrlete, muším myslet na mou starou mámu. Na její upracovaný ruce pradleny, kerý zchromly vod regmatismu, dyž vypírala panskou špínu. A dycky ji vidím, jak vona, dyž už nemohla prát, mušela stát v Platejzu a taky natahovala tak dlouho ruce, až ji policajti vodehnali, aby nekazila pánům dobrý zažívání. A vostatně - dyk se musíme něčím vodlišovat vod pořádnejch lidí, né?

- Ale na zadní kolečka bys při tom, Ferdo, moh pomejšlet. Koukej, už je ti padesát až přídou nemoci, nebudeš mět ani peníze... ani ženskou, kerá by vo tebe pečovala.

Stavinoha neklidně: - Krucinál, Kadle, ty při tý plotně, ně se zdá, spíš. Dyk se už toho, čoveče, mušel uvařit hektolitr.

- No, už to asi bude, pae Stavinoha, vono je to tak hustý, že by v tom zůstal prst stát.

- Nechceš vokusit, Lojzis? zeptal se Stavinoha.

- E, já se tě na to vyflákám... čovek mu tady dobře radí a von ani neposlouchá... Čoveče já si k tobě vůbec chodím dycky jen pro votravu. - Ale zejtra snad přijdeš, Lojzis. Bude to moc slavný. Přide Bučina a Ledvinka a eště iný chlapani vod fochu

a taky chci pozvat celý Bidýlko. Já teďky budu koupit ještě náskou flaši vína, sejry a uherckej salám.

Naneštěstí Lojzis již nebyla schopna sebeovládání. Zpráva, že Ferda je chudý jako kostelní myš, působila na ni jako oheň na raketu. Chtělo se jí prskat, syčet, vylétnout, roztrhnout se a všechno vypálit. I vykřikla hrozným hlasem: - Už sem tě řekla, že se na všechno vyflákám. A esi budete zejtra dělat kravál, zavolám policajti.

- Taky lososa chci koupit, podotkl Stavinoha, věda, že uzený losos je její nejoblíbenější lahůdkou.

- Na lososa se tě vyflákám taky, zaječela Lojzis, a bouchnouc dveřmi, vyletěla na Bidýlko - opravdu jako raketa.

- A to vo sobě říká, že je generálcká dcerka! řekl Stavinoha opovržlivě. Jo, takle nákýho felbébla, kerej vod rána do večera pouštěl hrůzu, to ještě...

- Pae Stavinoha, zeptal se kadet Karel, jak slečna Lojzis menuje?

- To nikdo neví, Kadlíku. Vona tady bydlí už i patnáct rokůch, ale von jí každej říká Lojzis. A dyž má nevymáchanou hubu, tak: Utahaná Lojzis. Ale vona je ináč hodná holka - až na tu hubu...

Kapitola třetí

vypravuje stručně dějiny domu čp. 6660 v Žižkově a představuje Bidýlko

Lojzís neběžela daleko, pouhých několik metrů k nej bližším dveřím, právě takovým jako ony, které vedly do obydlí Stavinohova. V stoupila do kuchyně právě tak veliké, jako byla Stavinohova. To byl byt, kterým musela vzít zavděk generálská dcerka - jak to totiž sama o sobě prohlašovala. Takových dveří a kuchyní bylo tu na pavlači v prvním poschodí pět. Pět dveří, pět oken a pět kuchyní. Nad nimi ještě jedno pavlačové patro, stejně vypravené, naproti šestipatrový předměstský činžák, uprostřed dvorek bez slunce - to byl dům čp 6660 v Žižkově.

Dům zvláštní a svým způsobem proslulý. Jako bazilika Sacré Coeur dominuje Montmartru, a tím celé Paříži, tak činžák čp. 6660 Žižkov vypínal se osaměle, pyšně a vysoko nad ostatní město. To jest: ve skutečnosti nestál ani tak vysoko jako některé části Žižkova, ale optický klam byl dokonalý: stál sám a sám na malém pahorku na konci města, vysoký, zoufale do výše vyhnaný, jako by tu panovala hrozná nouze o místo. Okna na východ a západ, na jih a sever slepé stěny, k nimž se připojí jednou jiné činžáky, koldokola nic než skála a chudokrevné periferní pole; vzadu hřbitov a garáže. Vyhanec, zkamenělý na poušti, která je posypána rozvalinami, rozbitými hrnci, pomerančovými slupkami, odhozenými večerníky a lidskou bídou. Nad ním ležel tragický stín smrti. Kdysi dávno spousta lidí bohatla přímo zázračně z vinohradských polí a zahrad, proměňovaných v ulice a náměstí. Malý, ctižádostivý stavitel Brand nemohl se dostat do proudu v této malé

pražské Kalifornii stavitelů a realitních lichvářů. Všechny vinohradské „lody“ našel už obsazeny; nevadilo! Promarnil ženinovo věno, svedl své i její příbuzné a kupoval draze žižkovské pozemky, věře, že dojde i na ně. Vinohrady, dovalivše se k jeho pozemkům, počaly se tvořit na jižním svahu kolem Vršovic. Brandovi zbyl bezcenný pozemek: nešťastný spekulant vzal si do hlavy, že toto místo zastaví, ale hned v prvních dnech dělníci narazili na skálu. Latentní šílenství Brandovo se proměnilo ve zjevné. V pracně vylámané šachtě budoucího domu prohnal si lebku kulkou, vyplatil dělníkům ve mzdě poslední své peníze. Pak za fatku realitní spekulant Puchwein, lámal na něm kámen, dobýval písek a zbohatl z toho, co Branda uvedlo do zoufalství. Když už místo úplně zbavil všeho cenného, počal na něm uskutečňovat Brandův plán a vystavěl činžák číslo pop 6660. Uprostřed vylámaných skal a zpusťšených polí, na která se vrhl plevel, trčel osamocený kuriózní činžák. Větry se kol něho divoce točily, a když jednou nablízku zmrzl opilec, bylo domu dáno jméno Severní točna.

Dům, stojící tak osaměle v pustině periférie, nelákal nájemníků poklidných, kteří věší nade dveře svého bytu tento stříorný nápis:

Má jediná radost

jest má tichá domácnost.

Klidní manželé, penzisté a všichni, kdo byli závislí na zákaznících, vyhýbali se domu čp 6660 v Žižkově, a pan Puchwein, když odmítl již třetího pochybně vypadajícího nájemníka, konečně se dovtíпил, že odmítá jediný druh lidí, který by se mohl cítit doma v jeho stavbě. Poté dal domovnici rozkaz: Pronajímejte to každému, kdo přijde.

Opravdu, lidé vskutku přišli a dům byl záhy naplněn v obou svých částech. Hned potom žižkovské policejní komisařství

provedlo zvláštní registraci nájemníků. Polovinu tvořili zloději se svými rodinami, druhou nevěstky a jejich přechovávači. Policie zde konala pravidelné prohlídky, kdykoliv se stala nějaká krádež na Vinohradech, a zloději i nevěstky z domu čp. 6660 mstili na Vinohradských křivdu, kterou jejich město spáchalo kdysi na ctižádostivém, ale nešťastném staviteli Brandovi.

Policie nikdy nepracuje soustavně. Možno ji přirovnat k zemětřesení, které náhle přikvačí, aby zpustošilo, a pak se dlouho nestará o místa, která poznamenalo. Časem se vrátili staří nájemníci, neodolatelně přitahováni kouzlem domu, a ta hrstka spořádaných lidí, která se zatím omylem nastěhovala do starých doupat zlodějů a nevěstek, rychle zase mizela o nejbližším čtvrtletí. Lze říci, že tento dům prováděl dlouho jakýsi přirozený výběr nájemníků libujících si v šarlatové atmosféře. Zhruba až do války, kdy se shledalo, že prostě již není možno se vystěhovat. Kdo za tohoto stavu shledal dům čp. 6660 nesnesitelným, nemohl si již opatřit polepšení.

Tak zůstal koukol mezi pšenicí, to jest spořádaní nájemníci mezi zajímavou sebrankou, která nadále opatřovala domu čp. 6660 nevšední atmosférický tlak a pestrou barvitost.

Bydlily tu dvě zlodějské rodiny, specializované na vykrádání vinohradských půd - ostatně platily za vzorné a milé nájemníky.

Byla tu také velice klidná švadlena Smetánková, snívá duše, na kterou však osudně účinkoval svit měsíce. Jakmile nastal úplněk, bylo nebezpečno ubírat se kolem jejich dveří, neboť švadlenka, na tři čtyři noci proměněná ve fúrii, vrhala se na kdekoho slovy i nůžkami.

V předním domě bydlila Černá babička, o které již byla řeč, osobnost nadmíru vlivná nejen v domě, ale i v okolí, a všemi

uctívána. Pokládala se za strážného anděla žen, o které pečovala svou knihovnou krvavých románů, svým věšteckým darem, svým babickým uměním a svými pokojíky pro ženy nacházející se v choulostivých nesnázích. Knihovna, kterou podělila po své tchyni, byla vzácnost, ze které se jí podařilo učiniti unikát. Byla to úplná sbírka krvavých románů v řeči české, s důraznými barvotisky a obsahu tak zdrcujícího, že tyto knihy takřka lítaly z ruky do ruky, které na nich zůstavily stopy. Proto se tato vzácná bibliotéka již doslovně rozpadávala, což platilo také o babickém diplomu Černé babičky, který jí byl soudním tribunálem s hanbou odňat. Mohlo-li se věřit lidským řečem, obstarala tato andělíčkářka takové množství předčasných pohřbů, že se to vyrovnalo účinkům menší bitvy. Jako všichni pohřební podnikatelé, nosila se Černá babička s nemalou vážností a do města vycházela vždy v černých šatech z ripsu a v důstojném čepci, majíc na ruku černé mřížkované polorukavičky říkávala o sobě: „Já jsem největší dobrodějka chudé pakáže,“ a její vystupování bylo vskutku směsicí aristokratické povýšenosti a demokratického šarmu.

Avšak největší ozdobou domu čp. 6660 bylo Bidýlko.

Tak se nazývala pavlač prvního patra zadního traktu. Bidýlko byl název historický. Vznikl v době, kdy Bidýlko obýval toliko jediný zloděj - Ferdinand Stavinoha, vůbec nejstarší nájemník domu čp. 6660, člověk tichý, jen zřídka se objevující na pavlači. Ostatní čtyři byty byly obsazeny „slečnami“ v podnájmu. Odpoledne, když se vyspaly, slečny se vyhřívaly na pavlači, štěbetaly, mlsaly, chechtaly se a klevetily a dvakrát či třikrát do týdne se popraly nebo aspoň ostře pohádaly. Tu se pavlač změnila v jeviště a ostatní dům v hlediště. To dalo pavlači její přezdívku.

Ty doby patřily minulosti. Z pěti slečen zůstala Bidýlku věrnou jen generálská dcerka. Utahaná Lojzís, obývající vedle Stavinohy druhé dveře. Třetí vedly do příbytku sazeče na litypu Jaroslava Dufka, odkud se často ozývaly nářky, kletby a rány manželských hádek, vždy, kdykoli odkvetlá paní Dufková podezřívala z nevěry svého záletného muže, předměstského krasavce Jaroslávka. Ve čtvrtém bytě žila existenci plnou napjatého očekávání tichounká Marie Mašínová, drobná, nesmírně plodná žena, kterou osud spojil s hřmotným a nenormálním cestujícím s čokoládou, jenž byl nepřítelem dětí. V pravidelných intervalech vážně a přísně vcházela k tichounké paní Mašínové Černá babička, která věděla vždy rady pro své bližní, a pak tichounká paní Mašínová po několik dnů nevycházela, a když se konečně objevila, byla ještě tišší a drobnější.

Konečně v pátém bytě bydlila pradlena Chalupová, o níž se nevědělo nic zlého ani dobrého. Byla to průměrná klepna a pracovnice s dvěma dcerami, z nichž starší Žofi byla stejně pořádná jako mladší Madlena nepořádná. Od několika týdnů panovalo na Bidýlku kromobyčejné napětí, neboť paní Dufková se domnívala, že se tentokrát její záletník zapletl právě s Madlenou; a tak Bidýlko nevycházelo z hádek, které na něm byly jinak vzácným zjevem.

Neboť v normálních dobách bylo Bidýlko světem pro sebe, žijícím ve vzácném souladu a vzájemně se podporujícím. Kráčela-li k tichounké paní Mašínové, jejíž muž byl věčně na cestách, ale kterou dovedl vrhnout do neštěstí při jediné své manželské návštěvě, vážná Černá babička se známou kabelou - celé ostatní Bidýlko přálo jí z hloubi srdce dobrého pořízení. Prožívala-li Lojzís svou bouřlivou aluru, ostatní ji litovali. Byla-li paní Dufková opět nešťastná, Bidýlko jí přálo brzké úlevy

a přitom nestranně obdivovalo bouřlivou životnost jejího muže. A když Ferdu Stavinohu, miláčka domu, odváděla opět policie, litovali ho všichni, a upřímně.

Z toho všeho vznikl nakonec u obyvatel Bidýlka silný cit solidarity, společný duševní rytmus, čehož nebylo v ostatních odděleních domu. Někde kluk u okna zarecitoval „Dál, národe náš drahý, věčně dál“ a Bidýlko otvíralo okna i dveře, objevovali se na pavlači kapsář Ferda vedle počestné Chalupky, Lojzisa, kterou láska živila, vedle Mařenky Mašínové, kterou láska hubila; a všichni byli odhodláni jít dál a vpřed s národem. Nebo se ozval na dvoře flašinet a z pěti oken Bidýlka mu odpovídali. A často se Bidýlkáři na pavlači zatočili, ovšem s výjimkou sazeče linotypu Dufka, kterému by paní Dufková nedovolila přistoupit ani k ustarané Chalupce.

Bidýlko ani nebylo obyčejná hloupá pavlač s pěti partajemi - bylo přímo jeden jediný tvor o pěti údech. Byl to mozek o pěti kobkách, ale především: jedno srdce o pěti komorách.

Proto když Lojzisa bouchla dvojími dveřmi, celé Bidýlko se zatetelilo, a když potom Stavinoha počal Bidýlkáře obcházet, žádaje obřadně, aby mu prokázali čest o zítřejším čaji o páté, přáli mu všichni z celé duše, aby prožil své jubileum co nej příjemněji.

Kapitola čtvrtá

dokáže, že člověka neuchrání před zlem ani nejlepší úmysly a zkušenost, ba ani jubileum - čili zmařený five o'clock

V den, který přišel po pohnuté rozmluvě s Lojzís, měl Stavinoha jaksi už od rána smůlu. Hned ranní léč skončila nezdarem u hojných tramvají, které jezdí před osmou. V poledne pletli se zase Stavinohovi ustavičně pod nohy tajní, ať se hnul kam se hnul. Jako kdyby byli zpraveni, že Stavinoha počne opět pracovat, hemžili se na všech křižovatkách, a když se pan Holina u Obecního domu schoval za noviny a předstíral, že čte, nechal Stavinoha raději všeho pro tu hodinu.

Kdyby Stavinoha neměl jubileum, byl by se najisto po těch nezdarech vzdal pro ten den práce. Jsouť dny rovné a veselé jako jarní silnice, kdy se vše daří, a dny plné balvanů a trní a smoly, kdy na člověka čeká neštěstí v prvé zatáčce. Kdo, maje při prvním zalovení smůlu, odváží se druhého, je najisto dopaden hned, anebo při příštím pokusu. Jest třeba v tomto případě položit nějaký den mezi sebe a osud; Stavinoha znal ze zkušenosti, že neštěstí je jako nemoc a hlásí se příznaky.

Ale tentokrát nesměl dbát ani zlých znamení, ani moudrosti zlodějské tradice. U uzenáře Zuzáka měl na třetí hodinu objednanou šunku, zlatý hřeb svého čaje, a peníze na ni musil si teprve opatřit. Před druhou hodinou, opatrně sledován cherubíny, procházel se nevinně podél kolejí na Malostranském náměstí, aby si zalovil v kapse rady od vrchního zemského soudu, onoho imaginárního nepřítel, který rokoval v neveřejných líčeních a už asi pětkrát zvýšil Stavinohův trest.

Již se blížila hodina, kdy se všechny státní úřady zavírají, a dosud se k elektrice nepřivalil žádný soudní rada

od vrchního zemského. Stavinoha už počal býti nervózní. Ručička na hodinách věže kostela svatého Mikuláše se rychle blížila k mezi, kdy poslední hladoví úředníci způsobí poslední nával u stupáth elektriky, - a pak se může rozloučit s jakoukoli nadějí.

Zase odjela jedna tramvaj, nacpaná hladovci, a Stavinoha zaklel. Na dlažbě zůstali jen tři malí cestující - jeho tři kadeti : Karel, Pepek a Jarda, který si měl dnes odbyť prvé praktické cvičení. Už se jen ojediněle trousili chodci. Z nich žádný nebyl soudní rada. Až téměř v poslední chvíli, kdy už zase čekal pěkný houfec pánů a když už za rohem bručela elektrika, přihnal se odkudsi ten konečně pravý...

Stavinoha ho rozpoznal jediným pohledem. Vysoký, silný, ani ne čtyřicátník, podle výrazu Němec. Zlatý řetízek, jaký nikdy nechybí soudnímu radovi. Rty semknuty v diskrétní úšklebek: od trestního senátu! Přechníval všechny o půl hlavy: předseď!

- No ty seš hodnej, kluku, pomyslíl si Stavinoha, tebe já vo-
holím vlastnoručně jedna radost!... Pociťuje silnou, zdravou a blaživou nervózu, plnou podnikavosti, jako před každým vrhem, a uvědomuje si jakýmsi tajemným pochodem, že vše půjde najisto a zcela hladce, zavyl očima na Karla válečné heslo: po ňom!

Maje všechny nervy zběsile roztačeny, viděl, jak se Karel prodírá na své místo za muže a jak Pepek i Jarda počínají ihned dělat tlačeni, aby vznikl blahodámý zmatek. Sám se vrhl do klubka, a pracuje lokty i zdvořilými omluvami, dostal se před svého muže právě ve chvíli, kdy tramvaj před nimi zastavila. V houfu nastal divoký pohyb. Karel se položil na radu a upoutal všechnu jeho pozornost, zatímco Stavinoha, již na stupátku, chytil se jako klíště obou držadel a vykřikl:

„Jede to, prosimich, na Letnou...“ Křik, posměch a hrozby, Stavinoha se nemotorně otáčí, a cítě, že má konečky prstů nabity nejlepším fluidem světa, padá na kořist, která zakleje : „Donrvetr...“ Klubko se zatočí a vyplivne Stavinohu i Karla na náměstí, radu do tramvaje. Za okamžik stojí všichni čtyři na podloubí u Montágů. Stavinoha, uřícen a blažen, s očima faunsky svítícíma, svírá v kapse důkladnou náprsní tašku a stříbrné hodinky se zlatým řetízkem.

Věděl, že práce půjde hladce, a proto se odvážil vrcholného mistrovství, dvojmatu, který se v dobrém zlodějském životě podaří jen dvakrát či třikrát.

Jemu se však právě podařil pojednácí...

Také Karel je spokojen, neboť pracuje na vlastní pěst, zmocnil se v kalhotách tobolky na drobné mince. Ten rada byl prostě obrán dohola. Kluci si nedovedli odepřít indiánský tanec k oslavě. Stavinoha, vychládaje, ale dosud šťastně rozčilen, poznamenal jen: - Jako vovce! A to je, prosím, rada vod vrchňáku. A možná i vícešprezident...

Těsně u Malostranské mostecké věže stojí hospůdka U tří pštosích per, vždy prázdná v hodinách odpoledních. Stavinoha poručil vyhladovělým kadetům něco k snědku. Sám, příliš rozčilen, spokojil se malou sklenkou piva. Nemohl se dočkat, až hostinský odnese talíře kadetů. Konečně byli sami. Stavinoha zvolna klade chvějící se rukou tašku na stůl.

Náprsní tobolka otvírá se vždy s rozechvěním. Je to jako los. Záhada. Byly případy, že se v ní našlo i deset tisícek. Ale někdy zase jen umazané legitimace. Nebo stvrzenky. Stavinhovi se chvěje chtivý nos; stojí na něm krůpěje potu. Dí: - Klucí, číhejte, taška, to je dycky grunt. Vono ně dnesky ani moc na tom nezáleží, co v ní bude, jen dyž v ní bude na tu šunku,

ale čím ho to bude víc bolet, tím líp, no né? Ale vono toho v ní bude asi hodně. Koukejte, kluci, jak je to bachratý.

- Tak už, pae Stavinoha, do toho, šeptá Karel, dyť já sem už celej žavej.

- Ale že to je, kluci, taška! zašeptal Stavinoha s rozkoší, kterou neocení, kdo nekradl. Aby si von tak chtěl bejval říct vo foršus... Rozevřel konečně tašku. Ukázalo se, že je plna jakýchsi papírů.

Papíry! Cherubíni jsou zdrceni. Papíry!... Jeden složený papír leží na druhém. Ze Stavinohy se leje pot. Stále tahá papír a papír a stále to nemá konce. Hloupé papíry a nic více. Nikde žádné peníze.

- Oučty? ptá se Karel chraptivě.

- Eště sem z toho jelen, bručí Stavinoha. Himlkrucinál, snad ten chlap nebyl cesták s papírama?

- Co je na těch papírech? ptá se Pepek. Možná že to sou dovíjaký papíry. Stavinoha má už u ruky hromádku proklepků, nechce se mu prohlížet, doufá dosud, že přijde na něco lepšího. Vskutku - měkkým, šustivým papírům je konec a na stole se cosi ocítá...

- To je ouřední, šeptá Karel.

Fotografický film.

- I kruci, bručí Stavinoha - a víc v tom nic nejni, jen tendle ksindl. Že sem si radši nehodil po vobědě šlofíka!...

Ruce se mu počínají chvět. Nasazuje si brýle, neboť vidí již špatně. Počíná číst, bledne, vyskakuje, zoufale šeptá své: - I kruci, hergot... kruci.

Na fotografickém filmu se vidí nejprve zřetelně razítko v rohu:

Štáb čs. pěší divize číslo 17

PŘÍSNĚ DŮVĚRNÉ!

Mobilizační plán čs. pěší divize č 17

Ticho, že bylo slyšet mouchy bzučet. Stavinoha zničen zase usedá. Je zcela vyjeven.

- On to tedy nebyl rada od vrchňáku! On to byl prachobyčejnej důstojník v cibilu!

- I kruci..., breptá nepřetržitě, snaže vzpamatovat se z této rány. Je mu do pláče. Jak si mohl splést důstojníka se soudním radou! Zlatý hřeb jubilejní oslavy je zkažen. Proč se jemu, hodnému člověku, tohle přihodilo?... dívá se vyjeveně na papíry a zvolna chápe i druhou stránku věci. Fotografický film se mění v hořlavinu, v dynamit. Tělem mu projede bolestný proud, čelo se mu orosí smrtelným potem a maně se dívá otevřeným oknem, nejde-li už pro něho vojenská hlídka s nasazenými bodly a s rozzuřeným důstojníkem v čele.

- Víte, vo co vlastně de? zeptá se jakoby kadetů, ale ve skutečnosti sama sebe, tak zničeného, jak nebyl ještě nikdy nikdo.

- Já nevím, šeptá Karel, ale mně to smrdí, pae Stavinoha...

- Vo to de, Kadlíku, že sme v talóně! Ježíšmarjá, kluci, já starý hovado, já sem ukrad plán vo mobilizíruňku...

Kluci tomu nerozumějí, ale také nevědí, jak by zdrceného mistra potěšili... Dusné, bolestné ticho jako o pohřbu... Vrací se hostinský, zcela nahodile, ale Stavinoha vyskakuje, jako by tu už byla patrola, aby ho odvedla na popraviště. Třesoucí se rukou nastroká papíry zase do osudné tašky, zaplatí řád a táhne kluky ven se zděšením konzervativního, letitého zloděje, kterého poděsil pohled na státní tajemství asi tak, jako by byl poděšen slepičář, kdyby se mu ze slepičího vejce vyklubala krajta tygrovitá.

- A tohle se mušelo přihodit právě mně!... A dyž mám to jubileum! zabědoval na chodníku.

- Pae Stavinoha, nende to prodat? zeptal se andělsky Karlík, klusaje po jeho boku. - Todle, a prodat? sténal Stavinoha a zase ho napadne, že tohle se ani nemohlo jemu přihodit. Je docela pomaten a oboří se na Karla:

- Kódl, dybysem bejval věděl, že máš zrovna tudle prašivinu v pácu, bejval bysem ti přerazil radši hnáty... - Ale, pae Stavinoha, dyť já to nebyl... to ste přece vy sám posmejčil, pae Stavinoha...

Stavinoha ho umlčel hrozným pohlavkem a bylo by asi taky došlo na Pepka, kdyby se nešťastníkovi nebyl zase vrátil jasný přehled. I položil si otázku: Copa bysem asi za to vyfás, dyby mě s tím načapali? Mašinfíra Zemek, kerej prodal do Maďarska nějaký lejstra vo zbrojovce, dostal za to šest rokůch. Je todle horší nebo lepčí?...

Po pěti krocích shledal, že není horšího zločinu než ukrást mobilizační plán!

- No tak, v nejllepším případě a vzhledem k mý minulosti - deset!...

To jako by byl v hrobě. Deset let v Terezíně, okovy na nohou, chleba, vodu a vojenského profousa nad sebou.

Viděl, jak důstojník v civilu, kterému ukradl drahocenné listiny, bouří vojenské velitelství - a vono je to jen pár krokůch... - a jak vojenské hlídky zatahují mosty a průchody, jak východy z Prahy jsou střeženy aeroplány a jak okradenému předkládají na policii album zločinců, otvírají právě jeho stránku, a jak říkají: „Že to byl tenhle ?!“ „Ovšem, zřetelně ho poznávám,“ praví důstojník. „Tlačil se na mne.“

„Jakpak ne! Sto mužů za ním. Přiveďte ho živého nebo mrtvého!“ A sto detektivů se rozletí do všech koutů zděšené Prahy a Stavinoha utíká po střechách, až na něho letadlo svrhne pumu a on se řítí do ulice... Ještě slyší hodiny, jak odbíjejí pět

hodin: kamarádi čekají hrdinu dne k čaji a uzenář Zuzák proklíná chlapa, který si nepřišel pro objednanou šunku... Stavinoha se probudil s děsným úšklebkem. Vypadá tak hrozně, že cherubíni od něho raději prchají, a on se ocítá sám a sám na mostě, kde nemilosrdné světlo září na sochy svatých, Turků, Bruncvíka i na něho. Taška v náprsní kapse ho kouše, slunce praží a Stavinoha doběhne celý vyjevený k soše Jana Nepomuckého. Zde právě spásná myšlenka mu ozáří jeho poděšenou hlavu.

- I ty svatej Johánku, myslí si, dyť tebe taky hodili do Vltavy, a byl pokoj. Sem to kus vola! Pošlu tu taštičku za tebou, a ať mi něco dokážou, dyž to bude mezi rybičkama... Co tomu říkáš?

Hledal s úlevou něco, aby tím zatížil tašku, ale když se rozhlížel po nějakém kameni - zbledl jako stěna, a prudce se odtrhnul od zábradlí, pelášil i s taškou v kapse ke Křížovníkům.

Deset kroků od něho stál pan Holina, detektiv, co ho v poledne pozoroval za novinami, a pekelně se usmívaje, kráčel k němu.

Pan Holina vůbec se pekelně neusmíval a pravděpodobně sotva si Stavinohy všiml. Přestal již dávno myslet na Stavinohu, jakmile mu zmizel v Prašné bráně. Ale každý detektiv upne pozornost na prchajícího člověka.

Vida, Ferda! řekl si pan Holina. Co s tím klukem dneska je, že v jednom kuse před člověkem utíká?

Detektiv Holina se pustil zvědavě za Stavinohou.

Nastal divoký hon, Ferda, prokletý dokument v kapse, prchá jako zajíc. Kličky, které vymyslilo jeho zoufalství, mají v zátočinách Starého Města úspěch. Když se vynořil u Prašné

brány, nebylo po panu Holinovi ani stopy; mohl se odvážit do tramvaje.

Po ulicích nechodily ozbrojené hlídky, strážníci nezatahovali ulice a také žádný detektiv nevníkl do tramky. Nikdo nestřežil stanici, na které měl Stavinoha vystoupit. Přesto cítil deset možností policejních úskoků: nečihají za rohem, tam... onde?... Proto nevystoupil; teprve když tramvaj uháněla okolo polí, v jichž středu stála Severní točna, vyskočil za plné jízdy, upadl na ruce a poranil se krvavě na čele. Také mu vypadla ukradená taška. Sebral ji horečně, zanechávaje na ní krvavé stopy své ruky.

Nyní vypadal opravdu jako prchající vrah: oči vytřeštěny jako Kain, krev na čele, roztržené kalhoty na koleně a krev v náprsní kapse... cítil, že nyní by mu nevěřil ani jeho nejhodnější přítel, kdyby mu vykládal, že se zmocnil mobilizačního plánu jen nešťastnou náhodou.

Klusem se octl v rozvalinách, které měla Severní točna před sebou jako okopy, oddychl si, ale již bylo po radosti: před domem spatřil známou postavu, která se tam procházela.

Detektiv Sach!

- I mordyje, sténá, už to vědí, už na mě čekají... Za katr! Esi mě hned nezastřelej... Nejhorší ovšem je, že přístup do domu, v němž spatřoval svou spásu, je odříznut.

Protože však člověk ani k stáru nezapomíná, co se zamla-da naučil, štvaný Stavinoha se sehnul do příkopu a pronikavě hvízdal na dva prsty opakovaný signál, kterým se volají policej-ní hlídky.

Za okamžik bylo slyšet Sacha, jak běží někde nablízku; po-běží zajisté až k první ulici. Trik se povedl a Stavinoha se pře-houpl na druhou stranu příkopu a ohlédl se teprve ve vratech domu. Co spatřil, zastavilo mu tlukot srdce. Na kraji pole

se objevuje - pan Holina a setkává se s panem Sachem a oba živě gestikulují... Léč tedy byla zatažena.

Věda, že mu zbývá stěží pět minut, Stavinoha proběhl šílelou rychlostí průjezdem a dvorem a vřít se na schodiště k Bidýlku, stále ještě bez jasného vědomí, proč utíká právě tam a ne na tisíc jiných míst, mnohem bezpečnějších, než je jeho byt. Proboha, kde ukryje v svém doupěti tuto věc? Má běžet na půdu a vrhnout se na dvůr, až ti dva přijdou za ním? Snad Lojzis? Ale Lojzis, a státní tajemství!

Právě když zvolní kroky pod tíhou vědomí, že je ztracen, spatří něco, nač nepřípadl v žádné ze svých bleskurychlých kombinací: přede dveřmi číslo 5 Bidýlka sedí na židličce slečna Žofka, spořádaná dcera paní Chalupové, ruce v klíně, s obličejem, v němž oči jsou zavřeny, obrácena k slunci, tráví tak své sobotní odpoledne. Nic netuší, nic ji netíží, tvář má výraz spokojenosti... Je v stavu, který je nejdokonalejším opakem stavu Stavinohova. Pronásledovaný vyřeští na ni oči a zastaví se, uchvácen podivnou, zcela nemožnou myšlenkou, či spíše vnuknutím. Aby - obrazně řečeno - vložil svůj osud do klína této dívky.

Zcela pošetilý nápad: ze všech obyvatel Bidýlka znal nejméně právě toto děvče, neznal je téměř vůbec. Tato přestárlá slečna, ostatně celý den jinde pracující, byla mu nejvíce cizí z celého Bidýlka, nestýkající se s nikým a pravděpodobně všech se bojíící počestným strachem ctnostné panny, nucené žít uprostřed podivné havěti. Vyměnil-li s ní Stavinoha za těch osm let, co tu bydlí, více než sto slov, nechť visí. Sto pozdravů při náhodných setkáních, jež ona plaše zakončovala rychlým zmizením. Choval-li k ní Stavinoha nějaký pocit, pak to bylo zvláštní vědomí viny a malosti, jaké pociťuje hříšník před osobou mravně nad něj povznesenou.

Přesto tato vzdálená osoba, tato Žofka, počestná od hlavy až k patám, vábila ho v této nejkrušnější chvíli jeho života, jako by nějaká mocná síla z ní volala: Zde je bezpečný úkryt!

Stavinoha předobře cítí, jak je to úžasné, aby se vydal všanc se svým hrozným tajemstvím právě této staré panně, ale je k ní přitahován nepřekonatelným napětím, které se v něm zrodilo a které se spojovalo s čímsi v ní.

Slečna Žofka otevře oči a pohlédne s překvapením na Stavinohu. Pak se v dále ozvou hlasy a na tváři Stavinohově se patrně objeví hrozné zděšení, neboť slečna Žofka upře pojednou všechnu svou pozornost a zeptá se: - Děje se s vámi něco zlého, pane Stavinoha?

Stavinoha odpovídá naprosto zmateně: - Jo, slečno Žofinko, já mám zejtra narozeniny.

Slečna Žofinka odpovídá stejně zmateně: - Ale, vždyť jste samá krev.

- Copa krev, slečno Žofinko, ale já mám u sebe todle..., povídá a vytahuje osudnou tašku i hodinky s řetízkem, maje podivuhodnou jistotu, že to nedělá zbytečně.

Žofinka se poděsí pohledem na zlatý řetízek více než na tašku. - Zlatý řetízek!

- Ale vo ten by nešlo, říká Stavinoha už skoro důvěrně - ale tadle taška! A voni sou za mnou!

Žofka se zachvěje jako list: - Kdo?

- Frantové! Holina a Sach... Ale možná že taky vojsko.

Vojska se poděsí Žofka ještě více: - Propánaboha... to je hrozné!

- Je, slečno Žofinko, a já budu viset, esi mě s tým nachytaj. Ně se zdá, že už mluvěj s hauzmistrovou. A já do tej bryndy přišel vlastně nevinně.

- Nevinně viset? zeptala se Žofka. To přecet' nejde!...

- Ale esi to u mě najdou, nepomůže mi vod šibenice ani svěcená voda.

Na to zbledlá Žofka povídá: - Tak to sem dejte, pane Stavinoha, já to schovám. Ale už to nikdá neudělejte!

- Vy, slečinko ? zablábolil Stavinoha - ale vlastně ani nebyl příliš překvapen - vy ste anděl... vám to nesmím dát... vás do neštěstí nesmím přivíct...

Dvoje pádné kroky se ozvaly dole u schodiště.

- Dejte to sem! zavelela Žofka zbytkem sil.

A tu, pod hrozným dojmem těch kroků dole, Stavinoha se opravdu dopustil podlosti a podal ty věci do chvějících se rukou Žofčiných...

Viděl ještě, jak ta velká slečna strká si ty věci za blůzu a jak zaujímá starý klidný postoj.

Jako by takové kousky prováděla denně...

Pak - stále pod hroznou sugescí blížících se kroků vrazil do dveří svého bytu tak rychle, že zapomenul poděkovat - třeba jen očima.

Sotva tam zmizel, páni Holina a Sach, dvě typické tváře pražských tajných, objevují se u dveří číslo 1. Zabuší na ně a vrazí tam, nevšímajíce si zasmušilé, zkamenělé Žofky, která hned po jejich odchodu vstane a zmizí v bytě, aby ukryla ty hořlaviny na dně svého kufru.

V kuchyni krajního bytu sedí Stavinoha a marně se namáhá vyhlížet jako neviňátko.

Pan Holina, rozčertěn honem po Praze, jde k němu, pěst namířenou k jeho tváři. Dva kroky před ním se však zastavuje a opravdový údiv změní jeho tahy.

- Ale, Franc (pan Holina říká všem svým zlodějům Franc), dyk ty vypadáš jako vrah!

Stavinoha si byl vědom, že vypadá nejen jako vrah, nýbrž jako usvědčený vrah, avšak řekl jako neviňátko: - Ale to sou k nám hosti, pan Holina a pan Sach taky! Pěkně ich voba vítám.

Ovšem Holina málo dbal jeho vlídnosti a zostra se zeptal:

- Copak to máš, Franc, na čele?

- Na čele, pae Holina? Ale to jen kapka krve. Vona mně uklouzla noha a já sem se trochu natřel.

- Ale di! povídá pan Holina, nestydatě se mu posmívaje. A to sis přitom taky rozbil a zablátil koleno?

- Jo, takový to je, dyž člověk nemá k sobě ženskou, pae Holina. Vono to je na koleně od čerejška, dnesky sem ani nevylez z domu.

- Franc, řekl pan Holina výhrůžně, kluku umazaná, jestli to není už dneska potřetí, co tě vidím, tak ať do smrti neavanžuju. Ponejprv jsem tě viděl v poledne s tvejma parchantama u Repre, podruhý před hodinou na Kamenným mostě, vodkud si mě prohnal přes půl Prahy, a potřetí ted'. Esli mně dokážeš, že tě ted' nevidím - tak ti uvěřím.

- Já že před váma utíkal, pae Holina? Viděli mě, pae Holina, a voni taky, pae Sach, abych někdy před nima utíkal? Nepřiběhnu já k nim dycky na první zakejvnutí? Myslej si, že si budu na starý kolena rozhazovat svůj štyl?

- To je všecko pravdivé, Franc, člověk moh bejt s tebou až do včírka dalece spokojenej, ale nebudeš mě přece bulíkovat, že je v Praze eště jedna taková vopice jako ty, s kterou bych si tě moh splíst! Ty si tam, Franc, byl!...

Po těch slovech se Stavinohova tvář vyjasnila, jeho předběžné zkoumání bylo skončeno. Věděl, co chtěl - že detektivové nevědí na něho nic vážného a že si vlastně celé to pronásledování sám nadrobil svým nerozvážným útekem

po Karlově mostě. To mu dodalo odvahy a odsekl: - No, to je řečí, esi sem někde byl nebo nebyl! Nemám přeci Kamennej most zakázanej.

- Tak ty nemáš Kamennej most zakázanej, řekl Holina ukrutně, vaře se přímo ve své moci jako v omastku. Tak ty mě dáš, Franc, nakonec eště sebrat tuhle vod kolegy Sacha za to, že sem tě prohnal? Sachu, sem eště na svobodě?

- Ale to nemušej tak brát, pae Holina, každej se brání, a dyž voni na mě vyrazili a hned ze mně vraha dělali. Dyby se ně bejvali zeptali po dobrým: „Copa si, Ferdo, tak upaloval vod Kamennýho mostu?“ byl bych im to hned řek.

- Tak copa si, Franc, tak upaloval vod Kamennýho mostu? šklebil se Holina.

- Ale, tentočky, pae Holina, du jim přes most a najednou dostanu bolení. Tak upaluju na hajzl. Vohlídnu se a vidím: pan Holina si to štráduje za mnou! Tak sem přidal, aby mně to nezkazili.

Více již Holina nesnesl.

- Ty kluku hrbatá, křičí, spouštěje na něho pěst, já ti ukážu, co je policie, esli si to eště nepoznal...

Pan Sach se k poučování odbomě připojil. Za okamžik Stavinoha poznal, co je to policie, a drzost ho přešla. Arcit' nedostali z něho ani po dobrém, ani po zlém, co dělal na Karlově mostě. Nakonec byli umdleni on i tajní, takže Sach, usuzuje na Holinovu blamáž, zeptal se:

- Golego, a měl ten všivák s sebou ty parchanti? Neměl? Ale tak tam kdovíco dělal. Bez těch kluků nedá Ferda ani ránu.

- A co ta krev na jeho čele? A rozbitý koleno? A proč vůbec přede mnou utíkal, dyž to nikdy nedělá?

- No, to máš zase pravdu, řekl Sach. Von Ferda beztoho už dlouho nebyl na dyrekci.

- Pudeš s náma, Franc, na to Holina, a vono se už ukáže, proč si přede mnou bral roha.

- To má bejt zatčení? zeptal se Stavinoha. Proč sem zatčej?

Holina se na něho posměšně podíval a mávl rukou. Habeas corpus act neplatí pro lidi jako Stavinoha, jsou postaveni mimo zákon. Policie je sbírá bez důkazů, kdykoli hledá pachatele. Hledá-li jednoho lotra, sebere padesát Stavinohů, věříc, že snad mezi nimi najde toho pravého. Policie mrhá zatýkáním jako příroda životem. Ale policie sbírá takové lidi i bez záminky, ze systému, někdy z hlouposti, sbírá je třeba i z dlouhé chvíle. Pan Holina byl kliden ve věci své odpovědnosti Řekl:

- Ferdinande Stavinoho, zatýkám tě ve jménu zákona pro tento... A teď, dyž to víš, tak se syp, sejre.

Stavinoha sklonil hlavu. Ač byl obtížen velkou vinou, cítil, že se tento detektiv na něm dopouští bezpráví. Ale jeho největší silou bylo, že snesl násilí, nemohl-li před ním uhnout.

- Dyž je to takový, pae Holina, tak už mlčím. Já teda s váma pudu, dyž vám to dělá dobře.

- To je konečně rozumná řeč, povídá tajný, ale my se tady dříve trochu rozkoukáme, jestli dovolíš...

A nečekaje na svolení, pan Holina se rozhlédl, a již spatřil kuchyňský stůl, na němž byly rozloženy různé lahůdky. Pischingerův dort pro cherubíny a ženy, očka, nakládáná cibulka, slanečky, šproty a kontušovka, také oblíbený alaš lojzís, uzenny losos a jako vrchol všeho: baňka vlastnoručně připraveného vaječného koňaku.

- I heleme, prohodil Holina, to si se mušel, Ferdo, přičiňovat, než si tohle nashromáždil.

Vida, že už těch věcí nezachrání, pochlubil se Stavinoha svým jubileem a vyzval hladce:

- Není libo vokusit, pánové? Vždyť my k sobě patříme, jako k sobě patřej řezník a telátko.

- Jestli to de vod srdce..., povídá Holina, který je mimo službu znám jako pasoiřník, a již se začíná cpát a otvírat baňku s vaječným koňakem.

- Sáms to dělal? zeptá se Stavinohy, když okusil. Nenl to špatný, golego, vokus taky... Oba stojí u stolu jako u bufetu a řadí v zásobách: pan Sach více v lahůdkách, pan Holina okusil již kontušovku i alaš. Tentokráte jsou oba se Stavinohou spokojeni; a v okamžiku zmizí polovina zásob v jejich útrokách. Stavinohovi srdce krvácí, ale mlčí. Později, když už je jasno, že tentokráte je policie odhodlána nezanechat po sobě stop, napadne ho, že by měl z toho také něco užít. Přitochí se ke stolu a sáhne po krabičce olejovek.

- Franc! zahřmí pan Holina - nech to tam ležet, buď tak dobrej. Dyž si ve vyšetřování, tak di támdle do kouta a hezky koukej... Krmili a napájeli se dále a Stavinoha ve svém koutě vzdychal. Pan Holina ho chvíli povzbuzoval:

- To bys žral, mrcho, veď. Ale nedostaneš ani todle; my už tvý narozeniny voslavíme sami... Golego, mně ještě ten ajrkoňák.

Hody byly krátké, ale pádné, a Stavinohu to nakonec i přestalo mrzet. Myslíl si, sežerou to, vypijou a z vděčnosti mě nechají doma... Ale neznal policii!

Když zbýval už jen talířek s očky, velel Holina: - Halt, golego, mušíme mu taky dát vokusit... - Ale jen dyž se přízná, co tropil na Kamenným mostě!... - ...si řekl, golego.

Stavinoha se kysele usmál: - Mě to moc těší, vašnostové, že si u mě počínáte tak familiér, ale ani za vočka se nepříznám k něčemu, co sem nevyved.

- Franc, ty seš zarputilej zloděj, ale i dybys měl tady hektor ajrkoňáku, nevěřím ti. Tak se hezky seber, holoubku, na dyrekci si to už rozmyslíš. Eště tam snad budou mít černý kafe, aby si moh to jubileum náležitě voslatit... Tak už ve jménu zákona pojd'. Obviňuju tě...

- Ale nekecej, golego, a pojd', vyzval ho pan Sach. Nicméně tvrdošíjný pan Holina dokončil: - Já eště nevím, Franc, z čeho tě obviňuju, dej mně na to noc na rozmyšlenou... Bože, to je mně špatně. Myslím, holomku, že to tentokrát bude z travičství...

Hosté jubilea počali se zvolna scházet, když Stavinohu odváděli.

Petr Bučina, vždy opatrný, stál ještě dole u schodů, zato tu již byla Černá babička ve svém nejčernějším šatě z taftu a se svou nejlesklejší vážností. Odplivla si z leknutí, když jí místo Stavinohy otevřeli detektivové. Bidýlko, o nehodě již zpravené, tlačilo se na pavlači, cítíc se Stavinohou v jeho neštěstí. Lojzís jevila zvláštní pobouření a tvrdila, že jim to tentokráte ukáže, ale když se objevila rozpařená tvář pana Holiny, zmocnila se jí její věčná hrůza před policií a vklouzla do svého bytu jako jezevec do své nory.

Také všichni ostatní Bidýlkáři se rozprchli - jediné slečně Žofce nepředstavitelná hrůza v tom bránila. detektivy, pak na Stavinohu a v té chvíli si nemyslila kromě tohoto: Ježíši, a ta strašná věc má zůstat schována dně mého kufru? Leč pohled Stavinohův, pohled chyceného zvířátka, které všechnu svou naději skládá jen do ní, naplnil ji novou silou a obětavostí. Její oči zazářily na Stavinohu, a láska,

kteřá se probouzí v lidských srdcích za různějších podmínek, často velmi málo ideálních, zrodila se ve vyprahlém srdci Stavinohově v této chvíli. A jaká láska: čistá láska duše k jiné, velké duši. Jak rád by byl Stavinoha klesl k dlouhým nohám slečny Žofinky. Ale pan Holina velel: Syp se! A tak neúprosný osud chtěl tomu, aby se Stavinoha „sypal“ od lásky právě zrozené.

Dole Petr Bučina, vycítiv šestým smyslem nebezpečí, dal se bez meškání na útěk od hostiny jubilejní.

- Je to pěkněj pajzl, tahle Severní točna, poznamenal pan Holina už před domem.

- Jednou tady budeš mět, Franc, pamětní desku: Zde žil Ferdinand Stavinoha, který votrávil dva cibilní strážníci. Je ti taky tak mizemě, golego?

Zatím se Lojzís odvážíla zase na Bidýlko a byla plna odvahy, když viděla, že policie již vskutku odešla. Ale její odvaha se proměnila v strašlivý, nepotlačitelný vztek, když zjistila, co se v Stavinohově bytě přihodilo.

- Heledte, zaječela, voni šecko sežrali...

- A vypili!

- Hamba policii! vykřikl týž hlas a promluvil všem z duše.

Kapitola pátá

předvádí všechnu obtíž zlodějství v dnešní Praze a vrhá Stavinohu z kaluže vyděračství do louže mezinárodní zápletky

Když proběhl zbytek soboty a celá neděle a oni ho nepředváděli k výsledku, začal se Stavinoha dívat klidně na svůj stav. Zdá se, že by s ním nedělali takových okolků, kdyby ho podezřivali z krádeže mobilizačního rozvrhu. Zdá se, že z jakéhosi důvodu a proti Stavinohovu očekávání Praha nebyla obrácena naruby. V neděli v noci, sužován úvahami a štěnicemi, počal Stavinoha míti za to, že se stal obětí policejního pře-

hmatu, který mu zkazil jeho jubileum. To ho naplnilo spravedlivým hněvem, takže překvapil žalárníka lomozným důrazem, s kterým se domáhal, aby byl konečně předveden před vyšetřujícího úředníka.

- Ty bys chtěl, řekl mu strážník, aby naši páni úřadovali skrz takový gauněři, jako si ty, eště v neděli! No počkej! Ty si to vypiješ, až jim to řeknu...

Také ťukací telegrafií dostalo se mu jen zcela obyčejných zpráv. Nebyla provedena veliká šťára a žádný pozoruhodný přírůstek nebyl přiveden v sobotu či v neděli. Když pro něho konečně přišel strážník v pondělí před polednem, byl Stavinoha v náladě téměř odbojně. Zabručel, když mu žalárník laslavě řekl: - Tak pojď, Ferdáčku, ty žižkovskej šimpanzi, když seš tak nevolazírovanej, jak tě pámbu ve slabý chvílce stvořil, vypadáš, že člověk lituje, proč byl zrušenej trest smrti za zločejiny.

Také komisař Pit'ha - jeho osudový komisař! - přivítal ho zcela přátelsky, bez nejmenší záludnosti nebo nervozity. Jeho vzhled prozrazoval dostatečně, že ve vzduchu nevisí nic velkého. Právě přesnídal, bylo z něho cítit trochu víno, kabát stejnokroje měl přes židli. Také jeho řeč byla přátelsky zbarvena a svou neurčitostí dostatečně poučovala starého rutinéra, jakým byl Stavinoha. Po všeobecném úvodě, velmi vtipně předneseném, ale postrádajícím zmínky o jakémkoli určitém obvinění, komisař Pit'ha zakončil takto:

- Proto od vás očekávám, milý Stavinoho, že nezůstanete ničeho dlužen ze své pověsti a že se hezky zčerstva přiznáte.

- Ale, prosím, šnosti... - ...přiznáte, zvýšil komisař trochu ironicky hlas, a až vás dodáme k okresu, hezky všechno popře-

te a prohlásíte, že jste nevinen a že policie na vás vynutila doznání, surově s vámi zacházejíc.

Z celého toho proslovu Stavinohu nejvíc zajímala zmínka o okresu, kam má být dopraven. Pan Holina nedovedl si tedy na něho vymyslet nic více než nějakou přestupkovou chamradinku. Znamenitě tím vzpružen, odpověděl Stavinoha stejně ironicky jako komisař Pit'ha: - Tomudle sem, šnosti, dobře nerozuměl. Proč bych měl mluvit špatně vo policiji? Já mluvím dycky a šude vo policiji jen pěkně, už ze starý známosti. Dyž si někdo v hospodě něco kecá vo policiji, já ho dycky usadím, já dycky říkám: „Dybys nežbrblal, to je hnedky vidět, že neznáš naši policiji! Ta je spravedlivá, zvlášť vod tý doby, co je tu ten novej ředitel. Dyk to je učiněnej dobrák, kerej nedopustí, aby policije někoho držela nevinně. A šici mladší úředníci sou po ňom.“

- Ta vám ale jede hned po ránu! přerušil ho komisař Pit'ha skepticky.

- Já jen říkám, co říkám, pae komisar, a esli nevěřej, tak si přijdou dnes večer tajně poslechnout k Starý éubajzně - to je moje hospoda - a uslyšíte to z mej huby na vlastní uši.

- Dnes večer? zeptal se komisař pochybovačně. To myslíte, Stavinoho, že bude dnes odpoledne vyhlášena amnestie?

- Pročpa amnestie, pae komisar? Voni mě přece za chvíli pustěj. Já sem nic neproved. Voni mě přece dobře znaj, že sem kaval, a dyž něco provedu, že za tým stojím. Já bych to řek dneska jako jindá kurc um gút: Zase sem podleh slabosti, kerá je v naší rodině už vod mýho dědečka, kerej vokrad jednu císaře Ferdinanda Dobrotivýho, když si to nes Nerudovou ulicí...

- Víte co, Stavinoho, usmíval se komisař, tak už jsme se pěkně pobavili a teď bychom to mohli vzít od podlahy.

Změněným hlasem, který se nutil do vážnosti: - Stavinoho, to bych do vás nikdy nebyl řekl

- Ale co, pae komisar? zeptal se Stavinoha, cítě se poněkud pokleslým - jako je pámbu nade mnou... - Mlčte, zahřměl neočekávaně komisař, nechte pánaboha s pokojem. A vůbec už dost tajrdlictví! Vy jste tentokráte provedl takovou lumpárnu, že se to člověku ani nechce věřit. A za to, že jste se mi pokusil všet bulíky na nos budete potrestán exemplámě. Crescendo: - Nemyslete si, vy lumpe nepolepšitelná, vy člověče, který si troufáte na kousky stále nebezpečnější, že z toho tentokráte zase vyváznete jen tak nějakým okresem. Ne na okres, ale před porotu vás tentokráte poženu...

Ferdu, kterého naplnila zděšením již narážka na „kousky stále nebezpečnější“, uvrhl závěr stručného projevu komisaře Pit'hy do ohromení, které uvádělo do všech jeho nervů úplnou zmalátnělost. Viděl, že vše je prozrazeno a že si policie s ním pohrávala jako kočka s myší.

- Vám není nějak dobře, Ferdinande Stavinoho! poznamenal škodolibě komisař Pit'ha.

Stavinoha se skutečně rozechvěl a rozezvučel jako dynamo. Představy, jedna horší druhé, honily se v jeho mozku. Kdy přivedou slečnu Žofi? Toho důstojníka? Cherubíny? Film jeho bídy letěl mu před očima a viděl, jak zničil tu šlechetnou duši, slečnu Žofi. Než konečně přece našel pevný bod a zachytil se ho: komisařovy zmínky o porotě.

- Říkali, šnosti, že před porotu? zeptal se, trochu okřívaje. - Co je lepší: porota nebo vojenskej soud? Já bych myslel, že porota. Von čovek zůstane aspoň mezi svejma, ne?

Tato otázka překvapila zase úředníka: - Stavinoho, nedělejte si ze mě ke všemu ještě kašpary a neplette do toho vojenský soud! Raději kápněte božskou a přiznejte se, kam jste dal ty zlaté hodinky!

Toto sdělení Stavinohu překvapilo ještě více než prve hrozba porotou. Byl tak popleten, že se podřekl: - Stříbrný, pae komisar...

- Stříbrné? komisař nahlédl do zápisníku. Prosim vás, co zase tohle znamená? Což jste tak zhloupl, že nám budete namlouvat, že byly stříbrné, když přece okradený udal, že byly zlaté...

Nyní zase Stavinoha vytřeštil oči. Teď se už v té historii vůbec nemohl vyznat. Hodinky, které ukradl onomu důstojníkovi, byly přece nade všechnu pochybnost ze stříbra! Ale ještě než se přestal divit, osvítila ho velká záře. Jakže: člověk, kterému ukradl tak vzácné listiny, udá, že se mu ztratily hodinky - a lže, že byly zlaté! a neudá to hlavní?

- Tak mluvte, Stavinoho, zahřměl komisař - já nemám kdy čekat, než si sesumírujete zase nějaké nové pitomé lži, které jsou konečně zbytečné, protože to je celkem jedno, jestli ty hodinky byly ze zlata, jak tvrdí on, nebo jestli byly ze stříbra, jak tvrdíte vy.

- To není nikdy jedno, pae komisar, prohlásil Stavinoha a mluvil, jen aby získal čas a mohl se dobře rozmyslet tak příkladně dejme tomu, dyby to bylo z pravýho zlata a dyby v tom byly brilianty, jak se stává, mohla by to bejt vopravdu porota. Ale na stříbro je - senát. Stříbro je taky všelijaký sorty. Máme příkladně pakfonk a máme postříbřený plech. A se zlatem je to zrovna tak. Máme zlato a zlato, štrnáctikarátový, dukátový a...

- Stavinoho, zaburácel komisař Piťha, nevedťte mně tady popletenou přednášku z klenotnictví a řekněte prostě: Ano, já bídný ničema, vzal jsem ty hodinky.

Ale v té chvíli se stala se Stavinohou změna, promyslnil si svou věc a řekl:

- To maj zas recht, pae komisar, jakýpak řeči, esi to bylo stříbrný nebo zlatý, dyž já sem nevzal ani stříbrný, ani zlatý...

- Stavinoho! zalomil rukama komisař Piťha. Ale Stavinoha se na něho již usmíval. Dospěl k tomuto názoru: buď se jedná o omyl, a pak by byl trulant aby se k tomu přiznával, anebo s tím důstojníkem, který zamlčí, že mu byl ukraden mobilizační plán, a selže o hodinkách, to není v pořádku, a Stavinoha nic nezmešká, sečká-li.

- Přejou si, pae komisar? zeptal se jako beránek.

- Vždyť jste se prve sám přiznal a jen jste se vytácel, že byly ze stříbra!

- Ale to já sem zapomněl, vo co de, pae komisar. Takový střídavý pomatení smyslů... Spomněl sem si na něco ze starý prakce a pitomě to dám k dobrýmu. A voni se do toho hned zakousnou...

- Dobrá, zuřil komisař, já už se s vámi, Stavinoho, nebudu tentoc!... Vy jste si to u mne zkazil navždy. Ale já vám to zasolím, Ferdáčku! Nemyslete si, že vám tahle drzost jen tak projde : k zemskému vás pošlu, a udělám návrh, aby vás zavřeli pro krádež ze zvyku.

- Pae komisar! Já si to s nima nechci rozházet, já si ich vážím, ale dyby byli na mym místě.

- Držte už laskavě hubu, miláčku, já už jsem se s vámi pobavil, a teď zavoláme toho pána a von vám to poví hezky do očí...

Minuta vysokého napětí. Stavinoha je, jako by se vznášel nad propastí. Co přinese nejbližší chvíle? Spatřil čisté, prosebné oči Žofinky. Zlaté a stříbrné hodinky a šibenice tancovaly mu před očima. Pak bylo slyšet kroky, svědecké kroky, ostýchavé - a vysoké napětí povolilo.

Nebyl to on!

Byl to muž, kterého Stavinoha viděl poprvé v životě. Mohl vzít jed na to, že do kapsy tohoto muže nikdy nevjela jeho ruka. Neviděl ho ani předevčírem, ani před deseti lety. Byl to poměněší, obtloustlý pán, jehož tvářnost upomínala tak málo na soudcovský majestát. Zaplavila a unášela ho divoká radost. Nemohl si pomoci - musil si ulevit: - Já věděl hned, pae komisar, že je v tom mejlka. Já tohodlenc pána vidím ve svém životě poprvé. Bylo cosi v jeho přízvuku, co komisaře Piťhu zarazilo. Na okamžik Stavinohovi uvěřil. Ale pak si vzpomněl na Stavinohovu minulost. A na svědectví Holinovo. Nedbaje už Stavinohy, zeptal se příchozího: - Je to on?

Načež muž, prohlédnuv si Stavinohu, řekl cizím přízvukem: - To jest, zdá se mi, že jsem tohoto pána zahlédl v té době u elektrické dráhy, avšak...

- To nám dokonale stačí, přerušil ho rozzuřený komisař. Zajisté není tak hloupý, aby se vám ukázal při své práci. Ale na to můžete vzít jed, že stane-li se krádež u tramvaje, kde se on potuluje, byla provedena jeho bandou. On to byl - to je svaté! Cizinec odešel v rozpacích a o stavu jeho nitra svědčilo, že se Stavinohovi na odchodu uklonil. Ale to neotřásl vírou komisaře, naopak rozčílilo ho to tak, že se zapomenul a počal řvátí a Stavinohovi tykati: - Víš, cos proved tentokráte za neřádstvo? Ten pán je místopředseda Česko-polské ligy a přijel z Varšavy, aby navazoval u nás česko-polské styky. A ty jsi s ním, lumpe, navázal styky! Lomí rukama. - Bože, to je ostu-

da! Národní ostuda! Více: mezinárodní ostuda. Pak zdrceně:
- Proč jsi si, Stavinoho, nevybral aspoň obyčejného člena té ligy?... Znovu rozzuřen: - Ale tohle ti osladím, ty lumpe, já ti dám míchat se do politiky.

- Sou to ale pády! pomyslí si Stavinoha, když se zase octl ve své špinavé cele, která mu však připadala milou po přestálém hromobití. Čovek de s nejlepším úmyslem, nic zlého si nepomyslí, chce si jen zalaškovat se soudním radou - a je z toho velezrada. A inej čovek taky si nic zlého nepomyslí - a je z toho mezinárodní frmol. Za Rakouska bylo líp, tenkrát se nic takovýho nemohlo stát a čovek si byl jistej, že nedostane mladý tygři, dyž kupuje kořata. Anebo co by se v Rakousku stalo, dyby tak někdo vyfouk v Praze oficírovi z kapsy mobilizační plán! To by se snad na město střílelo z kanonůch, ale u nás jako by se nechumelilo. A snad to ani neoznáměj na policii.

Avšak čím důkladněji o této věci přemýšlel, tím se mu jevila záhadnější. Ztratí-li někdo v elektrice kapesník, běží s tím na policii. Šlohně-li někdo fajfku venkovskému strejci, hned mu policie ukazuje album zločinců. Kdyby se z vojenského skladiště ztratila jedna deka, je hned všechno mužstvo vyšetřováno. A tu pojednou za zmizevším mobilizačním plánem nikdo ani nekýchne!

Ať sem trajcem, řekl si konečně, z toho by se moh čovek zbláznit, tady není něco v pořádku; a tomu tichu dá se důvěřovat asi tak, jako dyž domácí, dyž mu neplatíte činži, zeptá se vás sladounce, jak ste se vyspal. To už, holomek, istě poslal soudní výpověď. Přeci nejní možný, aby se v Praze ztratil mobilizační plán a nevědělo se vo tom, jako by to byl jen knoflík... Ale policie zřejmě o téhle věci ještě nic neví. Snad jí to ještě vojenská policie neřekla. Ale až jí to poví, a to se přece

musí stát každou chvíli - jak se obhájí Stavinoha potom? Ten Polák ho viděl na Malostranském náměstí, pan Holina ho viděl utíkat přes Kamenný most, a cherubíni jsou přece jen děti! - dostanou strach a povědí... Slečna Žofi, nezkušená, se prozradí. Anebo až uslyší, co jí Stavinoha dal v uschování, sama půjde a usvědčí ho.

Tyto všechny úvahy a obavy přivedly Stavinohu k pevné jistotě, že nejednal správně, když na sebe nevzal onu nespáchanou krádež.

Tak im řeknu, že sem to šloh. A voni mě za to zavřou.

A pak přijde poprask s tím oficírem. Ale nemohl sem přece vobrat voba najednou. To mušeli udělat dva různý lidi. Voni budou hledat toho druhýho. A slečnu Žofi nic zlýho nenapadne, páč bude myslet, že sem šloh hodinky s řetízkem. Šecko ty česko-polcký styky a zatím se na ten mobilízíruňk zapome-ne. Byl sem to kus vola, dyž sem na todle nepřišel hned. Růz-né okolnosti ho v tom utvrzovaly.

Například pan Sláma, strážný v jeho oddělení, nepřinášel mu oběd. Už to ve všech celách kolem vesele cinkalo, chodba byla plná přelíbezně vůně, ale Stavinohovi přinesli jen - džbáněk vody.

- Pane Sláma, a co tentoc - ňákou flákotinu?

- Ferdo, řekl strážník, mně je tě líto, ale ty máš dnes ňáký divný postavení!... Jak bych ti to vidím a půl ne. Vrchní řek, abych ti zapomenul dát voběd, a to víš, čoveéé, policie, to je vojna jako řemen a poslouchat se musí.

Má tedy být týrán hladem! Pomůcka, které se užívá zpravidla jen proti vrahům. Bylo to velice vážné. Stavinoha si zde vytvořil jisté výjimečné postavení, byl zde stálým hostem. Obě strany vycházely spolu zcela dobře. Nyní se to řítilo.

- Tak já teda vezmu na sebe ty polcký hodinky... rozhodl se Stavinoha, ať mě taky jednou vodsouděj nevinně... Zavolal pana Slámu.

- Máš to mamý, Ferdo, nesmím ti dát ani ptačí zob. A byl dneska zrovna takovej dobrej pajšlík s kyselou omáčkou!

- Tak mně porci skovejte, pane Sláma, já se du přiznat.

- Policie, řekl na to pan Sláma, to je přece něco. Koukej, ušetřila ti smrt hladem. Dybys byl u těch cibilistů u soudu, kašulírovali byste se ještě třeba měsíc a pro nic za nic bys vyžíral republiku. Jen se, Ferdo, přiznej.

- Ale mezi náma, pae Sláma, já sem to vopravdu neudál.

- To nevadí, Ferdo, jen se přiznej. Někdo ty hodinky přece zob! A vono nikdy nejde vo to, aby byl potrestanej právě ten jistej, jako vo to, aby si to lidi mysleli. Ty si to dnes vodbručíš za něj a zejtra zase von za tebe.

Komisař Piťha byl již na odchodu a nepřijal Stavinohu příliš přívětivě.

- Stavinoho, jak se na vás podívám - už se mně zvedá žaludek.

- Mně taky, pae komisar, já sem nedostal jíst.

- To je nedorozumění, Stavinoho, ale... možná... bude to trvat několik dní.

- Já přicházím, pae komisar, právě skrz to.

Komisař Piťha svařtil čelo: - Myslíte, že jsem zvědav, co jste si tam dole zase vymyslel? Ani zdání! Chcete to svést na některého svého kamaráda, kterému dokáže půl Prahy alibi?

- Ne, pae komisar, zvolal Stavinoha slavnostně: Žádnej kamarád - já sám sem toho Poláka vobráběl.

Komisař je trochu překvapen: - Dobrá, ale pak proč jste to nepřiznal hned?

- Skrz to můj jubileum. Já, pae komisar, měl právě čera jubileum - padesát rokůch -, a tak sem nechtěl do nový padesátky vlízt se smůlou. Tak sem prášil. Ale teďky se mně to rozleželo v hlavě... Voni se mnou zacházeli tak pěkně, skoro bych řekl votecky, a dostal sem výčitky svědomí.

Komisař se ušklíbl - přičítal to spíše svému nápadu s5 hladovou kúrou než svědomí - nicméně byl spokojen.

- Tak to stručně dejte do protokolu a řekněte, kde jste ty hodinky ukryl, abychom je mohli tomu Polákovi vrátit.

- Jako ty hodinky?... jó, to bude těžko, pae komisar...

- I nepůjde, Stavinoho, dám prohlédnout váš byt, a jestli to tam nenajdeme, vybereme celý barák. Beztoho jsme tam už dávno nebyli. Někde to tam najdeme.

- Ale pae komisar, přece mě nemaj za takovýho vola, abych to tam skovával!... To já sem zase neřád, a dyž mě pan Holina honil po Starom Městě, zaskočil sem si k jednomu kolegovi a ten to moc dobře skoval.

- Kdo to byl?

- Já bych im to řek, ale von zrovna slaví taky jedno jubileum, a tak nemám to srdce, abych mu to zkazil, dyž sem vokusil sám na sobě, jak taková věc chutná...

Kapitola šestá

dokazuje, že člověk nachází svůj osud i tehdy, rozmlouvá-li pokojně o terpentýnových náplastech, a uvádí do tohoto románu důležitou osobu pana Tóny Foltra, majitele význačného herbáře

Když nedělní výletní vlak přijel do Čemošic, rozebírali si členové žižkovské skupiny polygrafických dělníků ženy, kterých se ani na všechny nedostalo. Společnost již vyrazila na silnici a tu si slečna Žofi Chalupová pomyslně teskně: zase na ocet... Jí si nikdo nevšiml, ba ani její přítelkyně Božka Fafejtová, která jí na tento výlet vylákala. Mezitím vlak odjel a Žofka si pomyslně, že si posedí v lese, než přijede zpáteční vlak. Sledovala společnost, která se rychle vzdalovala a tak sobecky se bavila, že nikoho ani nenapadlo zeptat se, kam se poděla ta vyčouhlá starší slečna, oblečená podle hesla „mně je všechno jedno“, která po celou cestu seděla se zavřenými ústy.

Ale tomu, že na ni všichni zapomínají, byla již Žofka zvyklá. Bylo to jejím údělem všude, ve škole, v rodině, kde matka vynášela její sestru Madlu, a především mezi muži. Ji dosud žádný muž eroticky nepolíbil. Ani když byla nakládačkou v tiskárně, kde přece každé děvče obdrží polibky, chce-li- Ať si tedy jdou - i tamti... Myslí, že jim zmizí, jakmile oni vstoupí na hřebenu do vzrostlého lesa, a trpíc více myšlenkou na osudnou tašku, kterou jí večer Stavinoha svěřil, než na svou ženskou porážku - Žofka se zcela neočekávaně střetla s prvním mužem, který měl u ní učiniti výjimku.

Seděl u cesty na pařezu a prohlížel byliny, které měl rozloženy na klíně. Poznala v něm jednoho z výletníků. I on ji asi

poznal, neboť řekl: - Nebojíte se, slečno, že se ztratíte společností?

Překvapilo ji, že mu mohla odpovědět bez zakoktání a dokonce s jistou koketností:

- Když se nebojíte vy!

- Muž se za společností kysele ohlédl: - Pro mě - jsou to blázni! Rád si od nich odpočinu.

- Ale proč jste tedy jel s nimi na výlet? ptala se Žofka, znovu se podivujíc snadností, se kterou se pohybuje na této nebezpečné cestě.

Zdálo se, jako by opozdilec potřeboval právě této otázky, neboť hbitě spustil: - To není nic divného, slečno, nevynechám žádný výlet naší skupiny, protože mám rád přírodu a protože žiju uprostřed jedů. Pracuji totiž v zinkografickém ateliéru. Náš život je mizerný, já však chodím na výlety. Jak to na člověka v lese dejchne - něco z našince spadne... Je to u vás taky tak?

Žofka se polekala a špitla: - Já nevím.

Muž se usmál velice příjemně, jako by ho právě tato odpověď potěšila, a pokračoval jako na másle, pociťuje zřejmou rozkoš z řeči: - Tak vidíte, že je to něco docela jiného u ostatních lidí a u mne. U nich - ukázal za vzdalujícími se palcem, který měl tu podivnou vlastnost, že jeho vrchní článek se ohýbal v kloubu dozadu - u nich - darmo povídat! Pro ně to není příroda - biograf je to pro ně, slečno Co je to příroda? Bandžo? Chichichi a chachacha? Hnat se jako stádo a vrískat? Co myslíte?

Žofka nemyslela nic, jen se jí zdálo jako všem nesamostatným lidem, že jí právě těmito slovy promluvil z duše. Avšak rekla: - No, já nevím ...

Muž si olízl rty a pokračoval jako rozený řečník: - No, to se přece ví, že tohle není příroda. To je blázinec a ne příroda. Příroda je: les, strom, bylina, slunce, potůček, srnka, studánka a - dodal docela neočekávaně - rozumné nohy. Nohy. Nohy máme, abychom chodili, a ne běhali - pak by se jmenovaly běhy jako u zajíce. Já, slečno, rozumím přírodě a chodím s rozvahou. Vy také?

- Já vždycky spěchám, přiznala se Žofka, cítíc, že to neměla dělat, že měla vždy chodit rozvázně.

- To asi, omlouval se galantně, máte lepší dech než já.

Jsem na dech trochu špatný. Při našem zaměstnání trvá mládí krátce. Kolik byste mi řekla?

- Pětatřicet, odpověděla, odhadujíc ho na čtyřicet let.

- Tak vidíte, řekl s hlubokým uspokojením - a je mi teprve třicet. Dal se jejímu omylu do smíchu a smích změnil jeho tvář nejistých a nevýrazných tahů v cosi, co připomínalo starce i dítě. Smál se dlouho a s jakousi vítězoslávou, a když skončil, poklepal si na břich a na prsa a pokračoval:

- Žaludek a plíce! To je naše daň zaměstnání. U nás je člověk trop buď na plíce, nebo na žaludek.

Žofka se polekala a zeptala se: - A nač jste vy špatný?

Podíval se na ni přísně, ale rychle si to rozmyslil a zase se neočekávaně usmál. Vypadal docela spokojeně, když prohlašoval: - Já? Já jsem trop na obé...

Žofka zbledla, což mu velice zalahodilo. Chvilí se pásl na jejím utrpení a pak doložil labužnicky: - U nás v dílně jsem jediný, který je trop na plíčky i na žaloudek.

- Ale to je hrozné, zašeptala Žofka, měl byste se šetřit. Lečte se!

Tento zájem se tomu lidskému měkkýši neobyčejně zamlouval. Svázal jaterníky v klíně v kytičku a prohlásil:

- Samozřejmě že se léčím. - U nemocenského doktora?

Mávl zkormoučeně rukou. - Nemocenský doktor? Což léčí někoho nemocenský doktor? Viděla jste už, slečno, opravdu nemocného, kterého by nemocenský doktor léčil? Mě aspoň ne, mě vyhnal!...

Přestávka, plná zášti: - Ano, vyhnal: jak mne tu vidíte! Po každé mne vyžene, kdykoli přijdu! Směje se... Někdy se zlobí... Prý nic... Mor na ně! Prý píchání a tlak na prsou, šimrání ve střevech a svírání v žaludku, brnění v lebce a nucení k dávení, špatné spaní a trávení, úzkost a kašel, těžký dech a - s odpuštěním - kalná moč - jsou jen subjektivní pocity!

Lazar se rozpálil. Na jeho šedivém, nudném obličejí objevilo se několik chorobně růžových skvrn a jisté oduševnění. Pohrozil sevřenou pěstí do prázdna, snad všem lékařům nemocenských pokladen.

- Subjektivní pocity! Vražda pod pláštíkem vědy!... Až jednou umřu na cestě od takového, s odpuštěním, doktora, bude to také asi - subjektivní pocit - Tak snad ti ostatní, špitla.

- Pěšky jako za vozem. Snad že jsou trochu vlídnější. Já aspoň jsem už dávno vyléčen z víry ve „vědu“ těchto lidí. Kdy byste je dovedla tak pozorovat při jejich kejklích jako já, prokoukla byste je snadno. Jeden je ras na svlékání. Přijde děvče s bolavým zubem. Svlékněte se! Čím rychleji se lidé svlékají, tím spíše je uzná. Jiný má na všechno mazání a maže člověka tak dlouho zevně i zvnitřku, až mu umře pod rukou. Třetí zase do vás cpe pilulky, i když máte vymknutou ruku. A ten nejsvědomitější z nich poslouchá vám chvíli na plicích, ťukne vám do žebra a na lopatku a buď řekne „nestojí to za řeč“, anebo předepíše něco, co dělají ve fabrikách. Já však znám ze svého povolání ty jejich fabriční jedy, mne oni tím soustem nenapálí... - U koho se tedy léčíte?

Lazar odpověděl slavnostně, jako by hrál na varhany: - U nejlepšího specialisty na světě - u Matky Přírody. Tu se ozvalo z dálky houkání a bylo slyšet: „Bylináři!...“ - Slyšela jste! Bylináři! To mám být já. Ano, léčím se bylinami, které skýtá Matka Příroda -

Pohleděl na Žofku vítězoslavně a nabádavě a utichl. Ticho mělo do sebe cosi slavnostního. Jen veverka odvážila se je porušit a sešvihla se z větve. Lazar zamžikal očima, sám na nejvyšší míru dojat slovy, která se chystal pronést: - Od té nemoci nepomůže mi žádný pozemský doktor.

- Jaká je to nemoc? zeptala se, těžce zápasíc o každé slovo.

Učinil novou uměleckou pauzu. Pak s rozkoší:

- Má hlavní nemoc se zове - rakovina.

Nyní i veverka zatajila dech a zůstala u vytržení státi v nemožné pozici, na konci větvičky tak teninké, že by byl člověk řekl, že neudrží ani broučka!

Žofka měla neobyčejnou hmotnou představu. Viděla cosi jako velkou rukavici, ale bylo to živé, byl to žaludek, hladký, zdravý žaludek. Pojednou se objevili na této živé, zdravé věci jacísi broučci a červíčci s ocásky jako rak a s ukrytými červenými klepýtky. Vrhli se na tu věc a s neobyčejnou rychlostí a pílí počali ji užírat. Žaludek se svíjel a kroutil, ale nic platno: za chvíli zbyly z krásného žaludku červené, ošklivé cáry. Tak si Žofka ve své duši představovala rakovinu. Podívala se na Lazara jako na mrtvolu a byla překvapena, že nemá prázdné oční důlky, to také patřilo k představě o rakovině. Hrozně pobouřena vydechla: - Rakovina!

- Rakovina! to koukáte, slečno, co! U nás v rodině je to dědičné. Přejde padesátka - rakovina a dost! Můj tatík, má bába, můj prachdědeček... všechno to umřelo na rakovinu.

Zbloudilý komár, anebo co to bylo, vletěl Lazarovi do úst, která se ještě nezavřela. Následovalo kašláním, škytáním, rudnutí a Lazar vše to přeháněl tak, až se Žofka počala obávat, zda se již nedostavila ta dědičná rakovina. Než na konec byla havěť přece jen vykašlána a Lazar nabral dechu. Nechtěl ztratit ani vteřinu a rychle pokračoval:

- Jenže mě se rakovina nedočká!

Úsměv, kterým to podmaloval, pravil: To jsem na to vyžrál, co ?

- Jak to, zeptala se Žofka, cítíc, jako by se sama obrozovala. Vy umíte léčit rakovinu ?

- To ne, slečno, na ni jsme všichni takhle malí ale já ji napálím.

- Ale jak to uděláte?

- Inu tak, že se mne rakovina nedočká. Zkrátka - nemám v pořádku žaludek. Ještě pár let - a pak na operační stůl. A dost! Z deseti operací žaludečního vředu sedm je smrtelných...

Žofka se zatetelila novou hrůzou. Představa operačního stolu byla ještě hmotnější. Viděla na něm samu sebe. Bylo to děsné. Ale rozryla ji ještě větší bolest: viděla jeho pod noži lékařů... Byl sedmý.

A v této podivné chvíli se v Žofce probudila tucha lásky k Lazarovi, kterého znala teprve čtvrt hodinky. Cítila, že přijde ta hrozná chvíle a ona půjde a nabídne své tělo lékařům: zde vezměte a řežte, ale jeho zachraňte!

Když se poněkud vzpamatovala, zašeptala: - Snad budete z těch tří zachráněných...

Lazar učinil posunek, znamenající: Na to si nedělejte naději... Při mé smůle... Namítl rozšafně.

- Víte, mne to ani zrovna dvakrát nezajímá. K čemu také by to bylo dobré? Ujde-li našinec takové pitomé smrti, je tu tu-

berkulóza. Anebo otrava jedy, které vdechuje při práci. A nakonec - rakovina...

Uzavřený kruh zapůsobil na Žofku tak, že ztratila sebeovládání. Slzy jí vhrkly do očí a řekla: - Je mi vás tak líto... tak hrozně líto...

Lazar zkoprněl : - Víte, že je to poprvé, co ke mně někdo tak mluví? Všichni se mi vždycky vysmívají, když chci s nimi mluvit jako nyní s vámi. Zvláště dámy. Ach dámy! Dnešní dámy nemají, jak se zdá, vůbec srdce.

Vstal z pařezu. - Ale vy, slečno... vy jste jiná... vy jste cituplná slečna... zkrátka - mé jméno je Antonín Foltr.

Zašeptala: - Těší mě.

Nato ji uchopil Foltr za ruku a dlouho významně se jí díval do očí.

- Jsem rád, že jsem se s vámi setkal, podotkl lyricky. To vše vystupňovalo její zmatek panny, k níž se blíží muž jinak, otřásla jí s takovou násilností, jako by byla balvan, který se zmítá v klokotání sopečného jícnu. A v stejné chvíli životně cítila, že je třeba pokračovat a dále rozvíjet, nechat znít tuto sladkou píseň na šalmaj, dosud nikdy neslyšenou. Udržet kouzlo, které před ní rozvíralo nové životní cesty, jiné, než byly ty smutné a šedivé, po kterých kráčela dosud. Ale hrůza byla již větší a silnější. Zašeptala několik nevhodných slov, která rozplašila Veliké Kouzlo:

- Abychom si za nimi pospíšili, aby nám neutekli.

Foltr, který se právě chystal, že ještě něco dodá - a bylo to něco, co by jeho samého bylo později nejvíce překvapilo, slova, která by byla jistým způsobem vyznáním lásky, již v té chvíli k této neznámé ženě vskutku cítil - zachvěl se a neřekl nic. Jen mávl rukou.

Chvíle přešla.

Avšak něco z ní přece uvízlo. Lazar se sice podivil, co by se bylo stalo, kdyby tato žena nebyla tak nevhodně promluvila, ale jeho zájem o ni byl probuzen. Chtěl přemýšlet o té zvláštní věci, která se ho tak neočekávaně zmocnila. Usedl zase na pařez a řekl:

- Nespěchejte za nimi, není proč. Jsou to dranti a jen se vysmívají Bylinář! Panna Maria sedmibolestná! Tonda Herbář! To jsem, prosím, já, podle nich. Nechme je plavat do jejich hospody a pohovořme si raději - o vás... Jen bych rád věděl, jak vám mám říkat. - Jmenuji se Žofka, pane Fotr.

- Foltr, ne Fotr, opravil ji mírně. Budu vám říkat, s dovolením, Žofinko! Za to, že jste tak hodná. Že máte tak měkké srdce. Smím?...

Sklopila oči, naznačujíc tak mimovolně, že je mu ochotna dovolit ještě mnohem více. A čekala, už nepomýšlejíc na útek, na pokračování té sladké hudby, kterou slyšela ponejprv v životě. Přivřela oči, aby jí snad nezdrtilo to, co přijde. Po přestávce, která se nesnesitelně protáhla, konečně to přišlo.

Jako z velké dálky ozval se jeho hlas:

- Škoda, Žofinko, že jsem o vás nevěděl dříve...

Přestávka.

Dále, jen dále, myslila si Žofka, teď to přijde, to veliké, to osvobozující... snad mne to neusmrtí... Foltr odkašlal a zmužile dokončil:

- Neboť v tom případě - byl bych vám ukázal svul herbář.

Žofka otevřela oči, vypustila na pana Foltra nejudivenější pohled, jaký se kdy zrodil v ženských očích. Její zornice strnuly, jako by umírala, a ptala se sebe samé: Zešílela jsem já nebo on?

Foltr si znovu dodal odvahu odkašláním a zabrebtal slábnoucím hlasem:

- Víte, Žofinko, znalci ujišťují, že můj herbář nepatří k nejhorsším... Jasnějším hlasem, svědčícím, že překonal situaci: - Ano, prosím - to není malé slovo!... Však také na něm pracuji po léta, to jest, zdokonaluji odkaz. Má ubohá maminka. Ta věc je má pýcha a naděje. Zoufale vytřeštěné oči Žofčiny znovu ho popletly; dokončil beznadějným brebtáním: - Kdybyste, Žofinko, potřebovala... všechny možné nemoci... já... rozumí se, s radostí vám posloužím. Vám vždycky... a velice....

- Prosím, děkuji, řekla ze slušnosti, zvolna chápajíc, že pan Foltr není jen muž ledajaký, že je muž nevyzpytatelných možností, kterému je hračka přeskočit od vyznání lásky k herbáři... Zvolna chápala, že se pan Foltr polekal sama sebe a nastoupil rázný ústup... Nevypadám podle toho, aby se muži do mne zamilovali naráz... pomyslíla si a stará odevzdanost do osudu, její věčný průvodce, obklopila ji známým ovzduším. Vzdechla a melancholicky dodala:

- Já nikdy nestůňu...

Nic nemohlo rychleji postavit pana Foltra na nohy než takový výrok. Prohlásit před ním „já nikdy nestůňu“, bylo tolik jako píchnout do vosího hnízda. Opravdu se rozčílil, byl osobně uražen, a znovu se na jeho nemůžné tváři objevilo několik různých skvn. Spráskl zoufale rukama a vykřikl:

- Kdysi mne dovedla taková nerozumná slova dopálit, ale člověk si zvykne i na nevědomost a lehkomyšlnost, slyší-li ji stále a odevšad. Kdo má zítra zemřít, dnes si tancuje a křičí z plna hrdla: „Lidičky, jen se na mne podívejte, stojí to za to - jsem člověk, který nikdy nezastonal!“ Drahá Žofinko!... Jak je mi líto vašeho bludu!...

- Ale já jsem opravdu nikdy nestonala, bránila se. Přece bych o tom musila vědět!

- Také že jste o tom věděla! Ale zkrátka - nevšimla jste si toho. Ničemu nevěnují lidé méně pozornosti než svému tělu, bohužel. Ostatně nemoc vždycky nekřičí: pozor, jsem tady! ... Nepovídá se o ní zbytečně, že je to zákeřník. Je jako had, který uštkne a skryje se; koukáš, a hle: nikde nic, jen na noze kulatá ranka. Asi od trnu! Zapomeneš... za hodinu jsi na márách...

- Ale mě nikdy nic neušklo.

Foltr se usmál: - Hm, a což malý výslech. Nikdy vás nepíchalo v zádech?

- No, někdy... připustila Žofka s ledabylostí, které tato věc podle jejího přesvědčení zasluhovala. Avšak Foltra se to osobně dotklo.

- Vida, děl, vy si myslíte, že je to hloupost. Ale co řeknu-li vám, že nějakých patnáct vážných nemocí se hlásí pícháním v zádech: souchotinky, pěkné regmičko, zápalek plicního hrotečku, asi půl tuctu míšních nemocí, pěkná neuralgička a tak dále a tak dále... No, ale dozvíme se jistě jiné věci. Šimrání ve střevech jste nepociťovala nikdy? Tak jako kdyby se tam dva hádali? Aha! A co tyhle kruhy pod očima? Řeknete-li mi, že vás nikdy nebrnělo a nekousalo tuhle v týle, jsem břídil. No, nebudu vás strašit, co tohle může znamenat... A co brnění tady v loktíčku?

Mazole se s názvy nemocí jako svědomitý číšník, když odřívá názvy obzvláště doporučovaných jídel, vyjmenoval téměř všechny vnější i vnitřní části těla a všechny „subjektivní pocity“, jeho pokladničním lékařem tak přezírané, a Žofka, pociťujíc stále více hrůzu, jako by se na ni valilo temné neštěstí, musila doznati, že vskutku poznala všechny ony „subjektivní pocity“, ale že jim pohříchu nepřikládala ani nejmenšího významu... Foltr chvíli zářil jako generál, který právě vyhrál těž-

kou bitvu, pak se ale proměnil ve skeptického filozofa a prohlásil:

- Oni, zkrátka, kráčejí s úsměvem na rtech vstříc hrobu, kterému by se mohli při trošce opatrnosti vyhnout... Jak jinak by bylo, kdyby ve školách bylo dáváno dětem patřičné poučení, kdyby byly školy pro rodiče a především: kdyby každá rodina měla svůj herbář... Ale kdež - to je ta nejsmělejší utopie. Podívejte se, slečno Žofinko, například na tuto bylinku! Víte-li pak vůbec, co to je? Žofka to nevěděla.

- To je hepatica nobilis; jaterník, vysvětloval pan Foltr, soucitně se usmívaje... Tento něžný kvítek barvy modravé, s lístky, které patří k nejkrásnějším v rostlinstvu, je prachstarý léčivý prostředek. Koná mnoho dobrého, ale přede vším čistí střeva a játra. Naučím vás, jak se připravuje, neboť příprava a příprava, to jsou různé věci. Vše je třeba dobře připravit: rostlinu stejně jako - ženu.

Ucítil Žofčin překvapený pohled: - A není to takové? Nevypadají všechny ženy jako květinčky? A přece jsou květinčky užitečné, zbytečné a škodlivé. Když odložíme ty dvě poslední, máme sice květinu užitečnou, ale nevíme-li, jak to s ní udělat, je také lépe ji zahodit. Najde-li muž takovou užitečnou květinu a neví-li, jak s ní nakládat, čichá-li a obdivuje, květina mu ovšem nakonec uvadne, a co je z ní? To se ovšem pozná až po svatbě, a to už je pozdě.

Spokojen, že rozumí ženám stejně dobře jako jaterníku, podíval se vítězne na Žofku.

- Já mám neomylný způsob, jak poznat, co v ženě je.

Ta, která mě má napálit, ještě se nenarodila. Snadno jsem poznal ty, co se o to pokoušely. Vždy se samy prozradily. Začnu s nimi hovor o něčem vážném, například o nemocech. Za chvíli koukají, kudy by mi zmizely. A já se usmívám a myslím

si: No sbohem, ty, kdyby člověk onemocněl, ani bys mu nedovedla obkladek přiložit.

- Bylo jich už mnoho? zeptala se Žofka s jistou žárlivostí.

- Nepočítal jsem je, ale to vám mohu říci, že ani jedna nevydržela... všechny utekly... Víte, Žofinko, že vy jste vlastně první, která mne vyslechla až do konce?

- To se divím, zašeptala Žofka, vždyť je to hrozně zajímavé, já bych vás takhle poslouchala až do rána.

Její prohlášení vzbudilo ve Foltrovi nejlepší dojem. Vyjádřiv pohledem Žofce svou úctu, chtěl říci něco lichotivého, ale - už podruhé tohoto dopoledne - pocítil ochlazení, oceniv zevnějšek své zanícené posluchačky. Řekl zase něco jiného, než zamýšlel.

- To je asi tím, že už nejste žádné fanfárum, nýbrž vážná slečna.

Žofka se mocně zarděla, což mu zalichotilo: Hle žena, kterou jsem rozechvěl... Je milá, velice... Ale neškodilo by, kdyby bylo na ní něčeho více a něčeho méně... a především, kdyby nebyla už třicetiletá. Je jí tolik? Či více? Méně?...

Jeho pohledy stávaly se jí nesnesitelnými. Ztratila vládu a vykřikla v nejčistším panenském zoufalství: - Nedívejte se na mě, pane Foltr, já se stydím!

- Pardon, řekl pan Foltr a pomyslel si: Nejen rozšafná, ale také správná v citu! S takovou by bylo příjemno častěji si pohovořit...

Tu zachytil Žofčin poslední pohled. Byla-li dojata, Žofčiny oči se rozhořely s takovou silou a takový panenský pel je průsvitně obaloval jako mlha na ovoci, že se Žofka na malý zlomek času změnila v krásnou, cituplnou ženu. Bylo to její jemné kouzlo a nevěděla o něm. Ale pan Foltr byl jím zasažen. Aspoň nevěděl, jak se stalo, co přišlo... Pojednou cítil Žofčiny

ruce ve svých, viděl, jak k sobě přitahuje její horké, chvějící se tělo, jak k ní sklání své rty.

Polibek? Nyní přece nemůže přijít nic jiného, cítila Žofka. Strašně jí hořela hlava a celé tělo. Byla to příjemná, napínavá bolest, uvolňující instinkty, které za třicet let šedivého života zakrněly. Vyšla mu vstříc, poslouchajíc hlasu zákona v ní, přiložila tvář k jeho ústům a zavřela oči.

Zavřela oči!

A kouzlo pohaslo... Bylinkář vystřízlivěl a odtrhl své rty od té rozpálené tváře. Pustil její ramena. Zapotácel se. Oba byli ubozí, strašně bídní ve slunci letního poledne.

Foltr si odkašlal a s nepopsatelně lživým přízvukem řekl:

- To jsme si pěkně popovídali, co?

Žofka mlčela, bledá jako stěna.

Nové odkašlání: - A teď bychom se mohli pustit za tou bandou, slečno!?

- Proším, zapípla Žofka. A Foltr již upaloval z místa, jako by mu za patami hořelo. Byl tak rozčilen strachem, že zapomněl na jednu ze svých moudrých zásad, jimiž se střídmě a s prospěchem tím větším zmocňoval přírody: na rozumné nohy.

Jen aby si neuhnal souchotiny, které ho bezprostředně ohrožovaly kromě žaludečního vředu - s rakovinou v pozadí. Žofka na prvním zákrutu cesty se zastavila a přikrčila se mezi keře. Ještě okamžik slyšela jeho šílící kroky. Pak se hbitě obrátila a spěchala do Černošic tak usilovně, že kdyby je byl někdo pozoroval, měl by podivný pohled na muže a ženu utíkající od sebe, jako by jeden druhého ohrožoval.

Kapitola sedmá

zjišťuje ještě další jubileum kapsáře Stavinohy a popisuje obecnost jeho soudního přelíčení

Vše pracovalo, aby přelíčení s Ferdinandem Stavinohou ve věci krádeže zlatých hodinek z bratrské kapsy polské nemělo tuctový průběh.

Především samozřejmě novinová senzace. Několik okolností se o to přičinilo. Jedna z prvních redakcí, která se do případu rádně zakousla, byla Bohemie. Tento starobylý list učinil ze Stavinohy člena Česko-polské ligy, jinak váženého v české společnosti, ale trpícího kleptománií, kterou odnášel tentokráte pan Mieczyslaw Szpyszek, průmyslník z Varšavy, který přijel do Prahy utužovat česko-polské styky.

Na tuto jedovatou invektivu odpověděl český národní tisk míněním, že kleptománie je mezinárodní. Stavinoha není než jedním z ničemných zlodějů, kteří znešvařují všechny národy.

To bylo počátkem známé a velmi složité novinářské zápletky a vše znamenalo pro Stavinohu proslulost jistého druhu. Psalo a říkalo se „krade jako Stavinoha“, ba dokonce byl případ, že se dva lidé pohádali v tramvaji a jeden druhému řekl s hanlivým úmyslem „vy Stavinoho“. Případ skončil u přestupkového soudu.

Kromě toho přinesl nejpopulárnější pražský večerník krátce před přelíčením zprávu, že se dovídá, že známý zloděj Ferdinand Stavinoha byl již devětačtyřicetkrát trestán, takže jeho pravděpodobný nejbližší trest bude padesátý. Článek byl napsán: Ještě jedno pražské jubileum, a pod linkou byla otištěna causerie, dosti věrně popisující životní dráhu Stavinohovu. Z těch důvodů panovala taková poptávka po lístcích

k soudnímu přelíčení, že prezídium bylo nuceno přeložit líčení ze senátní síně do síně porotní.

Ze všeho toho zmatku a vší té slávy dověděl se Stavinoha jen několik útržků, nic více, než kolik se mu zalíbilo prozradit viceprezidentu Kvěchovi, který měl být předsedou jeho líčení.

- Vy jste náramný, nááramný gauner, Stavinoha, řekl mu například - vy ani nevíte, že je vás teď plná Praha... Anebo: - Jestli z tohoto škandálu vyvážete, Stavinoha, se zdravou kůží - půjdu do penze. A třetí jeho sdělení Stavinohu ohromilo. - Vezmete si k tomu jubileu, doufám, své nejlepší šaty?

- K jakýmu jubileu, pae vícešprezident? Dyk to moje je už štrnáct dní fuč?

- Nemyslil jsem vaše věkové jubileum, nýbrž váš padesátý rest. Bude to váš padesátý rest a bude podle toho, Stavinoha, na to vezte jed.

- Podívaj se, šnosti, to by jeden ani neřek, odpověděl Stavinoha zádumčivě. Vono je to, jako když se staví dům. Takovej zedňas klade semo tamo cihlu, bafčí si přitom, jako by se nechumelilo, nic zlýho si nemyslí a najednou je z toho dům, jen do něj nastěhovat hauzmajstra a pár partajích s faganama a činži vybírat.

- Vidíte, posmíval se viceprezident jedovatě, - a vy jste vybral už devětačtyřicetkrát - jen co my o tom víme.

- No to vědí, pae vícešprezident, šecker čovek vedět nemusí, aby nebyl kór moc moudrej. No ale, to taky mušej uznat, že to nejni jen tak. To se tady nevidí každy den, takovej čovek, jako sem já, kerej zůstane věrnej svýmu zaměsknání i za toho nejhoršího élentu. Já, šnosti, na jejich místě, dyby voni seděli na tej lavici, kerá je jako ty divadelní prkna - jak na ní čovek

vošoupá kalhoty, musí je na ní šoupat až do smrti - já bych na takovýho čoveka nebyl právě dvakrát přísněj.

- Myslíte?

- No, řekl Stavinoha po objektivní úvaze, já nemluvím o tom, co by bylo pak - ale ten den, to jubileum bych mu dovopravdy nezkazil.

Zdalo se, že tak neusuzuje jen Stavinoha. Hned noviny psaly o Stavinohovi stále sympatičtěji, viděly jeho životní dráhu v jakémisi náladovém, humorném osvětlení, vyzvedávaly jeho odbornickou zručnost a připomínaly, že pokud je aspoň známo, tento zloděj nekradl nikdy u lidí, kde mohl předpokládat chudobu. Stále zřetelněji dávaly mezi řádky najevo, že vážná stránka případu ustupuje do pozadí před humoristickou. A když tak psaly noviny, bylo to neklamné svědectví, že se změnilo i obecenstvo. Opravdu obecenstvo, vrtošivé a ne-logické, schopné odpustit pro dobrý vtíp nebo gesto třebas i zločin, počalo se bavit, a to od toho jeho jména Stavinoha až po ty cherubíny a ten nešťastný jubilejní hmat.

A od obecenstva a novin přešla nálada do věznice.

Jednoho dne byly Stavinohovi předloženy k snídani rohlíky. Prý od neznámého dárce, ale byly od manželky vrchního dozorce, která se přišla na Stavinohu podívat okénkem a pak prohlásila: - Až na ten hrb by to byl hezkej, kudrnatej kluk. Dozorci zacházeli s ním jako s máslem a nakonec to přemohlo i viceprezidenta Kvěcha, který počal býti z jakýchsi důvodů na Stavinohu hrdý a vykládal advokátům, že z těch padesáti trestů nasolil mu on sám devatenáct a vůbec se zdálo, jako by si přičítal za zásluhu celou tu věc, která učinila soudní palác na několik dnů populární. Kdyby to trvalo ještě několik dní, snad by byl zašel tak daleko, že by hrdě prohlašoval: „Vlastně - ten Stavinoha, to je moje dílo.“

Tak nadešel den, a vskutku: porotní posluchárna byla nabitá, třebaš Praha v té době byla už poloprázdná. Hned bylo patrné, že pro obžalovaného se vytvářela jakási uznalá, sympatická, ba obdivná nálada, třebaže padesátý trest je beze vší pochyby trapnější a pro veřejnou morálku nebezpečnější než trest první. Byl to jeden z těch případů, kdy se šat odchlípí a odkryje nahé maso. Naše společnost je bezevší pochyby mravně založena, ale nelpí na moralitě dogmaticky, připouští, že může existovat leccos slušného, a ne-li právě slušného, tedy záslužného, i vedle morality, ba i proti ní. Například odbomá virtuoza, verva nebo čin. Úcta obklopuje majetek, vytaškařený na burze. V prach se kladou lidé před hezkou dárou v kožiše, i když vědí, že se na tuto kožišinu složili její milenci. Žít a nechat žít!

Zdálo se, že většina slušného obecnstva - neboť uvidíme, že přišlo také obecnstvo neslušné - zde patřila právě k vyznavačům tohoto hesla. Aspoň se tvářili a hovořili tak, že v posluchači vznikl dojem, že pravděpodobně, kdyby tu nebylo přísně našimi předky vydlabaného koryta trestního zákoníku a kdyby se o věci rozhodovalo například hlasováním přítomných, jubilant nejenže by byl propuštěn bez trestu, ale dokonce s gratulacemi a dary.

Jiní zase necítili ani morálně, ani nemorálně. Ti prostě odhadovali, je-li možné, aby došlo k vzrušujícím událostem, věřili v advokáta a v soudního návladního, že se poperou a poštekají, a nejvíce nadějí skládali ve viceprezidenta Kvěcha, známého svou řízností poněkud vojenskou.

A konečně tu byla ještě jedna odrůda posluchačů. Ta sem přišla se sympatiemi pro obžalovaného ještě mocnějšími. Především to byli obyvatelé domu čp. 6660 v Žižkově, první zajiště Bidýlkáři. Někteří přinesli i hmotné oběti, např obě sleč-

ny Chalupové, které musily vynechat své dopolední zaměstnání. Lojzisa zase musila vstávat v hodině zcela neobvyklé. Když ji probudil budík, nařízený na tak časnou hodinu, ujistila se, že ten neřád ani za to nestojí, aby si člověk skrz něj zkasal spaní. Avšak vstala přece, zapomínajíc, že se posledně rozešla se Stavinohou v úplné nevoli. Je to vlastně velké chudák, pomyslí si a zásluhou své velké hrůzy před policií viděla Stavinohovo postavení v takových křiklavých barvách, jako by neměl jít toho rána na prostý soud občanský, nýbrž na mučení, přičemž budou mu z těla strhávat kůži, na nohy dávat španělské boty a pod nehty zarážet trny. Myslí si dále, neznámo proč, že by vše bylo jiné, kdyby ji Stavinoha pojal za manželku, a rychle se vmyslí do toho, že jeho manželkou již vlastně jest. V tom případě bylo ovšem její místo po Stavinohově boku, a není-li to přímo možné, tedy v největší jeho blízkosti. Jít k soudu, před nímž měla nejméně takovou hrůzu jako jiné ženy před roztrženou punčochou, znamenalo pro ni velikou oběť. Přesto již neváhala, aby tuto oběť přinesla. Oblekla se do svých nejkrásnějších šatů, vše na ní bylo z hedvábí, košile, punčochy i oblek, ověsila se všemi svými nepravými skvosty, nasadila krásný pařížský klobouček a obula lakové střevičky.

Ze všeho toho bylo patrné, že právě prožívala svou proměnu v elegantní dámu Proto si dala včera, když kupovala klobouček a lakové střevičky, ustříhnout vlasy, ačkoliv se jí tento účes vlastně nelíbil. Byla v podstatě tradiční žena, ale řekla si, že teď dámy nedaj bez mikáda ani ránu. Ačkoli jindy nevěnovala své tváři valnou pozornost, jsouc toho názoru, že u ženy je hlavní tělo, „a to je u mě zaplat'pámbu ef ef“, tentokrát umístila si na tváře tlustou vrstvu pleťového emailu, což také splývalo s její představou elegantní dámy.

A kdo ji pozoroval, spatřil překvapující věc: Lojzis vskutku vypadala jako elegantní dáma nejen ústrojem a úpravou i hlavy, ale také svým chováním. Její pohyby, jindy vulgární, zlahodněly, drsný hlas zněl měkce, a když pila svou navyklou ranní směs, alaš s rumem, brala sklenku do ruky s vybranou elegancí, odtahujíc půvabně malík, a když dopila, utřela si jemně ústa hedvábným šátečkem a řekla sama i sobě: merci!...

Leč proměna šla ještě dále. Vztahovala se i na nitro, Lojzis se snažila cítit a myslet ve vysokém stylu a byla odhodlána, že dnes večer nesestoupí mezi ty páchnoucí škroby z z periferie, nýbrž že půjde do Prahy na promenádu a do baru. Když přišla do soudní síně a někteří známí z kruhu Bidýlka a z kruhů zlodějských zdravili ji asi tak, jak se zdraví prostitutka, proslulá svými skandály, odpověděla jim studeným pokynem hlavy, kterým je naráz postavila do patřičné vzdálenosti.

Přišla také nešťastná manželka sazeče na linotypu Dufka, a protože nenáviděla jen ženy, které jí odluzovaly jejího Jaroslávka, její srdce přetévalo soucitem se Stavinohou, kterému přinesla kytičku růží.

Byla tu také tichounká a vystřebaná paní Mašínová; její choť odjel právě na delší obchodní cestu do Bavorska. Proto jí nehrozilo těhotenství a mírně se usmívala na okolí, ačkoli byla poděšena přísností síně, do které, jak věděla, spadne i ona jednou tak jistě jako zmo mezi mlýnská kola, nebude-li bůh nad ní zvláště bdíti. Jako by jí byly sděleny tyto myšlenky, černá babička, která také přišla v čemých, staromódních šatech z taftu, se zlatým křížkem na silných ňadrech, v polorukavičkách a čepci, usedla vedle své klientky, jediné, pro kterou nepracovala za cenu od případu k případu, nýbrž za mírný paušál, neboť paní Mašínová byla její nejpravidelnější ošetřovankou. Povzbudivě se na ni usmála a její pohled i její důstoj-

né chování, plné mravní síly, říkaly třesoucí se paní Mašínové: „Dítě, jen hlavu vzhům. Já jsem tu byla již pětkrát, pro kuplířství a pro zločin podle § 144 tr. z., a hle dovedla jsem vstoupit jako královna. Je jen třeba dívat se rozumně na tyto omyly zpozdlé společnosti, vždyť já jsem zakročovala už i v rodině jednoho veřejného žalobce.

Slečny Chalupovy přišly obě a poskytovaly obraz nejpodivnějšího kontrastu. Slečna Žofi, která se stala od nešťastného výletu zinkografických dělníků ještě zasmušilejší, vypadala ještě více než kdy jindy podle zásady „mně je všechno jedno“. Naproti tomu Madlena, vědouc, že paní Dufková na ni krutě žárlí od té doby, co Jaroslávek pronáší ve spaní její jméno (byl to jeho neuvěřitelný zvyk, který způsobil už mnohokrátě různým ženám nepřijemnosti), vystrojila se tak, že paní Dufková vskutku pukala hněvem. Madlena to dobře věděla a cpala se s chutí ranými třešněmi a pralinkami, litujíc jen, že nemůže paní Dufkové prozraditi, že pralinky jsou galantním darem jejího muže. Její mladé, chtivé a vlnadné tělo nejhezčího děvčete na Žižkově otáčelo se sem a tam, jen aby je mohla paní Dufková vidět ze všech pozic a aby musila uznat, že jakýkoli zápas s tímto tělem, svůdným jakó hrozen, jest marný. Zvláště jí ukazovala svá ňadra, kterým dosud neodolal žádný muž, v němž se Madleně zalíbilo.

Byla také jen vypočítavost v tom, že se usadila vedle své staropanenské sestry, ačkoliv se jinak neměly vůbec rády. Od Žofiny nehezkosti a unavenosti odráželo se její hříšně milé a životné mládí jako mladý, ve svěžích barvách provedený portrét od zašlého rámu. Žofka jí to usnadňovala svou skleslostí. Seděla vedle své zářící sestry opravdu jako mrtvola.

Zmocnilo se jí totiž těžce probíjované odhodlání: slyšíc, že se Stavinoha zdráhá prozradit úkryt ukradených předmětů,

přinesla je s sebou v nejasné naději, že předloží-li je včas, podaří se jí zachrániti Stavinohu před trestem. Měla ty věci zabaleny do hedvábného papíru a trojmo omotané motouzem. Držela to křečovitě v ruce, netušíc, že je v její moci, aby dala soudnímu líčení nejsenzačnější obrat, jaký byl kdy přivoděn.

Náhoda tomu chtěla, že jeden detektiv, který sem přišel ve své správné domněnce, že líčení přiláká mnohé z pražských hmatáků, mezi nimiž by si mohl usedl pohodlně zalovit, usedl zrovna vedle Žofky. Když později přiváděli Stavinohu, udělalo se Žofce mdlo a upustila balíček. Tajný jej galantně zvedl a podal jí to, nemaje tušení, že má v ruce dokument, po němž se policie civilní i vojenská horlivě pídí.

- Děkuji, řekla Žofinka a napadlo ji že by jí snad mohl být tento muž radou. - Prosím vás, pane, zeptala se, co by se stalo, kdyby se našly věci, o kterých Stavinoha nechce povědět?

- Co by se stalo? Co by se mělo stát? Zavřeli by oba, zloděje i přečovávače, řekl detektiv, a touto odpovědí zbavil líčení senzačního obratu.

Ani Stavinohova zlodějská akademie nebyla bez zastoupení. Starší z obou cherubínů Hojerů, Karel, dovedl se sem vetřít, použiv umělého knírku, který si přilepil, aby oklamal písaře, vydávajícího vstupenky na přelíčení. Pozornost tohoto kvítka upoutal balíček, který Žofka držela tak křečovitě v ruce. Prozatím nechoval cherubín Karel žádné zvláštní úmysly ani k Žofce, která mu ostatně připadala vzdáleně známou, ani k balíčku, nicméně si pomysllil, že by v tom balíčku mohlo býti něco cenného, co by stálo za prohlédnutí.

Ostatek auditoria tvořili posluchači, kteří se po vstupu chtěli navykle ubírat k lavici obžalovaných. Mezi nimi některé celebrity. Jednonohý Petr Bučina, který hrozně, přímo vyzývavě klope svou dřevěnou nohou na schodišti domu, kam přichází

žebrať a kráť. Na jeho tvári lze ještě spatřit odlesk pýchy. Jeho poslední aféra učinila z něho proslulost. V domě se ozval povyk: Zloděj! Chyťte ho! Vše pádí po schodech, Petr Bučina přede všemi. Vyběhne na ulici - bylo to v Sokolské, Bučina působí toliko na Smíchově - chodci hned za ním, lítá smečka. Sokolská ulice je hrozně spádná - nevádí, Bučina se udržuje přede všemi v popředí. Proti poště zívá strážník - vrhá se za Petrem Ničevó. Ze smíchovského komisařství vybíhají dva tři policajti. Vše marné. Teprve rozkopaná ulice končí závod.

- Že sem vás, kluci, ale prohnal! řekne Bučina, kdybych neměl jednu haksnu ze dřeva, nikdá byste mě nesbalili. Dav čumí, těžkopádný pražský dav - v Paříži by provolal Bučinovi slávu, v Chicagu by se vrhl na policisty. Pražský dav nechá Bučinu předvést, jen zpozvdálí očumuje jeho protézu, a myslí si, co o tom zítra napíše noviny. Na strážnici po výslechu řekne: - A přece, kluci, tohle byste nedokázali nikdy. Půl roku sem to cvičil, a fackujte si mě, jak chcete, dneska je Petr Bučina slavnej člověk, a vám se zejtra, až to bude v novinách, celá Praha vysměje. Druhého dne inzeruje firma, která mu dodala protézu, s pýchou své zboží. Dodavatel Petra Bučiny, který včera a tak dále... Praha se směje. V deseti sportovních klubech pořádají sbírku na Petra Bučinu.

Petr Bučina klape svou slavnou dřevěnou nohou a usedá jako člověk, který ví, že jeho přítomnost dodává líčení nemalého lesku.

Přichází také Marcel píрко, šéf proslulé, po celé Praze rozvětvené půdařské rodiny. Má osm synů a tři dcery a všechny zdámě vychoval: v této chvíli polovina jich sedí v base. Ale kupodivu přišel také Jan Kajman, Stavinohův epigon; ukradl mu myšlenku i metodu. Zloděj tupý, ale nesmírně pracovitý.

Vedle těchto slavných lidí přitrousil se ještě půltucet jiných zlodějů, zestárlých, už nepodnikavých. V celku tu byli ze Stavinohovy generace všichni, kteří právě neseděli.

Přítomnost těch lidí měla neobyčejný význam. Neboť, hle, mezi pražskými zloději nebyla nikdy zvláštní soudržnost. Nescházeli se jako ve staré Paříži, aby zvolili krále zlodějů, neměli místností, kde by si ve větším počtu vyměňovali myšlenky, nebyli organizováni jako v Chicagu, necítili jako jedna duše jako v Neapoli. Kromě několika malých skupin, jako byla Stavinohova a Kajmanova, a kromě rodiny Marcela pířka byli to většinou samotáři, kterým dostačovalo důvěřnictví a spolupráce jejich milenek. Až na nejřidší případy občasných zájezdů na venek nebylo mezi nimi nikdy tlup. Nebydlili nikdy v jedné nebo ve dvou čtvrtích jako v Paříži, byli roztroušeni po celé Praze a nevěděli ani, že je nějaká stavovská solidarita a čest. Mnozí bez váhání zaprodávali kamarády policii, když jim z toho kynuly výhody. A nyní přece zde byli aspoň ti čelní. Vědomí stavovské solidarity se probudilo. Snad toto líčení bylo počátkem dnů nových, lepších...

Kapitola osmá

dokazující, že zloděj Stavinoha byl člověk nešťastný, a vypravující, jak se toto slavné přelíčení docela vymklo z rukou viceprezidenta Kvěcha

Dík těmto okolnostem vyvíjelo se líčení od první chvíle výjimečně jako svátek mezi dny všedními. Počínajíc šedivým dozorcem Hálou u vchodu - všichni: soudcové, návladní, obhájce, posluchači i obžalovaný, tvářili se způsobem zcela zvláštním.

Především ovšem obžalovaný Ferdinand Stavinoha. Když spatřil přeplněné hlediště porotní síně, asi tucet soudních zpravodajů, když mezi diváky rozeznal ty dobré hochy, kteří se jemu k vůli vydali do té jámy lvové - pouсмál se, hluboce dojat; tak si představoval tento den jen ve svých nejsmělejších snech... Hrud' se mu dmula pýchou, když viděl Prahu, jak mu leží u nohou, a když spatřil Pírka, Bučinu a Ledvinu i ty ostatní, které znal dosud jako žárlivé soupeře. Nepřiznávajíc mu tím pohlavárství, i když jeho dílo je jen drobnou prací vedle takového Petra Bučiny, na jehož trestním lístku byla již i čtyři léta pro loupež?

Přesto zahlédnuv v obecenstvu vyděšenou a zkormoucenou slečnu Žofinku, shledal, že jsou ještě jiné city než sláva. Sevřelo se mu srdce, sklonil hlavu a pomyslně si: Todlenc mi neměla dělat!... Právě dnes!... Todlenc sem si vod ní nezasloužil. Dnes potřebuju bejt silnej jako Samson, než ho Dalila vostřihala... ne, todlenc m1i neměla dělat právě vona... Všechno prchlo a viděl, že je mizerný zloděj, kterého vedou před soud a zhanobují před celou Prahou odporný skutek.

- Jakápa sláva, vzdychl si - sem vlastně mizera chlap.

To byla disonance, aby si byl viceprezident Kvěch prohodil místo se Žofinkou. Avšak již viceprezident přicházel a za ním dva radové v talárech, všichni jako velcí netopýři, a to vše Stavinohovi připamatovalo vše, na čem záleží. Slečna Žofi..., řekl si - no jo, ale až potom...

Mezitím soud zaujal své místo a viceprezident ujal se svého úkolu.

- Začíná zde hlavní přelíčení proti Ferdinandu Stavinohovi, promluvil vážným hlasem, a měře si posluchačstvo, raději hned z opatrnosti připojil: - Bude-li někdo tropit škandál, dám ho ihned zavřít.

Zapisovatel přemečel bez interpunkce žalobu, a proto byli všichni rádi, když zakončil, polknuv poslední tečku stejně jako všechny předchozí. - Obžalovaný, vstaňte! Doznal jste se k této krádeži - jste vinen?

- Ano a né, slavnej soude, pronesl Stavinoha hlasem, který se trochu chvěl.

Obecenstvo se zavlnilo jako pšeničné pole před bouří: začátek byl slibný. Cherubín Hojer odpoutal svou pozornost od záhadného předmětu slečny, které v duchu říkal „černej kládyneť“, a vpil se očima do zad svého mistra. To bude teď švanda, pomysllil si.

- Vyberte si: buď ano, nebo ne... Člověk buď je vinen, nebo není.

- To není tak snadný, jak by se zdálo, pae vícešprezident, domlouval mu Stavinoha měkce. Čovek může příkladně, dejme tomu, kráct, a přeci nemuší bejt hnedle vinnej.

- Vidím na vás, odpověděl mu předseda s jemnou ironií, že nám chcete pronést delší řeč. Tedy jen do toho - ačkoliv věc je jasná po vašem doznání.

Také státní zástupce se - vzhledem k velkému publiku - usmál. Rovněž obecnstvo se usmálo, ale předseda, ačkoli nechtěl nic jiného, zamračil se a řekl přísně:

- Prosím o ticho!... Musil učinit to i ono, pohlát si před obecnstvem svou jemnou ironií i svou Velkou Autoritou, a když se stalo, octl se v nejlepší náladě. Stavinoha to postřehl a viděl, že mu bude mnoho dovoleno. I on se chtěl před obecnstvem zablýsknout, zvláště před Velkými Autoritami Petra Bučiny, Marcela Pírka a Ledviny, a spustil tiše a vroucně, jako by jím otřásalo velké pohnutí:

- Slavnej soude, před váma stojí zloděj...

Znovu posedl předsedu d'ábel marnivosti. Pousmál se, jako by byl sám překvapen tím, co chce říci, a pronesl:

- To nám, myslím, říkáte po svých devětačtyřiceti trestech něco náramně překvapujícího!...

Obecnstvo se zasmálo, tentokráte beztrestně. Zapisovatel si omlél dvěma prsty nos. Byl to jeho zvyk.

Avšak Stavinohu nepřivedl tento výpad z konceptu:

- Nic nového! Svatá pravda. Ledaže bych se vopravil: Sta-rej - zloděj. Vyvrhel lickej společnosti. Devětačtyřicet trestůch za krádež, úhrnem šest rokůch.

- Šest let a tři měsíce, doplnil předseda, nahlížeje do trestního lístku.

- Ale teď se ptám: Slavnej soude - co moh ten zloděj vykonat krásného za těch šest rokůch a třech měsícůch?

Předseda, votanti, návladní i posluchači vytrěstili oči. Zapisovatel si ostrouhal nos dvakrát po sobě. Dokonce i dozorce Hála se polekal. Jen cherubín Hojer se usmál.

- Řekl jste něco úplně správného, Ferdinande Stavinoho! Za těch šest let mohl jste zajisté vykonat mnoho krásného - přinejmenším neokrádat svých spolubižních.

Domníval-li se předseda, že tímto prohlášením zbaví Stavinohu výhody, kterou si právě opatřil svým překvapujícím výrokem, mýlil se. Neboť Stavinoha rychle obrátil jeho slova jaksi k svému prospěchu.

- Tak viděj! pronesl s takovým přízvukem, jako by ne on, nýbrž spravedlnost byla vinna tím, že promarnil svých šest let a tři měsíce.

- Ale Stavinoho, zvolal vyčítavě předseda, propanaboha, snad nechcete nakonec nařknouti mne, že já to byl, který vás nutil, abyste už v letech, kdy jiní se učí poctivým řemeslům, kradl jako straka na všech nárožích?

- A do ví, esi né, pae vícešprezident! odpověděl Stavinoha záludně, stupňuje jeho překvapení už přímo v ohromení. - Bez urážky, šnosti, neberou si to osobně, ale čovek tadyhle cejtí (Stavinoha se udeřil teatrálně do srdeční krajiny), že by bejvalo mohlo moc věcíh ináč dopadnout, dyby tenkrát, dyž mě sem přivedli poprvé, neseďel na jejich místě čovek, anobrž - anděl. Předseda vypoulič oči, pokud to jen bylo lze, a více, než připouštěla jeho prezidentská důstojnost. Neznámo, zda to bylo toto jeho ohromení, či Stavinohova slova, co vyvolalo srdečnou bouři smíchu v obecnstvu, ale smích tu byl a znovu zachránil viceprezidenta Kvěcha.

Povídám, zaburácel, povídám. A smích utichl. - Povídám: Ještě jedno takové nevhodné počínání a dám místnost pro obecnstvo vyklidit. Zde nejsme v cirkuse, když obžalovaný mluví - naivně, musíme zachovat vážnost, na kterou si tyto zdi činí nárok... Načerpav novou sílu ze svých slov, obořil se na Stavinohu: - Bud'te rád, že tehdy na tomto křesle seděl člověk smrtelný, soudce, ne anděl. Kdyby to byl býval anděl, použil by zajisté své větší moci a řekl by si: „Nemohu učiniti nic vhodnějšího a spravedlivějšího, než když odstraním jed-

nou provždy tohoto „svatouška!“ Ano, tak by byl jednal anděl, jehož ruce nejsou vázány zákoníkem a jistými, leckdy naprosto netrefnými ohledy humanitními. Soudce lidský potřeboval vašich devětačtyřicet trestů, aby mohl vyřknout to, co anděl věděl hned: „Tento muž krade, protože je notorický ničema.“ A nyní - konec drzosti. Obžalovaný, buď budete mluvit k věci, anebo vás disciplinárně potrestám.

Stavinoha byl zničen. On, a notorický ničema! Byla kdy vyřčena větší nespravedlnost? On, který se klidně, poctivě, přímo šosácky živí tím, co umí, on, který nikdy neprovedl nic, zač by se musel hanbit, například: loupež, vraždu, podvod, nekalvírství - on je cejchován jako notorický ničema, a to v přítomnosti slečny Žofinky! Vstal, rozhodil rukama a zaječel:

- Todle muší člověk slyšet za všechny svý neštěstí, před celou Prahou. Devětačtyřicetkrát ste mě vodsoudili a nikdy vás nenapadlo, abyste se mě lidsky zeptali: „Ale propánakrále, Ferdinande, proč to děláš?“

- I ptali jsme se vás, přítelinku, pravil předseda jízlivě. Víte to dobře, že jsme se vás ptali. Ale nedáteli jinak, budiž - zeptáme se vás tedy ještě jednou...

A s parodistickou jímavostí: - Ferdinande! proč jen stále provádíte samá lumpáctví, zatímco společnost má nárok na vaše lepší já?

- Lumpáctví, sykl Stavinoha. Ale já vám na to řeknu, že zlodějctví není lumpáctví, protože by potom šici lidi byli lumpama. Tak příkladně dítě, kerý přestane pít mamincino mlíčko. To votvírá voči i uši a říkáme, že se učí. Jo, pěkně učí: ale řekněte před ním ňáký slovo, kerý ani pro jeho uši nejni, a už vám ho ukradne. A jak roste, tak to krade napravo i nalevo, krade to furtumfurt, ve škole, doma, na ulici a ze samejch krádeží si to udělá sebe, svý vědomosti, svúj fištrón. A dyž do-

roste, vokoukává to zase napravo i nalevo. Dyž se to stane řemesníkem, tak se to kouká vobohatit z vědomí druhýho. Táta, dyž chce, aby jeho kluk se stal fabrikantem, pošle ho do Ameriky a do Anglie: Di, kluku, ukradni, co tam najdeš lepčího než u nás, nakrad' toho, co můžeš!... A dyž je někdo vynálezcem, tak taky napřed ukradne, co jiný vymysleli, a pak to „zlepčí“. A knihy taky: rostou jedna z druhý. A dyž chce jít žába k divadlu, tak taky si to napřed u všech hereček vočíhne, a dyž to dovede šikovně, nikdo neřekne: lumpáctví, ale: to je umělkyně.

V obecenstvu se několik dam zasmálo. Novináři se bavili.

- Ale teď, řekl předseda, mám vašich drzostí právě dost. Už ani slova podobného druhu. Chovejte se slušně a mluvte k věci. Otázka zněla, proč provádíte stále samá lumpáctví.

- Částečně sem to, pae vícešprezident, zrovna vysvětlil. A esli se i potom bude někdo divit, tak mu řeknu eště todle: Co zbejvá čoveku tak nešťastnýmu, jako sem já, jinýho než kráct? Vedí, proč sem krad? Páč sem byl nešťastnej...Páč na mě nikdá nezasvitlo šťastný slunko... A tentokráte bez hraní, s takovou notou bolesti, že oťrásla každým: - Lump? Možná, ale lump nešťastnej. Já sem dítě temna...

- Podívejme se, uklouzlo zpocenému předsedovi a napadlo ho, zda skutečně nebýval na Stavinohu zbytečně krutý. Nebyl sám, jenž byl oťresen ve své vnitřní jistotě. Státní zástupce, který si dosud pohrával pilníčkem na nehty, položil tu věc a podíval se na dítě temna s nesmírným údivem, a poprvé v životě ho napadla zvláštní věc: ten Stavinoha je také člověk!... I votanti přestali se bavit nezmary viceprezidenta Kvěcha a musili pojednou myslet na to velké množství lidí, které odsoudili, nemyslíce na nic jiného, než hodí-li se na ně určité paragrafy, či nehodí-li se. Dokonce i slavní zloději v auditoriu stali

se poněkud sentimentálními - slovem, všichni se octli v podivné náladě, s výjimkou tajného, který seděl vedle slečny Žofky. Tento muž si všiml před několika minutami slečny Madleny a od té doby z ní nespustil oči a mysli si s takovým soustředěním, že by bylo dobře, kdyby tuto fešandu mohl políbit, že neslyšel a neviděl. Ušlo mu i to, jak Stavinoha, sám svými slovy dotčený ze všech nejvíce, se přímo zhroutil jako stavební, přes něž se přehnala smrt.

Bylo jistě pozoruhodné, že řízný Kvěch, postrach zlodějů, neodvážil se přerušit mlčení a zeslabit nějakým břitkým nájezdem dojem Stavinohových slov. Čekal trpělivě, až se obžalovaný zase ujme slova. Konečně Stavinoha odkašlal a vášnivě pokračoval:

- Začalo to už při mým narození, slavný předseda, vlastně ještě před ním. Moje máti měla mě ještě za svobodna. Tenkrát to nebylo takový jako teď, dy je velká sláva, dyž se narodí parchátek.

- Stavinoho, zeptal se předseda, který se drobet vzpamatoval, jen bych rád věděl, jak přicházejí ty zlaté do téhle historie!

- Inu, prosím, tak, že dybych se tenkrát nebyl narodil, nemoh sem ani ukráct ty hodinky, odpověděl Stavinoha nevinně.

Smích. Předseda zrudl, ale cítil se tak přemožen, že se nevzmohl na zahřmění do obecnstva a na drzého obžalovaného.

- Tak k věci! řekl jen.

- Má jec, slavná stolice, nejsou jen ty hodinky. Má jec, to je ten celej můj nepodařenej život. To je má maminka, která mě, chudák, ani nemohla mít ráda, jak by chtěla, dyž skrz mě tolik zkusila. A to je taky - ta má jec - jak sem přišel na svět, ubo-

hej, slabej, a s vodpuštěním, jako vyblítej. Tak sem se za to styděl, že sem ani dejchat nechtěl, až se do toho vložila paní bába a nabančila mně do zad. Tak se stalo, že první, co sem měl vod lidí na svý cestě do života, bylo bití. Sou na to svědci, že se mně nechtělo ani dejchat, a když potom paní bába sháněla peníze a moje mutrlinka řekla: „Nemám, počkaj, paní babičko, až budu moct pracovat, zaplať im za to pámbu,“ řekla ta babička: „Tak víte co, milá slečno, ať to ten pámbu za mě taky dělá...“ a nechala mámu v horečce.

Obecenstvo ani nedýchalo. Jeden z menších zlodějů byl tak dojat, že si počal hvízdát. Copak je to za vojáka..., pokud ho pan Hála nepopadl za límec a nevystrčil ze dveří. Některé ženy již plakaly; nejvíce Lojzís, která dobře věděla, že dámy vždy litují nešťastníky. Zato slečna Žofi seděla se zapálenýma očima a vpíjela se do Stavinohových vypouklých zad, jako by se chtěla dostat až k jeho srdci a potěšit je.

- Pak sem, pokračoval obžalovaný, vozkusil všechny možný i nemožný děcký nemoce: černej kašel, spálu, neštovice. I tu, kerý se říká andělcká. Slavnej soude, já sem si tenkrát vodbyl šechno, co může nebohýho drobečka potkat, a mamina mě těšila: „No, neplakej, můj zrzounku“ - já totiž dostal i paruku takovou blbou, vykřičenou - „můj vohníčku žižkovce, zato budeš hodně zdravej, až z tebe bude voják...“

Při těch slovech se Stavinoha obrátil k obecenstvu a s nepopsatelným posměškem zvolal: - Tady toho vojáka vidějí... I vo tu naději, že ze mě jednou bude vobyčejskej čovek, mušel sem bejt připravenej: dyž sem se tak dalece ze šeho vylízal, spadl sem jednou z kolíbký tak nešťastně, že se mi potom začala křivit páteř. A to byl šlus, slavnej soude, bylo po všom. Brzo byl můj hrb věcí než má hlava.

Stavinoha umlkl a posluchači jako by ani nedýchali. Viceprezident, který již pozbyl naděje, že se mu podaří opět dostat přelíčení do rukou a zablýsknouti se, cítil, že je dojat.

Jen detektiv vedle slečny Žofi neviděl, neslyšel, nevěděl o ničem kromě o vnaďách slečny Madleny. A Stavinoha stál, oči mu hořely a nechybělo mnoho, aby sama sebde rozplakal. Leč jeho pohled zabloudil na tvář státního zástupce. Zdálo se mu, že se státní zástupce usmívá. To zachránilo Stavinohu před potupou nemužného pláče, neboť rozlítostnění ustoupilo před záštím, jež Stavinoha vždy choval proti státním zástupcům a jež nyní zvlášť ostře pocítil.

- Pan štátní - vyjel jedovatě - se tomu směje, ale ať si jen přectaví, že je sám parchánteK a že k tomu ešře nosí na zádech kasu. Já nechci nikoho urážet, ale možná, dybysme si to byli vo narození prohodili, že by dnes pan štátní seděl třeba na mým místě a já na jeho. Kdosi se krátce zasmál, po něm celý sbor. Když smích nepřestával a spíše se rozmáhal, předseda se probral ze své letargie a zaburácel: - Stavinoha, tohle není přípustná obhajoba. Ješře jeden podobný výraz, a uvidíte, zač je toho loket.

- Já, slíbil Stavinoha jako beránek, tedy už nebudu zamíchávat pana štátního do mý věci, ale tolik snad mužu říct, že dyby na jeho místě seděl Kristus pán, že by třebas praštil obžalobou, roztáhl by ruce a řek: Ferdinande, ešře dnes budeš...

- ...v temné komůrce! znovu zahřměl předseda. Jubileum je jubileum, ale odtud až potud...

Stavinoha se pokorně zkroutil jako paragraf rozezleného státního zástupce.

- Ale to snad smím říct, zaprosilo dítě temna - že ten muj nešřastnej hrb zkazil mamíně svarbu!

Předseda se polekal, znovu pocítil malátnost a na Stavino-hovu otázku odpověděl jen zabručáním. První votant vyzval Stavinohu rozveselenýma očima: Pokračuj, lotříku! - To bylo tak, slavná soudní stolice. Můj táta byl pivovarckej, a ty sou hrozně podezřívavý na pivo, esli jim ho někdo nezbrndal. A tak ten táta chodí kolem mě, prohlíží si můj vlasy a můj slabý tělíčko a pak se kouká na sebe a povídá mamíně: „Totle že má bejt moje várka? To si věš na nos někomu inýmu. Po kom to je, ví pámbu, ale co vím já, že to po mně nejni. Já sem, chválabožu, tak dalece zdravej a za svou práci můžu ručit. Rači mi pověz, s kým to máš...“

Ale nakonec se přece dal vobměkčit a povídá: „Tak já jedu na půl roku do Bělehradu do pivováru, a až se vrátím, bude-me mět veselku...“ Ale mezitím sem spad z tý kolíčky, a dyž se táta vrátil, už ten můj hrb bylo vidět. Von se na to podívá a pak povídá mamíně: „Je mně moc líto, slečno, ale ať si tě veme, po kom ten parchant má tu kasu...“ Tak to řek. A chudák mamina měla po veselce.

- Vy máte životopis dlouhý jako Julius Caesar, zabručel předseda, zkráťte to trochu.

- Prosím za vodpuštění, vašnosti, ale teď to zrovna nejde, teď je to nejdůležitější. Někejch vosum let kluci za nima běhají a volají „hrboune“ a „Ferdo Hrb“ - a voni to chtějí zkrátit! Nebo volají: „Hoří...“ Učitel pro nich nemá pěkný slovíčko. Dyž něco řekne, tak: „Kluku, tobě kouká šibenice z vočích a z vlasů...“ Mámy křičej na svy haranti: „Pepičku, s tým Stavinohou nic neměj, to tě povídám, vidíš, jak ho pámbu poznamenal!...“ Strašej s nima děti jako s komenikem - a teď se jim řekne: Zkráťte to!

Předseda opět jen zachrochtal, státní zástupce se dohněval a chopil se zase svého pilníčku a rozveselené oči prvního

votanta se usmály na Stavinohu ještě povzbudivěji. Detektiv sedící vedle slečny Žofi konečně se rozhodl, že zaujme prázdné místo vedle Madleny, když v té chvíli učinil totéž mladý muž, v němž poznal kapsáře Hanzlíčka.

- Ale nešť, pokračovalo dítě temna, rozkaz je rozkaz a já to teda zkrátím a přeskočím na muj štrnáctej rok. Je mi teda štrnáct, přestanu chodit do školy a daj mě na učení. Muj první mistr byl zámečnickej. Vyfackoval mě z učení. Hrbatýho a zrzavýho fackujou v učení víc než zdravýho, to už je nějakej zákon. Tak máma povídá: „Pudeš na rukavičkářství, to je u nás na Žižkově národní zaměsknání.“ Přidu k mistrovi, von se mi podívá na vlasy, von se mi podívá na hrb a povídá: „A pročpa si, synáčku, utek z místa?“ Já na to: „Já sem z něj neutek, ale já tam nemoh vydržet, voni mě bili šici, mistr, mistrová, jejich fagani i tovaryši.“ Ten rukavičkář se usměje a povídá: „No, mám chuť hned s tebou vyrazit dveře, ale kvůli tvý mámě to s tebou zkusím...“

- Ale zkusil jsem já. Esi ten můj první mistr byl na mě ras, tendle byl kat, a dyž se mu jednou ztratil pytlík s tabákem, zbil mě, div že mě neutlouk. A vyhnal mě. Druhej den přišel, že se jako ten pytlík našel, že mu ho stará zastrčila do kajzroku, že se mu prej nesmím divit, když prej vypadám jako loupežník. A že se prej můžu vrátit.

- Co sem měl udělat inyho než naplit mu do tváře, pacholkovi! Štrnáct dnich sem se nemoh po tý jeho spravedlnosti postavit na nohy, a von mně eště přide říct, že vypadám jako loupežník!... Tak sem si šel hledat nřákou práci bez učebnickejch let. Zaklepu tady, zaklepu tam. Koukali na mě, jako bych lesy vypaloval, a jeden chlap povídá druhymu: „Pae Koníček, dou se podívat za tým lumpem, esi mi nevodnes z předsíně hůl!“ Tak sem tu hůl popad, a jak sem byl mrňous, přetáh sem

chlapa, že se mu necná držka zavřela. Deme na policii, voni ho vyslechnou a mě ani nenechaj hubu v otevřít: „Šak my tě známe,“ křičí komisar, „ty uličníku, ty to máš na čele napsaný, co si za ftáka.“ Dali mně tři dni, ani sem nesměl ceknout.

- Tak sem v ty base vo všom přemejšlel a viděl sem, že tenhle svět mě nechce a že budou do mě kopat, i kdybych byl svatej. Nebo zalíbila se mi holka: Du a sekám jí komplimenty vo nic hůře než ty druhý. A vona jen přes rameno: Vodprejskni, hrboune... Vohlíd sem se po jiný. Kluku, povídá, tebe bych nechtěla ani za manžela. Třetí se mně vyhejbala přes tři rohy. Štvrtou sem už rači nehledal, páč je to asi šecko jeden ksindl. Já nechci zas dopálit tudle pana štátního, a tak se zeptám jen tak šeobecně: Do by za takovejch pádůch nekles...

- Slavná stolice - dovedete si to šechno představit:

Máma se na mě kouká jako na svý neštěstí, táta se ke mně nechce hlásit, žádná holka mě nechce, přítelíčka nemám, šude jen samý podezřívání, nenávist a posměch. Chudák, je-li hrbatej, udělal by nejlíp, dyby skočil rovnou do Vltavy. Hrbatý se maj rodit jen boháčům, s jejich penězma se ten jejich hrb už ztratí.

- Mírněte se, Stavinoho, probral se předseda z mračné skleslosti, a raději skončete.

- Už to bude, šnosti, hnedlinko. Jen chci eště říct todle: Dyž sem tady byl poprvé za něco, do čeho mě šici lidi spojenejma silama sami strčili, a dyž sem povídal: „Já nejsem trestanej než jednou vod policie,“ pan rada Švarc - loni ho sekla na procházce mrtvička - né a né to uvěřit. Porád se hrabe v papírkách a porád tam hledá ty mý tresty a kroutí hlavou a povídá: „Takovej šibeniční ksicht sem eště neviděl, vy, čoveče, že nejste trestanej? Vy ste mušel sedět pod cizejma menama.“

Právě když se obecenstvo, tupé obecenstvo soudních líčeni, chystalo vybuchnout smíchy bez ohledu na následky, kdosi v auditoriu hlasitě zaplakal. Tento pláč projel Stavinohou jako blesk. Žofinka! pomyslíl si. Vztyčil se, jak jen dovedl, a velkým hlasem skončil:

- Tak už jsem podruhý krad bez výčitek svědomí. Krad sem, abych se uživil, abych se pomstil a protože sem byl nešťastnej. A budu kráct tak dlouho, až se nějaká ušlechtilá bytost smiluje nad mým neštěstím a vysvobodí mě.

Nastalo několik vteřin ticha a nyní už vůbec nebylo obecnstvu do smíchu: původní atmosféra, laškovná a teplá, byla tatam a líčení se potom rozvíjelo bezmála jako smuteční obřad. Když soudní tribunál vynesl rozsudek - tři měsíce těžkého žaláře, byli všichni nespokojeni, třeba jinak než Marcel Pírko, který děl:

- Tři měsíce! to je ještě málo za to, že je tak dobře tahal za fusekle.

Detektiv použil přestávky, aby se zeptal slečny Madleny: - Víte, slečno, vlastně, kdo si to dovolil vás obtěžovat? Je to Hanzlíček, a jestli nevíte, co je to za firmu, tak vám řeknu, že jen já jsem toho ptáčka třikrát sebral... A Hanzlíčkovi: - Ty grázle, koukej se ztratit, a jestli ti to není rečt, seberu tě pro míchání se do úředního výkonu... Tímto rázným zakročením opanoval pole, takže mu nezbylo pokdy, aby věnoval pozornost ještě také své druhé sousedce.

Žofinka, duše dobrá, byla v nesmírném rozčilení od začátku líčení. Když soudce pronesl rozsudek, trochu se jí ulevilo. Očekávala, že Stavinoha bude zavřen nejméně na pět let. Pak jí napadlo: Dám mu to, on to soudu vrátí a oni mu trest možná sníží... Proto, ač byla povahy bázlivé, protlačila se davem, který obklopil Stavinohu při jeho odchodu. Byli to zloději, kteří mu

cpali do rukou a kapes cigarety, čokoládu, sardinky a peníze. Nikdo nekladl překážek ani slečně Zofi. Stanula před Stavinohou, který věnoval všemnu pozornost jen jí.

- Slečno Zofinko - proboha vás prosím, vodpuste mi, zašeptal tklivě.

- Dávno jsem odpustila, odpověděla, klopíc oči, v nichž se chvěly slzy.

Dříve než se mohla zmínit o balíčku, zašeptal, že to mohla jen ona slyšet: - A opatrujte... víte co...

Odpověděla stejně: - Mám to u sebe. Snad by vám snížili trest, kdybych jim to dala.

- To by byla vaše i má smrt!..., zašeptal a zbledl tak příšerně, jako by již tu její smrt viděl.

- Tak se de! řekl dozorce a zabránil tak Stavinohovi říci, co měl na jazyku. Už neřekl: Teď nechci, když poprvé v životě miluji... Vše se počalo mačkat k východu. A tu se konečně Kadlovi podařilo přitočit se k slečně Zofi a v době kratší než amen vytáhl jí z kabelky věc, kterou byla do ní právě co nejpečlivěji vložila.

Pak se zavrtěl v obecenstvu jako nebozez a zmizel.

Kapitola devátá

popisuje slávu i pád cherubína Kadla a vznik nové vele-zrádné aféry, která vede mimo jiné i k zatčení jistého letec-kého rotmistra

Cherubín Karel, vycházející z paláce Spravedlnosti, pociťoval rozkoš svatokrádeže. Ještě mu trochu procházel mráz zády, když si představil všechnu nebezpečnou nádheru svého hmatu, provedeného před očima celé Prahy za zády soudního tribunálu a v přítomnosti půl tuctu nejslavnějších pražských zlodějů. Řekne-li se, že se Karel cítil svrchovaně šťastným, řekne se málo. Okoušel všechnu rozkoš kluka, který právě dorostl na muže, vypláznuv co nejvýrazněji jazyk na Spravedlnost. Věděl, že až se tím bude moci jednou pochlubit, bude to kolovat od úst k ústům, a podání o tomto slavném kousku bude děděno z pokolení na pokolení a bude žít jako věčně zelený lupen ve věnci nejslavnějších zlodějských kousků.

Cvoček v zlodějské botě!...

Tak ho nazýval jeho objevitel a krotitel, milovaný a slavný mistr Ferdinand Stavinoha. Vzpomněl si na to, odstraňuje svůj falešný knírek. Jo, ale jaký cvoček! Tak příkladně jeho mecenáš Ferda Stavinoha, teď zaživa na tři měsíce pohřbený za to, že se zamíchal mezi soudní pány, nikdy by nenašel odvalu k něčemu podobnému. Skutky mluví!... Zapálil si retku a blaženě ohmatával tu věc v kapse. Copak asi Ferda řekne, až se mu s tím pochlubím... Hle, již se odvažoval nazývat svého mistra zcela důvěrně Ferdou! Proto se nemálo urazil, když ho zastavil jakýsi starý pán, který mu rozčileně vytkl:

- Ty ucumlané klouče, mléko ti ještě teče po bradě, a už kouříš. Hned to zahodíš!

- Dyž já to mám nakázaný vod dochtora, zapišití Karel a upaluje. Po této epizodě vše je v něm ještě nádhernější. Karel by se samou slastí nejraději rozletěl na tisíc kousků. Anebo takhle vmetnout se kotrmelcem na elektriku, vyvést něco policajtovi... Je v pokušení ukrást štěně, které nic netušíc batolí se za pánem.

Jak je tak v největším opojení, mihne se mu obraz starostlivé tváře Ferdy Stavinohy, vidí jeho vystrašeně pozvednutý prst a slyší jeho domlouvavá slova: „Především, kluci, nikdá nezapomeňte, že je jen jedno štísko a že se pámbu nikdá nemá pokoušet. Ševče, zůstaň u svýho kopyta, a vy, kluci, si šímejte jen elektrik a národních slavností.“ Cherubín se tomu zasmál a pomyslíl si: Holt sem už jednou věcí talent než Ferda, kerej to nikdá nikam nedotáhne...

Jen jedna věc mu působila starost: Ten „kládyneť“ nevypadal nijak bohatě. Aby to tak byl jen melouch!... Nějaká nicotnost, která by zmenšila lesk jeho činu... Aby ukončil své trápení, vrhl se do první Stavinohově bytě. Postavil se na zadní plošinu a vidí, že na nejbližším sedadle dřepí ta, kterou okradl. Ke všemu okradená se na něho upřeně dívala.

- Toho hochu bych měla znát, pomyslíla si slečna Žofi. Ale copak mu je?... Cherubín se na ni díval, ústa maje dokořán a hrozný strach. Už jo, už mě poznává... Esipak uteču, až ztropí škandál!...

Mezitím se slečna Žofi přesvědčila, že se mylíla a že toho hochu nezná. Počala opět myslit na svou věc. Bylo to velice obsáhlé a nemálo zmatené. Bylo v tom nejasné přesvědčení, že na Stavinohovi byla spáchána nespravedlnost, ačkoli nemohla také pochybovat, že Stavinohu zavřeli právem, neboť kradl, čehož měla smutný důkaz v kabelce. Tím se obírala také. Nemohla si představit, že by měla tři niěsíce přechová-

vat ve svém poctivém kufru věc ukradenou. Jsou v balíčku věci, o které byl ten pán z Polska ošizen. Co aby vystoupila a dala balíček strážníkovi? Mohla by mu říci, že to našla v elektrice...

Seděla jako vtělené umučení, dlouhá, hubená, smutná, odumřelá světu. Zaslé slzy, prolité nad Stavinohou, zanechaly jí na tváři stopy, v prstech držela křečovitě kabelku. Bylo jí velice smutno. V jednom dni dvakrát byl její klid porušen a byla zatažena do příhod, na něž musila ustavičně myslit. Vedle příhody se Stavinohou byla tu ještě vzpomínka na potupu, kterou jí uštědřil pan Foltr na kraji černošického lesa. Svět je zlý, zlý... kdyby tak nemusila o něm nic vědět.

Uklidněný cherubín stal se zase ukrutníkem, který se pásl pohledem na svou zmučenou oběť. Nepochyboval o tom, že jeho mistr by mu nabil, kdyby věděl, že se odvážil okrást tuto chudou ženu. Ale bylo to prostě neodolatelné. Zašel tak daleko, že si myslil: Dybych tak moh bejt při tom, až se klády net podívá do tej kabelky... No, jen ji, slečno, nerozmačkej... Pásl se již předem s nevinnou krutostí na jejím zděšení a mukách a dal by za tu podívanou mnoho - snad i polovinu své kořisti.

Mezitím slečna Žofi znovu se vrátila k mravnímu pozadí věci, která ji trápila: nesmí nijak dovolit, aby ten polský pán přišel o svou věc. Je-li to již v její moci, aby napravila křivdu, která mu byla způsobena, nesmí váhat, ať si tomu řekne pan Stavinoha cokoli! Beztoho bude tomu sám rád, když ulehčí jeho svědomí. Tak se rozhodla, že vystoupí a odevzdá kabelku strážníkovi. Právě ve chvíli, kdy cherubín Karel by byl ochoten dát cokoli za podívanou na šhubající se kořist, slečna Žofi se probrala ze své strnulosti a - otevřela kabelku.

Avšak cherubín Karel náhle shledal, že to není nijak rozkošné. Skokem se octl u stupátka a ven z vozu! Strach mu seděl v patách a uháněl, co mohl, aby byl za paterým rohem.

Mezitím konduktér prohledával se slečnou Žofi každé místo na sedadle i pod ním, nadzvedal rohožku a Žofka obracela naruby kabelku i kapsy. Málo platné... Ta věc byla tam!

- Bylo to něco cenného? ptal se průvodčí.

- Ne, vzdychla Žofka a proměnila se v mátohu.

Náhodou cherubín Karel, ubíraje se na Bidýlko, spatřil slečnu Žofi, zacházející do domu čp. 6660 v Žižkově. Když doběhl nahoru, slečna Žofi právě vešla. To sem blázen, pomyslí si, co to ten kládynet tady vlastně dělá a co ho mám pořád v patách... Vplížil se do zlodějské akademie s děsivým tušením: sotva překročil první zákon zlodějského desatera, překročuje i zákon druhý - nepokradeš v sousedství... Zbývalo jen potrestání. Když rozbalil svůj lup, trest se dostavil. Cítě nad sebou stín trestající ruky, cherubín Karel pustil ty děsné věci na špinavou podlahu a utekl od nich. To byl počátek neuvěřitelných událostí, které by nasvědčovaly tomu, že jsou opravdu věci se začarovaným osudem.

O něco později vracela se velká dáma Lojzís z líčení.

Ubohej Ferda, pomyslí si, ubírajíc se kolem jeho dveří, a soucitně nahlédla okénkem do bytu. - Dyby si dal říct, jak mu chybí ženská!..., povídala si, dívajíc se na papíry, které se povalovaly po podlaze. Ani nemá, kdo by mu zamet po těch neřádech: Dybych měla klíč, udělala bych to...

Sáhla na kliku - a hle. dveře se otevřely. - Dyt' dyby nebyl mezi pořadnejma lidma, mohli by ho vykrást, bručela si vstupujíc. Potom si stáhla rukavičky, sebrala papíry Karlem pohozené a vložila je do zásuvky ve stole. Již na odchodu spatřila

řila láhev po vaječném koňaku. Na dně byl ještě zbytek té dobré tekutiny. Lojzís si pomyslila, že by se to jistě zkazilo do Ferdova příchodu. Vzala tedy ze zásuvky jeden z těch papírů, zabalila do něho láhev a odnesla si to domů.

Hned po jejím odchodu vrátila se z líčení domovnice. Byla tak dojata, že se musila podívat na Ferdův byt.

- Matičko svatohorská, volala, vždyť on sem může každý jako na most! A zamkla byt svým klíčem.

Zanedlouho se však vrátil do bytu cherubín Karel. Jakmile se vzpamatoval ze svého zděšení, přemýšlel stále o tomto: Jak se octly papíry, které ukradl jeho mistr, v kabelce toho kládynetu? Nakonec krade už dnes kdekdo, a papíry, které Stavinoha ukradl domnělému soudnímu radovi a on kládynetu, ukradl kládynet Stavinohovi?“

Když přemýšlel o věci, jevilo se mu to zásluhou jeho klukovské obrazivosti stále snazší a snazší. Kládynet se vloupal do Stavinohova bytu po odchodu policie. Byla půlnoc a kládynet obrací při svitu zlodějky byt naruby a nachází konečně tyto papíry, které ušly pozornosti tajných. Kládynet to odnáší - proč? Jednoho dne Stavinoha opustí vězení a tu kládynet přijde: Chceš zase znovu do kriminálu, anebo mi zaplatíš sto tisíc za tyto papíry! A Stavinohovi nezbude, než aby pracoval na tuto hubenou ženskou, která ho bude vydírat až do jeho skonu, ztloustlá z něho jako vědro.

Ale v tom případě kládynet, jakmile zjistí, že mu papíry zmizely, bude je hledat a snad znovu přijde prohledávat mistrův byt. Pomysliv si to, cherubín se rychle obrátil a upaloval do domu čp. 6660. Na poli před Severní točnou potkal - zase kládyneta Bodlo ho u srdce: pozdě! Jistě už tam byla. Letěl tam. Z bytu Lojzís ozývaly se zaprášené zvuky mandolíny. Vra-

zil k Stavinohovi a pojal ho strach; a opět utekl, tentokráté však s taškou, do které schoval pečlivě všechny papíry.

Kolo osudu se zase pohnulo, ale ještě se nechtělo zastavit.

Blížil se večer, a Lojzis, podrážděná hrou na mandolínu, sešla na ulici, která ji živila. Pozdě v noci setkala se s mužem, který byl velice opilý a jehož den skončil v bytě Utahané Lojzis. Jak tomu bývá vždy v takových případech, opilý muž se probral v dopoledních hodinách ze svého opojení a byl pramálo nadšen něžností, kterou mu Lojzis chtěla opětovně uštedřovat. Muž - byl to jistý pekař z Vinohrad - tvářil se naopak neobyčejně urputně; prohlížel si neomalenež kapsy před očima Lojzis a byl nemálo udiven, když našel vše v pořádku. Jedině nebyl spokojen s náprsní taškou.

- Chybí mi pět stovek, řekl zhurta. Radím ti, abys mi je vrátila po dobrém.

- Ale propánaboha, bobekku, zvolala Lojzis, já jsem ti nevezala ani todle. To není můj zvyk. Zeptej se, koho chceš, a každej ti dosvědčí, že Lojzis neměla eště nikdy ani toho nejmenšího s policajtama.

- Ale já tam měl včera pět stovek a dnes tam mám drek, trval na svém zarputilý pekař.

- Heleď, hošíčku, prosila Lojzis úzkostlivě, vzpomeň si, kde jsi se včera všude coural, kolika putykama si prolez a kolik rukouch si na tobě smlslo, než jsem tě sebrala.

- To jsou marný řeči, křičel pekař, já si všecko dobře pamatuju a já vím, že mě nikdo neokrad. Já jsem živnostník a umím dávat na peníze pozor. Jestli jsem utratil padesát korun, to je všecko. Ty ostatní jsi mi ukradla. Sem s tím. - Pro Ježíše Krista, zaječela Lojzis, člověče, vzpamatuj se, dyť si byl zlitej jako kanovník. Přece si mě nevěmeš na svědomí.

- Svědomí - nesevědomí, já chci zpátky své peníze, já jsem živnostník a mě neoblaheň.

Případ skončil na policii. Při prohlídce bytu učinila policie nález, kterému přikládala mnohem více váhy než Lojzís. Když jí předložili papír, který se u ní povaloval pod stolem, řekla: - Copak já vím, co to je! Snad to přines s sebou ten vožralec.

- To je divný, řekl detektiv, a vy, pane, taky neznáte ten papír?

Pekař si to prohlédl. Mělo to záhlaví: Hlavní československý vojenský letecký sklad v Praze. Nečetl tedy dále a prohlásil:

- S vojnou já nemám co dělat, já mám už dávno apšit a do leteckého skladu nedodávám, protože nemám v ministerstvu strejčka.

- To je mi čím dál tím víc divný... poznamenal detektiv; ale já bych vám oběma radil, abyste se rači přiznali po dobrým. Kdo se hned přizná, má důležitou polehčující okolnost.

- Co, zařval pekař, mně, správnému, daně platícímu občanu bude se říkat, co smím a co ne! Řekněte to ještě jednou! Detektiv vyzval Lojzís, aby šla za dveře. Potom bylo slyšet z její světnice strašný řev. Události, které se tam zběhly, popsal detektiv v protokole takto:

„Podezřelý snažil se věc zamotat všemožným způsobem, který ani nelze vzhledem k neslušným výrazům uvést. Když jsem ho přinutil k doznání, že v jeho domě bydlí účetní rotmistr od leteckého sboru, s nímž podezřelý podle vlastního doznání hrává v karty, prohlásil jsem ho za zatčena, čemuž se obviněný vzpíral takovým způsobem, že jsem byl dva dny nezpůsobilý k výkonu služebního a do této chvíle mám naběhlé levé oko a nevládnou prsty pravé ruky.“

Takto dostala policie do rukou první nitky. Nitkami těmi byli: Lojzís, záletný pekař se svou ženou a účetní rotmistr od leteckého sboru se svou manželkou a se svým podnájemníkem.

Kapitola desátá

odhaluje celou šíři Stavinohova charakteru a shledává novou variantu starého konfliktu mezi otci a dětmi

Zloděje Ferdu Stavinohu převedli z vyšetřovací vazby do vězení s poctami, přiměřenými jeho významu. Ačkoliv se v kriminále s chovanci právě nemazlí, tentokrát dozorce Flíček poklepal Ferdovi přátelsky na rameno a děl: - Ferdo, ty jsi náš nejuvěrnější štamgast, a já vím, že máš plný kapsy cigaret, ale já ti je nechám.

- Kouřeš rači fajnový nebo sprostý? - zeptal se Ferda věčně.

- Kdo by nebral lepší?

- Tak tady maj škatulku giubek. Vono je to asi kradený, ale na kouři se to nepozná, jak povídal ten římskej císař Vespasián.

- Ale snad by sis nedělal takovou škodu! upejpal se pan Flíček, schovávaje krabičku do kapsy.

- Ale dyť já sem im to dal rád, pae Flíček. Pro mě to kouření ani nemá cenu, dyž nesmrdí. Já sem eště ze starej školy a v base nejrači báním špačky.

- To bych do tebe ani neřek, že seš takovej hloupej.

- No, hloupej - ale to maj jako sníh vánocích. Ty věci patřej k sobě, a tak taky patří k sobě, aby ubohej tresta nec v base báníl špačky. Ve všech zlodějckejch románech chlapi jako já šlukujou slavíci. No to se ví, že dybych si směl volit, že bych chtěl fajfku. Fajfka - to je pro pořádného čoveka, no né? Cigarety sou pro mladý pokolení a pro vojáci, kerý si to navykli cucat ve válce.

- Fajfka - to nende, Ferdo, poznamenal rozšafně pan Flíček, zapaluje si Stavinohovu cigaretu. - Fajfka je moc cejtit. A kam bys ji taky skoval při inšpekci? Nemluvím ani vo tom, že by moh ňákej neřád arestant použiť troubele k vražednému útoku na chudáka dozorce.

Co se takto bavili, odemkl pan Flíček celu; byla to jedna z nejpěknějších na Karlově náměstí. Seděl v ní již jakýsi mladík, který poznamenal: - Anebo by se moh erárním tabákem otrávit.

Tato poznámka Stavinohu z neznámé příčiny urazila. Ale ještě víc ho urazilo, že onen mladý vězeň nevěnuje mu žádnou pozornost, že zůstává ležet na pryčně; a také jeho vzhled, jak si ho bleskurychle prohlédl, ho jaksi urazil. Jeho jubilejní nálada byla zkalena. Stavinoha si pomyslí, že pro člověka jeho významu mohli mít pěknou samostatnou celu. S lehkou výčitkou poznamenal: - Nemohli by mně dát, pae Flíček, ňákou cimru pro sebe?

- To nende, Ferdo, je vás tu teď moc. Ostatně pan Eliášek pude za týden na fraj a nebude tě jistě život votravovat.

- Rád bych věděl, prohodil Stavinoha, proč by mně měl ňákej pan Eliášek votravovat život?

- No, no..., konejšil pan Flíček, a Stavinoha, aby učinil ústupek, dodal smířlivěji:

- Sme tady přece jedna rodina, dyž sme šici měli neštěstí.

Byla to ruka nabídnutá k smíru komusi, kdo si toho zřejmě nezasluhoval: leč dostal vzápětí ostře přes ruku. Pan Eliášek neřekl na to nic, zato se však pohrdlivě usmál. To zase Stavinohu urazilo. Již chtěl povědět mladíkovi něco hodně ostrého, když řekl pan Flíček:

- Nebojej se, pane Eliášek, Stavinoha jich nebude taky votravovat. Von je to starej, hodnej kluk, třebaš trochu hloupej.

Stavinoha otvíral oči: Takhle potupit starého mazáka Stavinohu před takovým zeleným klukem! Kdyby pan Flíček nebyl dozorce, byl by Stavinoha pukl hněvem. Avšak Stavinoha byl jako všichni staří kriminálníci vždycky oportunní k světským vrchnostem a nyní nezávisel na žádné z nich více než na panu Flíčkoví. I nezbylo mu, než aby se devótně usmál, a tu se usmál také pan Flíček. A ten kluk se neráčil usmát.

- A teď bych moh přinýst oběd, soudil pan Flíček, a protože nenarazil na odpor, odešel.

Po jeho odchodu zavládlo zase strnulé ticho. Mladý zloděj Eliášek dělal totéž, co dříve, to jest kouřil, nevšímaje si Stavinohy, a Stavinoha se rozmýšlel, má-li zavládnout mezi nimi válečný stav či jakés takés příměří. A dyť ten kluk ani nejní možná takovej magor, jak vypadá, pomyslí si nakonec dobromyslně, dyk z něj bude třeba dobrej kamarád... Von asi neví, co sem zač, a vobráťí, až zví. Tedy se zatvářil přívětivě a poznamenal:

- Tak bych byl zasejc jako doma...

Slušnost velela, aby Eliášek řekl: „Tak tě teda pěkně vítám - a kolik jsi vyfásnul?“ Anebo aspoň: „Těpic,“ nebo něco takového. Nebo potřást Stavinohovi rukou. Nebo si přátelsky odplivnout. Eliášek neučinil to ani ono. Jen změnil polohu a přeložil pravou nohu přes levou.

To Stavinohu dohrálo. - Povídám, řekl zvýšeným hlasem, že bych jako byl zasejc doma!

Eliášek na to zase nic, jako by byl hluchoněmý. Klátil nohama a kouřil.

Tu se k němu Stavinoha poprvé obrátil naplno, hotov vmetnout mu do tváře pár zničujících slov, která by zjedнала jasno. Avšak dříve než začal, padla mu do očí ohromující věc: Ten klacek nebyl ani ve vězeňském stejnokroji, ani ve svých občanských šatech - válel se tu v krásném hedvábném pyžama, v tomto výmyslu nových časů, který viděl Stavinoha dnes poprvé ve svém životě.

- I krucinál, tohle je teď divnej kriminál, pomysll si, cítě, že se něco řítí do zkázy, a to k jeho lítosti. Hedvábné pyžama v kriminále! Na mladém klukovi! Tedy i sem, do budovy tohoto úctyhodného zřízení, jehož základy jsou tak staré jako společnost sama, vniká nová doba, ze které Stavinoha přijímal a miloval jen jeden vynález: tramvaj... Rázem se mu vyjasnilo, že nezůstalo jen na tomto pyžama, že s touto věcí přišla do vězení i nejnestoudnější moderní korupce peněžní, že tento Eliášek dělá si patrně s dozorcí, co chce, a že se vůbec do zkázy řítí, co staletí vytvořila - starý kriminál...

Stavinohovi bylo z toho smutno. Starý kriminál! Při hroublí dozorcí, kteří se přičiňovali, aby svoboda byla tak chutná. Přísný režim, v němž člověk vycvičil svou vůli! Večerní přátelské besedy! Vše, co tvořilo poezii vězení, onu milou atmosféru, která způsobovala, že člověku se na svobodě leckdy zastesklo po vězení. To vše bylo pryč! Místo režných košil a spodků - hedvábné pyžama. Místo kamaráda, který nedočkavě čeká na tebe, nabitého tisícem novinek, které chceš vychrlit - uzavřený Eliášek. Místo přísného anděla strážce s klíči - živiální pan Flíček, ten neuvěřitelný dozorecký degenerát, čekající na vězňovy rozkazy jako restaurační číšník.

Mimovolně pronesl potřetí: - Tak bych byl zasejc jako doma..., a znělo to nyní jako otázka a obžaloba. Ale kupodi-

vu: tentokráte to na Eliáška účinkovalo, neboť počal zpívat, zvednuv nohy neslušně vysoko:

Až bude ze mě mrtvola,

pámbu si mě zavolá.

Řekne: cos to za vola,

že je z tebe mrtvola.

A dost! Avšak Stavinoha pochopil, že je to odpověď na jeho trojí oslovení. A jaká!... Svěsil hlavu, jeho myšlenky ještě více zmelancholíčtily... Stál u stolu jako vyhnanec, neboť na pryčnu nemohl. Tu celou zabral velkomožný pán Eliášek v hedvábném pyžama. Míjely minuty. Konečně velkomožný pán zase ožil. Jeho ruka se natáhla k Stavinohovi. Avšak neuznal za potřebné doprovázeti ji pohledem. Leda byle řekl: - Dej mi taky cigaretu, ty prezente.

Nyní však došla Stavinohovi poslední trpělivost. Prézente! Je prézentem jemu, takovému klukovi! Drzost, přímo k zbláznění! ... Nevážnost k stáří a zásluze, vlastní mladému zlodějskému pokolení, výrostkům ze světové války, kteří již nebyli zloději, nýbrž zločinci. Stavinoha nikdy nespáchal zločin, to jest skutek, za který by se musil hanbit před svým svědomím. Nikdy neokradl chudáka, nikdy se k nikomu nezachoval surově, nikdy nikoho neporanil, tím méně zabil. Naproti tomu títo mladí brali napořád, u bohatých stejně jako u chudých, kradli bez oddechu a vše, neboť spotřebovali mnoho na hýřivý život, který vedli s drahými holkami, s nesmyslným utrácením; okradli chudou domovnici, aby si mohli vyjeti ve sportovním úboru autem do Chuchle na dostihy; zlodějství nebylo pro ně ani uměním, ani spořádanou živností. Byla to už jen palice, kterou si razili cestu životem, surově, nízce, podle, bez džentlmenství takových Stavinohů. Brali lidem nejen peníze, ale i zdraví, i životy, a jejich skutky naháněly hrůzu.

Proto se Stavinoha rozlítil a vykřikl: - Ode mě nedostaneš ani šluka - ty přezentel!

Eliášek, stále ještě mu nevěnuje pozornosti, zadíval se poněkud pozorněji na strop. Patmě se rozmýšlel, má-li příchozímu věnovati aspoň slovo. Pak se rozhodl, že toho pošetilého muže usadí, a řekl klidně:

- Nečil se, dědečku, před obědem to škodí.

Ten chlap mluvil dokonce spisovnou češtinou! To byl vrchol neložnosti. Stavinoha, obávaje se, aby nepukl vzteky, zařval:

- Esi nechceš pár přes kebuli, tak staň, dyž mluvíš s Ferdou Stavinohou!...

- Ty jsi Stavinoha ? zeptal se Eliášek, nehýbaje se z místa.

- To bych řek! odsekl Stavinoha pyšně, slibuje si od toho odhalení změnu v chování toho mladého kluka. - Stavinoha! ... Stavinoha!... Vytrubuješ to, jako bys ukradl Koh-i-noora, a zatím člověk o tobě nikdy neslyšel.

- Že si nikdá neslyšel vo Ferdovi Stavinohovi? sípěl napadený. - Dyž to nevíš, ty přezentel, tak tě to povím: Eště si hledal houby na horách a Ferda Stavinoha už krad. Ferda Stavinoha, ty bábovko, krade už čtyřadvacet rokůch a nastupuje svůj padesátý trest.

- A tím se, človče, chlubíš? zeptal se Eliášek mrazivě. Já taky kradu od svého šestnáctého roku, a dnes, kdy je mi sedmadvacet, sedím poprvé. Takové zajíce jako ty posílaly si šarže na vojně pro cigarety.

Tuto urážku nemohl již Stavinoha přirozeně snést. Dvěma skoky octl se u pryčny, aby ztrestal rouhače. Pozvedl obě pěsti a - Eliášek se na něho podíval, lehce se svezl na podlahu, „zakvedloval pravičkou“, jak to později Stavinoha popisoval, upoutal tak všechnu Ferdovu pozornost k této ruce, a použi-

vaje této jednostranné pozornosti, zasadil Stavinohovi levičkovou ránu, která se mu zdála být něčím tak strašlivým, že něco podobného nikdy nezažil. Ve skutečnosti to byl dosti nevinný úder, ale protože Stavinoha neměl zkušenosti s boxem, svalil se na zem jako pytel a ztratil napolo vědomí.

Mladé pokolení mělo nad starým i tu výhodu, že znalo umění boxu.

Jistě zřídka by byl odvěký konflikt otců s dětmi skončován tak rychle a s takovou bezvýhradnou porážkou otců jako v tomto případě. Jsa si toho vědom, setrval Stavinoha vytrvale v předstírané mdlobě, nejen zničen na své mravní i fyzické autoritě, ale i v očekávání, že pohled na něho konečně obměkčí boxujícího zloděje Eliáška, takže sám ho vzkřísí a konečně zahrne pozorností, která mu pa třila.

Naneštěstí něco takového bylo Eliášskovi zcela vzdáleno. Nedopřál poraženému ani pohledu na ukojené sebevědomí a pýchu, čehož by byl Stavinoha na jeho místě nikdy neopominul. Vykonav svou věc, položil se zase na pryčnu volně, s nudou, a dbal o Stavinohu ještě méně než předtím. Jeho výraz pravil: Pro mne a za mne si dělej co chceš, mne vůbec nezajímáš... Nedbal ani toho, co řekne dozorce, až se navrátí. To bylo poslední Stavinohovou nadějí; když zklamala i ta, nezbylo mu než procitnout sám ze mdlob bez jeho pomoci. Učinil to právě ve chvíli, kdy se na chodbě ozvaly kročeje páne Flíčkovy. Vstal a posadil se ke stolu s vědomím nejúplnější porážky. Zdálo se mu, že nemůže už být nešťastnější. Přesto se ihned přesvědčil, že člověk nikdy nezná meze svého utrpení.

Vstoupil pan Fíček s miskami a jídelním náčiním. Z jedné dvojice misek vycházela chudobná vůně praženky a jahelné kaše. Vedle nich voněl oběd z hostince: polévka s játrovými

knedlíčky, guáš po itasku s makaróny, hlávkový salát a palačinky...

Hledme, myslil si Stavinoha, jakej je ten pan Flíček k čoveku pozornej. Přivalí se s takovým obědem, že sem ho nikdá neměl ani na svobodě... Rozjařen a potěšen touto pozorností, natáhl ruce po podnosu s chutným jídlem.

Ale Ferdo, zarazil ho pan Flíček dobromyslně, co tě to napadá? Zaplatil sis to, že se po tom tak hrneš? To je tude pana Eliáška, von je marod, a tak si smí přilepšovat. Ty máš tude... Přisunul k němu praženku a jahenou kaši. Jestli to Stavinohovi již dříve příliš nevonělo, nyní mu to zapáchalo.

- Todle mám žrát? zeptal se pobouřen.

- To už asi jo, dyž ti to poslali, mínil pan Flíček.

- Ale von..., pokusil se namítnout Stavinoha. - Ferdo, radím ti přátelsky, prohlásil pan Flíček, abys nešilhal po cizejch esšákách, esi chceš, abychom zůstali v dobrým. Tady sem já a tady sou úřady, a jinej nemá do toho co mluvit. Esi ti to nejeje, tak to sem dej a já to vodnesu jinýmu, kerej není takovej milostpán jako ty.

Zničen, sklonil se Stavinoha nad své misky. Takový byl nyní kriminál. Na jedné straně zasloužilému a starému, avšak, ó běda, chudému a stamdávnému zloději tykají, oslovují ho křestním jménem a nosí mu špatná jídla - na druhé straně mladému klukovi, který má peníze a drzost, vykají, oslovují ho „pane“ a nosí mu jídlo z restaurace... Nuže, Stavinoha nebyl z marcipánu a bylo mu jedno, jak ho oslovují a čím ho krmí, ale tak bezcharakterní nebyl, aby snesl bez protestu korupci, která porušovala ctnou vážnost staroslavného zřízení vězeňského.

- A abys věděl - já tě to nebudu žrát! rozkřikl se, odhazuje lžiči. Todle si já, starej čovek, nedám líbit, aby nákej kluk směl

se mně před nosem cpát kulášem a amoletama a aby se mně, starýmu Stavinohovi, dávalo takový žrádlo.

- Komus to tykal? zařval hrozebně pan Flíček, blíže se k němu. A komus to odepřel poslušnost?

Avšak Stavinohu nezastrašil: - Já sem s tebou taky nechodil do školy, že mně tykáš, a poslušnost ti nevodpírám - já jen chci, aby se tady měřilo starýmu čovekovi jako mladýmu.

- Tak ty tak? na to pan Flíček, tak takový se tebe vyklubalo kvítko! Tak abys věděl, Ferdo, já se nezapomenu, dyž sou tady svědci, tu radost ti neudělám, ale teď budeš mít u mě vojnu jako řemen. A nejen u mě: šici kolegové se to dovědí, a běda vode dneška tobě, ty nešťastnej člověče! Tendle vodídek teda nechceš? Tak dobrá, vodnesu to do kuchyně. A co ti to tadyhle kouká z kapec - podívejte se na lotra, pane Eliášek, von sem propašoval cigarety.

Nic sem nepropašoval, vy jste mně je nechal.

- Tak? Ty mě teda obviňuješ z přečinu proti předpisům? Pane Eliášek, slyšeli to a dosvědčej! Za todle, Ferdo, si posedíš v černý komůrce! A těch cigaret je! Pude to do kanceláře. Chceš snad něco říct? Snad že je vykouřím sám?

Avšak Stavinoha nenamítal již nic. Neštěstí za neštěstím valilo se na jeho hlavu. On, který vycházel vždy co nejlépe s dozorcí a byl mezi nimi oblíbený, poštvál si je nyní na sebe! Byl zdrcen, a pan Flíček nyní jásal a vymýšlel, čím by Stavinohu ještě více zkrušil. Tu však zasáhl Eliášek, který mezitím baštil s povzneseným klidem, kterým se vyznačoval.

- Nedělejte hlouposti, Flíčku, řekl plnými ústy - to je nápad, nosit takové dobré cigarety do kanceláře!... Mně se docela dobře hodí.

A kupodivu: rozkacený pan Flíček zkontroloval jako beránek a řekl? - No dyž se to Ferdovi podařilo sem propašovat, já mu to teda tady nechám, ať se má dobře.

Rozdělil cigarety na dvě hromádky, větší si nastrkal do kapes - menší položil před pana Eliáša. Obratný mladík je schoval, nepřestáváje jíst a nevšímá si ani pana Flíčka, ani okm- deného.

- Tak teda to by bylo hotový, řekl pan Flíček, odnášeje plné Stavinohovy misky. Já se s tím sem nebudu nosit pro nic za nic, Ferdo, a esi budeš chtít tady něco jíst, tak si hezky popros. Esi nepoprosíš, tak si budu myslet, že sis uložil dobrovolnej půst. Nazdárek, pane Eliášek.

- Ty jsi ale starý janek, řekl po Flíčkově odchodu pan Eliášek. Nic mi do tebe není, ale dělat takové zbytečné hloupos- ti! Když se ti to nechce žrát, tak si taky objednej z restaurace. Flíček ti udělá za peníze všecko. Jestli jich máš dost, tak ti dovolí, aby ses vyspal s jeho ženou.

Stavinoha mlčel, polykaje své rozzechvení.

- Anebo nemáš snad peníze? pokračoval Eliášek. Pak, milý kamaráde, je nejlepší nenatahovat se na špičky a brát, co ti přinesou... Pojednou přisunul k Stavinohovi misku. - Na, sněž si to... - Sežer si to sám, utrl se Stavinoha.

Eliášek si zapálil jednu ze Stavinohových cigaret a takto ho klidně odbyl: - Nedávám ti to snad ze soucitu - toho takový starý bulík nezasluhuje. Je mi také vuřt, chceš-li se hněvat. Ale já dostanu vždy po sladkém moučnicku žáhu.

- Nemusíš mě, čoveče, votravovat řečma, když dovedeš bo- xovat, zasyčel Stavinoha.

- To já potřebuju pro zdraví, Stavinoho. Než jsi přišel, tak jsem vždycky mluvil sám k sobě. Rozkoš z hovoru s tebou nemám, to mi věř, člověče, na mou čest. Ale když už si ne-

mohu vybrat na ten týden, co tady ještě budu, společníka podle své chuti, bylo by snad rozumnější, abychom vyměnili pár slov o jistých věcech. Pak bude mezi námi jasno a mně se už nebude dělat špatně z pohledu na tebe. Ujišťuji tě, že najdeš ve mně docela příjemného společníka - jestli se o to přičiniš.

- Je otázka, esi vo to stojím.

- Ty? Jsi dobrý, Stavinoho! Ty o to stojíš, a jak! Jen jsi sem vešel a já věděl hned, na čem jsem, vždyť ty tvoje oči zrovna prosily: Budme kamarády! Vždyť ty, Stavinoho, se děláš horší, než jsi, a ty vůbec nejsi ani nafoukaný, ani chladný, ty jsi jako baba a za dobré slovo bys pro člověka krev cedil. Vždyť ty jsi jeden z největších žvanilů, co jsem kdy viděl, a kdybych s tebou nemluvil, oběsil by ses.

Stavinoha vstal jakoby omámen a díval se na psychologa v největším podivu. - To koukáš, jak jsem tě prohlédl, dědo! Víš, já jsem ale zcela jiný než ty! Já lidi raději nenávidím a mlátím, než hladím. Já bych z Flíčka udělal flíčky, kdyby mi provedl to, co tobě; i kdyby mě to život mělo stát. Ale ty mně vůbec nestojíš za to, abych s tebou bojoval. Co jsi? Pavučina... Rozhodneš-li se otravovat mi ten poslední týden - mou pěst už znáš. Jsi-li jen trochu rozumný, sníš tyhle palačinky. Z toho poznám, že bychom se mohli dohodnout o tom týdnu. Po malém váhání Stavinoha nabodl palačinku a řekl: - Heleď...

- Nežvaň, usmál se Eliášek, a nejdříve se najež. Máme dost času k hovoru. Flíčka nebudeš prosit: budu si objednávat dvojitě porce. Vždyť jsi slyšel - že jsem marod...

- Ale tak mě nech, čoveče, přece říct, že sem byl prve hovoř, dyž sem tě chtěl sežrat. Moc se mně nesmíš divit, páč já sem si myslil, že seš holomek, a ty seš zatím docela fajnovej kluk.

- Heleď, Stavinoho, ty při všem naděláš moc řečí. Holomek! Fajnovej kluk! Tak já ti řeknu, že jsem oboje. Já jsem lotr, že mu není rovného - v tom jsi se nemýlil. Já jsem taky hodný chlapec. Já jednám s každým, jak zaslouží.

- Proč tady vlastně si? zeptal se Stavinoha.

Eliášek se usmál a odpověděl otázkou: - Ty jsi tady bezpochyby za kapesní krádež?

- I to si uhod, čoveče, kerej čteš v ksichtě, jako by to byla kniha.

Eliášek se znovu usmál: Ubohý Stavinoho, ty mi připadáš jako kostra mamuta. Kapsář dnes, kdy opravdová kořist leží v pancéřových pokladnách .

- Nejde vo kořist, de vo požitek, namítl Stavinoha.

- Mysliš si, odpověděl Eliášek - a poprvé jeho hlas prozrazoval známky vzrušení - že vrtání pancéřové pokladny a probourávání stropů je menší požitek než pitomý hmat do kapsy?

- Já bych si s nedobytnou nikdá nezačal.

- Jsi osel, Stavinoho, odpověděl Eliášek, kdyby pokladny měly čisté svědomí, nemusily by mít pancíře.

Po nějaké chvíli pan Flíček přinesl Eliáškově černou kávu z vlastní kuchyně a haldu sportovních časopisů. Aby si zpříjemnil čekání na koflík, neboť Eliášek nijak nespěchal a četl přítom noviny, zeptal se Stavinohy:

- Tak co, Ferdo, už jsi zkrat? Poprosíš o večerní polívku?

- I vychlastej si tu bryndu sám, odsekl Stavinoha, já ten váš voběd strávím i bez ní.

- No, jak chceš, odpověděl pan Flíček vztekle - ale esi počítáš, že se tě eště jednou zeptám, to se teda sakramencky mejlíš. To bude teď kriminál, jakej si eště nežral.

- Člověk si nemůže v klidu ani noviny přečíst, řekl rozmrzele Eliášek. Já jsem zvědav, Stavinoho, kdy konečně zmoudříš! Copak pan Flíček může za to, že tě zavřeli a že nemáš extra stravu? Víš co, jsi-li pln vzteku, musí to jít ven, aby se ti dobře trávilo: Pojď si trochu zaboxovat.

- Nech mě, jó, zabručel Stavinoha, já na takový špásy nejsem. Vostatně to ani nedovedu.

- Viděl jste, pane Flíčku, někdy podobného zloděje? Box! To se přece dneska potřebuje na každém kroku - a on není pro „takové špásy“! On vůbec není zločinec - on je idylik. No, když to nejde s ním - dáme si spolu pár koleček, pane Flíček? On totiž, Stavinoho, pan Flíček je hodnější než ty a dovolil, abych mu dával hodiny, a není to můj nejšpatnější žák.

- Ale s největší radostí, pane Eliášek, souhlasil polichocený Flíček - pár koleček nikdá neškodí. Mžikem shodil blůzu a ohrnul si rukávy, těše se, jak ukáže Stavinohovi, kdo to je vlastně pan Flíček. Také Eliášek zaujal pozici a zápas počal.

Eliášek si počínal jako řemeslný hráč v karty, když chce vlákat nezkušeného do pasti. Nechával si zasazovat od neobratného pana Flíčka ránu za ranou, a ač jim nastavoval bradu, prsa a ramena tak vypočítavě, aby si ublížil spíše útočník než on, sténal při zvukných úderech: - No, teď jste mi dal... Ale jste to uličník, pane Flíček!...

Pak ale, když dozorce přestal na sebe dávat pozor, počal si s ním hrát jako kočka s myší. Honil ho z kouta do kouta, mimochodem ho srazil na pryčnu a pod stůl a nakonec pan Flíček ztratil všechno pracně nabyté ponětí o fair play a třískal, jak se dalo a kam se nahodilo, nejčastěji do tvrdé lebky, kterou mu Eliášek ochotně nastavoval. Kotníky měl již naběhlé a otlučené, cáry pokožky mu visely z prstů, z nosu se mu řinula krev. Již se jen potácel za Eliáškem, který předstíral tí-

seň obrany. Pak bylo jasno, že je se svými silami u konce. Tu Eliášek vykřikl: - Čáry máry fuk...., a tvrdým úderem do brady uspal Flíčka na dobrou minutu...

Zděšený Stavinoha zvolal: - Dyt' bysme mohli, dybysme chtěli, votuď utýct a tady ho zavřít! A todle že je kreminál!

- Stavinoho! zvolal káravě Eliášek, že se nestydíš za to chvástání! Vždyť ty bys neutek, ani kdyby tě měli zítra popravít! Když se pan Flíček probudil, řekl mu:

- Nebylo to nejhorší, táto. Ještě měsíc a budete lepší než já. Neříkal jsem to?.

- Tendle box, děl zpitoměly dozorce, je báječná věc. Ale takovej m nádivům, jako je Ferda, marně bychom to vykládali.

A hekaje, celý potlučený a se zkrvavělým nosem, se sebral a odpajdal z cely.

- Viděls to někdy, zeptal se po jeho odchodu Eliášek. To je život, Stavinoho, ten nový život, o kterém ty nemáš ponětí. Krást u tramvaje! Směšné!... Ti praví přece nejezdí tramvaj. Tramvaj je pro chudáky. Okrádáš chádáky. Myslíl jsi na to, ty - zlodějský hokynář? Ti praví, kteří jsou sami zloději, podvodníci a vrahové velkého formátu, ti do tramvaje nepřijdou. Čti tady v novinách: Bostonská federální banka snížila úrokovou míru. Co to znamená? Dohromady jen tolik, že je dost peněz, takže banka nepotřebuje navnazovat střádala vysokým úrokem. Znamená to, že lidé, to jest ti menší zloději, ale stále větší, než jsou ti, co je okrádáš, budou tedy raději kupovat akcie než ukládat na nízký úrok. Akcie by tedy měly jít nahoru. Ale tady čtu pravý opak: Konsorcium spekulantů toho použilo, aby srazilo kursy. Tři milióny akcií byly nabídnuty trhu. Kursy se zřítily. To znamená, že několik spekulantů vydělalo za den milióny dolarů - okradlo o ně slabší spekulanty

a hloupé, malé držitele akcií. Možná že začnou praskat slabší banky. Pak budou okradeni o úspory i ostatní střádalové. To je svět, jak jej vytvořili velcí zloději, chránění zákonem. Ti ostatní jsou všichni víceméně trpící chamradí. A tady máš jinou zprávu. Bankéři Kuhn a Loeb v Novém Yorku půjčí Polsku na devět procent a vyplatí místo sta jen osmdesát. Celý nemalý stát v Evropě bude pracovat na dva židovské bankéře v Novém Yorku. Četl jsem, že ženě jednoho bankéře bylo ukradeno perel a diamantů za třicet miliónů korun. Byla to jenom část toho, co nosila na sobě. Možná že to byl právě její muž, který to zamíchal na burze, aby dostal ty peníze zpět.

A ty, Stavinoha - kradeš u tramvaje!... Jednoho dne tito velcí zloději zavedou pojišťování proti tramvajovým krádežím. A pak budeš dokonce jaksi v jejich službách!

Koukej, jak mizernou mravnost mají tvé skutky.

- Každěj prevít dělá, co dovede, zamumlal Stavinoha v rozpacích.

- To je právě to, že ty nedovedeš, co bys měl. Myslíš si o mně: Ten Eliášek, to je pravý zločinec.

- Škúdce lickej společnosti, potvrdil Stavinoha.

- Škúdce lidské společnosti! zasmál se Eliášek. A ty jsi patrně počestný člověk, který vyrovnává majetkové rozdíly. U lidí, kteří mají právě na tramvaj! Kolikrát v životě jsi viděl desetitisícovku?

- Ani jednou, přiznal se Stavinoha. Depa, v Praze tako vý peníze ani nejsou.

- I jsou, miláčku, a hodně jich je. Viděl jsem jich tolik, že bys je ani nespočítal. Právě když mě vzali, omrkával jsem jednu pokladničku, kde jich mohlo být na miliónek. Vila v tiché zahradní čtvrti. Garáž pro tři automobily. Na schodech perské koberce a čínské vázy, jedna tak za patnáct táců. Vrátný, za-

hradník, dva šoféři, komorník, dvě komorné, kuchař a služky. To všechno pro tři lidi. Jejich zásluhou bylo, že tatík jednoho z nich měl tři pivovary a tatík druhého dělal mazanou politiku, takže se synek dostal do správních rad největších podniků. Jejich příjem obnášel den co den patnáct tisícovek. A ta spřež se válela celý rok v Egyptě, Biarritzu, Davosu a Scheveningách. Slečince se zalíbila tam v Holandsku motorová lodice. Koupili ji, dopravili do Prahy a shledali, že má na pražské řečiště nemožný ponor. Tak to nechali shnít. To jsou, Stavinoho, moji lidé! Takový jsem já zločinec A teď si představ sebe. Ukradneš úředníkovi služné. Nebo niťaři splátku, kterou nesl bance. Za to jsi - počestný chlap...

Eliášek zívá: - Mám zvyk každodenně se po obědě prospat. To udržuje dobrou pleť. Kdybys věděl, Stavinoho, jakou mám žábu! Až vyjdu, bude tu na mě čekat s autem! Je to naše mercedes. Pojedeme, myslím, rovnou do Mariánských lázní. A až si pořádně odpočinu, podřežu, myslím, nějakého indického naboba. Jezdí tam jeden, který váží čtyři sta liber. A jeho diamanty a perly váží ještě o něco více. Eliášek se položil na pryčnu, obrátil se ke zdi a v minutě usnul, ponechávaje Stavinohu myšlenkám, které v něm vyvolal.

Stavinoha cítil, že vše, na čem tak pevně stál, bylo pod ním rozbito napadť.

- A já, starej mezulán, říkal si, vykládal kadetům vo Ročildovi a pak du a ukradnu portmonku nějakému jeho písařovi!... Ne, neokrad jsem nikdy chudáka... Pojednou se mu vynořil před očima celý tucet svrchovaně podezřelých případů z jeho praxe. Vzpomněl si na přečetné hubené kořisti, které odnášel. Na tobolku, ve které našel tři zástavní lístky. Na ženskou kabelku se špinavým kapesníkem a prázdnou pudřenkou. Na náprsní tašku, ve které byly tři nedeslané prosebné do-

pisy mecenášům. Vypadal hrozně nešťastně, neboť pravděpodobně ne Eliášek, ale počestný Stavinoha je zločinec, škůdce lidské společnosti. Byl metlou lidí, kteří na tom nebyli lépe než on. Slzy, které byly pro něho prolity, stékaly se k němu ze všech stran. Topil se v nich.

Ve chvíli nejhorších muk, kdy byl obestřen nejčernější tmou, vystoupila před ním postava slečny Žofinky.

- Co hledáte, pane Stavinoha? zeptala se ho. Otevřel oči a zvučně pronesl: - Cestu k pořádnému životu.

- Že nenecháš člověka ani deset minut spát, rozmrzele řekl probouzející se Eliášek. Máš snad zvyk mluvit ze spaní, když jsi vzhůru?

- Poslechni, Eliášku, promluvil horečně Stavinoha, ty seš první čovek, kerýmu se chci svěřit s něčím náramně důležitým.

Cynik odpověděl: - Dal bych přednost tomu, kdybys mne nechal spát. Jinak budu rozmrzelý až do večere.

- Mě kouše svědomí, Eliášku. Já sem ti zatáh jednu hodnou ženskou do náramný špatnosti. Je to, jako by seděla na sudu s prachem, kerej může každou chvíli vyletět do povětří.

- To je odjakživa nejbezpečnější sedadlo, Stavinoho, proto jsi mě nemusil našňupnout.

- Ale vona je moc pořádná a hodná.

- To mně tedy o ní nevypravuj, nezajímá mě.

- Ale dyť si to všecko sám zavinil, vykřikl zoufale Stavinoha. Nejdřív mně zasadiš do hlavy červa a pak mě nechceš ani vyslechnout.

- Staroušku, řekl Eliášek konejšivě, ty se mi zdáš nějak rozrušený! Když tedy nedáš jinak, ulev si a svěř se mi.

- Co mám dělat? zvolal zoufale Stavinoha, když dokončil svou rozervanou zpověď.

Eliášek, kterého to nijak nepřivedlo z míry, poradil bez rozmyšlení: - Přepřáhni! Já tě odhadl na první pohled. Ty jsi dobrý člověk, ale malý. Kapesní formát. Jsi šantala, který se octl na nepravé cestě. Já tě vidím - za pultem.

- Za pultem?

- V krámě za pultem. Budeš míchat lidem koření, škrob, mouku a budeš je mírně okrádat. Ty jsi rozený hokynář. Prováděl jsi zlodějství po hokynářsku a nemůžeš s tím dále. Staň se tedy opravdovým hokynářským hokynářem. A vezmi si tu pannu, to je to, co potřebuješ, a co patrně i ona potřebuje.

- Eliášku, pravil Stavinoha, ty kluku sakramencká, já vím, že si ze mě vystřeluješ, ale myslím, že si to uhodnul. Dybych já měl někdy ženu! Dyť vona by mohla ze mě udělat, co by chtěla!

- Víš, hokynáři mají rodinný pud, dědo. Kdybys byl našel před třiceti lety ženskou, která by neviděla tvůj hrb, byl bys dnes obchodníkem na hlavní třídě a klel bys na chlapy, jako jsi teď, kteří by ti kradli tvé peníze, když bys lez do tramky. Ale není ještě pozdě. Až vyjdeš, vezmi si ji a začněte hokynářstvím.

- Vem si ji, zašeptal snivě Stavinoha - ale bude vona chtět?

- Každá žena chce, máli muž silnou vůli.

- Ale dyž má ten chlap na zádech mou vozdobu?

- Chtěj dvakrát tak silně a bude tvá. A ona tvá bude.

- Eliášku..., zapípal Stavinoha,... ty si teďka můj nejlepší přítel, a esi si mě vona vopravdu veme, musíš mně jít za svědka...

Kvečeru toho dne vrazil do cely uříčený a ustaraný pan Flíček: - Hoši, viceprezident Kvěch přišel na inspekci. Máte všechno v pořádku? Pane Eliášek, ty hadry musej odložit. A ty, Ferdo, sme přece starý kamarádi, přinesu ti fajňáckou večeři.

Protože Stavinoha zarytě mlčel, řekl pan Flíček ještě pro sebněji: - Snad bys nedělal řeči pro takovou hloupost, která byla mezi náma v poledne? Dyt' víš, že na tebe nedám dopustit a že sem tě chtěl jenom pozlobit. Má stará smaží pro tebe klobás, abysme voslavili to tvoje jubileum.

- Ten klobás si může paní Flíčková nechat, pane Flíček, řekl Stavinoha, já už nic nebudu potřebovat, já vocud' za chvíli výdu.

- Nezbláznil se? zeptal se pan Flíček starostlivě Eliáška. Hergot, já nemám čas, já muším proběhnout eště vostatní cimry, ale vy, pane Eliášek, dejte na něj pozor, a ty, Ferdo, esi mi chceš něco zavařit, tak poznáš, kdo je to pan Flíček, i dybych se měl skrz tebe přivýst na Pangrác.

- Co jsi tím mínil? zeptal se Eliášek, když Flíček odběhl.

- To uvidíš! odpověděl Stavinoha ponuře. A více z něho Eliášek nedostal. Ostatně za chvíli přišel viceprezident Kvěch.

- Á, Stavinoha, začal žoviálně, to jste dnes vyváděl, co? To bude slávy mezi kolegy! Jste tady spokojen? Dáme vás ovšem podle podle předpisu do samovazby, jakmile se někde uprázdní. - Prosím, šnosti, odpověděl Stavinoha vážně, já nemusím zůstat ani tady, ani jít do samovazby.

- I podívejme se, řekl viceprezident, když se vzpamatoval z překvapení, vy jste se nějak vžil do toho tónu, že nemůžete zapomenout. Jenže se obávám, že je celkem lhostejno, co míníte a co ne, a že do té samovazby půjdete přece; a zatím zůstanete v této pěkné světnici.

- Pae vícešprezident, zvolal Stavinoha exaltovaně, vono de vo to, že viděj před sebou novýho čoveka, a ten čovek musí říct, že byl vodsouzenej nevinně.

- Nemelte hlouposti, napomenul ho Kvěch, spravedlnost vás nemá na svědomí a já budu dnes i zítra klidně spát, neboť

jsem vás odsoudil na základě vašeho vlastního doznání, učinného na policii a opakovaného přede mnou.

- Copa vo to, šnosti, čovek se k lečemu dozná, co ani neudál.

- Stavinoho! Nezahrávejte si se mnou! Budete-li pokračovat v tomto tónu, napařím vám disciplinárku, že se ani nenačujete.

- Ale, šnosti, řekl Stavinoha pokorňounce, já si ich nechci navalovat, ale já im přísahám, že sem to vopravdu neudál. Já tu sedím nevinně.

- Tak jste se pěkně pobavil, zakončil viceprezident, třesa se zlostí - a také jste pobavil Eliáška, a za to, že jste se tak pěkně smluvili, půjdete zítra do tmavé komůrky.

- Já pudu, šnosti, kam mě pošlou, šeptal Stavinoha, ale vo to prosím, co je mý právo: aby byl se mnou sepsanej protokol vo tomhle vodhalení.

Viceprezident se nyní úplně rozzuřil: - Eliášku, stůjte rovně, jeli u vás inspekce... Já vás všechny naučím!... Pak se vrhl na zničeného dozorce: - Pane Flíček, ve vašem oddělení je disciplína velice uvolněná!... Příště - ať to nenajdu... Stavinoha, přestaňte se smát.

- Dyť já se nesměju...

- Mlčet! Pane Flíček, Stavinoha jde zítra k protokolu a pak na 24 hodin do temnice... Stavinoha, pamatujte si: Mezi náma je všemu konec, ale jestli se odvážíte zítra pokračovat v tomto tónu... Stavinoha, bůh buď s vámi!

Když odešel, zeptal se Eliášek: - To jsi si ho navaloval?

Avšak Stavinoha jen zaúpěl: - Ten buldok nechce čoveka ani vyslechnout.

- Ale ty ses přiznal?!

- Přiznal.

- Tohle staré pokolení! řekl Eliášek, nechá se zavřít, protože to páni na něm chtějí. Člověče, raději na mě nemluv, protože se mi z tebe dělá špatně.

Kapitola jedenáctá

v které se Stavinohovi zdá podivný sen a která potvrzuje, že pravda vskutku nakonec vždy vítězí, i když jde jen o zkrachovaného zloděje

Té noci se zdál Stavinohovi tento sen, který jen utvrdil jeho velké odhodlání:

Zdalo se mu, že se octl na posledním soudě s nemalou tlupou různých hříšníků.

Došlo na Žižkov, město zvláště lehkomyšlné. Mnoho kupců, přepisujících ceny zboží a šidících na váze, defraudantů, penězokazů, mnoho špatných mlékařů, bryndajících mléko, a šenkýřů, křtících víno, mnoho nelidských majitelů domů, kuplířů a holek bylo odneseno do pekla, když přišli na řadu zloději.

I těch byla řada nemalá, neboť Žižkov byl vždy tak proslulý svými zloději jako v Paříži čtvrť Saint-Denis. Šlo to rychle jako u odvodu; bez smilování putovali do pekla všichni kadeti Stavinohovi a s nimi Petr Bučina, Ledvina i Marcel Pírko. Když se objevil Eliášek v pyžama, anděl vedoucí výslech bez dlouhých řečí zakýval na dva rohaté pekelníky; hýkajíce jako oslice, vrhli se na zločince, a nemohouce se dočkati exekuce, již cestou připalovali mu nehty benzínovými zapalovači. Eliášek zavyl bolestí a zapomenul se do té míry, že srazil jednoho ďábla k zemi řádným úderem do žaludku. V mžiku se octly pekelníkům na ruku ohnivě boxerské rukavice a počali jimi bušiti do nebohého Eliáška, jako by byl kus kujného železa. Byla to příšerná podívaná a odevšad bylo slyšeti volání. „Pane, odpusť nám!...“

Ale po Pánu nebylo ani stopy. Zatím hrozný odvod postupoval s velikou rychlostí. Kam oko dohlédlo, stáli hříšníci před svými soudci, a ze všech stran bylo slyšeti nárek a skřípění zubů.

Stavinoha čekal, až na něho dojde, a byla v něm malá dušička po tom, co viděl. Když i jeho cherubíni si to odnesli - co mohl čekat on, jejich svůdce?... Konečně vyvolali jméno Stavinoha. Předstoupil před soudnou stolicí, mysle si: Jen ať se dlouho netrápím! a spatřil, že vedle anděla soudce sedí vznešená postava. Byl to Pán. Tvář měl tak čistou, že při pohledu na ni každý se cítil jako v koupeli. Jeho oči nezíraly s výčitkou, ale s jakýmsi nadzemským porozuměním. Stavinoha si řekl: Myslím, že je to dobrý, dyž přišel.

Opravdu - mělo to vliv i na anděla-soudce. Už to neodbýval jako páter otčenáše, nespěchal, jako by hořelo, energickým pohybem zahnal dva čerty, kteří spatřivše Stavinohu, počali netrpělivě podupávat svými kosmatými nohama, zakončenými kopyty, o oblak, na němž se soud konal.

Toto je zvlášť urputný zloděj (četl jakýsi hlas obžalobu), okrádal v tramvajích chudé lidi a zkazil mnoho nevinných dětí, které v tom cvičil.

- No, moc nevinný ty parchanti nebyli..., osmělil se Stavinoha poznamenati.

- Mlč, hříšníku! okřikl ho anděl-soudce, a čekej, až dojde na tvou obhajobu.

Řka to, bral se smutnou tváří do ruky váhy. I to byl ústupek přítomnosti pánově: všechny soudy předtím odbýval jen tak podle oka.

- Je to mrzutý den, Pane, oslovil Ho, máme nyní Žižkov. V Jeruzalémě Tě ukřižovali, na Žižkově by Tě ošidili a Statistika posledního soudu je přímo příšerná;

96 procent výroků pro peklo, 3 pro očištec a jen jeden jediný pro nebe. A to jsou ti, které jsi nazval „blahoslavení, kteří jsou chudí duchem“. Měls to, Pane, na Žižkově pěknou čeládku. A ten, jenž stojí před Tebou, je z nejhorších ten nejhorší. Hle, jeho hříchy...

Řka to, vhodil na levou misku vah Stavinoховy hříchy. Sy-palo se to jako dunivé krupobití, miska se octla v mžiku na nej-nižším bodě svého poklesu a váhy se polámaly.

- Stavinoho, řekl anděl vyčítavě, vidíš, co jsi nám tu provedl! Musíme na tvé hříchy vzít něco extra - decimálku...

Vskutku - teprve na decimálku se vměstnaly Stavinoховy hříchy. Anděl byl tímto zdržením pozloben. Nebýt zde pána - byl by jel Stavinoha rovnou do pekel.

Pak se počal anděl rozhlížet kolem sebe. To hledal Stavinoховy dobré činy, aby je položil na druhou misku. Nemohl je však najít.

Řekl: - Kde nic tu nic, vidíš sám.

I bránil se Stavinoha: - To nemůže bejt, andělckej rado, já neříkám, že sem byl svatej, ale nějaký dobrý skutky taky mám. To mi je někdo šloh, anebo se mi ztratily v legistratůře. Pod-poroval sem až do smrti mámu, vystrojil jsem jí pohřeb, cho-dil jsem jí plakat na hrob. Vo jednoho sirotka jsem se staral a almužny jsem dával a dycky sem byl istej, že sem bral je-nom bohatejm.

- Hleďte, řekl pán. Nelže-li, nemohlo se to ztratit.

A jen to dořekl, dobré skutky přiletovaly jeden za druhým, ty, které vypočítal Stavinoha, a ještě víc těch, na které zapo-mněl, anebo které za dobrý skutek ani nepokládal. Nebylo jich málo, ale celkem neměly žádný vliv na jeho hříchy, které ležely na váze jako balvan.

Již hlásili z nebeské registratury, že tam nemohou už nic nalézt, a anděl se díval na Stavinohu stále škodoliběji, jako by chtěl říci: Tak vidíš. ani slavná procedura posledního soudu ti nepomůže... Vida to, Stavinoha pocítil hroznou úzkost a strašně se namáhal vypátrat ještě nějaké dobré skutky. V té své hrozné úzkosti chopil se i toho zavrženíhodného prostředku, že si začal dobré skutky vymýšlet. Nedůvěřivě se na něho díval anděl a dobré skutky byly stále jen slovem, které na misku zásluh nedopadalo. Tu se však Pán laskavě usmál a maličko na anděla mrkl, což znamenalo: Je to mizera, ten Ferda... ale taky chudák no, nevadí, necháme se od něho trochu napálit!...

V tu chvíli se vylhané skutky zhmotnily a těžce padaly na misku ctností. Tu počal Stavinoha prášit s vynalézavostí ještě větší a vymýšlel si ctnosti dobrých skutků deset minut; ale stále toho bylo málo, aby to pohnulo miskou s hříchy.

- Tak už dost toho prášení, řekl anděl, tady vidíš sám, co jsi natropil holomství. Tebe by ani milión let v očistci nemohl omýt. Jsi zkrátka dobrý pro peklo. Při těchto slovech zachechtali se oba pekelníci, beztoho už netrpěliví, a zaharašili plamenými řetězy, které si na Stavinohu již nachystali. Stavinoha pohleděl na Pána, svou poslední naději. Leč tvář Páně měla výraz nepopsatelného smutku; vypadal jako oběť zákona, který sám prohlásil.

- Máš to marné, Stavinoho, řekl anděl, spravedlnost je základem všeho, a dneska se na nás kouká celý vesmír. A protože Pán mlčel, vzal anděl brkové pero, namočil je do červeného inkoustu a zanesl nové jméno do rubriky Peklo. Pak se zeptal spíše jen pro formu:

- Přijímáš trest?

- To má být jako doživotně? optal se Stavinoha tak neko-
nečně sklesle, že se na tváři páně objevil ještě živější výraz
lítosti.

- Navždycky, ohlásil anděl. Je to podle tarifu. - Jednou sem
byl na zemi taky nevinně vocouzenej, žebronil Stavinoha, pře-
ce si mě nevezmete na svědomí.

- To jsou zbytečné řeči, zahartusil anděl, koukej, jak se nám
to již protáhlo.

- Ani mi nedaj deset minut na rozmyšlenou, hořekoval Sta-
vinoha, snad bych eště přišel na nějaký dobráctví, který em
zapomněl...

Tu ucítil, že oči páně utkvěly na něm s neobyčejnou výraz-
ností. Vnukaly mu cosi, on však tomu nemohl porozumět, jak
byl přestrašen. Naštěstí si toho všiml také anděl a hned zkrotl,
přestal Stavinohu pohánět a řekl devótně:

- Snad by bylo lze učinit výjimku, kdyby se za tebe někdo
přimluvil.

Dopak by se za mě přimlouval, zvolal Stavinoha žalostně,
dyž tady nikoho neznám a šici mů kamarádi sou v pekle. Dy-
byste mně tak dali čásek, abych se moh po nějakým, kaven-
tovi povohlídnout...

Sotva to dořekl, sneslo se cosi z výše na oblak a bác!
k nohám Kristovým.

Já za něho oroduju, ozval se andělský hlas, a nabízím se za
něho výměnou.

Stavinoha se dívá, je jakoby omráčen, ten hlas je mu jaksí
povědomý. Naštěstí neviděl nebešťanovi do tváře, avšak i ten
jeho vzrůst mu byl jaksí povědomý. Někdy už musil vidět dlou-
hé nohy a hubená ramena toho štíhlého anděla! Mistr se na něho
povzbudivě usmíval. Jako by říkal: No, rozpomeň se, hlupáčku!...
Tu se Stavinoha rozpomněl: - No, ale jo - je to

vona, slečna Žofinka, vlastně anděl-Žofinka!... Jen to vyřkl, anděl povstal a obrátil se k němu.

Byla to opravdu slečna Žofinka, jenže jaká proměna! Stavinohovi se zdálo, že je jaksi celá všeka slavnostní, jako zažíva. Jen ty její zářící oči se nezměnily.

- Ano, jsem to já, promluvila Žofinka. Vlastně bych to neměla dělat, však víte, co jste mi nadrobil s tou ukradenou taškou!

- Slečno Žofi, zalkal, já jsem to udál z hroznýho strachu a v tu chvíli sem toho litoval.

- To vím, pane Stavinoha, a proto jsem vám to taky odpustila... Obracejíc se k Mistru: - Pane, dosvědčuji, že měl dobré srdce, a úpěnlivě prosím za jeho spásu.

Úzkostlivě se vmísil pekelník: - Dovolávám se jasného zákona pekelného soudu. Jsou dvě misky. Miska hříchů a miska zásluh. Miska hříchů je hluboce dole. Co říkám: Miska! Ani na velkém valníku bychom neodvezli jeho hříchy. A jeho zásluhy, i s těmi, které si nectně vymyslíl, vešly by se do uzlíčku. Protestuji proti demoralizujícím tendencím, které mají sem být vneseny.

V tom případě, zvolal anděl-Žofinka, budiž mi dovoleno, abych směla položit na váhy jeho srdce.

Pekelník se sice bránil zuby nehty, avšak anděl, poučen pokynem Mistrovým, nic proti tomu nenamítal.

I vzala Žofinka Stavinohovo srdce a položila je na misku ctností. A tu se - konečně! - miska pohnula a zvolna začala klesat.

- Zaplat' za to pámbu tý holce, pomyslíl si zbožně Stavinoha, pozoruje s rozkoší, jak se d'áblové zlostí šklebí. - Z toho kouká vočistec...

Miska se zastavila, hříchy měly stále ještě převahu nad zásluhami.

- To bys chtěl mít dvě srdce, ty kujóne, vid', promluvil Mistr dobrotivě.

- Ano, Pane, co bysem za to dal, dyby to bylo možný! Já bych byl tak rád tam, de je slečna Žofinka!

- Tedy, řekl Pán, položte na misku také jeho hrb, který byl příčinou jeho prvního pádu.

Stalo se, a anděl-soudce vida, jak mocnou protekci má tento zloděj, ťukl ještě do misky, jak to dělali starodávni kupci, když chtěli ošidit zákazníka o nějaké deko.

Ale nebylo toho ani potřebí. Miska, sotva se jí hrb dotkl, zřítila se s nemalým rachotem, vysoko vyzvedajíc misku se Stavinohovými hříchy. Pekelníci zlostí prskali a pouštěli větry, páchnoucí kalafunou. Kdosi zvolal: Tauglich! a ozvaly se nebeské pozouny, oslavující nového nebešťana, který ve vši slávě, zbaven svých hříchů i svého hrbu, stoupal k nebesům po boku andělské slečny Žofinky.

Probudiv se ráno a uzřev po svém boku Eliáška v pyžama, Stavinoha nemálo litoval, že bylo jenom snem, co tak plně prožíval: Své vítězství, své zasnoubení s Žofinkou a nebeskou svatbu - na které obveseloval nebešťany i Mistra ukázkou, jak se vyfoukne z uzavřené kapsy vše, co v ní je. Ale přece jen se cítil posílen na duchu a nejvíc ho těšilo, že mu tady teď vše připadá naprosto cizí.

Tento odlesk nové skutečnosti měl tak živě vepsán do tváře, že Eliášek mu řekl hned po probuzení: - Stavinoho, ty vypadáš jako nová výkladní skříň!...

- Čoveče, odpověděl mu Stavinoha, já sem ti měl takovej zvláštní sen, že sem z něj eště teď pojukanej. Vono to nejní

nic příjemného, bejt ve spaní v nebi a probudit se v takovém kriminálním pajzlíku.

- Můžeš mi o tom vypravovat, zatímco budu konat své ranní cvičení, řekl Eliášek, který shodil ze sebe pyžama a stál tu nahý jako mladý, krásný gladiátor.

- Vlastně je mi tě, Eliášku, moc líto, děl Stavinoha, klopě oči. Ty seš dobrej chlapec, a takovej vosud tě čeká. Nato mu vypravoval ze svého snu, co se jeho týkalo, a vyvolal tím v Eliáškově takovou veselost, že nemohl pokračovat ve cvičení. Stavinohovi to zahrnalo chuť k dalšímu vypravování a byl rád, když se dostavil pan Flíček, aby ho odvedl k protokolu. Dobrý muž byl ještě nemálo rozčilen po včerejším „nosu“, který celý připočetl na vrub Stavinohovi.

- Tak pojď, ty hrbatej vřede, oslovil Stavinohu zhurta, pan viceprezident je v báječný náladě a je štont tě sežrat, co vo-statně taky zasloužíš.

- Pane Flíček, zvolal Eliášek, dnes jste všichni na Stavino-hu kratasové. To nevíte, že se dostal ve spaní až do nebe?

- Však se za chvíli dostane do temný komůrky, odsekl Flí-ček, který nebyl naladěný na žertování - A co vy, pane Eliášek, jste tu jako řebec! To by byl zase nos, dyby sem starej vrazil a viděl vás v tom adamitským úboru. A ty, Ferdo, marš!...

Avšak Stavinohovi připadaly dnes všechny světské vzteky zcela bezvýznamnými. Bylo mu tak jedno, jestli ho vskutku vstrčí do tmavé komory, jestli ho pustí, anebo zavřou na rok!... Byl by snesl klidně i zprávu, že ho vedou k šibenici. kráčeje nekonečnými chodbami a zlézaje všelijaké schůdky, viděl jen jedno: Slečnu Žofinku, nevěstu danou mu nebem... Celkem ani nevěděl, že je veden rozlíceným panem Flíčkem, který používá každé zatáčky, aby ho dloubl svazkem klíčů mezi necitelné žebrovi.

V této šťastné necitelnosti vstoupil do krásné kanceláře viceprezidentovy a jako stroj zastavil se před majestátní postavou soudce Kvěcha, který šlapal v nejvyšším rozechvění po svých vybraných kobercích i po svém majestátním klidu. Panu Flíčkoví se zdálo, že rozčilení viceprezidentovo je neúměrně veliké včerejšímu poklesku Stavinohovu, vždyť se nemohl jaksí ani dostat k slovu. Asi pět minut viceprezident pobíhá, vrhá zdrcující pohledy na Stavinohu, který stojí jako beránek a oddaně za ním otáčí hlavu napravo nalevo, napravo nalevo, podle toho, kam soudce míří. Potom zuřivým trhnutím hlavy zažene Kvěch dozorce Flíčka za dveře, zastaví se před Stavinohou a zeptá se nenávidně:

- Tak jak to vlastně bylo?

Stavinoha procitne ze své nebeské letargie a uvědomí si pozemské věci, v kterých hraje jistou úlohu, a zeptá se:

- Prosím - co jako vlastně mělo bejt?

A rada Kvěch řekne něco překvapujícího: - S těmi hodinkami a s řetízkiem.

- Ale, šnosti, zašeptal Stavinoha vyčítavě, proč mě chtěj mocí mermo přivíct do neštěstí! Už mně za to napařili tmavou komůrku, a to mohlo stačit. Daj to do protokolu, já to nemůžu říct ináč než čera a pudu si to vodbručet.

- Stavinoha, křičí viceprezident vztekle, já vás zavřu, až budete modrý. Vy taháte soudy za nos!

- Prosím, brání se Stavinoha, dyk já vůbec chci mlčet. Já si chci odbručet svý a nechci nikoho tahat za nos.

Minutku zkoumá viceprezident Stavinohovu tvář. Pak to zahřmí: - Vy lumpe - proč jste nám zamlčel svébo komplice?!

Stavinohovi něco sevřelo hrdlo: Šmarjá, myslí si, už je ta nešťastná holka v tým!... Zašeptá: - Jakýho komplice?...

Viceprezident pozoruje s rozkoší jeho ohromení. Má za to, že má ptáčka v hrsti, a chce těžit z jeho překvapení. Zabouří:

- Tady je všechno zatajování málo platné - ven s pravdou...

Ale nemůže dostat ze Stavinohy ani slova. Zkouší to tedy po dobrém. Mluví jako dobrák, jako přítel: - Proč byste zapíral, Stavinoha, když je to už beztoho venku? Povězte mi to všechno z vlastní vůle a připiše se vám to k dobru. Avšak Stavinoha je i po dnešním nebeském snu starý rutinér. Z přeladění viceprezidentova seznává, že toho asi mnoho neví. Třeba Žofinku ani nemají! Snad chytili jen Kadla, a ten chytrý kluk nic nepoví...I vzchopí se a povídá neviňoučce:

- Já bych im řek, šnosti, šecker ještě jednou jako čera, ale dyž mně to sami zakázali.

- Avšak přece, pokračuje soudce jako mílius, včera jste mi všecko neřekl, vzpomínejte si přece, milý Stavinoho.

Jo tak to teda je, ty teda nic nevíš, pomyslí si Stavinoha, a chceš čoveka nachytat na toho „milýho“! No to se ví, že ti tu radost neudělám.

- Šecker, na mou duši.

- Ale jděte, povídá soudce a počíná si pohrávat nervózně řezátkem na papír. Ale to nejzajímavější jste si nechal pro své memoáry: Že jste měl při té krádeži komplice... No vidíte, že už všechno víme: Že jste byli na toho Poláka dva...

Stavinoha si v duchu zhluboka oddech! Koukejme, jak je to dobrý, dyž se čovek zbytečně neukalupíruje... A nahlas:

- Na toho komplice sem zvěďavej, šnosti...

- Tak vy jste na toho komplice zvěďav!... řekl Kvěch hlasem, kterým chtěl, jak se zdálo, rozřezat Stavinohu na Stavi a nohu.

- No, dobře, vy jeden Stavinoha, já vám ho tedy dám přivést.

- Copa sem im uďál, šnosti, zahořekoval Stavinoha, že se na mě rozzlobili a říkaj mně milý Stavinoha? Dyk jakpak

sem moh mít na toho Poláka komplíce, dyž sem toho Poláka vůbec nevokrad?...

- Abych se vám přiznal, Stavinoha, děl viceprezident studeně, mě ty vaše řeči valně nezajímají. Já bych si sice na vašem místě počíнал jinak, já bych řekl: „No když to tedy víte, nač bych vám dělal zbytečnou práci, však vy mi to uznale jindy vynahradíte - jsem tedy vinen...“ ale jste ovšem sám sobě pánem, a ostatně - tady toho muže máme.

Opravdu právě přivedli do krásné kanceláře jakéhosi venkovského pořízka s nízkým čelem, s divokými čemými vlasy. I ty jeden balíku balická, pomyslil si Stavinoha a pojednou cítil, že je hrozně dopálen: Toho venkovského pšoukala, žrouta zelné polévky, který sotva umí číst a psát, opovažují se stavět do nějaké souvislosti s ním, nejchytřejším kapsářem Prahy! A třeba nechtěl již nic mít se zloději, cítil, že musí obhájit svou odbornou pověst. Řekl s opovržením, které mělo rozdrtit radu Kvěcha:

- Tak tohle má jako bejt ten můj komplíc?

- Výborně sehaná komedie, poznamenal viceprezident, který oba bystře pozoroval. A s nádechem tísně: - Jste velký dobrák, Stavinoha. Umíte se dívat tak nevinně, jako byste doopravdy tohoto pána viděl poprvé v životě.

- No, poprvé to vlastně nejni, šnosti, pravil Stavinoha.

- Vida, dychtivě zvolal viceprezident, a kdy to bylo, co jste ho viděl poprvé?

Jednou, dyž sem byl eště malej posránek. To mě přišlo něco strašit a vypadalo to akorát jako von.

- Už dost těch drzostí, zaburácel vicevrezident. Ještě si tohle srovnáme!... A k pořízkovi, který snášel s tupým klidem člověka zdánlivě bez obrazivosti všechny Stavinohovy nájezdy: - Znáte vy toho muže?

- Ne, odpověděl pořízek neobratným hlasem, když si byl Stavinohu prohlédl. A doložil s jedovatostí, kterou by v něm Stavinoha nikdy nehledal: - Von je sice podobnej jednomu bláznovi z ženiny přízně, ale von to není.

- Výbomě, pánové, zasmál se viceprezident (ale jeho smích zněl zoufale), tak vy se tedy dnes vidíte poprvé, ačkoli jeden z vás připomíná druhému strašidlo a blázna. Vy, Stavinoha, jako člověk zkušený víte ovšem, že já na takovou komedii nic nedám. Ach, takových jsem už slyšel a - přelomil!

- Dybych jen věděl, co lasně vode mě chtěj? zabručel Stavinoha.

- Už od vás nechci nic, řekl Kvěch hrozebně, já to za vás povím sám, abyste viděli, že nejsme tak na hlavu padlí, jak byste chtěli. Nuže vy, Stavinoha, jste ty hodinky ukradl, jak jste se k tomu ostatně přiznal! A vy, Sazymo, když vám je Stavinoha dal, šel jste s nimi k hodináři. Naneštěstí hodináři už měli avízo, a tak jste byl dopaden. A i to vám povím, proč jste přemohl strach a šel ty hodinky přece prodat. Řekl jste si: Dnes mého komplice za to zavřeli, a tak se mně už ani nemůže nic stát. Tak, je to tak, hoši, nebo ne? dokončil Kvěch ne bez pýchy svou kombinaci.

- Copak to děláte, Stavinoha?

- Ale štípu se do ruky, pač mám strach, esi se mně eště něco nezdá. Ale vono ne, vono je to cejtit.

Viceprezident, netrpělivý jako všichni viceprezidenti, kteří musí čekat na smrt nebo výslužbu svých šéfů, již zase zrudl, ale Stavinoha, do duše uražen potupou, že ho mají za schopna čehosi tak naivního, neohroženě pokračoval: - A pak votvírám voči na to, jak se mohli, šnosti, ve mně tak zmejlit! Já, a pracovat s takovým drnodrabcem, kerej letí s ukradenejma hodinkama k hodináři! Dyk mě znaj už léta a vedí, že já pra-

uju jen s chlapcema. K čemu by mně byl tendle selckej chomout platnej?

- Tak abys věděl, ujal se slova pořízek, že nejsem takovej chomout, jak si myslíš: Já jsem vzal hodinky, a ty za to sedíš. A teď mi řekni, ty vráno, kdo je z nás obou chytřejší?

- Ty žes čajznuł ty hodinky? zvolal Stavinoha. Čoveče, s tým mě nebav. Ty že by ses dostal čoveku do kapcy? Jo, takhle k vidlím, to je tvůj pravej chmat.

- Neříkal jsem vám, Sazymo, zvolal viceprezident vítězně, jakou hloupou věc jste si vymyslíł? Jak jste mohl ty hodinky ukrást, když je ukradł Stavinoha, který za to dnes druhý den sedí?

- Stát, pae vícešprezident, křičel Stavinoha, vono to s tym mým kradenim není tak istý, dyk sem im už čera řek, že sem to neudál.

- Počkejte, řekl zpocený viceprezident, to je ovšem jasné, že Sazyma nás chtěl obelhat. On byl jen spoluvíníkem, ale když už jsme ho dopadli při tom pokusu o prodej, pomyslíł si, že vezme celou tu věc na sebe, když to už prasklo. - Teď jsem už z toho doopravdy blbej, prohlásil Stavinoha. Tak já jim řeknu vodpoledne, že sem to neudál a že sem to vzal na sebe jen z hlouposti. A tudle chytíte toho pořízka a von se jako na zavolanou přízná k tomu, zač já nevinně sedím. Tomudle se říká štísko. A voni, pae vícešprezident, místo co by měli radost, že budou moct pustit na svobodu nevinně trpícího, chtěj nás v tom skoupat voba!...

Viceprezidentova tvář dosvědčovala úplnou skleslost. Tato konfrontace, od níž si sliboval, že skvěle ospravedlní jeho nádhernou kombinaci: Stavinoha - hlavní zloděj, Sazyma - spoluvíník, - skončila se tak, že byl nyní úplně přesvědčen o Stavinohově nevině. A pak - stalo se něco hrozného, takové ne-

šťěstí, že viceprezident ani hned nedovedl všechny jeho obrysy vytušit! Vyjádřil se těmihle slovy:

_ Co jste řekl, Stavinoha, není pro mě vůbec diskutábl. Vy jste zkrátka hlavní viník a Sazyma je váš spoluviník. To je úplně logické vzhledem k faktům: Vy jste se přiznal ke krádeži a nechtěl jste říci, kam jste kořist ukryl. A Sazyma byl dopaden při pokusu prodat zcizený předmět. Je tedy vaším spoluviníkem, ať v tom nebo onom směru. V tomto smyslu doplníme žalobu a Sazymu zavřeme.

- Ale když..., začal Stavinoha.

- Kdybyste však, pokračoval viceprezident téměř tklivě, trval na svém - jste si vůbec vědom, člověče, do jaké šlamastiky byste tím přivedl celý soud, ba vůbec celé právo?

- Prosím, toho si nejsem vědom. Mně je to samýmu líto, esi s tím budou mít eště jednou práci, ale co se dá dělat, dyž já sem to neudál?

- A já, vmísil se Sazyma, s tím dle člověkem nechci nic mít. Von se mně nelíbí. Já nejsem žádněj pražskej zloděj, já s ním do kumpanie nechci.

- Proboha vás prosím, vyjekl viceprezident v největším právnickém zoufalství, rozvažte si, lidé, každé slovo. Stavinoha to neukradl, ale Stavinoha se přiznal a sedí. Vy, Sazymo, do něhož nám nic není, křičíte, že jste to udělal. Ale to je strašný případ, to se ješřtě nepříhodilo žádnému soudu na světě, pro to není právní precedens a já nemohu připustit, aby se to stalo u mého soudu. Já těm vašim povídačkám nevěřím a poženou vás, Sazymo, před soud pro spoluvinu.

- Já jsem poctivej člověk, pokračoval Sazyma tvrdohlavě, žádněj pražskej zloděj. Já jsem přišel do Prahy, protože mě chtěl strejc vzít za podomka. Ale stejc udělal pangrot. A když jsem měl hlad, ukradl sem jednomu pánovi hodinky s řetíz-

kem, abych měl na zpáteční cestu. Prodal jsem ten řetízek, ale ten člověk mě řekl, že to je jen pozlacený pakfonk, a když sem se pořádně najed, neměl sem dost peněz na cestu. Tak sem se potloukal nějaký čas v Praze, tu a tam sem si něco vydělal, ale na cestu sem pořád neměl, poněvač sem to zase projed. Tak sem pak šel prodat ještě ty hodinky a při tom mě chytli. Ale žádný zloděj nejsem, a až si to vodsedím, budu zas dělat poctivýho člověka.

Zdalo se, že toto vylíčení konečně přesvědčilo viceprezidenta Kvěcha, neboť dal Sazymu odvést a Stavinohovi pohrozil.

- Mně se zdá, že vás zavřeme pro klamání úřadů.

- To můžou, šnosti, přisvědčoval horlivě Stavinoha, za to neřádstvo já si to taky zasloužím. Ale teď bysem dvakrát rád zrovna neseseděl.

- Už včera mi bylo divné, že tak od nás pospícháte, řekl viceprezident. Byl bych řekl o vás, že jste tady jako doma.

- Všecka čest, pae vícešprezident, zdejšímu ústavu, von se tak modemyzíruje, že pomalu aby z něj holomka tahali párem volůch, dyž si svý vodsedí. Já bych tady byl docela spokojenej, dybych nechtěl začít dělat dobrotu.

- Propánakrále, varoval viceprezident, tohle nikomu neříkejte, Stavinoho! Vy, a dělat dobrotu!... Dá-li mi pámbu zdraví, odsoudím vás jednou ještě postě.

- Copa vo to, čovek je jako třtina, kerá se klátí ve větru, a nemůže za sebe ručit. Ale dyž mi do toho vlezla žencká.

- Ale jděte!

- No jo, já se zamejšším voženit. A ne s ňákou drbnou, kerá by se ke mně hodila. Já, šnosti, si chci vzít jedno děvče, kerý je tak poctivý, že to ani dál nejde. Vona je to anděl, a při tej bych nesměl kract, i dybych chtěl.

Viceprezident se zachmuřil: - A máte to děvče doopravdy rád?

- Stokrát víc než sebe, zvolal Stavinoha.

- U lásky je to nejkrásnější, zahovořil soudce tklivě, že dovede přinášet oběti. Nuže - přineste, Stavinoha, tomu děvčeti velkou oběť: neberte si ji. Pust'ťte to z hlavy. Udělal byste ji nešťastnou. Stavinoho, pozorně mě poslouvejte: Já to smýšlím dobře s vámi oběma. A já vám tady povídám: Stavinoho, vy jste notorický zloděj! Víte, co to je? Vy musíte krást zrovna tak, jako já musím číst noviny.

- Pane vícešprezident, promluvil Stavinoha slavnostně, já im vodpovím příkladem z lickýho života. Na Kampě je istež vobuvnik, kerej vo fajruntě tahá lidi z vody. Inej si de na pivo, ale von si sedne do šináglu, pulitr si dá k nohám a čeká, až někdo skočí z Kameňáku. Tak jednou im vytáh taky jednoho zakrsalýho mládenečka, kerej mu, dyž zase přišel k sobě, vynadal jako vorař. Že se ho vo to neprosil, aby se prej neplet do jeho privátu, že podle novejch zákonůch má každyj právo dělat se svým tělem, co chce no zkrátka, ten mu toho poveděl, že milej vobuvnik dva dny v jednom kuse plil a sakroval a že už nikoho jako nebude tahat z vody.

Za tejden si ten zakrslej mládeneček zase skočil do vody, a snad že chtěl toho vobuvnika pozlobit, anebo že si myslel, že u Kampy je to nejlepčí - žuchne si to do vody, takže postříkal milýmu vobuvníkovi večerníka. Ten vobuvnik se chvílanku rozmejšlí, vedí, nechťel dostat zase vynadáno. Ale von ten vobuvnik je celej pryč, dyž může tahat z vody, a tak mu to nedalo a čapnul mládence za pačesy a vytáhl ho na šinágl.

Ježišmarjá, pane víceprezident, to byl brajgl! Ten zakrslík, ten vyváděl. Von chtěl schodit toho vobuvnika do vody, a ten vobuvnik byl z toho celej pryč a řek si, že ho už potřetí nevy-

táhne. A taky když ňákej den po tym ten mládeneček houževnatej zasejc se svalí do vody, milej vobuvnik dělá, jako by ho neviděl. Ale lidi z mostu řvou, lezou na štátue, to že je pěknej pořádek v Praze, že se čovek muže utopit a nikdo ho nevytáhne. A tak se milej vobuvnik dožral, v posledním omentu toho mládenečka přeci vytáh, a dyž se kluk z toho probral, nenechal mu votevřit hubu, ale hned ho začal linýrovat a sázel mu jednu vedle druhý. A vobecenstvo křičí: Jen mu jich dej, nunváří, eště víc!...

Voni měli stek, že se kluk dočista neutopil, to se nevodpouští. Ale ten milej vobuvnik ani toho povzbuzování kale nepotřeboval, von si na ňom zchlazoval žáhu za ty předešlý případy, a tak to vypadalo, že mládeneček ušel smrti v kalnejch vodách jen proto, aby ji našel pod rukama toho šilence, kerej se necejtil.

Naštěstí pro toho mládenečka šla kolem kutálka Armády spásy, a tak toho mládenečka zachránila před istou smrtí. A ten milej vobuvnik, dyž si zasejc zapínal potěh, povídá: „Tak, chlapečku, já si myslím, že budeš tenhle den pamatovat. Ale dyby ti to, prevíte, nestačilo a dyby si si skočil eště jednou, to si piš, co vode mě slízneš.“

A viděj, pae vícešprezident: Co nespravily lický řeči, spravilo nabančení v pravej čas. Ten mládeneček zakrslej se vopravdu polepšil a nedávno im přide k tomu istýmu vobuvníkovi a s ním jeho kost a dva haranti k tomu. - To je má panička, povídá - a to sou naše dvojčátka. - To mě těší, povídá ten vobuvnik, ale jak k tomu přišli? No jak, já sem si to po tom nabančení rozmyslel, nechal sem tu holku, skrz kerou sem skákal v jednom kuse do vody, a narazil sem si tudle Mařenu. Všici sme šťastný, pae vobuvnik, a nebyli bysme, dybyste mně nebyl v pravej čas nabančil.

Za to se za vás modlím vstávajíc lehajíc, řekla ta panička, a než se milé švícko nadálo, políbila mu ruku! A ty haranti mu řekli: Mocklát dekujem, stlýčku. A za sebe bych k tomu dodal, pae vícešprezident, že já nejsem tak zavilej jako ten zakrslík a že po tym, co se mně přihodilo v poslední době, přišel sem k rozumu bez nabančení.

- No, Stavinoha, já bych to přál ze srdce nejen vám, ale i naší zemi, která má s vámi nemalé výdaje. Na jednoho vězně počítá se teď na den 6 Kš a 23 haléře, a to nemluvím o úředním aparátě. To máte také hrůzu peněz, kterých by bylo lze použít účelněji. Ale přece jen bych vám radil, abys te se nějakou dobu bedlivě pozoroval. A teprve až budete sebou skálopevně jist, splňte předsevzetí, které je tak dalekosáhlé pro onu dívku, již tak ctíte. Já bych dělal na vašem místě rok dobrotu a teprve potom bych se odhodlal.

- To já si zase, vážnosto, můžu teda víc věřit než voni, a já už taky nejsem žádnéj mladík, abych moh tak dlouho čekat. Esi bude chtět - vezmu si ji třeba našup a žádný starosti si pro to nemušej dělat: Vona bude docela spokojená, páč jak bude má, je se zlodějctvím amen.

- No, máte přece už rozum a děláte to na své svědomí, mínil viceprezident. Ostatně budete mít pokdy v klidu tu věc rozvážit. Já vás, člověče, nemohu pustit na svobodu, i kdybych chtěl. Váš případ, to je takový právnícký gordický uzel, a tak se musíte hezky vrátit do vězení, dokud si spravedlnost nenajde svou cestu.

Kapitola dvanáctá

zmiňuje se o návratu Lojzisa do domu čp. 6660 Žižkov, o obratu v životě paní Mašínové a o přísném soudu, který lid Bidýlka vyřkl nad záletnou Madlenou

Zpráva, že Lojzisa, až na tu prostituci počestná žena, zapletla se do aféry tak vážné, že detektivové odpírají o ní mluvit třeba jen šeptem, říkájice: Fuj tajksl, do týhle kobyly bych nikdá takový svinstvo neřek, vzbudila nejen na Bidýlku, ale v celém domě čp 6660 v Žižkově strašlivé rozechvění. To se stupňovalo, když policie zimničně pokračovala v prohlídkách bytu Lojzisa, kde konečně nezůstal, obrazně řečeno, kámen na kameni. Dokonce i podlaha byla vytrhána, neboť se panu Sachovi zdálo, že vydává duté zvuky. Pak byly po řadě prohlíženy všechny ostatní byty na Bidýlku a současně policie pátrala po stycích Lojzisa s mužským světem, které se však objevily v tak různotvárném složení, že úřady počaly raději věřit, že Lojzisa přišla do této aféry jako Pilát do Kréda, a upjaly všechnu svou pozornost na pekaře a účetního rotmistra.

Leč policie byla v tomto případě pronásledována dokonale smůlou. O zatčeném pekaři bylo nade vši pochybnost zjištěno, že je to člověk nepolitický a že jeho politický zájem vrcholí v přání, aby byly zrušeny všechny daně, zavřeny školy, sociální ústavy a podobné zbytečnosti, zato aby zase byla zvelebena domovní renta. O vojenské věci se nestaral, neboť do kasáren nedodával, a jedinou jeho vášní byly karty.

Tak se nakonec pozornost úřadů soustředila na účetního rotmistra od leteckého sboru, jeho stůl a knihy důkladně prohlédnuté a zjištěny jisté nezbytné malverzace, ale nic, co by nasvědčovalo špiónství. Asi za týden byl propuštěn pekař, po-

chopitelně prvý, jako člověk nejspřádanější a nejužitečnější, nějakou dobu po něm také nešťastný účetní, který byl pro podvod degradován a přesazen, a ve vyšetřovací vazbě zbyla jen Lojzis, v které vyšetřující úředník spatřoval fantóm stopy. Ale i Lojzis konečně propustili, když kdosi chytřejší poradil vyšetřujícímu úředníkovi, že bude lze snáze stopovat její spády, bude-li na svobodě. Tak se Lojzis jednoho dne vrátila na Bidýlko, netušíc, že má v patách konvoj, který ji má střežit ve dne v noci - úkol nesnadný pro člověka, který je zvyklý spát v noci a ne ve dne. Lojzis přišla zničená na těle i na duchu. Černá babička, která ji první potkala, měla dojem, že Lojzis je „jako vytřeštěná“ a „že se jí to tam asi přesypalo v hlavě“. Lojzis hovořila jen o pronásledování, o tom, že se vystěhuje, a stále pátrala po onom člověku, který jí osudnou listinu podstrčil, aby ji podle jejího pevného přesvědčení zničil. Ačkoliv v prvých dobách po svém zatčení nemohla se na nic upamatovat, v posledních dnech, když trochu polevila její hrůza před úřady, počalo se jí v hlavě rozjasňovat a uvědomovala si, že vskutku měla kdysi a kdesi neblahou listinu v rukou. Nedovedla se však rozpomenout, za jakých okolností se to stalo. Ale když se zase octla doma, počalo se jí rozjasňovat v hlavě a kus po kuse vynořoval se jí celý děj - od Ferdáčka si přinesla ten zlověstný papír! Viděla jich množství rozházených na jeho podlaze. Ukládá je do stolu a pak si do jednoho balí láhev s vaječným koňakem. Má to Ferdáček pěkné spády! pomyslí si, kdo by tohle do něho řekl! A musí mu to hodně vynášet podle toho, co říkali na policii a u soudu. Proto on v poslední době nechodil ani na práci, žil si jako pán, klukům podstrojoval a hostiny pořádal!

Zda by jí mohl někdo zazlívát, kdyby požádala za své utrpení o podíl na Stavinohově bohatství? - To má ten uličník hrba-

tá svatý, že teď, dyž ho mám v hrsti skrze todleto vodhalení, muší si mě našup vzít. Postačí, abys se rozpomenula, vodkud sem ten hadr měla, a už budeš sedět na deset roků v Kartouzích.

Zatímco se Lojzís nedočkavě těšila na návrat Stavinohův, událo se mnoho napínavého také ve středu a na pravém křídle Bidýlka. Nejdřívto přišlo na tichoučkou Mařenku Mašínovou. Netrávila mnoho dní v blaženém bezpečí před oplodňovací magií svého muže, odcestovavšího do Bavor za obchodem. Několik dní po přelíčení se Stavinohou vyhledal paní Mašínovou elegantně oděný pán, který se na ni vyčítavě zahleděl, pohladil cylindr a řekl:

- Tak ty mě, Mařenko, už nepoznáváš? V té chvíli ho poznala, zarděla se a zašeptala:

- Jejej, pan Popelář.

- Hora s horou se nesejdou, ale člověk s člověkem, řekl, zvláště když hledá příležitost. I Nato se Mašínová znovu zarděla a zapípala:

- Kdo by to byl řekl?

- Ani mne nepozveš dál? vyčetl pan Popelář.

- Ale já, pane Popelář... to se rozumí... prosím vás, nehněvejte se, ale nemám ještě uklizeno.

- To je jedno, poznamenal pan Popelář, kdo by hleděl na takové hlouposti, když se setká po patnácti letech se svou první láskou.

Nastalo ticho a oba vzpomínal. Pan Popelář, který se před patnácti lety do Mařenky prchavě zamiloval a opustil ji, okusiv jejích polibků, stejně snadno jako ten veletucet ostatních žen, s nimiž předtím a potom stejně naložil - vzpomínal na podivuhodné náhody, které mu stín jeho domnělé první lásky ustavičně přiváděly do cesty. Na špinavou haličskou etapu, kde

kuchařil s odporným chlapem Mašínem, který se každého večera odkrádal znásilňovat děvčata, a společně okrádali oddíl a dělili se o lup, který Mašín rozdával holkám a pan Popelář prodával, aby vyzískal provozovací kapitál pro mírovou dobu. Jednoho dne dostal Mašín z domova - zásilku potravin. Jeho žena, které nikdy nic neposlal, utrhla si od úst, domnívající se, že strádá jako ostatní vojáci. Byl z toho ohromný smích a všichni chtěli viděti podobenku této ženy, která přikrmovala praporečnického špekouna. Pan Popelář přestal se smát, když v tazích poznal svou Mařenku. Tak tedy si s ní osud zahrál...

Od té doby, kdykoliv se Mašín odplížoval k holkám, viděl pan Popelář útlou Mařenku. Jednou se ho zeptal: „Poslechni, jak jsi vlastně přišel k své ženě?“ Mašín mu ochotně a cynicky vyložil, čeho neznal ze života své Mařenky. Jak jednou svedl na letním bytě hubenou učitelku a jak si ji musil vzít na rozkaz svého šéfa. Chtěla tomu a teď to má, řekl. Odstěhoval jsem se mezi zloděje a kurvy a přičiňuji se, aby byla ustavičně v jiném stavu. Tak si od ní jednou přece pomohu, ačkoli ona je tak houževnatá, že by to v ní nikdo nehledal!

- Já bych zase v tobě nikdy nehledal, že bys byl takové prase, řekl mu Popelář, mám chuť tě zmydlit.

Potom posílal paní Mašínové pravidelně zásilky potravin a podpisoval na průvodku jejího muže. Pan Popelář se jaksi znovu zamiloval do Mařenky. Po nějakém čase byl jejich prapor zrušen a oba kuchaři putovali každý jinam. Ale pan Popelář posílal na Žižkov balíčky tak dlouho, až se na italské frontě zamiloval do Slovinky; pojal ji po válce za ženu, avšak umřela mu po třech letech. Popelář byl velmi smutno, v té době přijal místo obchodního zástupce továrny vyrábějící čokoládu a cukrovinky.

Zde se sešel neočekávaně s Mašínem u téhož pracovního stolu a viděl, že chlap vede stále tak pustý život jako na vojně a že dosud čeká na smrt své ženy. Mašín se mu svěřil, že si namluvil v Hatvánu v Maďarsku bohatou vdovu, dědičku velkého mlýna, s níž by se rád oženil. Ale proti jeho očekávání nesčíslné potraty nepodryly zdraví jeho ženy, jak očekával. „Je sice jako pára nad hrcem, ale může to s ní trvat ještě pár roků. A zatím mou vdovu omrzí čekat,“ stěžoval si.

To znovu uvedlo Mařenku Mašínovou na životní scénu i pana Popeláře. Byly to nejpěknější dny jeho života, mísily se v nich podivuhodným způsobem vzpomínky jeho ženu od Svatého Petra v Istrii a na smutek jeho mužského podzimu. Tehdy jevil Mašín stoupající rozčilení, stával se nespolečenským, často odjížděl na řadu dní do Maďarska a vše se vytvářelo tak podivně, že pan Popelář počal pociťovat strach o život paní Mašínové. Neboť bylo mu jasno, že Mašín ztrácí trpělivost, že příliš už touží se oženit s maďarskou vdovou, a bál se, aby neodklidil z cesty Mařenku násilnými prostředky. Avšak Mašín náhle zmizel z Prahy, nedával o sobě známek a továrna přidělila panu Popeláři jeho maďarský okrsek. Pan Popelář zajel nejdříve do Hatvánu a zjistil, že Mašín se oženil s tou maďarskou vdovou, předloživ padělaný úmrtní list své ženy.

To bylo, o čem přemýšlel pan Popelář. A Mašínová myslila na své mládí, kdy ještě muži se k ní přibližovali jemně a uctivě, kdy ještě nebyla předmětem, s nímž nakládali dle své brutální libosti, a - propukla - v pláč.

My ženy jsme tak ubohé, tak ubohé, kdybyste věděl, řekla bývalá učitelka. Víme to a činí nás to ještě ubožejšími. Ostatně každý člověk je nějakým způsobem ubohý, a přece předstírá, že je něčím více, než je. To vysiluje, a proto pláču. Ale nemyslete si, že jsem snad v manželství nešťastná.

Po těchto slovech pan Popelář pocítil, že tuto ženu miluje mnohem více, než si představoval.

- Je to všechno jeden marast, prohlásil a shledal úžasně těžkým vyřídit věc, pro niž sem přišel. Nakonec se rozhodl, že bude postupovat opatrně, že jí kousek po kousku zjeví pravdu. Řekl tedy:

- Vlastně přišel jsem proto, abych vám řekl, že jsem tam dole mluvil s vaším mužem... A zahleděl se jí pátravě do očí: Jak ožije? Co mu poví tato chvíle? Má velmi ráda toho svého prasáckého muže?

Ožila jen nepatrně: - Vy ho znáte? To je náhoda. Právě jsem od něho dostala peníze.

- Podívejme se, řekl, smím vědět, co vám píše?

- Bože, to nejsou žádné tajnosti. Píše, že dostal krásné místo u největší čokoládové firmy v Pešti. Odjíždí na obchodní cestu na Balkán, která bude trvat asi rok.

Tu zapomínaje na své předsevzetí, vyrazil ze sebe zuřivě:

- Je to holomek, ač je to váš muž..., a nepřestal dříve, pokud jí vše nepověděl. Nepadla do mdlob, neplakala, to se přihází, jen trpí-li srdce. Zde trpěla toliko její hrdost.

- Jednou jsem byla ve Varieté, řekla, a čínský žonglér tam skákal obručí, která byla posázena dovnitř ostrými noži. To jest manželství. Člověk musí být kejkliř, aby z toho zdravě vyvázl. Stokrát jsem chtěla od něho odejít, ale byla jsem slabá. Býval někdy tak něžný!... Nyní mi usnadnil rozhodování.

Pan Popelář řekl opatrně: - Nejsou všichni muži stejní a každé manželství nešťastné. Mé sice trvalo jen tři léta, ale bylo úplně šťastné. Od té doby, co mi žena zemřela, jsem jako žebrák a říkám si: Jakmile se potkáš se sympatickou duší, chytíš zase své štěstí za pačesy.

Jindy tak tichoučká paní Mašínová se řezavě usmála:

- Přála bych vám, pane Popeláři, abyste znal život žen na této pavlači. Jsou zde čtyři, vedle nich je jedna stará pan-
na, která se nepočítá. Dvě z nich jsou svými muži klamány -
to jsou počestné ženy. Třetí je nevěstka, čtvrtá jí bude. A pak
- není tu již ani jedné.

- Co tím chcete říci? vykoktal.

- Nic zvláštního, pane Popeláři, má první láska, jen to, že já
také snila o štěstí a zapřísahala se, že je chytnu pačesy, jak-
mile mi přijde dosah. Jaké bylo štěstí? Zbavit se všech mužů
na světě... Žít bez mužů. Snad vám můj muž uložil, abyste mě
potěšil a ujal se mne...

- Ne, to je nápad, koktal.

- Tím lépe pro vás, pane Popelář. Jděte sbohem a zapo-
meňte na své úmysly, měl-li jste nějaké. Měli jsme svůj čas
a ten jsme propásli. Buďme tomu rádi, aspoň můžeme vzpo-
mínat na těch několik hubiček jako na krásný sen. Vidíte, bylo
to dobře, že jsme se tenkrát rozešli...

Ve stejné době nahromadilo se bouřlivé středním ovzduší
také ve středním oddělení Bidýlka, u Dufků. Fešácký Jaro-
slávek zuřil nad zradou lehkomyšlné Madleny, která z jeho
náručí odešla rovnou k mladému zloději Hanzlíčkovi, jehož si
oblíbila. Marně proti němu bojoval, neboť na to prostě jeho
prostředky nestačily. Jsa ve finančních věcech přísně střežen
svou ženou, pracoval do úpadu přes čas, aby si vydělal
na dárky pro své milenky, zvláště pro Madlenu, která byla
po takových důkazech lásky jako posedlá a nadevše je ceni-
la. Ale takový Hanzlíček, jak se zdálo, měl pro Madlenu celé
skladiště šperků, v hodnotě Dufkovým financím prostě nedo-
stupné. Madlena k Jaroslávskovi chladla, a když jí to vyčítal,
pravila mu přátelsky.

- Heleď, Jardo, že se ti líbí tyhle náramkové hodinky? Mě taky! Desetkrát jsem ti řekla, že mám na ně žízeň, a ty nic. A on je přinesl hned naponejprv.

- Já mu zpřelámu hnáty.

- To bys moh, ale on mně bude i potom nosit pěkné věcičky.

- To nebude, Madlo! Ten jich dostane tolik, že sem už nepoleze.

- To jsem zvědavá, jak to dopadne, prohlásila objektivně Madlena, ale já bych vsadila spíš na něj.

K rozhodnému boji došlo ještě téhož večera. Jaroslávek se vynořil ze tmy, která vždy obklopovala hromady smetí a hlíny na pustém poli, roztrhl milence, a srážeje Hanzlíčka k zemi, volal:

- Nechtěl bys, mládenečku, votud vodprejsknout?

Hanzlíček byl skokem na nohou a zeptal se Madleny:

- To je on?

- Jo, to sem já, mladej, a nemáš-li dost, můžu ti dát eště. - Tak zmizni, Madleno, vyzval ji velitelsky Hanzlíček. Madlena se pokusila dobrosrdečně zprostředkovat:

- Já se vám divím, chlapci, že jste takoví blbí! Copak tohle musí bejt! Snad byste se mohli nějak porovnat...

- Zmizni, zasyčelo nyní z obou úst tak hrozivě, že Madlena poslechla a poodešla do tmy ještě hustší. Postála malou chvílečku a uslyšela hrozný výkřik. I vrhla se tam, ale v půli cesty skočil k ní Hanzlíček.

- Pojd', řekl velitelsky, nemusíš to vidět! Dostal, co chtěl.

Jaroslávka našli s řádnou ranou mezi žebry. Nebylo to těžké, ale týden si poležel. Řekl, že nějaký vagabund mu zastoupil cestu, chtěl na něm cigaretu, a když ho odbyl, bodl a utekl. Když se to Madlena dověděla, pomyslíla si: Ten Jarda je ale

kavalír, a chystala se, že Hanzlíčkovi řádně vyčiní. Leč Hanzlíček nepřišel na noční schůzku a druhého dne se dočetla, že byl zatčen při pokusu vloupání. Snad šel krást, aby si opatřil pro ni peníze. Toho dne netryčkovala Catarinu, svůj zamilovaný popěvek, netančila a vyhýbala se lidem.

Jaroslávek, sotva se z toho vylízal, čekal na ni. Že je Hanzlíček v base, nevěděl.

- Madleno, řekl, myslíš-li, že se tě zřeknu pro hloupý nůž, jsi na omylu.

- Ale Jardo, odpověděla, prosím tě, nejanči, vždyť já už mám toho kluka až takhle... Ujednali, že Jaroslávek vyšle nazítrí svou žárlivou ženu na obvyklý výlet do Libuše a že oni oslaví své smíření.

Tyto výlety byly pravidelné návštěvy, které Dufková vykonávala u Jaroslávkovy tety, bohaté obchodnice s husami v Libuši. Nejméně jednou do měsíce ji navštěvovala, vždy v sobotu odjela, v neděli za ní přijel Jaroslávek a v pondělí ráno se vraceli, posilující tak svou dědickou pozici u bohaté tety, která neměla v přílišné lásce Jaroslávka, zato však lnula k jeho ženě.

- Víš, ženuško, řekl proradný typograf, měla bys zase jet k tetičce. I mně to též udělá dobře, budu-li celou neděli na zdravém vzduchu. Dufková se vypravila podle úmluvy, avšak Jaroslávek - podle jiné úmluvy s Madlou - zůstal doma. Naneštěstí Dufková příliš milovala Jaroslávka, a když k večeru nepřijel, měla za to, že se mu zase rána otevřela.

A co bys tady byla platná, taková vrtohlavá, řekla jí teta, vrať se k němu a pojedu s tebou.

Dala zapřáhnout košatinku, dojely včas k večernímu vlaku a již se štrachaly na Žižkov. Dufková o tři kroky napřed, hrozně rozčilená jistotou, že ji doma čeká hrozné divadlo, a stále

naříkajíc, jen je-li Jaroslávek ještě naživu. Domovnice jim řekla: - Co by mu bylo - nic mu není, je jako říbek, a když sem se ho před hodinou ptala, proč nejede za svou paní, jen se culil. Že prej musí eště něco doma porychtovat...

Dufková byla ještě na vahách, ale teta měla hned jistotu: - No, je to mamlas, ten můj synovec, ale když jsme tady vobě, vymluvíme mu to tak, aby si na to podruhy už ani nevzpomněl.

Pak se pokoušely vniknout do bytu, ale nemohly otevřít, protože v zámku byl klíč. - Nedělej lidem špektákl a nekřič. Já to vyřídím po dobrým. Potom se sehnula ke klíčové dírcce a zařvala, že to bylo slyšet i v předním domě: - Ty rošťáku, ty holomku, ty Herodesi, esi nám hned nevodemkneš, přivedeme zámečníka.

Dufek a Madlena mlčeli jako dudci, spoléhající leda na milost boží a neuvažující, zaslouží-li si ji. Ale již bylo Bidýlko plné, již se sbíhali také nájemníci z ostatních pater i předního domu; mezi zvědavci se také octl kadet Karel Hojerů.

- Pust'te mě k tomu, já vám to v otevírání v cukru! řekl, a autorita pomocníka Stavinohova byla tak velká, že ho pustili ke dveřím. Karel si prohlédl věc a řekl:

- Na tohle zámečníka? To se dělá takhle... Drátem otočil klíčem, vyrazil jej na podlahu a pak odemkl klíčem Dufkové. Vše bylo vyřízeno ve dvou minutách.

Nelze nám zastříit oponu nad tím, co se událo pak mezi Jaroslávkem a Dufkovou, jejich tetou a Madlenou. Nelze nám toho učinit z toho důvodu, že to byl skandál tak strašlivý, že hluboce otřásl Madlenou pro celý její život a že Jaroslávka vyléčil ze záletnictví na dobré dva měsíce. Marně se matka Chalupka a paní Mašínová namáhaly vyrvat Madlenu z drápů obou rozzuřených žen. Ostatně snad by se jim to bylo podaři-

lo, ale naneštěstí se do věci vložily ještě ženy z předního domu. Polovina jich bila Jaroslávka, druhá polovina Madlenu. Než se ubožáci dostali přes schody na dvůr, byli již jediná rána. Tam se jim uvolnilo, ale k dovršení zla byla domovní vrata již zavřena, a tak je rozzuřené ženy honily po dvoře sem a tam, až se Jaroslávkově obnovila rána. Krev se z ní vyvalila, omdlel, a tak byl zachráněn. Madlena by snad byla ubita, kdyby se jí nebyla ujala Černá babička, která ji vtáhla do svého bytu.

Tu byl na Madlenu žalostný pohled. Byla oděna jen košilí, z které zbývaly cáry, potřísněné krví, jež jí prýštila z četných míst těla. A tak byla vysílena, že omdlela. Černá babička ji musila křísit koňakem, zatímco ženy, zapomínající na nimbus, který obklopoval toto obydlí, mocně se pokoušely vniknout do bytu a dokonat dílo zkázy. Pozdě v noci vplížila se sem Chalupka, která si také odnesla svůj díl za to, že Madlenu tak vychovala, a Žofka a přinesly Madleně šaty. Leč babička je k Madleně nepustila:

- Chytá ji fantaz, to si můžete představit, a tak ji hlídá má céra, medička.

Matka Chalupová zakvílela: a Žofka si pomyslí, že se asi vše spiklo proti jejich rodině. Již třetí týden sedí Stavinoha, zanedlouho si přijde pro věci, které jí dal do uschování - a co mu poví? Již se rozhodla, že mu nahradí cenu té věci ze svých úspor, a nebude-li toho dosti, že mu bude zbytek uplácet ze své mzdy a že za tím účelem přijme nabídku, kterou jí již dlouho činila její teta v Braníku, co se svou dcerou roznášela ráno v Praze noviny a hodně si tím přivydělávala. Byl to ovšem krušný vedlejší výdělek: musila být v pět hodin ráno na místě, oběhnout do sedmi celý okres a pak jít za svým pravidelným zaměstnáním... Ale právě při tomto neslýchaném skandálu s Madlenou se Žofka rozhodla, že nebude již váhat a přijme

nabídku, aby zanedlouho nevznikl nový skandál, jehož by byla zase ona hrdinkou, až by ji Stavinoha obvinil, že mu ukradla věci, pro které seděl tři měsíce ve vězení.

Leč osud tomu chtěl, že právě tento skandál jí zkřížil její plány, a protože se při tom objevil Žofin charakter v neobyčejném světle, je naší povinností zmínit se o tom.

Ráno bylo v rodinné poradě a za předsednictví Černé babičky shledáno nutným, aby Madlena na nějaký čas zmizela z domu čp 6660. Důvody, které pro to mluvily, byly tak přesvědčivé, že zbývala jen jediná otázka: Kam?

- Kam by šla jinam, řekla Žofka, než k branické tetě, vždyť tam máš, Madleno, i svého Jirku. - Jirka byl Madlenin nemanželský syn, který měl příštím rokem chodit do školy a kterého nechtěla mít u sebe, aby neodstrašoval její přátele. Svízeł byla jen v tom, že teta nenáviděla Madlenu a matku Chalupovou ve stejné míře, jako milovala Žofku. Proto byla Žofka vyslána ještě dopoledne do Braníka, aby se pokusila tetu obměkčit.

To se jí také po nemalé námaze podařilo - jo, ale kdo mně dá, co to bude koštovat? zeptala se posléze teta. Holka se mně tady bude válet a bude mě užírat, a já jsem chudá, stará ženská. Dyk ani na Jiříčka dobře neplatí, a dybych toho prcka neměla ráda jako svýho, už dávno bych ho pro nepořádný placení vrátila.

- Zaplatím vám to, řekla Žofka, která věděla, jak je teta lakomá.

- Prosím tě, céruško, z čeho bys platila. Já chci peníze na dlaň - jináč ať si ta důra tam zůstane a prcka jí taky vrátím. Tu blesklo Žofě hlavou, že by mohla zaplatit za sestru svou prací, a vyhrkla, nic nedbajíc toho, že se Madla k ní nikdy nechovala sestersky: Já budu s vámi roznášet noviny a vy si to necháte.

S tím teta souhlasila, ačkoli prohlásila, ona že by nikdy nebyla tak hloupá a za takovou zkaženou ženskou, která se ani o svého synka, hezkého jako jezulátko, nestará, že by neobtěžovala ani krejcaru. Madlena byla ještě v noci dopravena do Braníka a v úterý ráno zahájila Žofka svou novou činnost.

Její dlouhé nohy a suchá vytrvalost usnadňovaly jí úkol, který nebyl lehký. Před sedmou hodinou setkávala se na posledním nároží rajónu se svou sestřenicí Jiřinou, a tu mohla ocenit pevnost své tělesné soustavy. Jiřina přicházela ke schůzce úplně vysílená, zelená v obličeji.

- To je z kalupu, vysvětlovala, člověk spěchá, aby už byl hotov, a někdy ho honí ožralci. Já jsem dnes našla pět korun. Ty nic? Dávej pozor na dlažbu: v noci mnoho lidí vytrousí peníze, vloni jsem toho našla skoro za dvě stě.

V neděli ráno, kdy byla roznáška zvláště klopotná, neboť noviny měly dvojnásobnou tíhu, pozvala ji teta k sobě do Braníka. Přišly, svlékly se do naha a polévaly se na dvorku, aby se osvěžily. Pak snídaly a teta, která byla dosud hrdá na své zachovalé tělo - provdala se podruhé, když jí bylo padesát, a měla ještě dceru - a pěstovala si je, obkládala si rozpařené nohy lopuchovými listy. Měla jich na nohou tlustě jako brnění, přivazovala si je provázkem a odpočívala, hojně pojídajíc. Pak pustila Žofku k Madleně.

Madlena se již pozdravila a jenom něco šrámů a podlitin připomínalo její nehodu. Přivítala sestru nepřátelsky; byla tu nespokojena, zacházely s ní špatně. U domku byl odlehlý přístavek, o němž se mohlo souditi, že v lepších dobách sloužil za chlív. Nebylo tu více místa než pro postel, stolek a dvě židle. Zde musila Madlena žít se svým nemanželským synem Jiříčkem, neboť zelinářka nedovolila, aby se stýkala s její dcerou.

I na zahrádku směla, jen byla-li jiřina mimo dům. Byl to jistý druh vězení; Madlena zuřila a div z toho nevinila sestru.

- Však už za pár dní, až mi splaskne obličej, odtud odejdu. Ne k vám, nemusíte mít strach, k vám já se už nikdá nevrátím. S tím všivým koutem jsem již hotova.

- Můžeš se vrátit, konejšila ji Žofka, nikdo ti už nic neřekne. Ženské se stydí, že tak vyváděly.

- To je mi jedno, ale mě je pro ten kout škoda. Já se vdám. Tohle slyšela Žofka poprvé. - Máš ženicha?

- To je to nejmenší. Budu jich mít deset, budu-li chtít. Vdám se, až najdu dobrou partii. Zanedlouho potom byla Žofka volná. Madlena zmizela z Braníka a několik dní o ní nevěděly. Žofka však roznášela dále noviny, neboť bylo třeba, aby měla peníze pro Stavinohu.

Život plynul dále. Jiné ženy jezdily do lázní, k moři, plnily plovárny a bavily se v zahradních restauracích. Žofka dřela v dvojm zaměstnání a pátrala po Madleně, která zmizela jako kámen v řece. Nebyla na svém starém místě, a žena, kterou si poslala pro šaty, nechtěla o ní nic prozradit. Matka Chalupka plakala ve dne v noci nad ztrátou milované dcery a jaksi ještě více zatrpkla k Žofině, stýskajíc si, proč všechny ty svízele nepostihly raději tuto dceru. Žofka chodila jako zařezaná, a tak si ani nepovšimla, že je ustavičně sledována hochem, který se držel jejích stop tak vytrvale, jako to činil tajný s Lojzís. Od té doby, co byl nalezen u Lojzís záhadný dokument, cherubín Karel byl ještě popletenější, ale umínil si, že než se vrátí jeho mistr, musí rozřešit záhadu, kdy klády net ukradl jeho mistrovi papíry a proč to učinil. Proto sledoval Žofku na každém jejím kroku, chovaje dosud naději, že přistihne tu hubenou ženskou při nějakých podezřelých stycích, jež mu tu záhadu objasní.

Kapitola třináctá

líčí, jak Sazyma musil nasadit život, aby byl uznán co zloděj, a jak se Bidýlko dozví, že paní Mašínová je vdovou po živém nebožtíkovi. Líčí dále slavného kocoura Medo VII. a neslavný návrat Ferdy Stavinohy

Stavinoha byl ponechán celý den na pochybách o svém osudu. Když byl potom předveden před viceprezidenta Kvěcha, starý soudce se tvářil nesmírně nešťastně.

- Víte, Stavinoha, že jsem pro vás dnešní noc ani nezamhouřil oka?

- Ale esi to bylo skrze ten náš čerejší diškúr, odpověděl Stavinoha, muším říct, že tomu nerozumím, proč dělaj s takovou jednoduchou pitominkou ciráty. Já si myslím: Vemou z lapáku mě, nevinnyho, a strčej tam toho křupana. Maník jako maník, no né - jen když voni nepřijdou vo číslo.

Po tomto mínění nevyपाल viceprezident o nic méně sklesle.

- Stavinoha, děkujte bohu, že nelze odsuzovat pro rouhání se právnickým zásadám. Vy tomu nechcete rozumět, a tak vám to podám po lopatě: Chytili vás, vy jste se přiznal, a proto musíte být zavřen. Mine lhůta k podání stížnosti, a vy nic. Pro právo je tou chvílí ta věc hotova: vy jste zločinec před právem a musíte být zavřen. A najednou přijde jakýsi Sazyma, do něhož nám nic není, a napadne ho, aby se přiznal ke krádeži, kterou jste provedl vy. Nabízel jsem mu slušné výcho-disko - nechtěli jste o tom oba ani slyšet. Vy musíte být zavřen, protože jste se k tomu přiznal a byl odsouzen. Ale Sazyma musí být také zavřen, protože se také přiznává. Ale dva nemůžou být přece zavřeni pro jednu věc, to pochopíte snad

i vy, právnícký primitiv. Já nesmím pustit na svobodu ani vás, ani Sazymu. A vás zase nemohu nechat za katrem, protože jste nevinní. Teď vidíte snad sám, co jste natropil, a řekněte mi, co mám dělat?!

Stavinohovi velice zalichotilo, že je volán takovým právníkem k poradě. - Vo tom se musí přemejšlet, vašnosto, vono je to vopravdu móc zapletený. Ale já bych měl nápadeček: Tak co aby dělali, jako by se nechumelilo, tomu křupanovi nabančili, aby se neplet do věcích, do kerejch mu nic nejni, a vyhodili ho a mně aby dali dovolenou, abych neseděl pro nic za nic?

Viceprezident se zděsil: - Nechápu, Stavinoha, že vy, při své kriminalistické praxi, můžete si vymyslet takový nesmysl. Proč bychom měli Sazymu pustit, když se přiznal? A jak můžeme pustit vás, když jste byl odsouzen? Na tohle aby se svolala anketa.

- No, šnosti, já nezasloužím, aby se skrz mě anketýrovalo, ale dyk von nemuší vo tom nikdo vědět, co se mezi náma stane. Já se někam zdejchnu, pan Flíček si taky dá říct a Sazyma beztoho bude čubrnět, aby byl z Prahy. A erár ušetří eště mý gebýry.

- Stavinoha! úpěl viceprezident - už mlčte, nebo mě z takového pojetí práva raní mrtvice.

- To teda nende? Tak vedí co - dovolej mně, abych si s tým křupanem moh pohovořit mezi čtyřma očima.

- Nač to?

- No, já vidím, že se im jedná vo to, aby ten Sazyma přišel do kreminálu, a já mu teda řeknu, aby vzal na sebe něco inýho, co není tak zamotaný, a budou ho moct zavřít za to.

- Stavinoha, vy máte o právu názory přímo turecké. Vy jste jako Hárun ár-Rašíd, a to byl nejmizernější právník pod sluncem.

- Pamatujou se na nebožtíka dvorního radu Pětníčka? No, tak von měl jednou taky pěkněj malér. Přivedli před něj starýho, ale neškodnýho rošťáka Vaňouska, Pepka. Von už jen žebrol a toulal se, a byl zavřenej víc, než byl na svobodě. To dědu votupělo, že byl z toho blbej. A jednou jim ho zastaví četňas a povídá: „A to bys moh ty bejt ten lump!...“ A Vaňousek, jak už si navyk pánům nevodporovat, povídá: „Jo, to sem já.“ A četňas: „Dyk já ti to, kluku stará, viděl hned na nose.“

A u soudu se Vaňousek dověděl, že se přiznal k žhářství. Ale jak už byl starej a popletenej, tak si myslel, že když mu to šicí povídali, že to snad přece ud'ál a jaksi na to zapomněl, a tak říkal každému jako tomu četňasovi: no jo, no jo. A tak to přišlo až před porotu a pan dvorní rada Pětníček se na tom náramně vytahoval a solil tomu chudákovi Vaňouskovi, že mu z toho bylo zle. Asi pětkrát mu řek, že má velký zločiny napsaný na tváři, a tak zpitoměl svěci, že šicí vodpřísáhli, že Vaňouska viděli, jak se potloukal vokolo tý stodoly, co potom vyhořela. Jen ten sedlák, kerýho to potrefilo, nechtěl Vaňouska poznat: „Ba ne,“ vopakoval, „to nejni von, toho čoveka vidím dnes poprvé. Ten pravej, co mně vyhrožoval, byl mladej a taky byl asi vo hlavu menší, a byl vůbec celej inej.“

- To měli vidět pana dvorního radu, jak se dopálil. No, my známe svěci, jak se často mejlej, pět lidích tady vodpřísáhne, že toho syčouna tam viděli, a jen voni ho nemohou poznat! Vono to vypadalo už tak, jako by chtěl dát toho sedláka taky zavřít pro křivý svědectví. Já si myslím, že pan dvorní si řek: Aha, sedláče, to bude tak: Ty sis to s tím lumpem vyjednal, abysi dostal vod pojišťovny, a teďky se ti nehodí, abysme tvý-

ho komplíce zavřeli. Já nevím proč, vašnosto, ale páni vod soudu si myslej vo lidech takový špatnosti, že by na to pořádněj čovek ani nepřišel.

- Ale ten advokát, co Vaňouska hájil, von to měl sice ofičko, ale von to bral poctivě, a tak se jako naschvál do toho sedláka zavrtal a křičí: „Motiv! Řekněte, kde je motiv toho zločinu? Proč by to tendle starej dělal? Dyk je to učiněný dobrotisko...“ To se zase pan dvomí dopálil, bouch si do stolu a povídá: „Pae dochtor, tady nespisujem romány, tady děláme spravedlnost. Až budem spisovat romány, tak budem hledat motiv, tedky nám postačí, že se Vaňousek přiznal.“

„Přiznal!“ brebentí ten advokát, „ale dyk můj klient je slabomyslněj, prosím vo soudni lékaři.“

„Že je slabomyslněj?“ povídá pan dvorní, „to je mi novinka. Vaňousek byl na vojně kaprál a slyším poprvně smělý tvrzení, že někdo, kdo to dotáh na kaprála, byl blbej.“ A tak se do Vaňouska pustil, že porotci řekli jako jeden muž: Ano - a milej děda vyfás vosum rokůch. Moh taky dostat miň, ale pan dvorní si řek: Já ti dám motiv! No a děda si jen zdych, uklonil se slavnému soudu i porotě a advokátovi řek: „A nechaj to, mladej pane, já si stěžovat nebudu, já sem na takový věci starej,“ a šel sedět.

- Tak to by bylo jako v pořádku, ale co se im nestalo pak! Na tom přelíčení byl taky jeden praktikant vod karlínckýho vokresu a tomu se ta věc vod začátku nezdála. Pořád mu něco říkalo, že to nejni v pořádku, taky mu seděl v kotrbě ten motiv, a přitom si zpomněl, že někdy v ty době Vaňousek u nich na vokrese seděl, a von sám, jako ten praktikant, to zapisoval. Tak se podíval do lejstra a taky že jo: Von im chudák stará v ty době, co to tam hořelo, eště seděl, a seděl tam eště pět dnich potom, a von měl to neštěstí, že se tomu četňasovi

nezdál. No to se ví, že milýho Vaňouska pustili, dyž se vo tom přesvědčili, a pan dvorní Pětníček šel tenkrát, esli se nemejlím, do penze.

Viceprezident rozpačitě odkašlal: - Pan dvorní rada měl přeslouženo, a proto šel do výslužby. Jenže váš případ je právnický trochu jiný než ten Vaňouskův a taky nemáte sedět osm let, nýbrž ještě jen dva měsíce. Ale napadá mi, že bychom mohli dát vyšetřit duševní stav toho Sazymy, a vy byste laskavě mohl zatím ještě zůstat ve vazbě.

- Pae vícešprezident, řekl Stavinoha lítostivě, todle není vod nich hezký! Proč klopěj voči? páč vědí, že je to štrych, aby nemušeli kousnout do kyselýho jabka. Voni vedí dobře, že ten Sazyma má dost zdravej rozum, aby ho mohli zavřít na pět měsíců, a že já sem nevinnej jako Mojžíš, dyž plul po Nýlu v tom košíku. No já se nemůžu bránit, páč dyby si vzali do hlavy, že mě zaškrťej, aby ta vostuda nevyšla najevo, nikdo se mě nezastane. Ale svědomí, vašnosto, pomysleli na svědomí?...

- Stavinoha, zvolal viceprezident zoufale, nedělejte mně těžké srdce. Já vám nechci ublížit, ale nad váš zájem je ještě vyšší zájem, prestiž soudu. Představte si, jak by byla otřesena vážnost v soudní rozsudky a ve vyšetřování, kdyby vyšlo najevo, co se, jak tvrdíte, stalo. Každý uličník by si potom dělal šoufky z rozhodnutí soudu a vrchní zemský soud aby zřídil deset nových senátů, protože potom by se každý lump odvolával a odvolával. Vy přece, Stavinoha, jste znám jako loajální člověk a musíte mít zájem, aby našimi institucemi nebylo otřásáno - koneckonců pro lapálie.

- To se im řekne „lapálie“ - sedět tři měsíce pro nic za nic.

- Ale, nezapomínejte, Stavinoha, že to není pro nic za nic. Vždyť vy jste klamal úřady, zesměšnil jste nás, a co výloh jen s vámi bylo. Proto snesete tuto, jak myslíte, nespravedlnost.

Ujišťuji vás, že vám to podruhé vynahradíme. A ten Sazyma přijde taky k svému. Páni doktoři nebudou s posudkem spěchat...

Smuten a s otřesenou vírou ve spravedlnost vrátil se Stavinoha do své cely. Krátce poté pan Eliášek ne bez škodolibosti se rozloučil se Stavinohou. Před vchodem čekala na něho jeho děva s autem. Tak odešel na svobodu mnohonásobný zločinec, a poctivec Stavinoha měl sedět za příznavšího se Sazymu. A kdoví jak by to s ním bylo dopadlo, kdyby asi za týden Sazyma nezpůsobil nový, překvapující obrat v celé spletené záležitosti.

Ubohý pořizek si vzal do hlavy, že se nesmí vrátit mezi poctivé lidi, pokud si neodpyká trest za své provinění. Když mu vyšetřující soudce tvrdil, že bezpochyby ty věci od Stavinohy koupil, pokoušela se o Sazymu zuřivost.

- Zeptejte se u nás široko daleko, jestliže by byl Václav Sazyma schopen dělat takového partyku, aby kupoval věci, které byly ukradeny!...

Ale vyšetřující soudce přestal ho náhle přesvědčovat o jeho zálibě v koupi kradených věcí a počal se ho vyptávat na duševní zdraví jeho rodičů, prarodičů, jeho sourozenců a na jeho zvyky. Nakonec mu řekl: - Sazymo, nemůže být jinak, než že jste pomatený. Kdyby se dalo rozumnému člověku na vybranou: krádež nebo koupě podezřelých věcí, a kdyby ten člověk věděl, že za ty hodinky sedí už jiný, prononcovaný zloděj - kdyby to byl rozumný člověk, věděl by, co si má vybrat. Ale když vy tomu nechcete rozumět, potom, vážený, nemám už slovo já, nýbrž soudní znalci psychiatrie.

- Co je to?

- To jsou přísežní lékaři, kteří nám zjistí, máte-li vůbec zdravý rozum.

Po tomto prohlášení přestal se Sazyma hádat s vyšetřujícím soudcem a upadl v trudnomyslnost. Když ho spoluvězni povzbuzovali, namítajíce, kam by přišla státní pokladna, kdyby se na každé ukradené hodinky hlásili dva zloději, křičel, ať si to každý rozmyslí, než si ho vezme na svědomí, on že hodinky vzal, ale že se nikdy nesníží, aby kupoval kradené. A v nestřeženém okamžiku pověsil se na onučkách, které smotal ve šňůru. Ale spoluvězeň se včas probudil a Sazymu zachránil.

- Proč jste to chtěl udělat? zeptal se prezident soudu.
- Protože mi nechtěli uvěřit, že jsem ty hodinky ukrad.
- Nebyl ve vaší rodině nějaký případ choromyslnosti?
- Ne, nebyl, ale u nás na vesnici je nějaká rodina, Kochovi se jmenujou. A tam se dědí z pokolení na pokolení, že kupují kradené věci, dohazují holky do vykřičených domů a dělají udavače bernímu úřadu. S těmi já nechci být pod jednou pokličkou, a jestli mě odsoudíte pro to, pověším se zas, a líp, a vy si mě vezmete na svědomí.

Takovým způsobem si statečný Sazyma vybojoval, že byla na něho podána žaloba pro krádež, a současně byl Stavinoha povolán před viceprezidenta Kvěcha.

- Tak jste to vyhrál, Stavinoha. Já vás zatím pustím na svobodu, ale rozumějte mi dobře: Vy vlastně na svobodě nebudete.

- A de teda budu? zeptal se Stavinoha vyjeveně. Snad mě nepřivážou na půl cesty mezi kreminálem a mym kvartýrem?

- Neplácejte nesmysly, Stavinoha: Vy si budete odpykávat svůj trest vězení a budete přitom bydlet doma. To bude trvat tak dlouho, pokud se vám nevymaže váš padesátý trest, a protože přece jen myslím, že se tady s vámi zase zanedlou-

ho setkám, stanete se raritou: člověkem, který byl dvakrát odsouzen padesáté.

- To se nestane, šnosti. A dyby na mě přišlo přeci nějaký pokušení, pomyslel bych si: A co ksicht pana vícešprezidenta, až by tě zasejc před něj postavili?

- Obávám se, Stavinoha, že byste si měl dát před tím důkladně pozor. Neboť já bych vám asi do trestu započítal i zlobení, které jsme teď měli s vaším případem.

- Pae vícešprezident, esli se tady eště jednou vocejtím, zavřou mě za to doživotně. A dyby mě ani to nepolepčilo, tak jen hezky se mnou na šibenici.

Několik hodin poté prohlížel se Stavinoha v zrcadle výkladní skříně. Byl oholen a nově ošacen v Maiselově ulici, měl nové boty, kravatu a v ní obrovský safír, temně zbarvený, samčí, z českého skla. Bručel si: Ferdo, tentononc, teďky si tak vyštafírovanej, že to dál nende. Čoveče, ty by si sám nad sebou brečel, jak seš vohromnej v tom pořádnym životě. To by si, mizero, rád vomráčil slečnu Žofinku, ved'!... Ale to nende. Ať si funglnágl novej, seš přece jednou Stavinoha, zloděj, kerej si vodpykává doma trest, a zloději se vodjakživa vraceli domu z kreminálu až za tmy.

Stavinoha se pohoupal na špičkách a odešel, jsa spokojen, jak se vpravuje do nového života. Například hned tato ušlechtilá lež! Nikdy se nerozpakoval vrátit se na Bidýlko za bílého dne, když byl propuštěn, nikdy neměl pocit studu, jemuž se nejlépe daří ve tmě. Když se vracíval, byl pyšný na svůj nový trest, jako jiný byl pyšný na svůj nový řád. Byla to vždycky příjemná událost, když se objevil v domě, lidé vybíhali a volali: - Hele, Ferda se už vrátil ale ten se spravil! Lojzís ho vždycky pozvala na čaj, kadeti mečeli, ba i Černá babička ráčila přijít, aby se pozeptala po novinkách z domu,

který jí nebyl nepovědomý. Byly to nejkrásnější chvíle jeho života, ty jeho slavné návraty - ale to patřilo minulosti. Tentokrát cítil, že se musí navrátit skromně a za tmy.

I procházel se městem a s divným citem se díval na venkovany, nemotorně přešlapující před elektrikami, pronikán chvěním, jaké by asi cítil při pohledu na ovce tygr, zařeknuvší se, že už ani jednu nezadáví. Pomyslně si: No, šak von se ich už někdo za mě ujme. Vyčíhal si chvíli večera, posvátnou v činžácích malých lidí, a chvějícími se prsty otevřel si svůj byt. Zde složil hlavu na ruce a snil. Snad i trochu usnul, byl přece řádně unaven. Bylo to tak prosté: Obyčejná louka posypaná pampeliškami, a pod stromem seděl on se slečnou Žofinkou a ona se ho ptala:

- Nechceš si teďky schrupnout?

- No, moh bych, holka, svoloval, vono to tady tak voní, že mě palice brní. Jenže já ze spaní někdy chrápu.

- Ještě jsem tě neslyšela, odpověděla, a byla to jedna z těch četných lží, kterých se dopouštěla z lásky k němu; jako když například tvrdila, že Stavinoha je nejhezčí člověk, ve čtvrti a že se o něm nemůže říci nic špatného.

- No tak teda maličkýho šlofíčka bysem si hodil, řekl, a tu někdo hrozně vykřikl, rozrazil dveře a procitlý Stavinoha uslyšel válečný pokřik: - Zloděj! U Stavinohy je zloděj, a chtěl mě zapíchnout.

Poprvé v životě ucítil Stavinoha nenávisť k Lojzisi; zabručel:

- Lojzisi, prosím tě, žencká, neblázni lidi!

- To seš ty, Ferdo, já jsem k tobě dycky chodila před kšeftem uklízet, a dnes du, nic si nemyslím zlyho, a ty si mi tak vyděsil. Čoveče, ty si sem mušel přijít jako smrad, že sem tě ani necejtila.

- No, snad sem to měl vohlašovat rádijem, né -?

Ale mezitím se již sběhli lidé, přivábeni křikem Lojzisa, paní Dufková, Chalupka, již běžela také hysterická švadlena z předního domu, co nesnášela úpiněk, a za chvíli jich byla plná světnice a domnívali se, že tím prokazují Stavinohovi svou lásku a že je kdovíjak spokojen. Byli překvapeni, že Stavinoha se mračí jako čert, neodpovídá na otázky, vyhýbá se pohledům, nejvíc byla překvapena Lojzisa. Již dlouho si prohlížela Stavinohu a nemohla uvěřit svým očím: Ten oblek! Ten kámen v kravatě! A vůbec: Ferda, a kravata!... Ta elegance... Divné, podezřívavé myšlenky se jí honily i hlavou. Tak se nikdy nestrojil zloděj Ferda! To je důkaz, že postoupil do vyšší kasty, do kasty špiónů, a vrací se zajisté s kapsami naplněnými penězi. Má jich asi jako babek. Kdežto ona je jako obyčejně bez groše. Nemohla se dočkat chvíle, až návštěvy odejdou.

- Prosím tě, Ferdo, řekla, když byli sami, já se nemůžu dopočítat. Dyk ty si měl ještě nejmíň sedm tejdnu sedět? Dostal si milost? Nebo si utek?

- Můj stav bys, Lojzisa, nepochopila. Já jsem tak říkajíc duchem v kreminále a tělem tady. Vobčan Stavinoha sedí a privátní vosobu pustili domu.

- Tomu nerozumím, zděsila se.

- Tak snad porozumíš tomudle: Já sem seděl nevinně a voni na to přišli a pustili mě. Já sem ty hodinky nešloh! Cákra, snad mně uvěříš ty, dyž mně i voni uvěřili!

- Ale pročpak bych ti nevěřila, Ferdáčku, řekla slad'ounce, dyž vím, že za ten tvůj pravej kousek trpěli jiný... Nyní se poděsil Stavinoha a neprozřetelně vyhrkl:

- Slečna Žofinka?...

- Prosím tě, Ferdo, co meleš vo ňáký slečně Žofince? Co ta má dělat v tej případnosti? Žádná slečna Žofinka netrpěla za tvý lotrovství, ale já.

Stavinoha se dopustil nové neprozřetelnosti. Blaženě zašeptal: - Zaplaťpámbu, to sem rád.

- Tak ty si rád, že za tebe trpěla tvá nejlepší přítelkyně, jen dyž to nebyla ňáká slečna Žofinka? zaječela Lojzís. Kdo je ta slečna? Kdo je ta mrcha, na kerý ti záleží víc než na mně, kerou si přived skoro na šibenici?

Stavinoha se vyhnul nemilé odpovědi tím, že se naoko podivil slovům Lojzís: - Já, a tebe na šibenici, Lojzís? Co to zase meleš?

Mezitím Bidýlko, ještě nestrávivší senzaci Stavinohova návratu, bylo nanovo udiveno. Jakýsi pečlivě oděný pán obešel rozpačitě několik polosvlečených postav, ochlazujících se na Bidýlku, a stydlivě zaťukal na dveře tichounké paní Mašínové. Poté se objevila ve dveřích její hlava, a spatříc pána, vykřikla:

- Pane Popelář! Co tu ještě chcete?

Přišel jsem... abych... musím říci, že nejsou všichni muži stejní... mé čestné slovo...

- Už jsem vám řekla, pane Popelář, já nechci o vás ani slyšet... ani o komkoli jiném. - Ale Maruško...

Bác, dveře mu byly přibouchnuty před nosem

- Ale je to nestydatost, co si ty muský dneska dovolujou, zaječela paní Dufková. Leze to za vdanejma do jejich kvartýru a nic si z toho nedělá, že bysme my tomu mušeli dělat ministranti.

Koukejte tu Mašíнку, kdosi řekl, to by čovek neřek!... No jo - tichá voda břehy bere.

Dobře oblečený pan Popelář rozhodil zoufale rukama. Neslyšel nic z toho, co se kolem něho mluvilo, ale cítil nízkou touhu pomstít se Mařence za tento košíček. A tak a řekl:

- Abyste, lidičky, věděli, ona paní Mašínová už nemá muže, ona je vdova. Hehe, ale vdova živého nebožtíka. On její pán měl toho už dost a v Maďarsku se nanovo oženil.

Sotvaže dokončil svá slova, pan Popelář už chápal, jaké nízkosti se dopustil, ale bylo už pozdě. Polekal se hrozně, odehnal ženy, které se na něho sesypaly, aby se dověděly něco bližšího, a utíkal.

Dole u schodiště ho zastavila majestátní ženská postava.

- Pojdte se mnou, zašeptala.

- Fuj, styďte se, taková stará a...

- Jděte, plesko, neříkám, že takhle před dvaceti rokama by na mě neudělal takovej fešák dojem, ale já vám nechci dohodit sebe, ale ji...

- Koho?

- Paní Mašínovou, hlupáčku. Máte ji přece rád?

- Kdo jste?

- To poznáte. Ale to vám řeknu, že jsem paní Mašínové už dávno předpovídala z karet, že jeden muž ji opustí a druhý přijde, tentočky, ještě zatepla. Pojdte se mnou a vysvětlím vám to.

Zpitomělý pan Popelář šel za ní jako ovce, a když vstoupil do jakési tmavé světnice, předmět s divokýma a spolu i tesknýma očima, které světélkovaly, skočil mu na krk.

- Nebojte se, to je můj Medo a já jsem Černá babička. To nebylo od vás rozumné, co jste právě proved, ale dá se to spravit. Mně je vás líto. Já mám karty a těm paní Mašínová věří. Já to zařídím, aby jí karty, rozumíte...

- Hm, odkašlal pan Popelář, a co to bude koštovat?

- Ale jděte, pleskla ho přes ruku, kdo by o tom teď mluvil...

Ve své kuchyňce pobíhal Stavinoha jako šílený a Lojzis měla dojem, že ho ještě nikdy neviděla v takovém rozechvění. Když ale seznala, že celé to rozčilení vzniklo z jeho představy nebezpečí, v němž spatřoval onu záhadnou „slečnu Žofinku“, stříasla ze sebe strach a řekla:

- A teď bych ráda věděla, Ferdo, co bude s náma?

- Prosím tě, Lojzis, dej už pokoj, jo a vůbec - co má bejt s náma, a s jakejma náma?

- No, s náma dvěma: se mnou a s tebou. Přeci si nemyslíš, čoveče, že jsem trpěla jen proto, abysi mně teďky za to vynadal. Ba ne, hošíčku, já sem si to dobře rozmyslela. Mezi náma je teďky velký tajemství a tobě de přitom vo kejhák. A já buď budu mlčet jako hrob, anebo pudu k prvnímu policajtovi a řeknu: „Františku, nechtěj, abych jim řekla něco veselýho o Ferdovi Stavinohovi?...“ Tak si vyber, Ferdo. Jako hrob budu mlčet, dyž se se mnou budeš dělit, a to druhý udělám, dyž si mě nevemeš za ženu.

Stavinoha pokusil se vybědnout žertem: - Esi chceš, abys byla má saze, tak to tě lituju, Lojzis. To mně nejde na mozek, že sis ty, eště mladá, pěkná, vošvajfnutá zoff'ajzna, vybrala takovýho vopelichanýho kanára, jako sem já.

- Milej Ferdáčku, řekla Lojzis ledově, todle je čistě vobchodní záležitost. Mně je houby po tom, esli si vypelichanej nebo nevypelichanej, jen dyž máš hodně peříčka v portmonce.

- Tak víš co, Lojzis, já tě tu portmonku dám.

- Ty mně budeš dávat polovičku svejch příjmůch, a abys mně nemoh ulejvat, tak si mě hezky vemeš za ženu. Tak vol: Já, nebo šibenice.

- To není těžká volba, Lojzis, to se ví, že sem pro šibenici. Ale abysme mluvili rozumně, jako starý kamarádi....

- To bych taky prosila, broukka Lojzisa.

- ...tak heled', Lojzisa, ty si vobětí vomylu. Já žádnej špión nejsem, já s týmdle nechci nic mět. Já bych ti moh říct, že nevím, jak se mi to dostalo do kvartýru, a já bych taky moh s tebou jít k tomu policajtovi a voni by mě mohli třeba stokrát vyslechat, a jo že by mně nic nedokázali, páč to je rozdíl, nachytat někoho s tema hadrama v ruce jako tebe, anebo najít to v kvartýru čoveka, kerej sedí zavřenej a kerýmu před tým dva tajný prohlédali celej krám a nenašli ani sušenou mišpu-li. Já bych to moh vobrátit proti tobě a říct, že ses slízala s jedným felákem, a to víš, jak by se voni do toho zakousli, a ty bys byla v kreminále tata a dýlejc než já. Ale heled', Lojzisa, já sem vopravdu tvůj kamarád a já ti povim pravdu. Já sem ty věci ukradňákymu oficirovi v cibilu, a to se ví, že sem myslel, že to sou peníze. A pak sem si to dal někam skovat a já nevím, jak se to sem mohlo dostat. Todle já teprve musím vyšetřit, ale ať to dopadne jak dopadne: z toho peňauze nekoukaj. Až to budu mět v ruce, tak to hezky zabalím a pošlu tajně na ministerstvo a bude po ftákách.

Lojzisa se zadumala: - Poslouchej, Ferdo, a nebylo by to škoda?

- Co?

- No, vono to jistě má velkou cenu, dyž vyváděli jako diví. Dát jim to jen tak zadarmo? To bych na tvym neudělala. Já bych im napsala: Složte tam a tam milión a dostanete to.

- Jo, a voni tě při tom nachytaj! A vůbec, Lojzisa, ty seš hrozně zkažená. Proč bych takový věci dělal? Cák je to nákej keřas, abysem se na ňom vytahoval?

Lojzisa sklonila hlavu. - A co já? zeptala se potom. Víš, já mám už tohodle života až po krk. A v poslední době ti mám,

čoveče, takovej pech - no darmo mluvit... Ferdáčku - proč si mě nechceš vzít?

- Inu proto, Lojzís, že já sem se narodil jako mládenec, a jak říkala má máma: V čom se čovek narodí, v tom má taky vostat. A já už tym mládencem vostanu do smrti.

Asi za hodinu po odchodu Lojzís vše venku utichlo a slušní lidé odvažovali se vyjít. Stavinoha přistoupil k okénku, které vedlo na pavlač. Srdce mu bušilo jako zvon, v těle se mu rozlévala nepoznaná slast. Veliký okamžik jeho života nadcházel, věděl pevně, že se dočká té, kterou pokorně vyčkával.

Pak se přiblížily od dveří Chalupových kroky. Nesmělé, tiché, ne vyzývavé nebo sousedské, jimiž se vyznačovali všichni ostatní. Stavinoha věděl, že je to ona. Srdce mu zmíralo. Dlouhý stín přeletěl přes pavlač a vysoko se chýlil do dvora, tenký, dlouhý, patnáctimetrový habán. Zdálo se, že jeho hlava směřuje k hvězdám.

Stavinohovo srdce začalo znovu pracovat a jeho oči pásly se na pitvorném stínu, který mu byt tak drahý... Pokřičoval se, překročil práh pravou nohou, plížil se za stínem s řemeslnou lehkostí a připojil se k němu v pompejské scénérii předdomí.

Kupy rozkopané země a rafinované hradby z odložených hrců i zpřerážených cihel byly jako stvořeny k přeпадům. Žofka lehce vykřikla, nemohouc jej poznati v novém oděni. Pak řekla: - To jste vy?...

- Proč ste se mě polekala, zašeptal želobně. - Copak snad vypadám jako raubíř?

Žofka by byla desetkrát raději potkala „raubíře“ než Stavinohu. Zrnocnil se jí strach, sklopila oči a stála jako zakletá.

- Snad by bylo lépe, kdybych se nebyla s vámi nikdy setkala.

Stavinoha se zkroutil a nyní zase on svým mlčením působil Žofce muka. - Čovek je čovek a né firma, řekl pak velmi smutně, - firma může bejt třeba na zlodějctví, ale čovek může bejt pod ní docela pořádněj. Jako sou vopáčně lidi, kerý vypadaj jako neviňátka, a zatím to sou flancmajoři nevinnosti.

Žofce se zdálo, že tato slova obsahují hrozivý osten proti ní. I vydechla: - Bohužel, dnes můžete tak se mnou mluvit, pane Stavinoha, a já musím mlčet.

- Prokrista, zvolal zoufale, todle, slečno Žofinko, nebyl bych do vás nikdá řek. Že byste se mohla cejitit poskvrněná už tým, že ste se smilovala nad ubohým, štvaným zlodějem!

- Jenže, odpověděla, ta věc, co jste mi dal do uschování, se mi ztratila. Ale já vám ji nahradím na krejcar.-

- Ale propánakrále, zabrebtal, to ste to pěkně vymňoukla.

Žofka se rozplakala. - Prosím vás, pane Stavinoha, nehněvejte se a odpusťte mi to, já vám tu škodu nahradím.

- Sou věci, slečno Žofinko, kery nejde nahradit! To je ale starost, slečno Žofinko. A takový divný je to. Víte, to nebyla vobyčejská věc, aby se mohla ztratit jako pejskovi známka. To bylo něco jako dynamit, kerej vybuchne, nadělá moc smradu a zmrzačí. Jak to vůbec přide, slečno Žofinko, že ste eště na svobodě?

- Já nevím, řekla v naprostém zmatku, myslíte, že jsem se měla jít udat policii?

- Rány Kristovy! zašeptal. Nemluvte vo policii, čert nikdá nespí. Ale já sem z toho jelen: Jak to přide, že vás eště nedali za katr?

Tato otázka rozplakala pochopitelně Žofku ještě více:

- Myslíte, když se někomu ztratí něco svěřeného nebo mu to ukradnou, že bude za to zavřen?

- Z toho vidím, prohlásil Stavinoha, že nemáte šajn, co ta věc vlastně byla.

- Ne, nevím.

- Ale pak, to je mně divný, že ste tu věc rozbalila a utrousila kousek na zemi a ani se na to nepodívala.

- Já vám docela nerozumím, pane Stavinoha. Vy mluvíte, jako byste mne při tom viděl. Kde jsem to rozbalila?

- No, v mym kvartýru, slečno Žofinko.

- Ale já jsem u vás nikdy nebyla!

- Vy jste u mě nikdá nebyla! poznamenal Stavinoha starostlivě. Ale ta věc je čím dál tím horší. Von se totiž jeden kousek z tý věci pak povaloval v mý seknici! Ale z toho já se teďky doopravdy zblázním!

Žofka se chvěla jako list: - Uklidněte se, pane Stavinoha, prosím vás, já za to nemohu. Já jsem to měla s sebou u soudu, dala jsem to do kabelky, to určitě vím, a když jsem pak v tramvaji kabelku otevřela, už to tam nebylo.

- Ježíšmarjá, blábolil Stavinoha, vono je to eště horší, než sem myslel, vono je to teda všecko v luftě... A já vám tu věc dokončím: Tak teda někdo s tou věcí byl potom v mym kvartýru, prohlížel si to tam a kousek tam zapomněl. Ale jak ten čovek moh poznat, že je to mý? Z toho já se vopravdu zfanfrním.

- Pane Stavinoha, já mám hrozný strach, že to tak na vás účinkuje... Já myslela, že to je... že vám to budu moci nahradit... Já už na to střádám a něco bych už měla... A to ostatní vám budu splácet...

- Marjá -, sténal Stavinoha.

- Ale, pane Stavinoha, řekla Žofka přísně, to se mi na vás opravdu nelíbí... tak lpět na věci... na ukradené věci... Vždyť vám říkám, že vám to zaplatím.

- To nende..., šeptl, to nende zaplatit.

- Co to tedy bylo?
- To nesmím říct!...
- Je to tajemství?
- Jo.
- Velké?

Stavinoha se opatrně rozhlédl a pak zašeptal: - To je zrovna hrozný tajemství, slečno Žofinko... A dybych aspoň věděl, z čeho ten čovek poznal, že je to mý!... Pak, po přestávce:

- A řekněte, slečno Žofinko, neobtěžovali vás v poslední době nějaký mužský?

Žofka si vzpomněla na pana Foltra, zarděla se a řekla:

- Ne... kdo by mě měl obtěžovat?
- No, tajný!

Polekala se: - Já nevím, v tom já se nevyznám... Já žádného neznám.

- To byste poznala. Ty to maj napsáno na čele jako nosiči svý číslo na blůze.

- Počkejte, říkala mami, že byla u nás policejní prohlídka... Bylo to prý kvůli té slečně...

- Jo, skrz Lojzisa to bylo, řekl smutně Stavinoha. - Tak vidíte, jaký soužení ste měla za to, že ste se mě ujala...

- Vy se tedy na mě nezlobíte? zvolala radostně.

- Já, a zlobit se na vás! vroucně zašeptal. Snad za to, že sem vás zatáh do... já sem vám moc vděčnej a do smrti nezapomenu vám bejt vděčnej.

- To jsem ráda, hovořila okřívajíc. A pro tu škodu se nermuťte - já vám to zaplatím.

- Slečno Žofinko, šeptal, víte, že ste nejlepší žencká, kerou sem dy viděl? Čovek vás přivede div ne do kreminá1u, vy za nic nemůžete... a spláčet... Dyk vy mě, slečno Žofinko, rozbrečíte! Šlohnutý a - spláčet...

- Do toho mi nic nebylo, pane Stavinoho. Věc se musí buď vrátit, nebo nahradit.

- Z toho by čoveka ranil šlak, brebtal Stavinoha, - z takový krásný duše. Mohla ste jit jednoduše na policii a říct: To mně hodil do klína ten starej zloděj...

- Jak bych vám to mohla udělat, pane Stavinoha?

- Tak vono vám vopravdu na mně záleželo?

- Záleželo, pane Stavinoha. A řekla jsem si: Za to ti musí něčo udělat.

- Co, slečno Žofinko?

- Musí... Chtěla jsem vás poprosit, abyste nechal toho života. Podívejte se, vy přece nejste lump, vy jste nešťastný člověk. Plakala jsem nad vámi u soudu.

- Plakala...,brebtal Stavinoha Tak to ste vopravdu byla vy!...

- Vždyť vy to ani nemusíte dělat, pane Stavinoha. Jste takový čipemý. Každý o vás mluví jen chválu. Vy se přece užijíte i poctivou prací jako jiní muži a ženy.

- Slečno Žofinko, tak ste se s týmdle na mě nachystala!..

- S tím. Bojím se, že se mi vysmějete.

- Vysmejete. Todle, co mi povídáte, říkalo mně už sto soudců a komisarůch. Snad každej z nich mně to řek aspoň jednou. A já sem se im pod kůží vopravdu vysmál. Slavnostně a vroucně: - Ale vám se, slečno Žofinko, nevysmeju.

- To jste hodný. Rozvažte si dobře mou radu.

- Já si ji nemusím ani rozvažovat. To je už hotová věc. Já vás poslechnu do písmenky. Já vám tady přísahám, že mě už nikdá nikdo neuvidí kract.

- Ani nevíte, pane Stavinoha, jak se mi v té chvíli líbíte! ... Jen abyste to doopravdy vydržel!...

- Slečno Žofinko, to je élent, že jo, čovek to má v krvi a rukách, a pak se tým taky živí. No holt, mušelo by se na to jít s hákem: Co byste řekla - hokynářství a véct to s dobrou ženou?

Žofka vyhrkla: - To by bylo asi to pravé.

- No jo, dobrá žencká - to by mě istě zachránilo, ale de ji najít? Kerá by si vzala na křtán starýho zloděje a s kasou k tomu?

- Myslím, řekla Žofka povzbudivě, že byste takových našel více. To zlodějství jim nebude vadit, když toho necháte, a pokud se týká vaší tělesné vady: ženě je vždy hlavní srdce a ostatní je vedlejší.

- Slečno Žofinko, mně se zdá, že slyším ten velkej orkestrijón, co maj u Buřivalů na Kadlovce, kerej hraje za pětník všelijaký pitominky, ale dyž se do něj dá kačka, tak hraje takovej slavnej kousek, že se mně při tom dycky chtělo brečet... Srdce! To máte pravdu. Co sou například statný, rovný záda, dyž je duše nakřivo?...

- Tak je to, pane Stavinoha: Ukažte ženě dobré srdce a nebude se na nic ohlížet.

- Dyk vono, doložil Stavinoha diplomaticky, taky by se tej ženckej s čovekem špatně nevedlo. Nemluvím vo tom, že sem učiněnej dobrák, kerej na sobě nechá dříví štípat - to ste snad slyšela, slečno Zofinko? Ale vono nejni taky k zahození takový hokynářství. Jo - kšeft, to je teď nejlepší žrádýlko pro žencou, střída vobchodníkůch stojí si nejpevnějc, a dyž si pomyslím na ty ubohý žencký, kery se plahočej na cizím, a tudle by mohly ve vlastním kšeftičku dělat divy... Rozepjal ruce, jako by tu to hokynářství už měl a kladl jí je k nohám.

- No to se ví, přitakala Žofka, kterápak by dnes nechtěla do vlastního? Na cizím se dřeš, a když zestárneš, odhodí tě jako roztrhanou košili.

- No pravdaže, slečno Žofinko. A dyby dostala takovoho muskýho, jako sem já, poctivyho, přecitlivyho a chytryho chlapa - byla by jako v nebi. A než by zestarala, měla by na Žižkově vlastní barec.

- Řekněte tohle před ženskými, zvolala se smíchem, a uvidíte, jak se budou o vás rvát.

A co, Ferdo, řekl si, jen s tím ven, teďkonc je zrovna příhodnej oment: - Ale já už si na istou osobu myslím - je taky z našeho baráku.

Poradila mu, trochu rozveselena: - Tak se jí svěřte, jen s chutí do toho, pane Stavinoha.

- Já bych se jí vyznal hned, slečno Žofinko, ale já se bojím...

- Jen se nebojte a zeptejte se jí.

Na to Stavinoha andělsky: - Slečno Žofinko?...

Žofka, již trochu roztržitě: - No co?

Stavinoha počal hrozně polykat. Bylo mu, jako by měl přelézť velké a špičaté balvany se svázanýma rukama i nohama: - A... slečno... Žofinko... co... co byste řekla vy na jejím místě?

- Inu bože, pane Stavinoha, kdybych vás měla ráda, to bych ovšem řekla: ano! odpověděla s rajskou nevinností.

- Ale nezlobte se, pane Stavinoha, já už musím jít.

Díval se za ní s otevřenými ústy, jak mizí ve tmě. Tak to bych tedy byl jako doma, řekl si pak. Byl to všecko jen krásnej sen a čovek muší bejt trpělivej, esi chce, aby to jednou byla pravda. Dyž se mu třeba chce, aby se šel na stek zlejt, muší si umět říct: Až pocavaď, srce! Dyž se nestal zázrak, muší se na to jít s drobnou prací. Já sem teď jako generál pod festuňkem, dyž si řekne: Tenhle festuňk muší bejt muj... A taky bude, jako že sem Ferda Stavinoha. A teď se pudu vyspat zase jednou jako pořadnej čovek...

Kapitola čtrnáctá

v které se vypravuje, jak Ferda Stavinoha počal plnit svá předsevzetí a jak mu to překazila žárlivost, ale jak se objevilo, že má v nebesích mocného ochránce

Bylo ráno, Stavinoha, ochutnáváje slast svobody, ještě tvrdě spal v svém obvyklém letním ústroji: v starých plavkách, když nejstarší kadet Karel se vrátil do světnice, kňuče jako pes. To byl výron jeho veliké radosti nad návratem mistra.

- Ach ty můj největší říchu, oslovil ho Stavinoha, protíraje si oči, copak na mě lezeš tak časně?

- Dyž já mám takovou rákosku, pae Stavinoha, vy ste mně náramně chyběl. Já sem měldlouhou chvíli a vostatní kluci taky.

- To se podívejme, poznamenal Stavinoha, slézaje velmi čile z postele, pročpak sem ti vlastně chyběl, Kadlíku?

- Hehehe, řehonil se kadet, to se vám teda povedlo, pae Stavinoha... Začneme dělat hned, nebo si čásek vodpočinite?

- No, mohli bysme třeba hned, my dva, souhlasil Stavinoha tajupně, ale bude lepčí, dyž to vezmeme na jednu záprež. Přiveď mně sem vostatní kluci.

- A bude veselo? zeptal se dychtivě Karel.

- Na to můžeš zít jed, Kadlíku, jenom přiveď ty kluci hned, já bych si to už nejraeí vodbyl.

- Budou tady, co byste řek švec, pae Stavinoha, jásal cherubín. Já se těším!

- Ty seš, kluku, do těch krádeží jako žavej, že se čovek až diví, řekl Stavinoha.

- Není krádež jako krádež, pae Stavinoha, ale kerej kluk to zkusil s váma, ten na vás do smrti nezapomene.

K jeho podivení Stavinohu tato jeho chvála vůbec nepotěšila. Naopak se zachmuřil a velel mu nevlídně:

- Dyby sis necancl rozum, canco, a radějč plaval pro ty kluci, abych to už měl vodbytý. Za nějakou chvíli přivedl cherubín Karel bratra Pepíka a nejmladšího kadeta Jardu. Stavinoha je už očekával. Byl k nim laskav.

- Tak ste teda šici, parchanti!..., oslovil je. - A teďky mi povězte, co ste beze mě dělali.

- No, voháněli sme se, jak sme dovedli, pae Stavinoha, přiznal se cherubín Pepek. Ale bez vás nám bylo smutno.

- Tak ste teda šici, parchanti!..., oslovil je. - A teďky podivně, že Kadlovi přeběhl mráz po zádech. Že něco ví? napadlo ho a pomysllil na osudnou tašku.

- A bylo vám beze mě smutno..., pokračoval Stavinoha.

- No jejej!..., potvrdil Jarda.

- A dyby mě nebylo, tak byste toho nechali? zeptal se dychtivě.

- Hehe, zasmáli se kluci sborem, a Karel: - Ale děte, pae Stavinoha, japak bysme toho měli nechat, dyž nic inýho nedovedeme?

Stavinoha se podíval dlouze a prosebně na Karla a zeptal se:

- Jesipak ste si, kluci, někdy pomysleli, co z vás bude za pár let?

- Za pár let budou z nás správný zloději, odříkal cherubín Jarda.

- A na to ste, jak se zdá, pyšný! podotkl Stavinoha sklesle.

Cherubín Pepek stáhl ústa k velkému úsměvu, avšak Karel, kterému se stále zdálo, že něco není s mistrem v pořádku, tak se polekal zvláštním přízvukem Stavinohovým, že ne-

odpovídaje ustoupil o krok ke dveřím. Zato bezelstný Jarda 5srozkoší žblebtl:

- Už aby to rači bylo, pae Stavinoha. - Tak jen upřímně, hoši, souhlasil Stavinoha. Ale co abyste toho takhle nechali! Abyste si už nevšímalí cizejch kapec a šli do školy a k maminkám, kam jako děti patříte?!

Ale Jarda se ohradil: - Škola? Ani ránu, pae Stavinoha.

Stavinoha na to přiškrceným hlasem: - Ani ránu, usmrkánku? Já tě ale povídám: Ode dneška toho necháš, chytíš se mamčiných sukních a do školy budeš chodit jako iný děti... Tak ho strašně svrběly ruce, že raději od dětí poodstoupil říkáje si: Ne jim, ale sobě bysi měl nasekat... Tudle sodomu máš ty na svědomí.

Naneštěstí kluk se rozesmál tomu, co pokládal za podařený žert, a Pepek mu v tom přizvukoval. Tu se Stavinoha již nedovedl ovládnout a zařval:

- Že pudeš k mamince a že budeš chodit do školy a že budeš mět jedničku z mravůch! Neřehtej se, usmrkanče. Buď začneš sekat dobrotu, nebo ti já tak nasekám, že se tomu naučíš.

- Hihihí - hahaha, to bylo vše, čím mu Jarda odpověděl. Stavinoha se náhle uklidnil. Jo, po zlým to s nima nepude, řekl si, tak im teda pro spásu duše nasekám. A nahlas:

- Todle sem já, usmrkanci, věděl napřed. Já věděl, že vám to bude pro smích, a tak jsem si vás sem vobšteloval všechny tři a teďky vám je začnu solit a nepřestanu, dokavad mne neslíbíte, že toho zlodějckýho života necháte. Já vás do něj zaved a já vás z něj taky muším vyvéct...

Je jisto, že osud cherubínů byl tehda smutný, neboť Stavinoha pro spásu duše nechtěl brát ohled na nějaký ten křik. Byl by ještě smutnější, kdyby nebyl řev převychovávaných

kadetů vzbudil Lojzis. Její zvědavost byla silnější než její ospalost. Vstala, a když nahlédla oknem, zeptala se.

- Ferdo, nemoh bys ty parchanti vyplácet, dyž už sou pořádný lidi zhůru?

Na to Stavinoha jen něco zabručel a vzal si do prádla cherubína Karla, který mu dosud s nemalým mistrovstvím unikal. Při pohledu na červený zadeček brečícího Jardy Lojzis vzdychla a řekla:

- Já se tě nechci, Ferdo, do tvejch záležitostí míchat, ale snad bys mně moh říct, co ti ty kluci provedli?

Stavinoha zodpověděl i tento pokus pouhým bručením, a protože se mu právě podařilo vpraviti si Karla konečně mezi nohy, obratně mu svlékl kalhoty a počal mlátit s obzvláštní horlivostí, neboť se mu zdálo, že právě na tomto místě musí vyvrcholiti svůj výchovný pokus. Avšak Karel, mysle více na svou bolest než na svou spásu, počal ječet, jako by ho na nože brali.

- No neříkám nic, pokračovala Lojzis, kluk je učiněnej šibeničník a ňáká mu neškodí, ale dyby jen čovek veděl, proč to všecko je.

Pepek jí to vysvětlil: - To je proto, slečno Lojzis, že se pan Stavinoha zbláznil.

- Jo dobrá, Pepku, prohlásil Stavinoha nad jeho bratrem, dyž se na to koukáš takhle... přídu hned zase k tobě, páč je vidět, že si eště dost nedostal.

- Ale di, kluku, dyk Ferda kušní docela rozumně, usoudila Lojzis.

- Esli myslíte, slečno Lojzis, že je to rozumný, dyž vod nás chce, abysme chodili do školy -, poznamenal neohroženě Pepk.

- Todle že vod vás chce? zhrozila se Lojzis.

- Jo, chci, aby byli jako iný děti a nechali zlodějctví, prohlásil Stavinoha, přendávaje si Karla tak, aby se mu dostal na záda.

Ale nyní se Lojzís doopravdy rozzuřila: - Tak já tě povídám, že Kadla hned necháš! Budeš tejrát nevinný děti, protože si se zbláznil! Maj víc rozumu než ty.

Lojzís se vskutku podařilo cherubíny vysvobodit, ale tento úspěch jí valně netěšil. Nepodařilo se jí Stavinohu přesvědčit, že je na špatné cestě. Skončilo se to mezi starými přáteli velkou hádkou, která nezůstala bez následků pro pověst Stavinohovu. Na jedné straně cherubíni a na druhé straně Lojzís šířili všude pověst, že Stavinoha nechal v kriminále zdravý rozum. Zpočátku nikdo ze zasvěcených nechtěl tomu věřit. Ale když Stavinoha nechtěl k sobě připustit osiřelé cherubíny a když odmítl přenechat je za dobré odstupné jiným firmám, trvaje na tom, „že tydle kluci patřej do školy, a já zpřelámu hnáty každymu, kdo by je chtěl kazit“, bylo jasno, že se se Stavinohou vskutku udála ve vězení nezdravá změna. K tomu ještě přistupovalo, že Stavinoha počal žít zřejmě zcela novým způsobem. Nejenže přestal chodit na výpravy, ale také se úzkostlivě vyhýbal starým přátelům mezi zloději. A známí ho marně lákali k Staré čubajzně.

Pověst o tom roznesla se rychle po celém Žižkově, vzbudila rozruch na policii, a dokonce se proto v Nuslích dva zloději mezi sebou servali.

A pak jednoho dne zastavil Lojzís pan Sach: - Poslechni, Lojzís, ty jsi jeho sousedka, a co je vlastně s Ferdou? Je to pravda, že se zbláznil a seká dobrotu?

Lojzís dosud houževnatě věřila, že jde jen o přechodnou poruchu mysli. Až jí Stavinoha překoná, vrátí se zase k starému způsobu života. Proto se urazila za Stavinohu a s rozhořčením odmítla insinuaci. To ulehčilo zřejmě také panu Sachovi:

- No proto! řekl a uznale dodal: Vono by ho bylo škoda, takovýho talenta...

Dobrá, to ho snad spraví, pomyslíla si a vyčíhala si Ferdu, což nebylo nyní tak snadné, neboť se jí zřejmě vyhýbal a chodil domů po špičkách jako kočka. Pověděla mu o mínění, které má pan Sach, velká okresní autorita, o jeho talentu, a připojila k tomu, že jí pan Sach mluvil z duše.

- Tak víš co, odsekl jí zcela negalančně, vlezte mně voba - ty i pan Sach - na záda se svejma cancama.

Stavinoha myslil na vše možné, jen na návrat k starému zaměstnání nemyslíl. Spoustu času strávil tím, že pátral po záhadném člověku, který ukradl slečně Žofince papíry a prohlížel si je v jeho bytě. Toto pátrání bylo bohužel marné. Byla to nejnerozřešitelnější záhada, jaká se mu kdy naskytla. Zdálo se, že nebezpečné papíry se úplně ztratily ze světa, a jisté bylo, že se dosud nedostaly do rukou úředních. To ho upokojilo, takže mohl věnovati své síly zkoumání jiné záhady, která měla pro něho v přítomnosti ještě větší význam.

Byl to soukromý život slečny Žofinky. Je sice pravda, že mu naznačila, že její srdce je již zadáno, ale nechtělo se mu to věřit. - Dyk holka, dyž má frajera, vypadá ináč než vona - a pak by vo tým mušel někdo něco vědět..., myslil si. Pro jistotu přeptal se opatrně u matky Chalupky.

- I děte, pane Stavinoha, řekla mu, já bych za to dala nevím co, ale vono to není možný. Ta holka se vdá, leda až budou i nenarozený pod čepcem. A to nikdá nebude...

Aby nabyl jistoty, utkal Stavinoha kolem nic netušící Žofky celou jemnou síť vyzvědačskou. Sledoval ji krok za krokem, opatrně, že toho vůbec nepostřehla. Kradl se za ní, když šla do práce, čekal v průjezdě na její návrat a sledoval ji až k posledním domům. Číhal na její večerní vycházky a zjistil,

že jednou týdně navštěvuje svou přítelkyni Boženu Fafejtovou a že se prochází kolem Olšan, když je zvláště pěkná noc. Ale vždy byla samotinká, tak samotinká, že to bylo až napodiv.

Nikdy se k ní nikdo nepřipojil, nikdo ji na ulici nepozdravil, a Stavinoha vyzvěděl od jedné své známé v tiskárně, kde byla Žofka zaměstnána, že i tam má pověst bubáka, který nemá smysl pro žert.

To vše ho uklidňovalo, ačkoli si říkal: Žencký se nesmí nikdy věřit, vona dovede řešit třeba i klíčovou dírkou.

A to vona asi bude mět toho svýho někde na Balíkově. No dyž je, tak je: ale já sem tady! Nebylo by to poprvé, dy by pořádněj, houževnatej chlapík vyfouk holku inýmu, kerej si myslí, že ji má jistou. Uvidíme, co se dá dělat.

Soudil, že by se dalo mnohé dělat, kdyby získal jisté výhody, k nimž ženy nebývají lhostejné. Kdyby se mu například vskutku podařilo opatřit si dobré hokynářství s bytem. A vykonat nějaký čin, který by slečnu Žofinku oslnil, aby zapomněla na jeho minulost a zamilovala si ho.

Zdálo se mu, že je snazší opatřit si nějaké hokynářství s bytem než vykonat slavný skutek. Proto jal se shánět hokynářství a odložil vykonání slavného skutku na pozdější dobu, jsa si ostatně jist, že dovede provést něco slavného kdykoli.

Jeho představa hokynářství byla naprosto jasná: Krámek v přísklepi, kam se schází po schůdkách. Ošatky s ovocem a sezónní zeleninou nahoře, pytel brambor u schůdků, pultík se syrečky, sardinkami, bonbóny a několika bochníky chleba, za tím regály s ostatním zbožím, u dveří mandl a vzadu bytek jako klícka. - Takovej kšeft je vlastně desetkrát lepčij než zlodějctví. Čovek si přirazí svejch deset dvacet ňafů na blafník a přitom se mu říká: Máúcta, pane Pořádněj. Se ví, mandl muší bejt! Bez mandlu je hokynář jako bezrukej. Dyž

má mandl, muže namíchat mezi dobrý švestky shnilý a nikdo nesmí ani kejchnout. Dyž má mandl, má v hrsti šecky lidi, kerý si sami nepiglujou prádlo, a to je dneska z jedenácti deset. Má pod palcem šecky služky - těm vostatně budu vypravovat takový anegdoty, že se budou moct po mym zboží utlouct...

Zasníval se a viděl svůj krámek podobný úlu, kam pilné včelky snášejí med, lopotně nasbíraný. Hokynářství, kde se obchoduje se špatným zbožím a s dobrými klepy. Velebný mandl, při jehož rachotu se vypravují dějiny čtvrti. Malý intimní krámek, tento nejzajímavější produkt velkého města, všeho chuť v kostce, obchodující se zdarem s mýdlem několik kroků od mydlářství, s koloniálním zbožím v sousedství velkého obchodu, s lahvovým pivem, ač je hospoda v domě... záhada za záhadou, a přece žívoucí pravda velkoměsta.

- Jo, řekl si, pro to sem se narodil..., a nemyslil si, že se stane za pět let obchodníkem a za deset let grosistou. Jemu hokynářství zcela stačilo, vyplňujíc jeho životní horizont.

Ale když se do věci zabral, objevila se mu překvapující skutečnost, že na Žižkově nemá každý desátý člověk zbožnějšího snu než se stát hokynářem, zřízencem u elektrických podniků, domovníkem, lepším sluhou, hostinským, pošťákem nebo rotmistrem. Jedno hokynářství připadalo asi na sto mužů a žen, přesvědčených, že by byli znamenitými hokynáři. Dále se přesvědčil, že v jednom uličním bloku jsou zpravidla dva hostince, jeden větší obchod a jedno dvě hokynářství. Také mandly byl Žižkov zásoben více než dostatečně, čeho však se jevil rozhodný nedostatek, byly místnosti vhodné k provozování hokynářství a obecenstvo nepodléhající ještě žádnému hokynářství. Hokynářství bylo rozhodně největším zklamáním jeho života. Naproti tomu mělo mu být jasné, že v současných poměrech je mnohem snazší stát se velice slavným

mužem než hokynářem. Než se však přesvědčil o tomto truchlivém paradoxu doby, pokládáné za nadmíru střízlivou a neromantickou, uplynulo ještě něco vody a ze Stavinohy se stával člověk mrzutý, obviňující život, že nemá ani nejmenšího pochopení pro jeho snahu zajistit si skrovné a čestné místo na slunci.

Take nálada Lojzis se ustavičně zhoršovala.

- Co se s tím Ferdou jenom děje? uvažovala, přece se nezbláznil, na to má moc dobrej rozum, a ani na to nevypadá. Za tím musí něco vězet.

Přemýšlela usilovně, co může rozumného člověka, padesátníka, tak poplést, že ztratí zdravou soudnost a provádí hlouposti. - V tom může bejt jen flundra! vykřikla. Ale pak si řekla: To bych vopravdu ráda viděla tu sazi, co se udělala na Ferdu. Já vlastně nevím, esi jí mám nafackovat dršťku, nebo esi jí mám politovat... Je zajímavé, že Lojzis, ať sestavovala terno z kterékoli strany, nepřipadla na slečnu Žofi Chalupovou, ačkoli se Stavinoha skoro před ní podřekl. Posléze si pomysli-la, že asi lidé z nejbližšího okolí budou vědět více, a hledala Karla.

Jednou ho potkala, právě když se smutně díval za mistrem, který mu dal dva pohlavky, mezitímco šel dále plahočit se za svým hokynářstvím.

- Se zdá, prohodila Lojzis, že Ferda je dovopravdy cvok.

- Já vím, proč je takovej, na to Karel lítostivě, von v tom bude asi kládynet...

- Kládynet? Co je to?

- Ta dlouhá, čemá slečna z pavlače.

- Žofka! zařvala Lojzis. Kadlíčku, podrž mě! Copak nemluvil, dyž byl popletenej, vo slečně Žofince!... Nevšímajíc si ohro-

meného Karla, rozběhla se k Bidýlku dříve, než se jí mohl Karel zeptat, jestli se mistr nepídí po nějakých papírech.

Žofka! Kvůli takový hubený důře vykašlal se na mě, na Lojzisa! Nemám já na sobě dvakrát tolik masa co vona? Neříkaj vo mně páni, kerý tomu rozuměj, že mám nádherný tílko? Lojzisa se opravdově bála, že ji raní mrtvice ze špatného Ferdova vkusu, ale řekla si, že to počká, až ztropí Žofě pořádný kravál.

- Budete prej mět brzo svatbu? hnala hned útokem.

Žofka se zarděla až po čelo a ztratila dech; nakonec zašeptala: - Není to ještě jisté, slečno Lojzisa.

- Ale sou vdavky, aby měla na ně ženská silnej žaludek, štěk-la Lojzisa.

- Tomu já nerozumím, zašeptala Žofka.

- Ty svatej kládynete! zařvala Lojzisa a chtěla se na ni vrhnout. Ale tu se za ní ozvalo:

- Lojzisa, na slovíčko!

Byl to Stavinoha, který jako obvykle sledoval nic netušící Žofku krok za krokem. No, můžu to dát dřívejc jemu, řekla si Lojzisa a šla za Stavinohou „na slovíčko“ do jeho bytu.

- Tak tys mi, Ferdo, ani neřek, že budeš mět brzo veselku? spustila jako bouřka.

- Ale di? Já, a veselku! A s kým, prosím tě, Lojzisa?

- Nehoupej, Ferdo!... Zachtělo se ti poctivýho masíčka a já se ti ani nedivím, že se za to stydíš.

- Tak já budu mět svatbu! To se podívejme! řekl s předstíraným humorem.

- Aspoň nelži, Ferdo - slečinka z Bidýlka mi to před chvílí sama řekla.

Slečinka z Bidýlka! Na Bidýlku žilo jen jedno stvoření, o němž se to mohlo říci. Stavinoha zbledl.

- Vona že ti to sama řekla? Dovol, Lojzis, jak to vlastně řekla?

Toto sobectví šťastně milujícího uvrhlo ji do zběsilosti. - To sem si vod tebe, Ferdo, nezasloužila, zaječela, taková stará kamarádka, a takovej podfuk vod tebe, ty hajzle.

- Lojzis, za tuhle zprávu bych tě dal nejraděj hubičku, žvanil Stavinoha, tanče na jedné noze.

A nyní se dostavil záchvat. - Ty kluku poďobanej, říčela Lojzis, - tak ty mně chceš dát hubičku, tak tady máš na ni...

Lojzis to zaklokotalo v hrdle, jako by se dusila, smýklo jí to k plotně, kde popadla hmeček a bác s ním po Stavinohově hlavě. Druhý hmeček proletěl Stavinohovi těsně kolem ucha, za ním třetí; nyní byla zásoba hmečků vyčerpána. Zbývala ještě plechová mísa a láhev s lihem. Míse se nedovedl Stavinoha již uhnout, a když mu zatrnulo v lebce, procitl.

- Lojzis, ty mě kompromitýruješ! zvolal hrozivě, prozrazuje tak, že stále ještě myslí na Žofinku a na sebe.

- A teď bude z tebe mrtvola, zvolala Lojzis a hodila mu na hlavu láhev s lihem. Stavinoha, omráčen předešlou ranou, nedovedl se uhnout a svalil se na zemi v mdlobách, po tvářích mu stékala krev a líh. Za jistých okolností byla by se Lojzis, žijící v ustavičné hrůze před policií, polekala, ale nyní byla tak posedlá pudem k ničení, že si Stavinohy ani nevšimla a počala soustavně demolovat jeho byt, doprovázejíc to strašlivým proklínáním a vyhrožováním. Již počalo být těsně na pavláčce před bytem, již tu bylo celé Bidýlko, vyrušené od oběda, a záhy se vytvořila na pavlači a na schodech řada, jaká vzniká ve zvědavých činžácích, když přijede záchranná stanice, aby odvezla nešťastné milující, kteří se nadýchali svítíplynu. Konečně Lojzis přestala ničit, udýchaně provolávajíc:

- Já ti dám, prevíte, svarbu s tým počestným kládynetem! A obracejíc se k obecenstvu: - Tady ho vidíte, syčana, ubohej holce slíbí manželství, svede ji a pak si chce vzít kládyneta...

- Propánakrále, zabědovala matka Chalupka, stojící v první řadě, kdo by to do pana Stavinohy řek!

- Jen se nedělejte, paní Chalupová, dyž víte, že je to vaše céruška, zavyla Lojzis.

- Ale Madlena přece už u mě nebydlí, bránila se nejistě Chalupka.

- Šak je to ta druhá! Ale já ji zdrápu, jako sem zdrápala toho kluka hrbatýho. Puste mě, lidičky, na ni, já jí ukážu, co je to, svádět ženatýho čoveka. Dav se ochotně rozestoupil a mamě se Chalupka snažila ji zadržet - bylo jí tak smýknuto, že upadla a pošramotila si chorou nohu. Pak se jí postavila do cesty paní Mašínová, ale co byla síla jejího drobného těla proti vášni Lojzis! Ale když již stála u dveří, o něž se opírala na smrt bledá slečna Žofi, připletl se jí vzadu mezi sukňě cherubín Karel tak obratně, že Lojzis se bezmocně s ním otáčela, nemohouc jít kupředu, což umožnilo Chalupce, aby jí sevřela pravé rameno. Ale naneštěstí typografka Dufková, která vždy stála na straně zrazených žen, vrhla se na Karla a popadla ho za ucho tak bolestně, že osud slečny Žofi zdál se být zpečetěn. Než v poslední chvíli objevila se mezi dveřmi strašná hlava, zbrcená krví a špiritusem - ze mdlob procitlý Stavinoha. V hlavě mu hučelo, mžitky se mu dělaly před očima, ale když slyšel, jak Lojzis řve na Žofinku: „Já z tvyho ksichtu udělám cedník,“ setřásl ze sebe vše, popadl zezadu Lojzis, zvedl ji jako pírkó a odnesl ji do jejího bytu, kam ji hodil, a držel dveře tak dlouho, pokud neuslyšel pláč. To nebylo dříve než za hodinu. Po celou tu dobu Stavinoha držel dveře a nakláněl hlavu ke Kadlovi, který mu stíral krev a pot a připevňoval ob-

vaz, stále se mu sesmekávající. Když kolem něho proklouzla slečna Žofinka, spěchající do práce, vypadal Stavinoha jako krvavý zločinec. A byl si toho vědom. Sklonil hlavu ještě níže než slečna Žofinka a zaštkal nad tím, jak se strašně rychle zřítíl překrásný zámek, vystavěný za pět minut...

Zbytek odpoledne strávil Stavinoha na svém pelechu, hoje se a melancholicky proklínaje. Nakonec řekl teskně: - Jo, jo, to by čovek zrovna řval, dyž si pomyslí, jakej byl vůl...

- Pae Stavinoha, řekl Karel hlasem, který byl prochvěn klíčící nadějí.

- No jo, Kadlíku, tak teda bysme se mohli zasejc vohlídnout po nějakým kšeftě.

- Pae Stavinoha! zajásal cherubín, už mě nebudete posílat do školy?

- Copa tě někdo posílal do školy? Co by tam dělal takovej chytřej kluk! Dyk by sis tam zkazil inteliženci. Duše cherubínova byla plna jásavého štěstí. Nicméně vsunul v nestřeženém okamžiku cosi do mistrovky kapsy, mysle si: A co dyby zase dostal strach? No, tak najde tohle a bude po strachu...

- A teďkom bych to moh jít zapít, prohlásil Stavinoha. Za půl hodiny seděl už u Staré čubajzny. Byla to hospůdka nevěstek, zlodějů a vůbec pochybných existencí, v blízkosti zrušeného hřbitova na pomezí Žižkova a Vinohrad. Líbezná jméno byl toliko pseudonym, užívaný pravými zasvěcenci a kritizující nejemně některé duševní a tělesné znaky její majitelky Pavlíkové. Pro úřady a nezasvěcené obecnstvo platil jiný název, Velkopopovická pivnice Františka Pavlíka vdovy. Na chodníku před hospůdkou procházely se vyřaděné nevěstky - Stavinohovy přítelkyně. Uvnitř popíjeli jejich ochránci a zloději - jeho přátelé! Lumpačil tam jako vždy zkrachovaný bohémský básník Gusta Mašoha, který tam propil svůj talent i svou občan-

skou budoucnost a v nekonečných strofách improvizoval zpěvy na hrdinské činy Ferdý Stavinohy a ostatních velikánů a v poslední době podstupoval nejkrušnější zkoušku své kariéry: dvořil se strašně Františka Pavlíka vdově, aby u ní našel ne-li ctné a klidné, tedy aspoň syté stáří. Ti všichni ho přivítali s jásotem, ale on usedl ke stolu, nevšímaje si nikoho, a počal pít.

V ten večer - kdo jen to byl, jenž přivedl právě sem, před obskurní hospůdku, dva rotmistry, kteří se vraceli z procházky? Ani tato hospůdka, ba ani Žižkov neležely v jejich obvyklé cestě, octli se dokonce poprvé v životě v těchto končinách, bez nejmenšího logického důvodu. Neměli nejmenšího tušení o tom, že žije jakýsi Stavinoha a že oni mají klíč k jeho pokleslé odvaze... A přece se zde octli v pravý čas... Zastavili se, trochu unaveni, právě před velkopopovickou pivnicí vdovy po Františku Pavlíkovi, pohleděli na sebe poněkud v rozpacích a řekli:

- Žízeň by byla...

- Ale vypadá to jako pajzl, poznamenal mladší.

Na to prohlásil starší: - Pajzlík - možno... ale já ti povídám, že v takových putyčkách mívaj nejlepší pivo.

I vešli a usedli mezi pasáky, dumajícími nad cigaretami, a to hned u stolu, který sousedil s oním, u něhož se Stavinoha na žalost opíjel. Objednali si pivo, a ejhle: Ukázalo se, že zkušenost staršího rotmistra byla dobrá. Vzdali velkopopovickému ležáku čest, jaká mu příslušela, první lok byl důkladný, a poručili si znovu. Pak si začali prohlížet místnost, která byla vším možným, jenom ne lákavým lokálem. - Tak to tady vypadá jako ve zlodějně, děl mladší rotmistr.

- Ale pivo je dobré! poznamenal starší. A paprička, myslím, nebude horší. Oni zloději jsou vybíraví.

- U nás v rotě máme zloděje, ale ten kluk ujde, prohodil mladší.

Starší rotmistr se rozhlédl, přitlumil hlas a opatrně sdělil mladšímu důležité tajemství: - U nás v divizi se krade taky!

- Ale jdi?

- Je tomu přes měsíc - to ti byl u nás tanec. Náhodou se přišlo na to, že se z nedobytné pokladny ztratily divizní mobilizační plány. Tak dávali pozor a ráno chytli pobočnicka, když to tam chtěl vrátit. Pobočník byl, jako když ho někdo uhodí, ale nedostali z něho nic. Ono na růžkách těch věcí bylo vidět, jak to bylo připínáno na desku za účelem ofotografování, zkrátka, špionáž jako řemen, ale pobočník všechno zapírá. Prej si to vzal domů a študoval to, protože se mu to nezdálo v pořádku a chtěl navrhnout opravy, ale když na něco uhodili, ukázalo se, že z toho nezná ani zbla.

- Pěkný študium, zachechtal se mladší.

- Syčák! Zavřeli ho, ale to je všechno. Ono se vlastně ví, pro koho to udělal, ale nejsou důkazy.

Stavinoha na svém místě se trochu živěji pohnul.

- Mlč! zasyčel mladší.

- Je opilý!

Po jejich odchodu Františka Pavlíka vdova stavěla před Stavinohu bez ptaní novou sklenici s pivem. Stavinoha ji vzal mechanicky do ruky, pozvedl ji, ale pak ji postavil a řekl:

- Já už, tento, nechci, paní Pavlíková. -

- Ale jen to vypijou, pane Stavinoha, dyž už to maj nalitý - kampak bych to dala?

- Ne, už nechci. Já teďka muším vo něčom přemejšlet, a dyž přemejšlím, nikdá nepiju.

Stavinoha splnil slovo a počal přemýšlet. Rotmistři mu prozradili nejtemnější bod jeho záhady: dokumenty, které ukradl,

byly kradené. Nebyl to důstojník v civilu, jemuž to vzal, nýbrž nějaký bídný žoldněř cizího státu. To ovšem i vysvětlovalo, proč nebyla obrácena Praha naruby a spoustu jiných nevysvětlitelných věcí. Stejně to vysvětlovalo hluboké mlčení onoho záhadného člověka, který je nyní držitelem této nebezpečné věci.

Stavinoha usilovně přemýšlel dále: Sem v Praze, kromě toho zašperovaného pobočníka, jedinej čovek, kerej zná toho pěknýho pána, co si pořizuje takový zajímavý fotografie. Jak se píše v novinách: já sem klíč k situaci. Co dybych já toho pána našel a za ucho ho přivedl k lidem, kery by z toho měli náramnou radost?

Zavřel oči, aby se mu ještě lépe přemýšlelo, a viděl tento pohnutlivý obraz. Po neslýchaných námahách, prodělav množství nebezpečností a krkolomných filmových dobrodružství - zvítězil. Je jasný den a Stavinoha vystupuje před ministerstvem národní obrany z auta, zbrcen potem a krví, a vytáhje z vozu jakýsi balík.

Není to však balík, je to na rukou a nohou spoutaný domnělý rada od vrchňáku a v ústech má roubík. Stráže se staví do pozoru, prezident vysílá posla, aby se rychleji dověděl, co se zběhlo, a Stavinoha mezitím odevzdává ministrovi žoldáka s patřičným usvědčujícím materiálem.

Ministr mu nadšeně tiskne ruku, děkuje mu jménem vlasti, připíná mu na prsa metál a dává mu pytlík nových československých dukátů. Na ulici je pozdvižení. Jako 28. října. Lidé mu dělají špalír: To je on, Stavinoha, který zachránil vlast...

Avšak Stavinoha skáče do auta a křičí na řidiče:

„Vosumdesát kilometrů za hodinu! Třeba skrz ty lidi. Ať jsme za deset minut na Žižkově.“

Je tam vskutku velmi brzo, ne však dříve než pověst o jeho slávě. Před jeho obydlím dělají z chvoje nápis: Bud' vítán, hrdinnej Ferdo! Celý dům se mačká ve vratech. On proletí těmi dobráky jako puma. A před svým bytem, opírajíc se o veřeje - je tak dojata, že jí nohy dobře neslouží - čeká slečna Žofinka.

- Slečno Žofinko, před nedávnem istá vosoba si vycucala z prstu nějaký žblechty vo mně a vy ste tomu věřila. Neodvážil jsem se po tym škandálu vám na voči, ale dovolíte, abych se aspoň ted'ky vobhájlil? Žofinka ukazuje mlčky na metál, třpytící se na jeho prsou, což znamená, že toho není třeba. Když ale na něm vidí, že přece jen chce vysvětlovat, řekne:

- Vy se nemusíte obhajovat, pane Stavinoha. Já moc lituju, že jsem si hned nepomyslila, jak by bylo možné, abyste se vy, takový vzácný člověk, spustil s takovou špindírou.

- Dyž teda tomu už nevěříte, co mi řeknete?

- Řeknu vám, pane Stavinoha, tohle: Tak si ještě najděte to hokynářství, a pak bychom mohli dát tu svatbu dohromady. Vždyť vám přece Lojzís řekla, že jsem s tím už počítala.

Stavinoha otevřel oči a viděl, že je jen u smutné Staré čubajzny, a že je starým zlodějem bez metálu i bez Žofinky. Ale to ho nepomátlo. Kruci, řekl si, dyž sem doved najít pár set lidich, kerý měli v taškách prachy, proč bych nenašel jednoho, kerej tam nosí vofotografovaný papíry? Rozjařil se, a protože popíjení u něho bylo na překážku přemýšlení, ne však snění, zavolal spokojeně na Františka Pavlíka vdovu.

- Tak copak, paní Pavlíková, že necháváte svý dobrý kunčofti vo žízni?

Vdova mu ochotně vyhověla, a vidouc, že přemýšlení přivedlo Stavinohu do takového rozpoložení ducha, že nevidí a neslyší, použila toho, aby se zbavila důkladné části svých

slivek, které nalila do jeho sklenice a přikryla dobrou, tvrdou pěnou. Stavinoha to vypil jako nejchutnější pivo na světě a spokojeně se odebral domů.

Když se počal svlékat, nahmátl v kapse věc, která tam nepatřila. Bylo to mnohonásobně zabaleno a vyloupla se z toho zlopověstná taška. Když ji otevřel, zachechtal se mu do očí ofotografovaný titul spisu:

Mobilizační plán 17 Čs.pěší divize

Zvolal: - Kruci... i kruci..., jako tehdy, když to spatřil ponejprv, ale jeho úžas byl tentokráte ještě větší.

- To aby čovek přišel vo rozum..., hučel, co se s tým dle ksindlem děje... Vono to snad skáče samo z kapcy do kapcy... Vono je to snad nějaký vočarovanej! Dyk já mužů stokrát za sebou vzít jed na to, že sem todle hledal po celý Praze, a najednou to mám ve vlastní kapse.

Potom se zadíval na ty papíry a povzdechl ne bez dojetí: Vono je to jako s tou čubičkou, co ji měl nebožtík zloděj Fuks. Prodal ji, a ona se mu vrátila. Vyvedl ji za Prahu na druhou stranu a tam ji přivázal ke stromu - a večír na něj čekala před jeho hospodou a vrtěla vocáskem, jako by chtěla říct: To mám radost, že tě zasejc vidím. Tak jí uvázal kámen na krk a hodil do Vltavy a lidi mu skrz to naboulovali, ale von si myslel: No to nic, jen dyž sem se ty potvory věrný zbavil. A to se ví, že vona na něj večír čekala zase. A dyž byl zavřenej, jako by to zvíře mělo rozum - čekala na něj dycky před kreminálem, dyž ho pouštěli na fraj. Jenže Fuks se nakonec ty čubičky přece jen zbavil - odvezli ho na Pankrác, a dyž ta čubička šla za nim, chyt ji pankráckej antoušek a udělal si z ní kuláš...

- Ale vás, můj milý lejstra, se asi nezbavím nikdá.

Čím víc já vo vás přemejšlím, tím je to s váma zašmodrchanější. Proč jsem vás ukrad? Proč jsem se zrovna při vás zmej-

lil v ksichtě, co se mně eště nikdá nestalo? Bon - to se konečně muže každymu přihodit jednou v životě. Ale co říct tomu, že sem mušel potkat pana Holinu, dyž sem vás chtěl utopit jako svatýho Jana? A proč mušela slečna Žofinka, kerou sem dohromady ani neznal, sedět dyž sem si to s váma přihasil? Proč tam neseseděla. A proč sem mušel v kreminále přijít do cimry k Eliáškovu, kerej mně vtevřel voči? Proč se Sazyma věšel, dyž sem za něj seděl? Proč vás ukrad Žofince a strčil je ně do kapcy, jako by věděl, že mně patřej? A proč si rožáci sedli zrovna vedle mě?

- Jo, vono se holt všechno zběhlo zrovna kvůli tomu: Abysme se potkali. Já už budu mět nahoře (ukázal na strop, za nímž byla nebesa) ňákyho mocnýho vochránce, kerej hodil tak říkajíc v hodině dvanáctej, jako se hází provaz člověku, kerej polyká andělíčky.

Kapitola patnáctá

zmiňuje se o velkolepých pilulkách Tóny Herbáře a o převrácujícím vítězství slečny Žofinky a uvádí nás do mistrné intriky Černé babičky

Dům, v kterém bydlil zinkografický dělník Tóny Foltr, stál na samém pomezí Žižkova a Prahy. Byl to vysoký, šedivý dům, jehož fronta, obrácená k železniční trati, byla čmouhami jakoby batikována. Za malým dvorkem byl vnitřní dům, velkolepý systém posad, hledící na smutný střed bloku, kde stály kolny, zámečnické dílny, hromádky nečistoty a administrační domek jednoho odborového listu. Naproti tomu přední dům byl obydlen zámožnými nájemníky, z nichž každý obsadil celé poschodí.

Foltr bydlil, jak je přirozeno, v domě zadním, a to mimo obvyklý pořad. Na kousku půdy, který byl z nouze upraven na ateliér.

Do tohoto obydlí se vcházelo železnými dvířky a po krkolomných schodech. Dole u schodů sídlila Foltrova bytná. Tento byt byl by trýzní i bez MUDr. Alfréda Knoblocha, který bydlil v třetím patře předního domu. Foltr nenáviděl všechny lékaře; k zvláštní nenávisti k dr. Knoblochovi měl pan Foltr ještě dvě osobní pohnutky. Syn domovnice v tomto domě trpěl úporným krvácením z nosu a marně hledal pomoc u dr. Knoblocha. Pan Foltr tohoto mládence uzdravil. Dověděv se to dr. Knobloch, učinil na pana Foltra udání u policie. Zle by to bylo s panem Foltrem dopadlo, kdyby byl nedostal na svou stranu správce policejního komisařství. Tenkrát spustil na něho komisař pravé hromobití a vynadal mu mastičkářů, který bala mutí lidi a nic kloudného nedovede.

- Dobře, řekl pan Foltr, zavřete si mě, ale dovoluňte, abych vám ukázal, co vlastně dělám. Tato tvrdá bradavice na vašem pravém líci vám nepřidává krásy. Já vám ji odstraním bez operace a bez bolesti v pěti dnech. Nezbude po ani důlek.

- Ani důlek? zeptal se pochybovačně komisař. - To bych rád viděl!

- Takových bradavic jsem už odstranil na sta.

- No, to by se konečně mohlo zkusit, prohodil komisař, vezměme to jako součást vyšetřování - ale, člověče, běda vám, jestli mne zohavíte.

Po týdnu stal se tento komisař pravým zbožňovatelem pana Foltra, a protože bradavice byly v jeho rodině dědičné, odstranil je pan Foltr i jeho dvěma dcerám. Postupně se u něho zbavilo veškeré policejní mužstvo žižkovské svých bradavic, a když se panu Foltrovi podařilo vyléčit paní komisařku ze střevního kataru, byly všechny hněvy dr. Knoblocha marné.

A druhý důvod zvláštní nenávisti pana Foltra proti dr. Knoblochovi byl ten, že dr. Knobloch byl po celé čtvrti vyhlášený bonvivant a jeho byt byl učiněný harém. Zatímco starý, nudný mládenec Foltr nemohl najít ženu, která by ho snesla, dr. Knobloch, starý mládenec jako on, žil si jako anatolský paša. Měl vždy nejhezčí a nejspěšnější služby v ulici a kromě toho si vydržoval asistentky, které více poučoval o umění lásky než o umění pomáhat nemocným. Střídaly se podle toho, jak dlouho uměly veselého doktora poutat, služby rovněž tak, a jako jediný pevný bod v tomto harému zůstávala paní Příbylová, jeho hospodyně a přítelkyně pro přechodné doby.

To všechno měl Foltr ustavičně před očima, odsouzen dívat se do Knoblochovy ložnice a pracovny, a čím více mu bylo zjevno, že se mu nepodaří najít ženu pro sebe, tím více nená-

viděl dr. Knoblocha, který jich měl, kolik chtěl, a to vždy těch nejhezčích, a ještě pro přechodné doby aspoň paní Příbylovou.

Před několika dny dr. Knobloch zase vyměnil asistentku a nový člen jeho domácnosti vzbudil v celém domě největší senzací. Byla to jistě nejhezčí žena, kterou si kdy dovedl opatřit, a všechna okna zadního domu byla obsazena zvědavci, kdykoli nová slečna se mihla v bytě. Pan Foltr byl mezi nimi a pomyslně si kysele, vzpomínaje na svůj jediný úspěch... u dlouhé a nevábné slečny Žofi: Je to nespravedlnost na světě! Raději se na tu couru ani nepodívám. Podíval se však přece a byl hned oslněn. Nikdy by byl neřekl, že jsou tak hezké ženy na světě! Od té doby zanedbával poněkud své vědecké práce, neboť trávil čas u okna po tak dlouho, pokud u Knoblochů nešli spat. Zastřeme rouškou, co se v něm odehrávalo, když viděl, jak Knobloch objímá svou asistentku a jak jim obětává paní Příbylová posluhuje... Bohužel, i pak jeho obdiv ke krásné asistentce vzrůtal.

To bylo vše. Na více neměl pan Foltr odvahy, a cíť se ještě opuštěnějším, bral do ruky svou kytaru a smutně prozpěvoval.

- Vám není dobře, řekla mu přítelkyně domovnice, s váma by to mohlo špatně dopadnout. Vás něco trápí. A já vím co: ženská. No to se ví - bez ženský si muskej musí uhnat nemoc.

- Ale.

- Jo, ženská! Neoklamete mě, můj muž, když jsem ho nechtěla, vypadal jako boží umučení, zrovna jako vy! Musíte se oženit! Takový muž jako vy, a mládenec! Vždyť je to hřích a škoda! Šťastnou byste moh udělat svou ženušku. Kdybyste vzal od každého, kdo k vám přijde, jen desetikorunu, jiste by to dělalo do měsíce aspoň tisícovku.

Pan Foltr se bránil, ale uznával ve svém nitru, že je opravdu nemocen touhou po ženě. Domovnice mu přivedla svou dceru, kterou prý píchalo v zádech, a donutila pan Foltra, aby ji prohlédl.

- Bylo by opravdu dobré, kdybych se oženil, pomyslí si pan Foltr, když ženy odešly, ale nenapadlo ho, že by se mohl oženit s dcerou domovnice. Musím hledat!... Den co den obraz svůdné asistentky leptal jeho srdce a pan Foltr slábl vůčihledě, takže vskutku vypadal jako nemocný.

- Víte co, pane Foltr, měl byste se vypořít, a Blaženka - to byla dcera domovnice - mohla by u vás zůstat, kdybyste dostal fantaz.

- Ne, to přeje, odpověděl jelimánek a myslil si: Ještě tento týden si nějakou najdu.

Nyní si prohlížel zevrubně ženy na ulici, ženy, které chodily k nim do dílny, navštěvoval divadla a biografy a shledal, že je velice mnoho hezkých žen, ale že se všech bojí.

A noc co noc, když poslal hříšné oči do světlíku, viděl bujný stín fešné asistentky, jak obskakuje doktora Knoblocha nebo jak se češe, jak se svléká... Bylo to strašné, byl na smrt zamilován do asistentky a věděl, že se musí oženit, nemá-li se zbláznit; postěžoval si na jednom výletu Boženě Fafejtové, jak je mu stále smutněji.

No, řekla si Božena, nebylo by to tak hloupé, oženit ho s Žofkou. Jsem jista, že Žofie by byla znamenitá žena a Foltr výtečný manžel. Aspoň by se k sobě dostali dva nejsměšnější lidé v Praze. Řekla mu, nemajíc tušení o tom, co se mezi nimi událo v černošickém lesíku: - Jedna má kamarádka se necítí dobře. Mohu ji k vám přivést?

- Víte, že vždy rád lidem pomohu. Jen ať přijde, není-li špehem doktora Knoblocha. Ten ignorant stále na mě nastražuje

pasti. Především poslal ke mně nějakého muže, který mne donutil, abych od něho vzal peníze. Zastrčil mi to v obálce do herbáře, ale já, když jsem na to přišel, donesl jsem to na komisařství a komisař mi řekl: „To jste udělal docela dobře, pane Foltr, právě na vás přišlo nové udání, že léčíte za peníze...“ Ale myslím, že vy mi nedoporučíte někoho, kdo by mi chtěl za dobrodiní ještě škodit.

- To můžete být jist, Tóny. Je to moc hodná ženská, a až ji blíže poznáte, zamilujete se do ní. Nebylo lze v těch dnech vyslovit před panem Foltrem beztrestně slovo „milovati“. Tóny se tak zasmušil, že měl celý výlet pokažen; a z korunky každé květiny, kterou trhal, smála se na něho kyprá postava fešné asistentky doktora Knoblocha.

Hned druhého dne pustila se Božena do druhé části svého úkolu. - Koukej, Žofi, mně je tě líto, všechna děvčata užívají, a ty, nejhodnější z nás, žiješ jako bubák! Pomyslila sis někdy, ženská, že by z tebe byla znamenitá manželka?

- Já na takové věci nemyslím, Boženko, myslím na práci. Horší je, že nemohu u nás vydržet. Nějaká bláznivá treperenda si mne vzala na mušku, že prý jsem jí odloudila ženicha. Hraje mi každého večera a už mě podrápala. Bojím se, že se budu musit odstěhovat k tetě.

- Myslím, odpověděla Božka, že by bylo lépe odstěhovat se k rádnému mládenci než k tetě. Věděla bych o jednom. Je to hodný člověk, rozený manžel. Taky hodně vydělává a byla bys u něho vůbec jako v peřince.

- Takový muž, kterému bych se líbila, není ještě na světě, Boženko, odpověděla rezignovaně Žofka. Stačilo by, aby mne viděl, a bylo by po všem.

- A vidíš, je takový muž, líbíš se mu a říkal mi, že by tě zase rád uviděl.

- Neznám žádného muže, který by mne zase rád uviděl, odpověděla smutně Žofka.

- Je to pan Foltr.

Žofka se do krvava zarděla.

- Tak vidíš, řekla se zadostiučiněním Božka, že sis sama na něho tajně myslila. Tóny mi řekl, že se mu líbíš, že by ses k němu hodila a že by tě zase rád viděl. Půjdeme k němu dnes večer.

Je možné, myslila si Žofka, prožívajíc největší zmatek svého života, že by on... Ne, to není možné, vím přece, že...

- Pan Foltr, řekla, když jsem s ním mluvila - bylo to jen jednou - nedal mi nijak najevo, že se mu líbím. Naopak...

- Božíčku, to ještě nic neznamena, Žofi, ty jsi tak nezkušená ve věcech lásky!... Jsou lidé, kteří se zabouchnou na první pohled, jako kupříkladu já, a to jsou milenci nešťastní. Jiní k tomu potřebují času... Trvá jim to trochu, než se jim to rozleží v hlavě. To jsou pak ty nejtrvanlivější lásky.

- Ale já nemám pana Foltra ani dost málo ráda, přiznala se Žofka. Pomysli si, že jsem si na něho ani nevzpomněla od té doby, co jsme se neviděli.

- Myslím, že ho máš ráda. Proč se tak hrozně červenáš, kdykoli vyslovím jeho jméno?

- Bylo mně ho líto, Boži. Je to takový chudák.

- Jako pára nad hrncem, ale ty ho budeš ošetřovat a ty ho uzdravíš.

Celý den trvaly hovory přítelkyň a Žofka se zvolna vžívala do neuvěřitelné představy, že je milována a že uzdraví muže. Konečně slíbila, že v sobotu navštíví s Božkou pana Foltra.

- To je dobře, řekl pan Foltr, když mu to Božka oznámila. Vaše přítelkyně mi přijde právě vhod.

Neprozdírá, že prožívá jednu z nejdůležitějších obrátek svého osudu, událost, která v něm dokonce zatlačila do pozadí i jeho erotická muka: Práce a věda ho zachránily. Po dlouhotrvajících a svízelných pokusech, po přečtených nezdarech podařilo se mu vyrobit své první pilulky.

Pan Foltr nemyslel již více na ženy, myslel na své pilulky.

Pilulka! Zhotoví rostlinný výtažek, masť nebo horčičnou náplast, to vše bylo sice hezké, ale vyráběla to sta domácích lékárníků. Připraví prášek z léčivých kořenů, smíchat odvary několika rostlin jako přísadu do koupele nebo jako kapky - to vše bylo celkem snadné tomu, kdo byl vlastníkem jednoho z nejdokonalejších herbářů v zemi. Avšak pilulky!

Pilulky proti střevním bolestem a pilulky proti píchání v kříži! Pilulky zhotovené z čistých přírodních součástí a žádná špinavost z chemické továrny! Pilulky, které budou mít zázračný účinek. V tu chvíli, kdy se mu podařilo vyrobit první, které se mu po uschnutí nerozpadly a nezměnily svou chuť, cítil, že dosáhl svého cíle. Bylo mu, jako by obdržel lékařský patent. Pokud se týkalo návštěvy, kterou mu Božka oznamovala, měl pan Foltr jen jedno přání. Aby návštěva trpěla buď střevními bolestmi nebo loupáním v kříži. Aby mohl na ní vyzkusit účinek svých pilulek.

-Ať jen přijde, bručel, najdeme lék i na její nemoc a vrazíme do ní naše první pilulky.

Pak si koupil bílý plášť, jakého užívají lékaři, a americké brýle, aby dosáhl vzhledu člověka vědecky pracujícího.

Nadešel večer a Žofka dokončovala přípravy.

- Žofi, to nejde! prohlásila energicky Božka. - Hned si vezmi své nejlepší prádlo!

- K čemu to? zeptala se naprosto nezkušená Žofka.

Božka vysvětlovala diplomaticky této nevinosti:

- Nezapomeň, že bylinkář je tak trochu doktor, co kdyby tě chtěl prohlížet?

Žofka zvolala rozhodně: - Prohlížet se od něho nenechám.

Božka pokrčila rameny a zlostně řekla: - Ale tak mi to udělej prostě k vůli...

Když sešly na ulici, vyhlížela Žofka jako nemocný, kterého vedou k lékaři. Ještě nikdy nevypadala tak bídne! myslila si Božka se strachem.

Když už stoupaly po schodech, pravila: - Víš co, Žofi, dělej ze sebe nemocnou.

- Ale pročpak, ptalo se neviňátko.

- No, jemu to dělá dobře. Vymysli si nějakou nemoc... Řekni mu třeba - že tě bolí na prsou.

Leč touto radou zničila zbytek Žofiných sil.

- Proboha, aspoň se tolik neklepej! poprosila ji Božka zoufale. - Vždyť člověk slyší, jak v tobě chrastí kosti. Seber se, usmívej se. A řekni, že tě bolí na prsou.

Konečně se vyšplhaly ke dveřím. Božka zaklepala. Ozvaly se kroky, dveře byly otevřeny a - Žofka konečně zase spatřila pana Foltra.

Doktorský plášť a americké brýle dodávaly mu důstojnosti, jeho tvář, jsouc zachmuřena obavou, jak dopadne zkouška s pilulkami, prozrazovala ducha. Když však uviděl Žofku, zapomnul na vše, na důstojnost i na pilulky, a vypadal jako dokonale popletený člověk.

- I jemine, zvolal, to jsou k nám hostil!...

- Tak tady k vám přivádím pacientku, honem ze sebe vypravila Božka.

Pacientka! To bylo proneseno právě včas. Osoba, která bude potřebovat jeho pilulky. Žádný přízrak z černošického lesa, který za ním dotěravě přichází - jak mu prve blesklo hla-

vou. Usmál se, vzal ji za ruku, pohladil ji a povzbudivě řekl: - Jen odvahy, slečno Chalupová, uvidíte, že to nic není. Ostatně, neříkal jsem, že i na vás dojde?

S důstojným „prosím“ vpustil je do své ordinační světnice, kde na stole ležela jeho pýcha, krabička pilulek proti střevním obtížím a druhá s pilulkami proti píchání v zádech.

- Pomyslete si, dámy, řekl, právě jsem zhotovil pilulky... A jaká náhoda; je to právě slečna Žofinka, nevěřící Tomáš, kterou uzdraví. Píchá vás v zádech, slečno Žofinko?

Žofka ohromena zakoktala ano.

- Nu, na to máme tyto pilulky, zvolal pan Foltr vítězoslavně. Polkněte teď jednu a užívejte každého večera před spaním, pokud píchání nepřejde.

Žofka poslušně polkla pilulku. - A tyto jsou proti střevním obtížím, prohlásil pan Folt. Také bych je rád vyzkusil. Slečno Boženko, netrpíte snad střevními obtížemi?

Božka vesele odmítla. - To je škoda, řekl pan Foltr, takové výborné pilulky.

- Nemáte-li nikoho jiného, zašeptala Žofka oddaně, na kom byste je vyzkusil.

- Jak, vy, slečno Žofinko, trpíte také střevními obtížemi? zvolal radostně pan Foltr.

Myslím, že ano... zdá se mi...

Zdá se vám... To se ví. Člověk nikdy dost rychle nepotírá tyto zákeřné střevní choroby. Polkněte raději dvě.

Žofka by byla spolykala třeba sto těch pilulek, neboť se dívala na pana Foltra. V plášti a brýlích se jí líbil. Zrůžovělý ve tváři - rozčilený nad osudem svých pilulek - vypadal mužně. I počaly oči slečny Žofky, její jediné, ale nemalé tělesné kouzlo, v němž se zrcadlila její čistá, obětavá duše, zářit stále mocněji a tepleji, vytvářejíce kolem ní atmosféru, která za-

halila i ostatní přítomné. Pan Foltr pocítil znovu kouzlo, kterým k němu promluvila v jistém okamžiku tam v černošickém lese, a jeho výraz se změnil. Přestal myslet na pilulky a na své doktorství a slečna Žofi mu připadala právě onou ženou, kterou hledal tak horečně a nešťastně v posledních dnech. Prošel koktavým hlasem:

- Ale to jsem opravdu rád, Žofinko, že vás zase vidím.

Smělá a veselá Božka Fafejtová pociťovala údiv stejně jako nesmírnou úlevu, a říkajíc si, že ani ona by nikdy nedovedla tak pokrotit muže, jako to dokázala tato putička, odšinula se ke dveřím a dovedla je za sebou zavřít tak, že ani nevzly...

Téhož večera vešel diskrétně do obydlí Černé babičky pan Popelář, pozván na malou domácí večeři. Šlo-li o obchodní věci, dovedla Černá babička nespořit na režii. Malá domácí večeře byla ve skutečnosti pěknou hostinou, na které nechybělo ani mělnické šampaňské. Nechybělo, ale pan Popelář byl v tesklivé náladě.

- Nikdy bych nevěřil, že může člověku vlézt žena tak do palice jako ona mně, stěžoval si. A myslím, že není ani hezká.

- Ó, paní Mašínová jest velmi hezká, co se týče srdce i těla. Jenomže pouze jemní, inteligentní páni dovedou její krásu ocenit - asi takoví, jako je vašnost. A to jemné tělíčko - no jedna radost.

- Co je mi platné, je-li hezká, když mě nechce.

- Pane Popelář, vy jste přece takový distingovaný, takový čaramantní muž a jistě také zkušený, a přece pletete takové nesmysly!... Co je to, když žena muže odhání? Je to láska jako trám. Všechny velké lásky tak začínaly. Tam (ukázala na svou knihovnu) mohli byste se o tom tisíckrát za sebou poučit.

- No dejme tomu, že mne miluje - ale co mám z toho! namítl pan Popelář věcně. Já se musím oženit, vážená pani, já to cítím ve všech kostech, a když já něco takového cítím, musím to udělat, protože jinak dostanu na celém těle vyrážku. A já mám také své zaměstnání. Na mě čeká v Maďarsku takhle práce, a já nemohu stále odkládat odjezd. Jestli mě ona nechce, já odjedu, a já za sebe neručím, jestli se nevrátím jako ženatý. Prosím vás, řekněte jí to.

- Tak abyste věděl, řekla Černá babička slavnostně, - já jsem jí to už řekla.

- Ježíšmarjá, vykotal pan Popelář. A ona mě, to se ví, zamítla.

- Kdyby vás byla zamítla, nebyla bych vás sem zvala, můj milý hlupáčku. Ostatně nenajdete ženu, která by odmítla, co já jí poradím. Zůstala pať a neříkala nic. To jest, jako byste měl vyhráno.

- Kristepane, to jsem rozčilen, postěžoval si pan Popelář. Snad abych teď k ní šel sám a zkusil to?

- To byste tomu dal, pane Popelář. Vy v té věci sám nic nepodniknete, rozumíte, nechcete-li vše zkazit. Ona je velmi jemná dáma a přestrašená, na ni se nesmí s bubnem. Upřímně řečeno - já vám takovou jemnou ženušku prostě závidím... To něžné tělíčko! Ta fajnová duše.

- Co mám tedy dělat? zašeptal pan Popelář.

- To záleží na vás, pane Popeláři. Řeknu vám jen to, že máte paní Mašínovou jistou, že vám ji už nic na světě nevyrvе, když já se za vás postavím. Jedťte si třeba do Austrálie, a až se vrátíte, bude vaše.

- Jenže já tak dlouho čekat nemohu, já už na sobě cítím vyrážku.

- To je mi moc líto, pane Popelář, víte, to by se mi nejlíp hodilo, kdybyste mohl nějaký čásek počkat. (Nechcete ještě kapku vína?) Víte, na takovou věc je potřeba času, a já jako z uděláním teď čas nemám. Já vám musím ject zítra ráno k jedné statkářce za Lysou - no, co bych vám říkala, která to je - je to moc fešná dáma a mají u nich fešného asistenta. No, už víte co - pan manžel se má vrátit z cest a: Černá babičko, pomoz. Kdyby nebylo té cesty, já bych vám mohla směle říci: Zítra večer, pane Popelář, zaklepejte na jisté dveře a budete pěkně přijat...

Slyše o tom zaklepání, pan Popelář se rozklepal a řekl: - Tak zkrátka k té statkářce pojedete o den později.

- To se vám řekne, příteli, prohlásila lítostivě Černá babička, ale ta dáma nebude na mě čekat a opatří si radu jihde. A mých pět stovek bude v pekle.

- Dám vám je sám, řekl kysele pan Popelář.

- Za nějaký čásek, pokračovala zadumaně Černá babička, pan statkář znovu se vydá na cesty a jeho paní už se na mě neobráť. S tou bych si to rozlila pro celý život.

- Dám vám tisíc, abyste o nic nepřišla..., prohlásil po delším rozmýšlení pan Popelář.

- Taková dáma, hovořila dále Černá babička, hladíc snivě svého kocoura Medo, to není jen tak, pustit si ji. To je hotový poklad - stálý kunčoft... Tomu přece vy jako obchodník dobře rozumíte. Vám se řekne: Nejezdi! Ale jak by vám bylo, až byste viděl, prosím pěkně, jak jiná se má dobře z toho, co vám patřilo.

- Zkrátka, zachroptěl pan Popelář, - kolik chcete?

- Já bych osobně nechtěla nic, pane Popelář, hovořila sladounce Černá babička. Já nic nechci, ani krejcar od vás, ani od paní Mašínové. Vám já to udělám z lásky. Já vás mám

ráda, pane Popelář, jako syna a ji jako dceru, a dopřejte mi čas a já vložím její ruku do vaší ruky a vy mi řeknete „zaplat'pámbu“, a budeme vyrovnáni. Ale když tak na mě kvaltujete, to snad smím říct, že bych na tom neměla tratit.

- Cifru! řekl pan Popelář: - Jsme oba obchodníci, tak jaképak ciráty.

- Ale božínku, „cifru“! Proč mě tak uháníte, pane Popelář! Já bych řekla třeba pět tisíc a vy byste se na mě utrl.

Pan Popelář vyjeveně vykřikl: - Pět tisíc! Vy jste se asi zbláznila. Patnáct set a ani o haléř víc.

- Patnáct set jsou krásné peníze, pane Popelář, a těžko se dnes vydělávají. Nedělejte si takovou zbytečnou škodu a jedte si do Maďarska. Já vám to do zimy zařídím a nebude vás to nic stát. A já si zase zachovám svou paní statkářku, která mi je dobrá nejmíň za dva tisíce.

Dva tisíce! řekl zamyšleně pan Popelář. To se nevydělá obratem ruky. Tohle si musím rozmyslet.

- To se ví, pane Popelář, s tím úplně souhlasím. Jen si to dobře rozmyslete. Snad se paní Mašínová zatím nerozhodne pro jiného. Myslím, že se u mě ptalo několik pánů, je-li to pravda, že je pryč od muže.

- Dám vám tedy ty dva tisíce, zasyčel pan Popelář. Ještě žádná večere mi nepřišla, na mou duši, tak draho. Krinda pána, že já jsem sem vůbec chodil.

- Paní Mašínová za ty dvě tisícovky stojí, milej pane Popelář, je to klenot mezi ženami. To je taková perla mezi tou ostatní verbeží, že by vám ji zakrátko někdo přebal.

- Dám vám ty dva tisíce, jakmile mi slíbí, že si mě veme.

- Ale, milý pane Popelář, jak bych mohla od vás chtít, abyste se potom obíral takovými věcmi! Vy budete jako v ráji, ne-

budete mít na nic ani pomyšlení a nač byste si tímhle kazil náladu. Dejte mi to hned.

- Vy jste nejmazanější babice, kterou jsem kdy viděl, ulevil si pan Popelář.

- No, když vy takhle hovoříte, řekla jedovatě, já si taky nebudu dávat servítek před hubu. Myslela jsem, že jste inteligent a že se to mezi námi vyřídí jako mezi inteligenty. Ale když vy mi říkáte babice, já vám taky povím, co si o vás myslím: Že jste nevychovaný držgrešlička, který by chtěl fajnovou ženskou zadarmo. A když vy si myslíte, že vás chci napálit, já vám řeknu rovnou, od vás bych neviděla ani floka, jakmile byste měl Mašíňku jistou. Jděte, vy cest'áku, na mě si s takovou nepřijdete. Buď dva tisíce na prkno - anebo si lehne na vaše místo jiný.

Pan Popelář vytrhl beze slova z kapsy šekovou knížku a hotovil se k psaní.

- Co je tohle? zeptala se nedůvěřivě Čermá babička.

- To je šek a na ten vám vyplatí v mé bance dva tisíce.

- Tomu já nevěřím, řekla paličatě. A vám taky nevěřím. A po bankách vám nebudu běhat. Přineste to sem.

Pan Popelář vztekle schoval knížku a vylovil náprsní toboleku. Za okamžik ležely před Čerou babičkou bankovky. Uložila si je za řadra a sladounce zašveholila.

- Ale sedněte si, pane Popelář, vždyť jsme přece inteligenti. Vždyť vy sám nevíte, koho vám dohazuju. Za ty peníze je paní Mašíňová zadarmo. A zítra v deset hodin večer půjdete hezky k známým dveřím a zaklepete na ně. Ale prosím o přesnost. Zaklepete, až uslyšíte věžní hodiny.

- A nepustíli mě?

- A kdyby nepustila, já tady budu čekat a ty peníze vám vrátím.

Kapitola šestnáctá

vypravuje o umění, jak se snadno získají dvě tisícovky, o návratu marnotratné dcery a o tom, jak se slečna Žofi stane nevěstou

Hned zrána příštího dne navštívila Černá babička paní Mašínovou.

- To byste neuhodla, o kom se mi po celou noc zdálo? O vás, paní Mašínová. Byly jsme jako na lodi, která se potápěla. Já polykám andělíčky a řvu, jako by mě na nože bral, a vy se chováte přitom tiše, to se ví. A když už bylo se mnou amen, objeví se jakýsi člověk v loďce, žene si to kolem mě, ani si nevšimne mého nářku, a rovnou k vám. Já se utopila a vás vytáh z vody. Přitom jsem se probudila, a to se ví, jsem ráda, že nejsem pod vodou, ale co je s tou paní Mašínovou, povídám si, to je divnej sen! To není jen tak, sny jsou, jak víme, vod Boha a kolikrát nás varují před nebezpečím, nebo nám ukážou správný cesty. Tak mě zrovna bodlo u srdce a povídám si: To si musíš vyložit, co ten sen znamená....

- A já vám vyskočila rovnou z postele a céra se probudila a povídá: Mami, co blázníš, dyť sou teprve čtyry hodiny! Čtyry hodiny sem, čtyry hodiny tam, povídám já, tady jde o vážnou věc, o mou nejlepší přítelkyni. Tak jsem zbudila taky Medo, řekla jsem mu, o co de, a on mně poradil, jak mám ty karty zamíchat a snímat. A já vám, paní Mašínová, tmula hned od počátku, jak se to u vás zamíchalo. Já se přece vím dobře pamatovat, jak vám karty chodily. Dřívejc. Samý neštěstí, váš byl porád na cestách a porád se vámvas do toho míchal mocí mermo ten kluk - no, však vy Mně vás bylo dycky až líto a leccos sem opentlila a přilhala - teď vám to snad už mužů

řít ale teď Černá babičk tajupně umkla a slavnostně se zavřála.

- Propánakrále, tak mě už nenapínejte na skřípec a řekněte mi to!

Zvučným hlasem: - Padaly karty - no gusto! Já vám můžu říct, že něco podobného se mi v mý prakci nikdá nepříhodilo. Takovej obrat osudu...

Paní Mašínová marně žadonila u Černé babičky o bližší podrobnosti.

- Já vám to, paní, nepovím, já vám nechci dělat marný chuť; já jsem byla rozespalá, a tak jsem se taky mohla zmejlit. Má céra se ráno na nic nepamatovala a říkala, že se mně to asi všecko zdálo. A pak - ona je vždycky chyby, když při tom není ten, o koho se jedná. Ono by bylo vůbec nejlepší, kdybyste si ke mně zaskočila.

V mžiku byla paní Mašínová oblečena. Cestou potkaly slečnu Žofku, která je pozdravila zvučnějším hlasem než jindy. Černá babička si ji s úžasem prohlédla a poprvé ji napadlo, že Žofka není jen lidský tahoun.

Zatím paní Mašínová klopila oči k zemi. Od té doby, co ji pan Popelář tak zkompromitoval, neodvážila se nikomu podívat do očí. Teprve nyní pociťovala svou hroznou osamocnost a kvečeru vždy myslila na pana Popeláře, a třebaže jí vyvedl takový ošklivý kousek, myslívala si: Proč jsem ho jen odháněla - vždyť mě přece musil mít rád, jinak by nepřišel. Odehnala jsem jediného člověka, který mne měl v životě doopravdy rád. Čím více se blížila bytu Černé babičky, tím byla napjatější: Jaké štěstí mohlo by ji ještě potkati, když sama je dvakrát odehnala v osobě pana Popeláře?

Poslušně, hypnotizována upřeným a tak podivným pohledem černého kocoura, snímala karty a s rostoucím vzruše-

ním se dívala, jak Černá babička z nich dělá hromádky. Každá hromádka - to byla životní kapitola.

- Tady to máme, povídá Černá babička, je to zase docela tak jako v noci.... Docela zvláštní, vzácný případ... Někdy karty ukazují jen nejbližší dobu, někdy se vidí o pár let kupředu. Ale vzácné je - životní smíchání... Ptáte se, co je to životní smíchání? To je, když hvězdy celého života sestoupí do karet. Máte tady celej svůj život. Tudle jste jako holka, vidíte: panna mezi dvěma klukama. Dva se o vás ucházeli: červený a zelený. Červený je ten pravý, uvidíme hned, jak to dopadne...

S úžasnou obratností Černá babička rozhodila druhou hromádku Vida! zvolala vítězoslavně: Tady už nemáme červeného spodka - ten se nám ztratil, zato je tady kulový spodek. To znamená, že jste se s tím pravým minuli a že jste připadla tomu druhému. A ten byl nepravý. Povím vám o něm, jaký byl: zelený schorek - to znamená, že mnoho cestoval, - kulový spodek - že měl mnoho peněz. Byl to váš muž!... skončila vítězoslavně.

Mašínová se chvěla. Zdálo se jí, že je to pravdivé.

- A teď se pustíme do třetí hromádky, pokračovala Černá babička. Vidíte: samý mrzutosti, samý žaludy a podobná nepoctivá chamrad'. Samá bolest pro vás, a toho nepravého pořád se držej peníze. A tudle máte tu jeho nevěru. Vidíte: kulový spodek se potkává s kulovým esem a vy se tadyhle krčíte - bože, co jste to udělala, paní Mašínová?

- Copak? zeptala se sklesle.

- Vidíte toho červeného spodka, jak vás potkává? A vidíte, jak jdete od sebe?

- Vidím, vzdychla.

- Safraporte, to je nový, bručela Černá babička, tudle sem v noci neviděla. A teď s pomocí boží do poslední hromádky, ta všechno rozhodne.

Za bezdechého napětí paní Mašínové kartářka rozložila svou poslední hromádku. Na tváři se jí zjevil výraz blaženosti. - Zaplaťpámbu, zašeptala, - všecko dobře skončí. Už jsem se polekala, že jste si všechno rozházela, když se už podmhé rozešla se svým osudem, ale tudle se vrací, vidíte, červený eso!

- Co to znamená?

- Bože, paní Mašínová, šeptala Černá babička, já ani nemůžu věřit, že máte takový štěstí po tom, jak jste si všechno zvrtačila. Červený eso je nejvyšší hvězda štěstí. Někomu vyjde v první hromádce - to znamená - že ten člověk ho má už s sebou. Jiným vyjde s žaludským králem - to znamená, že štěstí se potkalo s neštěstím a člověk může bejt rád, když z toho vyjde. Ale vám to přichází v čtvrtý hromádce a čistě. A tady máte zelenou desítku. To znamená čas. Čili zkrátka: Vaše štěstí k vám přijde brzy, snmad už dnes v deset hodin.

- A kdo to bude? ptala se paní Mašínová, nedýchajíc. Bude to snad... ten... co jsme se už dvakrát minuli?

- Ten? Ale ten je přece červenej kluk, a to už máte za sebou. Ten to není. Je to něco lepšího. A jestli to přece bude on, pak by to znamenalo, že se s ním udála nějaká velká změna. Například, že se do vás na smrt zamiloval, kdežto dříve vás měl rád jen tak. Tak jestli to bude doopravdy on, tak se ho, paní Mašínová, držte, i kdybyste snad něco měla proti jeho obličejí.

Když se paní Mašínová vypořádala od Černé babičky, byla v úplném omámení. Nicméně tolik sil ještě měla, že se co nejlépe oblékla a že co nejvíce vyzdobila svou světnici. Také dala na plotnu vodu na čaj. A pak, strnulá jako socha, očeká-

vala úder desáté hodiny, kdy měla být navštívena svým osudem.

Kdo to bude? Zajisté on - pan Popelář... který je do ní na smrt zamilován. Paní Mašínová cítila s chvěním, jak se v ní objevují staré vzpomínky na dobu, kdy tak vroucně milovala pana Popeláře...

Desátá odbila. Někdo přešel pavlačí - to listonoš nesl cosi Dufkovým. Lojzís, která se probudila, vrískala nějakou písničku. Odevšad táhly výpary připravovaných obědů. A paní Mašínová pochopila, že byla bláhová, když se domnívala, že by k ní mohl přijít Osud za těchto okolností, když Lojzís vríská a od Chalupů čpí laciné zelí. S povzdechem složila ze stolu ubrus a převlékla se do všedních šatů.

Pan Foltr se probral ze svého omámení přesně minutu po tom, co doprovodil Žofku k domovním vratům. Díval se za ní, když se někdo za ním zahihňal a pánovitý hlas poručil:

- Dovolte!

Byl to doktor Knobloch se svou asistentkou.

Pan Foltr si znovu připomenul, že jsou na světě ženy boubelaté, červené ve tvářích a veselé - právě takové, jaké se mu líbily. Po jedné straně ulice se vzdaloval pitvorný stín, nesmírně pitvorný stín té, které před hodinou vyznal lásku. A po druhé straně se vzdaloval kyprý stín té, kterou ve skutečnosti miloval.

Pan Foltr si povzdechl a Žofka se ohlédla. Kynula rukou svému milenci a hotovila se pokračovat v chůzi, když povšimla toho druhého stínu. Zdálo se, že je něčím velice překvapena. Stála nerozhodně několik okamžiků a pak vrátila k panu Foltrovi.

- Kdo je ta žena, tam na druhé straně ulice? zeptala se. Pan Foltr se polekal jak otázky, tak přízvuku. Hele, pomysli!

si, člověk by řekl, že neumí do pěti počítat, a zatím uhodne na první pohled, na koho má žárlit...

- To, to je asistentka doktora Knoblocha tady z domu, odpověděl s předstíranou nenuceností.

- Asistentka doktora Knoblocha! To je zvláštní.

- Co je na tom zvláštního?

Mezitím doktor Knobloch a jeho přítelkyně zmizeli za rohem.

- Nic, odpověděla Žofka, zdálo se mi, že ji znám podle chůze. Jak je tady dlouho?

- Ach, už velmi dlouho, odpověděl pan Foltr upřímně. Zdálo se mu, že je zamilován do této krasavice již nejméně rok.

To Žofku úplně uklidnilo; zato pan Foltr se vracel do své ordinace síně ve velice rozhárané náladě. Tak tedy vrh byl účinný. Bože, jak se mi žilo dobře bez žen, vzdychl si, odkládaje své americké brýle. Tak klidně...

Ovšem, Žofinka je znamenité děvče. Ale...

Dlouho vzdychal svlékaje se a dlouho nedovedl usnout rozjímaje. Ostatně, krása je pomíjivá. Uplyne deset let a všechny ženy se sobě vyrovnají navzájem, krasavice je k nerozeznání od šeredy. Co zůstává, je rozdíl v srdcích. Volil jsem dobře.

Konečně usnul a krásná asistentka se posmívala jeho noudrosti: Jedna noc se mnou je cennější než rok života ní.

Ráno po probuzení se ho znovu zmocnil včerejší rozpačitý pocit. Cítil se nemocnější než kdykoli jindy a bylo mu trýzní, když shledal venku, že potkal nejméně tisíc žen hezčích než Žofka. Ale v poledne čekalo ho velké překvapení. Domovnice mu řekla:

- Tak už u něho není...

- Kdo není u koho?

- No asistentka a doktor Knobloch jsou od sebe.

Zkoprněl.

- No jo, včera byli spolu v nějakým baru a doktor se tam pořádně nalíz. A vona taky. Platila s jeho penězma celej kumpanii mládenců a pak s jedním vodešla a doctora tam nechala. Von se načepejřil a vyházal její věci. Sou tudle u mě, a že prej jí mám vyřídít, aby mu už nechodila na voči. To se dalo čekat; von se žádnou nevydrží dýlejc než měsíc. Čovek by neřek, co je šerednýho neřádstva v takovým nóbl baráku, jako je náš...

Pan Foltr přišel domů se svěšenou hlavou a ani se nenaobědval, jak byl vzrušen. Už ji tedy nikdy nespátří tam v těch oknech... Ať mu nepatřila, přece však se aspoň mohl těšit pohledem na ni... Pak si vyčetl: Ale, Tóny, ty jsi jako pohan, za takovou divnou ženskou bys vzdychal a Žofinkou, takovým pokladem, bys opovrhoval?

A zatímco tichoučká paní Mašínová nemohla se dočkat desáté hodiny večerní, udála se opět jedna z těch vzrušujících událostí, které na Bidýlku nebyly nikdy vzácností, a nejméně v poslední době.

Po třetí hodině dostavil se na Bidýlko strážník, nešel však ani ke Stavinohovi, ani k Lojzís, nýbrž k Chalupovým. Za okamžik opět vyšel a za ním kulhala matka Chalupová, velice rozčilená a klopící hlavu. A dříve než se Bidýlko a celý dům uradili, bylo-li to kvůli krádeži prádla, jež panstvo svěřovalo pradeně Chalupové, nebo kvůli něčemu ještě horšímu, Chalupka se vrátila, nebyla však sama s ní kráčela Madlena, ztracená a znovu nalezená dcera, a měla na sobě takové šik šaty, že ji všechny ženské počaly nenáviděti ještě více než dříve. Zatímco matka Chalupová klopila hlavu k zemi, měřila si Madlena shromáždění s takovou cynickou odvahou, že se nikdo neodvážil ani špetnout, a dokonce paní Dufková se odšourala do svého bytu, bručíc, že raději odejde, aby ne-

musila tu dŕu ještě jednou zdrápat. Také potom marně poslouchali u okna Chalupových. Bylo tam ticho jako v hrobě. A jak by nebylo, když Madlena ihned šla spat a spala tak dlouho a tvrdě, že ani nevěděla o tom, že se Žofka vrátila z práce a že po neobyčejně pečlivé toaletě zase odešla. Již se smrákalo, když se Madla konečně probudila a na jejích očích bylo patrné, že je nesmírně udivena okolností, že se probudila doma. Matka Chalupová ji nechala ještě nějakou chvíli v klidu, podala jí nejnnutnější večeři, jakou mohla sehnat, a teprve se odvážíla opatrných otázek. - Holka, ty seš vohozená, řekla, rozestírajíc před ní nejkrásnější večerní toaletu, kterou kdy Bidýlko vidělo. - Ty ses musela mít nějak fajn.

- No... To bylo vše, co Madla na to odpověděla.

- Jen bych ráda věděla, esli se tam zasej vrátíš?

-Kam?

- No, do toho kšeftu, ve kterým si byla.

Madlena se zlostně zasmála: - Jaký to má být kšeft? Snad si nemyslíš, že jsemdělala lehkou?

- Přišel ke mně policajt, vypravovala Chalupka bolestně. Já si nic zlýho nemyslím a škrabu brambory k večeři a von mi povídá: Brý vodpoledne - no, voni maj pěknou céru!... Já na to: Stalo se Žofince něco zlýho?... A von na to: Pějde na to, jak se to veme. Řeknou sama, esli se jí stalo něco zlýho, nebo esli to bylo dobrý, dyž sme ji našli v šest hodin ve Vrchlickýho sadech na lavičce tak zlitou, že vo sobě ani nevěděla. - Já na to: Tak to je Madla. - A von: Já se v jejich cérách nevyznám, ale esli nechtěj, abysme ji zavřeli pro vopilství, tak si pro ni hezky zčerstva dou. Chrní u nás na vachcimře a de z ní takovej smrad, že je nám z toho nanic.

- To všechno už vím, utrhla se na ni Madlena.

- Jo, ty to víš, ale já nevím nic. Já nevím, jak si se vocejtila v těchle šatech, ve kterých by se pořádná ženská ani nevo-kázala. Já nevím, za čí peníze si se vopila. Já nevím, co si dělala celou tu dobu, co si utekla vod tetky. Já jen vím, že sem tě poctivě vychovala, že se teď za tebe muším v jednom kuse stydět.

- Abysi se nemusela stydět - půjdu zase, odsekla dcera, ale protože se nemohla odvážit ve večerní toaletě na žižkovskou ulici, dala se matkou obměkčit a slíbila, že zůstane doma, dají-li jí všichni pokoj a nebudou-li všetečně strkat nos do věcí, po kterých jim nic není.

A na Žižkov spadla noc. Matka Chalupová v přístěnku, kde líhala, převracela se na loži, prosila nebesa, aby konečně vnukla pokoru její hříšné, a přece tolik milované Madleně; a Madla seděla u okna, pohřížena v nejčernější myšlenky, a pozorovala vztekle hvězdy, které bezstarostně laškovaly na nebi. Přesto uslyšela opatrné kroky.

Odbíjelo právě deset hodin a kročeje se zastavily u bytu paní Mašínové. Kdosi jemně zaťukal a dveře se otevřely se slabým vrznutím. Bylo slyšet přidušený výkřik a pak bylo ticho. Všechny ženy na světě, myslila si Madlena v největším zoufalství, jsou šťastnější než já. I tadle Mašíňka, taková nekňuba...! ona má muže. Dufková má muže. Všechny mají muže. Jen já jsem putovala z ruky do ruky, pobyla jsem si u nich, pokud se jim líbilo, a domnívala jsem se, že to bylo štěstí. A zatím si se mnou pohrávali a pak mne odhodili jako otec mého Jirky. A posledně ten prasák dnes ráno. Vedle u paní Mašínové bylo slyšet šepot. Pak výkřik... A pak zase bylo ticho.

- A konec? Lehká holka! Kdybych měla jiné hadry než ty večerní, máma by mě tady neudržela, už bych ji dělala... A vlastně - jsem něco jiného?

Madlena počala tiše plakat, ale přece jen zaslechla na pa-
vlači šramot. Má to zase Dufek nějaké plotky? Hu, žít vedle
Dufkové!... Ach Kriste, pěkný mě čeká život!

Kročeje se zastavily - před bytem paní Mašínové. Madlen-
ka podlehla zvědavosti a vystrčila hlavu. Spatřila Černou ba-
bičku, která ucho přitisknuté na dveře bytu paní Mašínové pře-
svědčovala se, přišel-li Osud na své pravé místo. Odskočila
od dveří, domnívajíc se, děla, že slyšela dosti, aby věděla, že
už jí nic nevyrvе její dva tisíce.

- Jdu vlastně k vám, miloušku, zašeptala s podivuhodnou
jistotou. - Slyšela jsem... jak je mi vás líto... Taková hezoučká,
taková veselá...

- Co chcete? zeptala se Madlena vztekle.

- Dohromady nic, leda to, že jsem vám chtěla říci... kdybys-
te měla někdy dlouhou chvíli - zaskočte si, cukrátko, k Černej
babičce... ona je to ženská zkušená, která dovede poradit
v každým maléru... A ty konekse! Kdybyste věděla, zlatičko,
co pánů já mám! A jakejch pánů!... jedním slovem - kavalírů.
Když se jim líbí nějaká miloučká ženuška, to nekoukaj
na stovku.... Ba - dokončila významně - mám takový, který by
nekoukali ani na tisícovku, dyby to byl zrovna ten jistej mi-
loučkej zlatoušek - kerej se jim líbí.

- Kuplířko! vykřikla Madlena, zavírajíc okno, až zařinčelo.

Slyšela však, jak babice venku syčí: - Trajdo, jen se nena-
paruj! Dnes děláš drahoty za tisícovku a za rok poběžíš
za pětku. Je to tady neinteligentní lid.

Madlena měla v hrdle kalno.

Sirčičky budou na to právě dost dobré... Našla je na obvyk-
lém místě a seškrabala hlavičky do mléka. Jasně žluté šmou-
hy plížily se mlékem jako hadi. Madlena to zamíchala a učinila
lok. Bylo to nesmírně odporné, že nemohla dále. A zatím

matka Chalupová, polekána náhlým tichem, svezla se z postele, a dříve než mohla Madlena do sebe vlít zbytek, vyrazila jí hrneček z ruky.

- Teď vypiješ honem hrnek černýho kafete, poroučela, jek-tajíc zuby. A Madlena na zemi objala jí náhle a divoce nohy a počala naříkat.

- Jen si ulev, ceruško, zašeptala Chalupka, sme to dvě nešťastný ženský

S jistými rozpaky dostavili se oba, pan Foltr a Žofinka, na svou první schůzku.

- Abychom si vyrazili do Rígráku? navrhl pan Foltr.

- Ano, řekla bez váhání Žofinka, a tím zahájila nekonečnou sérii svých „ano“, vyslovených bez váhání. Jak by byl pan Foltr nadšen, kdyby jednou byla řekla: Do Rígráku? Ale co vás to napadá! Budeme chodit kolem Rigráku... Neřekla však nikdy nic takového.

Potom pan Foltr požádal Žofku, aby se do něho zavěsila. Tu nastala hned první nesnáz jejich styků: Žofka byla více než o hlavu vyšší než pan Foltr a byla jím tak tažena dolů, že zanedlouho ji bolely boky přímo nesnesitelně. Jiná na jejím místě by se osvobodila, avšak Žofka raději by si polámala pánev; a tak se vlekli, pokud pan Foltr nebyl úplně rozzuřen skutečností, že každou chvíli musili měnit krok, takže se jejich procházka podobala více potyčce než čemukoli jinému.

- Dobrá, řekl si, ona za to nemůže, zavěsím se do ní já. Změna způsobila Žofce hotovou trýzeň; neměla představy, že láska nese v sobě takové hrůzy. Ale v té chvíli zpozoroval pan Foltr, že je neúprosně tažen do výše a že musí kráčet po špičkách. Bylo mu to velmi obtížné komíhání, a protože Žofka kráčela svým přirozeným krokem, musil pan Foltr asi o polovinu

prodloužit svůj normální krok, což ho zanedlouho úplně unavilo.

- To není žádná procházka, zažertoval, po téhle stránce se k sobě rozhodně nehodíme. Bude lépe, půjdeme-li každý zvlášť.

- Ano, přisvědčila polekaně Zofka.

To bylo však ještě horší; Žofka, ponechána sama sobě, prohnala ho tak, že byl za chvíli úplně uříčen.

- Sedněme si, navrhl a Žofka řekla nové své ano.

- Je tu krásně.

- Ano.

- Chodíte sem často?

- Ne.

- Já ano. Mám rád sady. Vy také?

- Ano.

- A proč tedy do nich nechodíte? Nemáte kdy?

- Ne.

- Nejhezčí tu je, když hraje hudba.

Mlčení.

- Co myslíte?

- Nic.

Oboustranné mlčení.

- Včera to bylo velmi krásné.

Stydlivě: - Ano.

- Budete vždy tak hodná?

- Ano.

(Proč neřekne „ne-ne“, „ano-ano“, pomyslně si zoufale pan Foltr.)

Láska je to nejkrásnější v životě.

- Ano.

- Byla jste už někdy zamilována?

- Ne.

- Je vám lépe po těch pilulkách?

- Ano.

Dlouhá přestávka. Pak se pan Foltr zmocnil Žofčiny ruky. Stiskl ji. Nebránila mu. Neopětovala. Přivinul ji poněkud k sobě. Povolila mu to úplně pasívně. Tu pocítil v těle mrazení. Slunce zapadlo a pot na něm stýdl.

- Mohli bychom zase jít....

- Ano.

Za hodinu se pan Foltr přistihl při zívání.

- U čerta, co to je, řekl si, když se vrátil domů. Láska? Jsem udřený jako kůň.

Když se to opakovalo druhého i třetího dne, představil si, jak bude vypadat jeho manželství. Roztřásla ho z toho zima, která ho doprovázela až na postel. Teprve když to nepřestávalo a nemohl se zahřát, ačkoli v jeho ložnici bylo dusno k zalknutí, pomyslně si, není-li to nemoc.

Onemocněl jsem z ní, zalkal a vzpomněl si, že nebyl ve své kůži celé odpoledne. Když se tak trochu rozpomínal, přišel na to: Nastydl se tehdy na prvním dostaveníčku, kdy ho tak prohnala. To mi byl čert dlužen, prohánět se v chladných večerních parcích, kde za každým keřem číhá nastuzení, není-li chřipka nebo zápal plic. To přece není pro mne, vážného muže. Chceli mne vidět, ať přijde sem - může mi zde pomáhat.

Tak se skončilo období zamilovanosti pan Foltra. Horší však bylo, že třesavka nepřestávala. Naopak se zdálo, že zesiluje. Pak povolila, ale zase ho zalila taková žhavá vlna, že musil ze sebe shodit příkrývku - s tím výsledkem, že se mu za okamžik zdálo, že stojí nahý na mrazu.

I pokusil se vstát, aby si připravil nějaký lék. Ale jaký. On, který stům lidí pomohl, stanul v rozpacích nad sebou samým. Třesavka? Ne, nebyla to již jen třesavka; v uších mu zvonilo, vnitřnosti se mu kroutily, v ústech měl šerednou příchut' a nohy byly tak osláblé, že se pod ním klepaly. Aby nepochybil špatnou léčbou, použil odvaru pro vypocení a svých pilulek proti střevním chorobám.

Naneštěstí se mu udělalo po těchto lécích ještě hůře a zdálo se mu, že horečka vzrůstá. Napadlo ho: tyfus. Chtěl vyběhnout na chodbu a křičet: Pomoc, tyfus, jděte pro doktora! - ale úžasná ochablost mu v tom zabránila.

Omezil se na to, že mlátil do podlahy, aby probudil bytnou. Ta si však pomyslila, že pan Foltr má společnost, a spala dále.

- Člověk by tady mohl zdechnout jako pes, štkal, a nikdo by o tom ani nevěděl. Kdyby tu byla Žofinka! No jo - ona si klidně spí! Ona o ničem neví, ač je to její vina! Tamu se říká láska...

Žofka vskutku spala klidně celou noc a zdálo se jí, že dosáhla svého ideálu. Byla Tónyho ženou, vařila mu, spravovala mu prádlo, mysliila na jeho blaho ve dne v noci a ke všem jeho dotazům odpovídala oddaným ano a ne.

Když se pan Foltr probudil po hrozné noci, shledal, že je stejně opuštěn jako včera. Nemohl se dotlouci sluchu bytné a do jeho oddělení nepřišel nikdo po celý den. Shledal s jistým překvapením, že se mu vrátila chuť k jídlu, neměl však nic, co by pojedl. V jeho oddělení nebylo vody, neměl také odvahy, aby vstal a šel si ji opatřit. Ačkoli měl praobyčejnou horečnatou rýmu, válel se v posteli jako lazar, fňukal, myslil na smrt a pozoroval s hrůzou i s jistou nadějí, jak se blíží večer. Přežije-li tuto noc, bude to učiněný zázrak...

Zatím před domem přecházela Žofka. Už dávno minula hodina, kdy pan Foltr vycházival. Stalo se mu snad něco? Ale hrůza z nekorektnosti zdržela ji před domem další půlhodinu - a pan Foltr již shledával Žofinku bezcitnou. Konečně se odvážila, a vidouc lazara na loži, vrhla se k němu s výkřikem, který mu mohl prokázat sílu její lásky.

- Tóny, proboha... ach Tóny... Nenamluvila toho sice ani tentokrát mnoho, ale přece jen to byla rozkoš slyšet z jejích úst větu o několika slovech. Pan Foltr cítil, jak příšery smrti odstupují od jeho lože.

- Bez tebe bych snad umřel, řekl dutým hlasem. Přišla jsi jako anděl a snad mě zachráníš. Žofi - jdi pro doktora!

- Doktora? Ne - budu tě léčit tvým způsobem. Máš čaj a citron?

- Mám, ale...

- O doktoru nesmíš mluvit - říkali by: Jiné léčí, a k sobě volá doktora.

- Máš pravdu, zašeptal, nakapej do čaje jitrocelový výtažek. Divím se, že jsem si na to nevpomněl.

Protože nemohla výtažek najít, nakapala do čaje několik kapek vody. Pak mu to podala a Tóny to hltavě vypil jako elixír života. Poté na něho naházela všechny kabáty a přikrývky, co našla, a dívala se na něho očima, z nichž vyčetl jistotu, že ho uzdraví. Nepozorovaně vešel do snu, a když se ráno probudil, uviděl Žofku, která na nepohodlné židli strávila první noc se svým milým, a jak to má být, nezamhouřila při ní oči ani na chvíli.

Foltr byl zdráv. Měl hlad. I šla a nakoupila za své poslední peníze nejchutnějších jídel pro jeho žaludek, který strávil i jeho pilulky. Když se vrátila, seděl už u světlíku a cvičil prsní svaly. Řekl zamyšleně:

- Jitrocelový výtažek! Nikdy bych to nebyl řekl! Neznal jsem dobře tu potvůrku. Uzdravila mne.

A ona řekla prostě: - Ano.

- A pak ty, dodal po chvíli, cítě, že spáchal nevděk. K tomu mlčela, a zato, nahřívši mu čerstvou košili svýh dechem, podávala mu ji.

Foltr zabloudil očima na nyní pustá okna doktorova Knoblocha a řekl s lehkým povzdechem: - Ty nejsi žena, Žofinko, jako jiné, ty jsi anděl a já tě pojmu za manželku.

Ani se jí nezeptal na souhlas, vynesl to jako rozsudek, zkrátka, sotva byl ve své kůži, byl to zase starý Foltr. - A až se seberu, odstraním ti tu černou bradavku, co máš na pravé skrání. A tak, kdykoli se podíváš na to toto místo, vzpomeneš si na Foltra, který ti věnoval svůj život za to, že jsi mu zachránila jeho život.

Kapitola sedmnáctá

vrací se k Stavinohovi, líčí podivuhodnou proměnu zloděje v soukromého detektiva a popisuje nebezpečí života, v němž se ocíl

Úkol, před který se Stavinoha postavil, že vypátrá ve Velké Praze člověka, kterého viděl jen jednou, a že ho usvědčí z vy-zvědačství, byl obrovský i na celou detektivní kancelář. Avšak Stavinoha nejenže byl sám, ale nadto byl i bez prostředků. Spotřeboval právě své úspory a viděl, že má-li zachránit republiku, musí znovu zalovit v kapse, která mu nepatřila. Stavinoha byl člověk s praktickou etikou: dyk je to pro kupu spravedlivejch věcíh, řekl si, a esi už budu mět vo jeden říšek víc, ani se to nepozná. Vostatně sem Žofince slíbil, že mě už ni-kdo neuvidí kract, a to se už s pomocí boží povede...

Pak, maje peníze, počal uskutečňovati svůj plán, který spočíval především v trpělivosti. Jako ostatní věděl i on, že jsou tři čtyři mocnosti, které jeví zájem o vojenské věci republiky. Jedna z nich měla najisto ve službách onoho majestátně vy-padajícího muže. Bude tedy pozorovat vyslanectví těchto stá-tů; jeho muž vejde najisto do jednoho z nich. Po čtyřech týd-nech, strávených v sousedství jistých budov, přesvědčil se Stavinoha, že úředníci přijímají podezřelé návštěvy asi jin-de než v kancelářích. Nezbylo mu než střežit tyto úředníky. Ně-kteří chodili pěšky, jiní jezdili v tramvajich, ale na legaci, která Stavinohu nejvíce zajímala, byli samí velcí páni, a ti jezdili v autech. Naštěstí stanoviště autodrožek bylo hned za rohem, a Stavinoha byl nucen ještě jednou přerušit v zájmu obecné-ho dobra mravní uzdravování; zato se dočkal hned výsledku.

Právě když teprve druhý den střežil obydlí jednoho legačního rady, bylo to krátce po obědě, jeho muž přešel mimo a vešel do střeženého domu... Stavinoha ho poznal na první ráz: totéž dobře živené tělo, majestátní výraz soudce od trestního referátu, který ho kdysi zmatl, též výsměšný pohled.

Stavinoha si řekl: Dyk sem věděl, že tadle poďobaná kudla v tom bude... Pro všechny případy následoval Stavinoha opatrně svého muže; byl úplně spokojen, když zazvonil u bytu barona. Pln radosti a také trochu zklamán, hrnul se Stavinoha dolů. Jak to bylo prosté! Jak biografy lžou! Nebylo mu třeba nastavovat život, kráčet podzemím, stíhat v aeroplánu, střežit se otrávených nápojů, vyhýbat se pumám a být svrhován ze skály. Nebyl ani unesen bandou nepřátel, nepřivázali ho s roubíkem v ústech ns kolejnice - celé jeho riziko spočívalo ve dvou malých kapesních krádežích.

Vyšel před dům a opovržlivě si odplivl. Teď se jen dočkat toho muže, jít za ním k jeho bytu a pak zavolat policii. A tomu se říká „namáhavá detektivní služba“. Každá jeho nejmenší operace u tramvaje byla desetkrát obtížnější než toto odhalování špeha... Ale zatímco se Stavinoha takto zlobil, baron Radanyi, stoje za záclonou, ukazoval ho příchozímu:

- Znáte toho muže, Mayere? Zvláštní. Mé slovo, že dva týdny očumuje kolem legace a již druhý den střeží můj byt. Říkám vám, že se schoval, když jste přicházel; a pak běžel za vámi nahoru. A nyní hlídá dále. Je to špeh!

- Tomu bych nevěřil, pane barone. Ani nejhloupější policie nenajala by tak směšného a nápadného člověka s takovými primitivními metodami.

- V tomto státě je mnoho hloupého, Mayere. Mám o vás strach od té doby, co vám byly ukradeny ty dokumenty. Myslím, že vám je ukradla policie. Jste střežen. Nepoznal jste to.

Proto poslali tohoto nápadného, do očí bijícího chlapíka, abychom se i my dovtipili. Dávají vám tím najevo, abyste zmizel.

- Nemyslím, pane barone, že by v tom byla policie; v tom případě by se nesnažili dostat mé jméno z úst mého důvěrníka, který je zatčen. Spíše to nastrojil nějaký politický dobrodruh na vlastní pěst. Ale určitě zvíme dnes, na čem jsme... Mayer se zlověstně usmál.

- Jen žádný skandál, Mayere, prosil baron nervózně, nemohu potřebovat nic hlučného nebo nejapného v našem obtížném postavení.

- Nemějte obav, je-li chlapík opravdu nebezpečný, bude odklizen; kromě mého domovníka nikdo o tom nezví.

Mezitím Stavinoha, hlídaje svého muže, viděl, jak uplývá hodina za hodinou. Už ho bolely od přecházení všechny údy a především ho bolel žaludek: Stavinoha byl tak svědomitý, že si netroufal zaběhnout si do hostince, aby mu zatím jeho muž neupláchl. Když mu bylo nejhůře, řekl si: Copa si myslíš, vole, že se staneš pořádným čovekem s cpaným náckem a na kanapi - dyk je to pro Žofinku. Pro mě, ať se cponu třeba do rána, já se votuď nehnu.

Ale po západu slunce Mayer se objevil, kouře klidně doutník. Bezstarostně zamířil k nábřeží, loudal se co noha nohu mine, díval se na ostrov, poslouchal hudbu a počíнал si, jako by se chtěl procházet do rána. Tak vodil Stavinohu sem a tam až do devíti hodin, kdy ho zavedl na Kampu, osvětlenou jen několika světly. Nebylo tu lidí, v naprostém klidu idylického ostrova doširoka se ozývaly kročeje obou chodců, takže Stavinohovi počalo býti divné, že ten zvláštní člověk ani teď nepozoruje, že za ním už dvě hodiny chodí.

Avšak jeho muž byl hluchý, slepý. Netečně vešel do jednoho domu na Kampě a zmizel ve vratech, neohlédnuv se.

- Zaplapámbu, řekl si radostně Stavinoha, ten chlap mě utahal, jako bych dělal maturitu. Teď se ještě podívám, v kerejch dveřích bydlí, a pak se nadlábnu jedna radost.

Vešel do domu s největší opatrností, byla to stará barabizna, jaké se najdou na Kampě, s točitými, úpěnlivě vrzajícími schody, mizerně osvětlenými plynem. Ačkoliv Stavinoha vynaložil největší opatrnost, přece jen schody pod ním kvílely a nařikaly, jako by jim ukládal o život. Avšak jeho muž byl opravdu asi hluchý jako poleno, neboť kráčel s nevšímavým klidem, který ho vyznačoval, až do druhého patra, odemkl tam jedny dveře a vstoupil do nich. Na vizitce stálo: Josef Mayer.

- Teď se pudu pořádně nadlábnout a pak dám toho hluchoněmýho sebrat!

Avšak u vrat se naskytla neočekávaná překážka. Vrata byla zamčena. - No to je élent, pomysllil si Stavinoha, dybych měl u sebe kus drátu, tak bych si dělal z toho starou fajfku, ale takhle mne nezbude, než abych zalez na půdu a vartoval tam do rána. Ale z nadlábnutí nebude nic. Muším se zčerstva ulejt, aby mě nezmerčil hauzmajstr. Sotva si to však pomysllil, octl se ve středu světelného kužele a pánovitý hlas se ho zeptal:

- Co tady děláte?

- Já, prosím?... , vykoktal Stavinoha.

- No právě.

- Ale dohromady nic. Byl sem tady u známejch, a dyž chci votevřít, vidím, že tady zavíraj proti policejním předpisům.

Muž s elektrickou lucerničkou se zasmál:

- Tak mi to odpuště, velectěný, já to hned napravím a pusťm vás.

- No, jakypak vodpuštění, dyk to nic nebylo.

- Ale, pokračoval hlas, jistě nebudete zazlívát, jestli vás předtím kapánek prohlédnu.

- Ale, propánakrále, načpa to?

- Protože, vašnosto, potlouká se tu všelijaké pakáže. A já mám čest vidět vás dnes poprvé. Neříkám nic, ale rád bych měl o vás nejlepší mínění, a k tomu je, bohužel, cesta jen vaší kapsou.

Stavinoha si pomyslí: No tak si hledej, drante, budu já takovej mezek, abysem si bral něco do kapes, dyť sem ve službě... A nahlas: - No dyž by bez toho neusnuli...

- To by teda bylo v pořádku, řekl domovník, špacírujte laskavě do mého kvartýru, abychom si to odbyli rychle a ve všem pohodlí. A jestli se nemýlím ve vašem charakteru, zapijeme to hned sklenkou něčeho dobrého.

Potom muž s lucerničkou otevřel dveře do kuchyně ohromné rozlohy, kterou žebra mocného klenutí tísnila k zemi a činila podivuhodně masívní. U neuvěřitelně silné stěny bylo vidět stůl s lavicí a židlemi. K němu pozval zdvořilý domovník Stavinohu. Ve světle se z domovníka vyklubal učiněný atlet, jehož rozměry se dobře hodily k obří kuchyni: byl asi dvakrát větší a mohutnější než Stavinoha, s obličejem úplně vyholeným a upomínajícím na herce nebo kněze. Ale to bylo Stavinohovi lhostejno - měl tohoto domovníka rád již za to, že na něho nevolal strážníka: nebylo v Praze jediného strážníka, který by se byl v tomto případě zdráhal Stavinohu zatknouti. I řekl mu, přátelsky se usmívaje:

- Tak byste se moh do toho pustit.

- K službám, odpusťte, je mi to nyní dvojnásobně nepříjemná povinnost... Ale když sám souhlasíte... Svlékněte laskavě kabát, vestu a kalhoty a položte je před sebe.

- Načpa to? Šmátněte mně do kapec, bude to rychlejší. - Je to jen čirá opatmost, pane, sáhnu vám třeba do kapsy a vy mě něčím klepnete přes hlavu.

- To bych rád věděl, nač bych vás měl klepat a čím bych to měl udělat?

- Je to v předpokladu, že jste zločinec. Já přece dosud, chápejte a neurážíte se, musím vycházet ze situace, v které jsem vás zastihl. Stál jste za zamčenými dveřmi a tvrdil jste, že jste se zpozdil na návštěvě - avšak v tomto domě bydlí pouze jeden nájemník, a ten v poledne odešel a dosud se nevrátil.

- Ale jo, už se vrátil, uklouzlo Stavinohovi.

- Opravdu? Ale pak se opravdu nemusíte svlékat, protože to vyřídíme mnohem prostěji. Půjdeme k panu Mayerovi, a až mi potvrdí, že měl vaši vzácnou návštěvu. Stavinoha energicky shodil kabát a jal se rozepínat vestu.

- Co to děláte? ptal se domovník.

- Dyk ste chtěl, abych se slík.

- Ale ne - podívejte se, zavolám k telefonu pana Mayera a bude to kratší.

- Ježíšmarjá, koktal Stavinoha, pan Mayer si už istě leh a to já rači... Aby dodal svým slovům důrazu, stáhl si kalhoty a položil je před domovníka. Ten řekl: - Jak je vám libo. Ale snad byste si mohl trochu pospíšit.

- Čoveče, dyk sem už až na to prádlo nahej, zděsil se Stavinoha.

- Odpusťte, ale musím, bohužel, prohlédnout i vaše prádlo.

Vida, že je zcela v rukou tohoto zdvořilého blázna, Stavinoha se svlékl do naha a podal mu, kysele se usmívaje, ubohé prádlo.

- Tak, čobrdo, honem do toho, mně je zima.

- Prosím, řekl domovník, sbíraje ty věci, budu tu hned.

- Ale, jejkote, sténal Stavinoha, dyk to můžete prohlídnou tadyklenc.

- Ano, ale musím také prohlédnout dům, pochopte, a tak to udělám najednou.

- Dyby to tady nebylo takový studený... Mně istě bude zima, já už začínám cvakat zubama... snad byste mně moh pučit něco svýho, aspoň kabát a kalhoty.

- Je mi líto, řekl domovník s nasládlou zdvořilostí, že nemám právě nic po ruce. Ale hleďte, věc se spraví v deseti sekundách, dovolíte-li, abych zatelefonoval panu Mayerovi, vašemu příteli.

- Tak s tím děte, řekl Stavinoha zoufale, a koukejte, abyste byl brzo zpátky.

- Jak chcete, souhlasil domovník, jenže já vás tady sím pro všechny případy zamknout.

Nyní Stavinoha už jen pokrčil rameny. Ty bramboro, myslil si, s tebou je škoda každýho slova, takovýho kostelníka sem na mou duši eště neviděl...

Jenže nyní mu počalo být doopravdy zima a marně skákal jako Indián a běhal kolem dokola jako o závod. Zima vzrůstala, domovník nešel a dům byl jako mrtvý. Již uplynula přinejmenším hodina, a i nejzdlouhavější domovník by byl prohlédl takový dům dvakrát od sklepa k půdě. Tu se Stavinohy zmocnil nepokoj a poprvé ho napadlo, že snad byl vlákán do pastí. Nebylo tomu tak dávno, co si stěžoval na nedostatek dobrodružnosti ve svém počínání, a hle - podíval-li se chladně na své postavení, vzbuzovalo nejvyšší podezření. Byl v moci dvou lidí, z nichž o jednom věděl, že je mezinárodní špeh; a o druhém nevěděl nic. Byl uzavřen v domě, který se zdál podobný hrobce o stěnách tak tlustých, že ven nepronikal ani šust. Obratným tahem zbavili ho šatů a nyní byl nahý a bezbranný v moci dvou lidí, kteří vzbuzovali vše kromě důvěry.

Stavinoha pomyslel na útěk. Ale když se vyškrábal na okno, ve výši asi dvou metrů, a prohlédl si jeho mříže, zaúpěl, neboť viděl, že zvenčí je okno zabeďněno. Vrhle se ke dveřím, ale ty byly z dubových desek, a i když do nich mlátil, co měl síly, zazněly asi tak jako housle, když se na ně klepne.

Ale ještě tu byly jiné dveře. Otevřel je - vedly do tmavé komůrky, z níž čísel ještě větší chlad a smrtelné ticho. Zapotácel se, pustil se dveří a vkročil do komůrky. Ihned se dveře za ním zavřely a octl se v úplné tmě na vlhkých dlaždicích. Šmátral po stěnách, a aby jeho neštěstí bylo dovršeno, dotkl se nějakého řetízku a dostal tak důkladnou ledovou sprchu, že se div neutopi. Utíkal před tím, ale voda tryskala, jak se zdálo, odevšad. Lomcovala jí zimnice, když konečně našel kout, kam sprcha nemohla; skrčiv se, čekal na smrt, zatímco voda se řinula dále, dále, ochlazujíc ještě více vzduch, který toho nepotřeboval.

Tak plynuly minuty, a Stavinoha, připraven na nejhorší, nepochyboval již, že padl do pasti; kýchaje dvakrát za minutu, čekal, kdy se objeví katané, aby mu svázali ruce a s roubíkem v hrdle ho vrhli do Vltavy, tekoucí před domem. Již se loučil se všemi milými lidmi, odprošoval v duchu Žofinku, Lojzisa i cherubíny a již viděl, jak v novinách, kde měla být zpráva o jeho slavném činu, stojí: „Smutný konec známého kapsáře Ferdinanda Stavinohy. Jeho mrtvola byla včera vylověna z Vltavy za tak podezřelých příznaků, že policie usuzuje na to, že Stavinoha byl zákeřně utopen svými kumpány, s nimiž se nepohodl při dělení kořisti.“

- No jo, vzdychal Stavinoha, dybych byl aspoň Kadlovi řek, co du dělat! Ale takhle vopravdu muž zmnout jako starej střep na smetišti, a ty lotři to vedí. Takovýho vola, jako je Ferda, sem vopravdu eště nepotkal...

Ale právě když si to myslil, octl se v truchlivém kuželu elektrického světla, a hlas, který byl jiný než domovníkův, ptal se ho s cizím přízvukem:

- Už máte dost?
- Mám, přiznal se zkroušeně Stavinoha.
- Tak povězte, kde je vaše legitimace? pokračoval hlas.

Kapitola osmnáctá

dosvědčuje, že chytrý člověk není ztracen, ani je-li už jednou nohou v hrobě, a vypravuje, jak ministr národní obrany nazval Stavinohu svým milým přítelem

Ačkoli to byla otázka překvapující, Stavinoha okřál, neboť shledal, že ho jeho nepřátelé snad přece jen nezavraždí beze všech okolků.

- Po jakéj legitimaci se ptaj? zeptal se.

- Já nemám žádnou legitimaci. Já chci svý hadry a chci, abyste mě pustil ven.

- Vy jste od policie! pokračoval hlas.

- No to se im povedlo, já, a vod policije!...

Jak na to přišli?

- Co jste tedy dělal v tomto domě, když nejste od policie?

- Byl jsem návštěvou u pana Majera, řekl Stavinoha zoufale.

Teď se hlas zasmál, světlo zhaslo a již bylo slyšet jiný hlas: - Jestli se nepřiznáte, že jste od policie, půjdete zase pod sprchu!

Stavinoha se zatetelil jako list a křičel: - Já se teda ke všemu přiznám.

- Tak pojd'te ven, řekl hlas, dveře se otevřely a Stavinoha stál proti ďábelsky se chechtajícímu domovníkovi a - což bylo nekonečně horší - proti Mayerovi.

- Mluvte, ničemo, zařval na něho Mayer, povíte-li pravdu, dostanete své šaty a sklenici grogu: budete-li se pokoušet o lež, budeme vás sprchovat tak dlouho, až se přiznáte.

- Vašnosto, zanařikal Stavinoha, já se přiznám. Já nejsem vod policie, já sem zloděj už padesátkrát trestanej. Já sem si

ich vyhlíd a byl bych ich vokrad, dyby mě hauzmajstr nena-
chytal.

- Tedy zloděj! řekl Mayer a zamyšleně si ho prohlížel. Ale
když jste zloděj - proč jste po mně několik dnů slídlil?

- Já že po nich slídím? řekl Stavinoha, jemuž bylo pojednou
kupodivu horko, ale to je mejlka - proč bysem nich slídlil?

- Človíčku, křičel Mayer, blíže se k němu se zařatými pěst-
mi, nemyslete si, že mne oklamete. Já o vás vím více, než
se domníváte. Vy jste ono individuum, které mi ukradlo tašku
s jistými papíry, a nyní, když jste zjistil, kde bydlím, chtěl jste
vydírat. Přiznejte se - zapírání jen zhorší vaši situaci.

- Já nevím, vašnosto, vo jakejch papírech mluvěj. Já papíry
nekradu.

- To vám věřím, zasmál se vyzvědač, ukradl jste mi je v do-
mnění, že to jsou peníze, a trvalo dva měsíce, nežjste pochop-
pil, že je to lepší než peníze. Kdybych vás nebyl chytil, byl bych
jistě zítra obdržel váš list, že mne udáte, nedám-li vám deset
tisíc. Ale já vám vaše plány zhatil. Nyní mi vrátíte ony papíry,
a budete-li se zdráhati, nevyjdete živ z této světnice.

- Ale to se ví, že im je vrátím, volal Stavinoha horlivě, já je
mám skovany ve svém kvartýru a můžou si se mnou pro ně
doject. Ale dyž sme se tak dohodli, pae Majer, neměli by bejt
tak zlej a nepřát mně malej kšeftíček.

Mayer se zasmál. - Dejte mu šaty a grog, řekl domovníkovi.
A když se Stavinoha strojil, povídal: - Nemám nic proti tomu
kšeftíčku.

- Já sem si hned myslel, že my dva se dohodnem, vašnos-
to.

- Abyste neřek, pokračoval Mayer, já vám dám za ty papíry
tisícovku, tady je, podívejte se. A budete si jich moci vydělat
více, budete-li chytrý a věrný.

- Ale to sem já dycky, pae Majer, zvlášť za takový papírky.
- Dobře, dobře, kdybyste nebyl, můžete se podívat, co by vás čekalo. Ukázal mu brovnink. - Rozumíte - bez milosti. Kdybyste mě dal zatknout, budete zastřelen na nejbližším rohu. Ale budete-li mi věrně sloužit, budete tak bohat, že nebudete už musit krášt.

- Vašnosto, volal Stavinoha, bije se v prsa, já im budu sloužit jak jedna fiala, dyž budou uznalej.

Potom vyvedli Stavinohu před dům a posadili ho do automobilu vedle Mayera. „Domovník“ se proměnil v šoféra. Za deset minut auto zastavilo v romantickém okolí domu čp. 6660.

- Nyní jděte a přineste ty věci. Tenhle muž, kterého už znáte, půjde s vámi a nemusím vám snad říkat, že také on má v kapse jistou věc. V druhé kapse má jistý papírek. Je ve vašich rukou, do které kapsy sáhne.

- I sáhne do tý pravý, brebtal Stavinoha, dyk já už se nemůžu dočkat, až mně zasejč daj novej vejžděleček.

Doprovázen „domovníkem“ odebral se Stavinoha na Bidýlko a loajálně odevzdal lamželezu všechny papíry. Ten je prohlédl a podal mu tisícovku.

- Budte doma vždy ve čtyři hodiny, řekl mu na odchodu, záhy o nás uslyšíte.

Stavinoha ho vyprovodil před dům a tam mu pošeptal: - Jen aby to bylo co nejdřívejc!...

- Bude to do týdne.

Když auto odfrčelo, přendal Stavinoha s ošklivostí tisícovku z jedné kapsy do druhé. Pak si řekl: Ale myslím, že sem to zrovna špatně neproved. Ty chlapi mně nalítli, právě dyž sem měl už na kahánku. Ale tu tuš dostanou s takovejma ouroka-ma, že to bude lichva.

Stavinoha pokračoval v samomluvě i cestou na Bidýlko: Hergot, esi ňákej chlap byl ve věčím nebezpečí než já, tak ať nedostanu slečnu Žofinku. Já vlastně nevím, co si mám v tom Majerovi myslet, přece tak na blbýho nevypadá. Vono to už asi nebude iný, než že nade mnou někdo bdí a z každý šlamastyky mě v posledím omentu vytáhne. A teď se na to vychrámím a zejtra si Majerem ináč, i dyby mě měli doopravdy na nejbližším rohu bouchnout... Když asi hodinu kýchal a cítil mrazení, uvařil si směs heřmánku s rumem, což ho vždy zbavilo do rána rýmy. A opravdu se vypotil, a když se ráno probudil, jenom brnění v hlavě mu připomínalo lázeň, kterou včera dostal. Ale stačilo, aby ho naplnilo strašným hněvem. Pak se oblékl do svých parádních šatů a jel, ustavičně přestupuje, aby spletl možné stihatele - do ministerstva národní obrany.

Proniknout k ministrovi bylo téměř obtížnější než vypátrat vyzvědače Mayera. Když se Stavinoha již vzdal veškeré naděje, octl se náhle na jedné chodbě tváří v tvář nějakému civilistovi. Snad bude s ním spíš řeč, pomyslil si Stavinoha a řekl mu:

- Poslouchaj, mladej, nevedí vo prostředku, jak by se čovek dostal k tomu zatracenýmu ministrovi?

- To závisí od toho, co mu chcete, příteli. Povězte mi to a já vám povím, šlo-li by to zařídit.

- No jo, todle mně říkali šici, co sem se ich ptal, ale vona je to taková věc, že ji nemůžu věšet každýmu na nos. Voni vypadaj dost poctivě, ale dneska umí každej lump vypadat jako beránek. Ale dybych moh tomu ministrovi zkázat, že by to stálo za to, dyby se se mnou na deset minut zahodil, snad by si dal říct.

- Tak víte co, řekl mu civilista, pojdte krátce a dobře se mnou a nějak to už zařídíme. Potom otevřel tapetové dveře, vedl Stavinohu mnoha komnatami, kde všechno před nimi vstávalo, a konečně ho posadil do měkkého křesla v nádherné komnatě a řekl: Tak, pane...

- Stavinoha, prosím, dycky Ferdinand Stavinoha ze Žižka-perku. - ...tedy, pane Stavinoha, co máte na srdci?

- I dou, voni sou dobrej, mladej, dyk sem im už jednou jemně řek, že to nejni pro jejich uši, a za minutku se na tom tak dalece nic nezměnilo.

- Mně je líto, pane Stavinoha, řekl ten civilista, ale když já sám jsem ministr. Odpusťte, že na to nevypadám, ale já za to nemohu.

- Voni že sou vojenckej ministr? zvolal užasle Stavinoha. Voni na to vopravdu nevypadají. Vodpusťej, ale dyk na to nejsou svěci, von by mně moh říct každej halama, že je ministr, a čovek by ho ani nemoh za to dát zašpérovat.

- To mě nenapadlo, pane Stavinoha, řekl ten civilista, ale snad byste uvěřil, kdyby mi to někdo potvrdil?

Stavinohu to sice trochu popletlo, ale nakonec řekl: - Ne-něváj se, ale já bych to měl vopravdu rád istý.

Civilista se zasmál, zazvonil a okamžitě vstoupil důstojník, srazil paty a řekl: - Poroučíte, pane ministře? Poté ministr oznámil, že nechce být deset minut vyrušován, a když důstojník odešel, naříkal Stavinoha:

- Je to malér, ale dyž já sem si ich foršteloval ináč...

- Nic se nestalo, pane Stavinoha, není libo doutníček? Jen si zapalte... A co mně tedy přinášíte pěkného, pane Stavinoha?

Stavinoha se zatím vzpamatoval: - No moc pěkný to nejni, pae ministr, ale koukaj se..., vytáhl tisícku, - tydle peníze sem

čera dostal za celou hromadu ukradenejch lejster vo mobilizíruňku.

Ministr se přestal přátelsky tvářit: - Jakže, vy obchodujete s kradenými mobilizačními listinami?

- Ale, ale, řekl Stavinoha vyčítavě, jen se neukalupírujou! Přeci ich muže napadnout, že dybych ved takový kšefty, nepřines bych im, co sem za ně dostal, a nepřišel bych im to vo-meldovat, páč bych věděl, že by mě za to v ty ráně zahákli.

- Máte pravdu, pane Stavinoha, a odpust'te mi mé rozčilení. Ale nám byly opravdu jisté plány odneseny - jen přes noc - ale v té době byly patrně ofotografovány.

- To taky že byly, pae ministr, a jakorát ty fotografie a vopisy sem prodal za tisíčku.

Ministr mlčel, bál se, aby Stavinohu zase neurazil. Také Stavinoha mlčel. Za chvíli ministr řekl:

- Ale proboha, jak jste k tomu přišel?

Stavinoha sklopil hlavu: - Muším říct, pae ministře, že sem to šloh.

Ministr byl tak zmaten, že se pokoušel zuřivě vytáhnout kouř z nezapáleného doutníku, a když to nešlo, popadl jiný a opakoval to s ním.

- Vidím, pokračoval Stavinoha tiše, že nejsem tak známej, jak sem myslel. Vono se teda na vyšších místech neví, že Stavinoha je padesátkrát trestanej chmaták.

- Ne, to jsem opravdu nevěděl, ale...

- No a chmaták krade, že jo. A tak taky ukradne nějakýmu lotrovi lejstra vo mobilisíruňku. To sem měl to jubileum.

- Jubileum?

- Tak ani vo tym se tady na tech místech neví? řekl Stavinoha lítostivě.

- No opravdu...

- Japa by potom mohli něco vědět vo slečně Žofince! Ministr byl tak vyjeven, jako by se dověděl, že kabinet právě padl.

- Propánaboha, zvolal, slečna Žofinka?

- No jo - vona je anděl.

- Andě! zašeptal ministr zdrceně. Ale děl do té krádeže?

- Pro Ježíše, zavřeštl Stavinoha, nemíchaj slečnu Žofinku do tý věci, sou tak dobrej. Vona sice ty věci měla taky v rukouch...

- Ona také? šeptal ministr sklesle.

- A já, dyby věděli, co lidich mělo těch věcich v rukouch, pae ministr...

- Pro rány Kristovy, vykřikl ministr, ale teď mi povězte, muži, zbláznil jsem se já, anebo vy?

- Ale, pae ministr, co se tečče mě, muži ich ubezpečit, že magor nejsem. Dyž sem tenkrát měl mít ty dvě juzbileum...

- Dvě, zvolal ministr vyjeveně, proč dvě?

- Ale, prosimich, cák sem věděl, že přijde i to druhý?

- Proboha - a kdo vám to řekl?

- Pan komisar Piťha.

- Ten je v tom také?

- Ale ne - dyk voni mě celýho popletou.

Ministr si utřel uříčené čelo a zvolal: - Pane Stavinoha, takhle nikdy nepřijdeme ke konci, nemohl byste to vypravovat po pořádku?

- Ale dyk já chci, a voni mně pořád skáčou do huby. Dovědí se šhecko, esi budou pět minut poslouchat.

Stavinoha si odkašlal a se svým obvyklým mistrovstvím vyličil ministrovi během necelých dvou hodin celou věc s takovým výsledkem, že když nakonec znovu přišoupl k ministrovi jídášskou tisícovku, ministr vstal, podal Stavinohovi ruku, a hluboce dojat, řekl:

- Milý člověče, co jste vypravoval, je tak podivné, ale já vám věřím doslova a děkuji vám za vše, co jste pro nás až dosud vykonal.

- To se podívejme, řekl Stavinoha, a vedí, že sem si už myslel, že mě daj zavřít?

- Vás, a zavřít! Naopak - dám vám odměnu. Především - tu tisícovku si vezměte a použijte ji na výlohy. Vlastní odměnu ovšem teprve dostanete. Ale co je, pane Stavinoha, vy nejste spokojen? Chcete snad hned něco zálohou?

- Pae ministr, copa sem lump, abysem si nechal platit za takovouhle věc? Voni sice říkaj někery páni, že my, chudáci, naši republiku vyžíráme, ale já vod ní nechci ani halíř, já bych vzal nanejvýš ňákej metál, aby lidi, kery mě znaj jako zloděje, viděli, že Ferda Stavinoha dovede taky iný věci než kráct.

Běda, zvolal ministr, to je smůla, pane Stavinoha, na to jsou přísné zákony, že vojenské medaile mohou se dávat jen vojenským osobám.

- To je malér, pae ministr, ani nevěděj, jak mě to mrzí. Ale snad bych si to moh koupit za svý prachy.

- Bohužel, nepůjde to ani v té formě, řekl ministr, usmívaje se, ale nebojte se, pane Stavinoha, naprázdno nevyjdete. Pošleme vám krásné psaní, kde vylíčíme vaše hrdinství a zmíníme se o vaší vzácné nezištnosti, a budete si to třeba moci dát za sklo a vyvěsit si to v tom obchůdku, o kterém sníte. A na vaši svatbu vám pošlu ze svého statku koš ze zabijačky - to jako můj osobní dík.

- Tak vedí co, řekl Stavinoha, nechaj si teda ten metál a daj mně písemně, že by mně ho dali, dyby to bylo možný.

- To bychom tedy sjednali, milý příteli, ale snad by bylo dobře, kdybychom toho Mayera hned zatkli, co myslíte?

- Pro Ježíše pána, vykřikl Stavinoha, chytaje se za hlavu, no voni by tomu pěkně dali! Ten člověk musí bejt na svobodě tak dlouho, dokavád nám nepoví šhecko, co ví. Von si ted'ky myslí, že jsem jeho, a von má istě už zasejc něco v pácu a mě v tom bude potřebovat. Já mu budu sloužit, že to dál nepude, vyzvím, co budu moct, a až budu všhecko vědět, pak si je teprva zavřou, pae ministr.

- Ale vždyť jsem to myslil právě tak, pane Stavinoha. Jen to tak proved'te, a až nám dáte do ruky celou tu bandu, budete hrdinou dne, a nikdo se pak neodváží vytýkat vám vaši smutnou minulost.

- Do toho sem já už ted' jako žavej, jen to mě mrzí, že na to muším čekat eště celej tejden.

Ministr se drobet zamysлил. - Mě to taky mrzí, pane Stavinoha, už proto, že vás musím požádat, abyste nám nezazlíval jistá opatření, která musíme učinit vzhledem k vaší osobě. Zapomenete se třeba v hostinci anebo před k vaší slečnou - no, já vím, že by to nebylo naschvál, ale třeba by to zkazilo celou věc... zkrátka musím trvat na tom, abyste to uznal...

- Esli se nemejlím, tak mě přeceť chtěj strčit za katr...

- To ovšem ne, pane Stavinoha, nemám k tomu ani práva, ale kdybyste proti tomu nic nenamítal, šel by s vámi jistý spolehlivý člověk - mohl byste třeba říkat, že je to váš bratranec - a ten poddůstojník by se ovšem od vás ani nehnuł. Budete mi vlastně v jisté formě k dispozici.

- A viděj, pae ministr, já souhlasím i s tym, ačkoli já bych vo tym nemluvil ani ze spaní. Dyk vono je to vlastně kus slávy, páč Stavinoha bude první zloděj, keryho si nechal ministr národní vobraný k osobní dispozici...

Kapitola devatenáctá

vypravuje o nových neslýchaných hrdinstvích Ferdý Stavinohy, popisuje vojenské úvahy pana Nečas a uvádí do vypravování novou okouzující osobnost

Když Stavinoha opustil ministerstvo se svým strážným anđelem, štábním rotmistrem Karlem Nečasem, ohlížel se po tramvaji.

- Človíčku, vytkl mu Nečas, nedělej hlouposti, v ministerstvu se nedá bez autášku ani rána. Snad si nemyslej, že by se s nima ministerský štábní rotmistr plahočil až na Žižkov v elektrice?

Ale až na tuto výstřednost byl pan Nečas zcela příjemný člověk.

- Tady to vypadá jako na vachcimře, řekl, octnuv se ve Stavinohově bytě, to abysme si poslali pro pívko a dobrý oběd, aby to člověku tak nepřípadalo...

Jakmile si t'ukli, otevřel se jim nový svět, a sedíce proti sobě, střídavě si prášili neuvěřitelné historky, každý ze svého oboru, anebo hráli barvičku a jiné zakázané hry, jaké se pěstovaly v ministerstvu. Ostatně odpoledne přinesli Stavinohovi od ministra láhev vína a hrst doutníků, což se opakovalo každého dne. Teprve k večeru se pan Nečas zachmuřil.

- Človíčku, povídal, to není žádná služba pro štábního rotmistra z ministerstva. A taky mám už žízeň Himl kruci, proč se nesmím odtud hnout!

- Ale, pae Nečas, esi se nemůžou vode mě hnout, to já im náramně pomužu. Já se hnu do jednoho fajn pajzlíku, de maj takovy pivíště, že na něj choděj vo Dušičkách nebožtíci z blízkejš Volšan. A tam si narovnáme kříž.

- Na mou duši, človíčku, že mi tohle pivo nechutná. Já vám teda vyjdu vstříc a půjdu s vámi - ovšem musíte tam dávat pozor na hubu, protože já mám rozkaz, že mám dohlížet na vaše řeči.

- I to se mužou spolehnout, pae Nečas, v hospodě já ne-žvandám, tam já jen pozoruju lidi.

Šli tedy k Staré čubajzně, a když se ráno probudili, stěžoval si pan Nečas: - Poslechnou, maj taky jazyk tak zdřevěnělej jako já?

- Ale ne, pae Nečas, dyk sem jim řek, že já v hospodě jen pozoruju lidi, ale že voni maj jazyk zdřevěnělej, ani se moc nedivím... - Poslechnou, řekl pan Nečas zkroušeně, nemá to být rýpnutí do mně? Zachoval jsem se snad v té hospodě nenáležitě?

- Ale ne, nedělej si starost, šici si ich chválili, jak je pobavili, a nejvíc Gusta Mašoha, co si chce brát šenkýřku. Ten je na vojenský věci jako žavej, a voni mu padli do gusta, dyž mu vypravovali vo těch novejch pancířovejch auťáskách, co je ministerctvo tajně zkouší.

- Pro Kristovy drahý rány, to že jsem mu vypravoval?

- Ale jen chvilku. Pak mluvili s Karáskem vod jízdni policije vo tech novejch mašinkvérech, co přivezli z Francie, a esli se nemejlím, říkali mu taky, kde je tajně uloženey benzín pro případ mobilizíruňku.

Pan Nečas seděl jako mrtvola .

- No, ten Karásek je trochu neřád a já mu to viděl na ksichtě, že ich chce dát zavřít, tak jsem šel za nim a řek sem mu, že ich na vojně praštil trochu granát a že vod tý doby mušej fantazírovat, jak vypijou třetí sklenici. Tak von si dal říct, ale abych se přiznal, za hodinu sme to měli už voba nahnuty, dyž ste mě hubičkoval a řval: „Kluci sakramencký, dybyste vědě-

li, co máme tudle Stavinoha a já v pácu, to byste lezli po štyrech a lízali byste nám palce vod nohy skrz fusekli...“ To už Karásek koukal na nás jako vrah, von si myslel, že sou taky zloděj a že chcem někoho voloupit. Tak sem se s nim mušel sadit vo litr plzenckýho, že ho vypiju rychlejc ex než von, a von to vyhrál, ale pak spad pod stůl a tam na nich šťastně zapomněl.

- Tohle pivo, chytal se pan Nečas za hlavu, to mě přive de ještě do neštěstí, a já budu degradýrovanej, jestli se to na mě píchne.

- Jen se nebojej, Kadličku, dyk já ich sválně ved do putyky, de se lidi zajímaj jen vo to, co se dá vodnýst, a dopa by se tahal s takovým tankem anebo mašínkvérem.

- Pane Stavinoha, jestli si myslej, že mě dnes večír zase vytáhnou do hospody, to mě ještě neznaj...!

- No ty seš dobrej, ty jeden Nečase, řekl mu Stavinoha bodře, dyk sotva bude šest, nebude to s tebou zase k vydržení, a dybych s tebou nešel dobrovolně, tak bys mě snad unes. A samotnýho tě do hospody taky pustit nemužu, páč seš jako ten plukovník Rédl z biografu, kerej přide do špajzovního vozu, chodí od člověka k člověku a každymu říká: „Kristykót, já sem teďky dělal v Rusku půl roku špijóna.

Přece však šest dní uplynulo bez nehody a příhody, až na instrukci, kterou Stavinoha dostal z ministerstva a jež zněla: Jakmile budete vyzván známou osobou, požádáte o značnější peněžitý obnos jako zálohu. Shledáte-li, že potřebujete rady nebo pomoci, odeberete se do restaurace U Montágů, kde stále bude přítomen pan Pátek. Onen muž bude mít pro vás nové rozhzy.

Hned poté obdržel jiný dopis, obsahující toto stručné sdělení:

Navštivte m ne dnes v sedm bodin večer. M.

Tak, pae Nečas, řekl teskně, už se musíme rozloučit. Já mám dnes inčí práci před sebou než hlídat tvou zatracenou hubu. Ale to se ti musí nechat, že dyby mě zejtra udělali ministrem národní vobранy, je ze mě takovej vodborník ve vojenckejch věcech, jako nebyl ani tatík Žižka. Nikdá bych, čoveče, ne-řek, že ve vojenctví je tolik tajnejch věcíh.

Pan Nečas sklonil provinile hlavu:

Víš, Ferdo, to je už ta má slabá stránka, a já se dám přeložit k ovsu pro vojenské koně, protože o tom přece snad mohu rozmlouvat s každým. A já ti zase řeknu, že jestli jsou všici zloději jako ty, chtěl bych po smrti přijít mezi ně.

- To ti věřím, čoveče, zvlášť dyby tam byla taky Stará čubajzna se svým pivkem. To se istě ministrovi nepochlubíš, že si mně šecker jeho víno sám vychlastal? Ale sem už, čoveče, nechod', povídal mně jeden můj kadet, že ten Karásek vod koňskejch policajtůch chytá naši hauzmajstrovou, a to von asi z ní vytahuje, esi ví něco vo tobě. S tebou by to mohlo špatně dopadnout.

Přesto se rozešli velmi dojati jako dva nejlepší přátelé.

V ustanovenou dobu spatřil Stavinoha opět Mayera.

- Jste dosud odhodlán vydělat si lehce slušné peníze? optal se ho Mayer přátelsky.

- Za prašule im pudu třeba do pekla.

- To ještě počká. Zatím půjdete na Vinohrady do hotelu Be-ránek. Zamíříte rovnou do pokoje číslo patnáct a třikrát dvojm-zakleпáte. Otevře vám dáma a vy jí řeknete tiše: „Kupuji platinové prsteny.“ Nezapomenete to?

- Ne, šnosti, řeknu tiše: Kupuju platynový prstýnky.

- Dobrá. Ona se zeptá: Kdo jste? A vy na to: „Jmenuji se An-dreadis.“ Ta dáma vám potom odevzdá balíček. Vy s tím ihned

vsednete do taxametru a pojedete až ke Křížovníkům. Vystoupíte a půjdete pěšky sem a dáte mi to. Cestou s nikým nepromluvíte, i kdyby to byla vaše holka. To je vše. Nespletete to?

- Ale, šnosti, copa sem cápek! Ale dělalo by se to s věcí chutí, dyby byl nákej vydatnej fóršus.

Dostanete na vůz, a až mi to odevzdáte, dostanete tři sta korun.

- No jo, šnosti, ale mohli by to snad rozpúlit a půldruhej stovky mně vyplatit hned kvůli věcí chuti?

S tím Mayer souhlasil, ba dokonce ho to ještě více uspokojilo. Řekl však: - Můžete být nejpozději do devíti zpět. Pro všechny případy vás upozorňuji, že budete sledován na každém kroku.

- Ale to je řečích, šnosti. Vono to nejni zrovny moc, tři stovky za takovou věc, ale já si myslím, že budou uznalej a že to bude pravidelnej vedlejší příjem - a tak nač bysem si to kazil! já nejsem žádněj šizuňk, a dělám pro toho, do mi zaplatí, a vo politiku já se ze zásady nestarám; dyk ani nemám volební právo.

- Tím lépe, řekl Mayer, který byl trochu nervózní, a vystrčil Stavinohu, dav si od něho dříve zopakovat jeho hesla.

- To pude jako na másle, řekl si Stavinoha venku, di mi na kolo s tým špehováním, na to já ti dám, škrobe. Ten syčura si myslí, že by čovek prodal za tři stovky vlast. Ani za milión! No, to tě přide draho... Když se dostal před pokoj číslo 15, zaklepal dle úmluvy, a když se ozval sladký ženský hlas: „Kdo je tam?“, zašeptal do klíčové dírky: - To jsem já, slečno, kupuju platynový prstýnky... - „Dobře, dobře...“, řekl týž hlas, bylo otočeno klíčem, a velmi hezká, buclatá mladá žena s ohnivýma tmavohnědýma očima vpustila Stavinohu

do pokoje. Když si prohlédla Stavinohu, počalo jí to cukat v koutcích úst a jen stěží přemohla smích.

- Tak co, zeptala se rozveseleným hlasem, jak se jmenujete, strejčku?

- No jo, slečinko, menuju se Autoanis.

- Snad Andreadis?

- No dyk sem to povídal.

- A kupujete platinové prstýnky?

- Jo, panu Majerovi.

Slečna se chtěla jako blázen. - Ale vy jste hezký, vy prodavači platinových prstýnků, ale už jste se dávno neholil... Přitom ho pohladila navoněnou rukou a vyzvala ho, aby se posadil.

- Abych im nevynes spaní, slečinko, řekl Stavinoha zdvořile, ale muším im říct, že pan Majer se nemůže tý platýny dočkat, páč mně dal na autásek. - Budu tu hned, strejčku, chtěla se slečna, když já se nemohu na vás vynadívat...

- No počkej, vopice, myslil si Stavinoha, zanedlouho budeš kokrhat ináč. A bylo mu hned jasné i toto tajemství. Mayer pracuje pomocí tohoto stvoření, užívaného jako návnada tam, kam si jeho peníze netroufají. Této slečinky, která před ním stojí nestydatě polonahá v průsvitném županu a jejíž hříšné tělo poplete lidi, u kterých vyznělo naprázdno Mayerovo oťukávání. Zde bylo hlavní tajemství, které měl Stavinoha rozluštit. Mezitím se slečna vrátila od skříně s podnosem, na němž byla celá série různých likérových lahvic a skleniček.

- Měli bychom to naše seznámení oslavit, řekla a zručně smíchala asi z pěti likérů smíšeninu, ale nalila ji jen do jedné sklenky. Do druhé nalila čistou vodu. - Tak na zdraví, řekla, nabídla Stavinohovi vodu a obratem tem vyzunkla likéry.

- Ale sou voni hlad, zvolal kysele Stavinoha, takový chutě člověku dělat a pak ho vytrachtýrovat vodou.

Slečna se bouřlivě rozesmála a objala Stavinohovu hlavu svou měkkou rukou: - Staroušku, kdo prodal platinu, může si líznout, ale kdo ji má odvážet, musí mít bystrý mozek. Ale abyste i vy měl z toho něco, tady máte hubičku, která bude tou dobrou věcí cítit...

Než se Stavinoha nadál, vlepila mu slečna hubičku a potom, když se popásla na jeho zkoprnění, podala mu velkou obálku z tuhého šedivého papíru.

- Tak tady je ta platina. Ale počkat, strejčku, ještě to musíme zapečetit.

Stavinoha se polekal: Jak by mohl tuto obálku otevřít, kdyby byla zapečetěna? - Slečinko, řekl, nemohli bysme si eště jednou připít, ale vobraceně? Já, aby vo nic nepřišli, dám im to pak zrovna tak vokusit jako voni mně.

- Vy jste nějaký šibal, strýčku, smála se slečna, drčíc pečetidlo v ruce, ale mohli bychom to opravdu zkusit... Zase zručně smíchala směs, Stavinohovi nalila čistou vodu a zase mu dala hubičku. Ale nyní ji Stavinoha popadl, a předstíraje vášeň, počal ji líbat a slečna se smála a smála a křičela „jen kdyby ty vaše vousy tak nepíchaly“. Při tom šťastně zapomenula na pečetidlo. Stavinoha nepozorovaně ukryl obálku a hned ho vášeň opustila.

- Vy jste ale opravdu kujón, řekla udýchaná slečna, ale abyste neřekl, můžete ke mně přijít zítra a já vám dám opravdu okusit všeho, co si budete přát... - Nemohlo by to bejt eště dnes? žadonil Stavinoha. Vedí, já si to vodšoustnu ve chvílce, dyž mám ten auťásek, a esi mě s tým pan Majer pošle k panu legračnímu radovi...

- Prokrista, co jste to řekl? smála se slečna. Legrační rada! To se povedlo. Znáte taky legačního radu?

Já vím šecker, slečno, já sem pravá ruka pana Majera, já už sem se nemoh dočkat, až poznám taky ich.

Slečna mu poplácala tváře a řekla: - No a teď se váš sen splnil, dokonce jste na mne udělal ohromný dojem, haha... a teď už jděte, ať pan Mayer na tu platinu dlouho nečeká, a zítra hezky přijďte, ale dejte se, prosím pěkně, oholit.

- I kruci, říkal si Stavinoha, to se podívejme, jak je šecker iný, dyž čovek seká dobrotu. Nakonec budu mět i štěstí u ženckejch! Až budu povídat ministrowi, jak sem todle proved, eště mě bude prosit, abych si vzal ten metál, co s ním dělal takovou drahotu.

Dole u portýra se zeptal, jak se jmenuje slečna v patnáctce, a dověděl se, že jeho nová známost je slečna Andreadisová z Nitra, posluchačka na medicínské fakultě univerzity. - Pěkná medička, povídá si Stavinoha, sedaje do tramvaje - byl by blázen, aby vyhazoval peníze pro takového Majera - esi ta štramandička není v cibilu baletka, ať mě pověsej.

Za podobných úvah dostal se Stavinoha do pivnice U Montágu. Pan Pátek ho zavedl do bytu v druhém patře a dal mu vojensky stručný rozkaz: - Dejte to sem! Obratně nad párou otevřel obálku a bedlivě prohlédl vše, co obsahovala.

- To je strašné, řekl, to jim nesmíme dát do ruky. Dám toho chlapa hned zatknout.

- Poslechnou, radil stavinoha, člověk nesmí bejt při prvním maléru jako poseroutka, to se dycky špatně vyplatí. Já eště nevím nevím šecker, co bych potřeboval vědět, já sem teprve na začátku velkyho vodhalení. Já k Majerovi s toudle vobálkou muším přijít, a vy ho mušíte přistihnout při činu. Tak do toho nandaj iný listiny, kerý můžou spíš dát z ruky, seberou pár taj-

nejch, já tam s tím pudu, ve dveřích zdržím toho hauzrmajjsua, to je taky pěcknej neřád, a pudou za mnou, až im dám znamení, vrazej tam a sebereme toho Majera. Ale já se zatím něco vod něj dovím, a tak budeme moct sebrat víc lidích, přinejmenším eště tu medičku, co pije ligéry jako pán Nečas.

- Poslyšte, zvolal s obdivem pan Pátek, ale vy jste přímo znamenitý detektiv. To je velkolepý plán a já jej schvaluji, ačkoliv ovšem váš život v tom snad bude v nebezpečí.

- To patří k věci řekl prostě Stavinoha, tak jen si moc nekecaj, ty tajný třeba hned nenatrapírujem a ten Majer by nám to moh zkazit, dyby poslal k tý vochlastaný medičce hmzmajstra.

- Žádné obavy, pane Stavinoha, my jsme počítali, že bude zatýkání, tři detektivové už na nás čekají na Kampě. - Jeminkote, zaúpěl Stavinoha, esi voni moc špacírovali hmzmajstrovi pod voknem, von ten chlap je chytřej a istě si toho všim.

- Ne, ti lidé čekají na nás v hostinci, a uvidíte, že ve čtvrtodince bude vše skoncováno. Tak račte, pane Stavinoha.

- No jo, myslil si Stavinoha se zadostiučiněním, před omentem na mě mluvil jako na ucho a teďky, dyž vidí, co vlastně Stavinoha je, může se uráčovat. Ale na mě platí panská láska jako tělo tý medičky. V hospůdce na Kampě vybrali tři tajné, a jak byl Stavinoha příjemně překvapen, když ve dvou z nich poznal pány Sacha a Holinu.

- A to se podivejme, kluci, řekl jim, to ste se istě nenadáli, že jednou budete pod komandem starýho Ferdy z Bidýlka.

- Himlkruci, bručel pan Holina, to mně de vopravdu ze žaludku.

- Ticho, voni jeden vobyčejskej tajnej, usadil ho Stavinoha, nechaj teda žaludek tady, ale co se tejšče vostatního, bude se dělat jen to, co Ferda nakáže. Holina! Sach! Dou deset

krokůch za mnou, a esi budou dupat, tak ztratím slovo a voni poletěj vod policije, že se ani nenadějou.

Detektivům nezbylo než spolknout tu pilulku, našlapovali za Stavinohou tak tiše, jak jen dovedli. Když docházeli k známému domu, dostal Stavinoha velký nápad. Na doho domovníka, na kterého měl nejvíce spadeno, nevěděl nic určitého, pokud se týkalo vyzvědačství. Dobrá, já ho před svědkama na to uvrtám, pomyslil si Stavinoha.

- Poslechnou, řekl důstojníkovi, já sem svůj plán právě zlepčil. Voni na toho hauzmajstra nešáhnou dřív, pokud im ho nepošlu přede dveře, zato budou dobře číhat, aby slyšeli každý slovíčko, co s ním promluvím. Rozuměli? A teď se skovaj i s tema klukama za roh.

Potom, zvučně dupaje, zamířil k vratům. Sotva se před nimi octl, dveře se otevřely - „domovník“ již čekal.

- Dlouho nejdete, zasyčel, nesete to?

- Co bych měl nýst? tázal se Stavinoha nevinně, zabraňuje domovníkovi, aby mohl zavřít vrata, nic nenesu.

- Co to žvaníte, byl jste si snad jen na procházce?

- Poslechnou, voni slíkači, tak proč neřeknou hned, že vedí vo všom. Copa já si muži před nima kecat rozumy, dyž nevím, esi pan Majer nemá před nima tajnosti? Dyby bejvali řekli: No já vím, že si byl u jedný fajn slečny pro istý papíry...

- Ale to se rozumí, že to vím, okřikl ho domovník netrpělivě, nekřič tak, vždyť kdyby se tady potloukali detektivové, museli by tě slyšet. - Poslouchej, ty slíkači, řekl Stavinoha starostlivě, já tě nechci strašit, ale tak se mně zdálo, že za mým autáskem jelo jiný, a porád se mýho drželo. Tak sem vyskočil a hasil sem si to průchodama a voni se mně ztratili. Ale teďkom pod mostem potkal sem dva tajný. Já je náhodou znám,

sou to sice dva největší pitomci vod pražskej policie, ale čert im věř, esi nešli za mnou a nevodcházej to tady.

- Počkej tady, řekl „domovník“, já se pro všechny případy rozhlédnu.

Když vystrčil hlavu ze dveří, polekal se čtyř napřažených revolverů tak, že ani nevzdychl. Rychle mu dali roubík a želízka a Stavinoha se přičinil, aby domovník nikdy nezapomněl na to, jak při tom spolupracovaly Ferdovy lokty a ruce. Pak řekl: - Tak to by bylo teda vodbyto; a ten smrad byl tak hloupej, že se před tema pánama přiznal, že vo všom ví. To koukaj, voni jeden Holino a Sachu. A teď si pudu pro hlavní lumero.

Potom se Stavinoha popaměti vyšplhal po schodech. Mayer mu hned otevřel. Byl velmi nervózní.

- Zpozdil jste se, vytkl. Nesete to?

- Jo, něco mi ta slečinka pro nich dala. Je to tudle v kuvěrtu.

Mayer to horečně otevřel, prohlédl a zaklel:

- Ale dovolte, Stavinoho, žertujete, nebo co? Co jste mi to přinesl?

To že je od slečny?

- Šmarjá, já měl hnedka tušení, že bude malér. Vona slečinka byla trošku stříknutá. Že si to popletla?

- To je nepříjemné, volal Mayer rozčileně, ihned se k ní vraťte a řekněte jí, že musí poslat ty pravé papíry, máme-li je Luňáčkovi do rána vrátit.

- Jo, tak já tam teda pojedu eště jednou a řeknu jí, aby mně dala ty papíry vod Luňáčka. Ale teď by to snad už mohlo bejt, ne? zvolal silným hlasem směrem ke dveřím a myslil si: Ty chlapi maj ňáký reglamá, že mušej dycky přijít pozdě jako ten herec v ty veselohře.

Co „by mohlo být“? Co křičíte? zvolal Mayer...

Ale vtom se otevřely dveře a objevili se detektivové.

Jenže Mayer se vzpamatoval dřív než domovník. Skokem se octl u psacího stolu a pokoušel se vytáhnout zásuvku, v které měl revolver. Stavinoha mu byl sice v patách, ale přece přišel pozdě: Mayer vytáhl revolver a namířil na detektivy, kteří mu to oplatili.

- Ale Majer, řekl Stavinoha, nepozbýváje duchapřítomnosti, voni sou rozumnej člověk, a daj si poradit. Bouchnou třeba mě a sám dostanou tři kuličky, a to by bylo na nich víc, než by snesli. Voni asi nevedí, že u domovníka ich čeká eště vosum a že celá Kampa je zašpérovaná skrz bataliόν sapérůch. Tady se nedá nic dělat.

- Já vás zastřelím, syčel Mayer.

- A co z toho budou mět? Pae Majer! Rozložej si to. Esli mně daj tu bouchačku, tak vyfásnou pár měsícuch a eště se budou moct voženit se slečnou z hotelu Beránek. Ale esi mě bouchnou, kouká z toho šibenice. Tak to tady hezky položej na stůl a bude po komedii.

Mayerova ruka se zachvěla - okamžik, který pro Stavinohu trval věčnost - a náhle klesla. Stavinoha k němu přistoupil a odňal mu zbraň.

- To je nejrozumnější, co mohli udělat, povídal mu přitom. Voni mně holt nalítli, a to se nedá už nic dělat. I toho Luňáčka mi prozradili. A aby věděli, já si pro toho jidáše hnedka du, a aby mu nebylo moc smutno, dám mu do cimry tu slečinku, a vona mu bude moct vykládat vo anatomiji.

Po těchto slovech se Mayer, který se stěží držel na nohou, úplně zhroutil.

- Tak si ho vemou, pae Sach a pae Holina, řekl Stavinoha. Aspoň jednou viděli, jak se dovopravdy dělá čistá práce. A teď bysme mohli prohlídnout ten kvartyr, co myslej, pae Pátek?

Pan Pátek s tím úplně souhlasil. - Ale pan Majer by nám třeba překážel, soudil Stavinoha, já tady vím vo jednom kvelbiku a tam bysme ho mohli strčit i s tým hauzmistrem.

- Je to však bezpečné? zeptal se pan Pátek.

- A jejej, pae Pátek, to mám vyzkoušený, vedí, pae Majer, řekl pořouchle.

Mayera musili dolů snést, tak byl zničen svým neštěstím. Zato „domovník“ byl v zuřivém rozpoležení myslí.

- Von potřebuje ten pán trochu vychladnout, řekl Stavinoha, vedí co, voni jeden hauzmajstře, my sme eště neprohlídli jejich šaty, a dovíco v nich maj. Pae Sach, svlíknou ho, my si to prohlídneme vedle, aby nám při tom nepřekážel, a voni, pae Majer, mohli by se taky slíknout. Tak honem, hoši, vod tyho vám ani pámbu nepomůže... A košili taky bych prosil, pae hauzmajstr, doví, esi v ní nemaj u límce zašitej zabiják...

- Ty lumpe zlodějská, zařval „domovník“.

- No já vim, pae hauzmajstr, ale nic ve zlý, dyk já se to naučil vod nich, a teďkom jen špacírujou do koupelny... Pae Sach, pomůžou tam těm pánům, tam je máme istý, votamtud' nevede žádněj východ... Vyzvědači se sice bránili, ale proti pěti mužům byli bezmocní, zvláště když byli nazí. I byli všoupnuti do koupelny a Stavinoha jakoby náhodou pustil na ně sprchu, a když pan Pátek protestoval, prohlásil:

- Todle je mý soukromý číslo, pae Pátek, a moc mně do toho nešprkaj, já si to vostatně před ministrem zodpovím. A nemyslej si, že těm špinavcům bude trochu toho mytí na škodu. Nezapomínaj, že voni nás tady votravovali penězma a běhnama. Co je proti tomu trochu tý vody?

Když byla jeho pomsta nasycena, vypustil Stavinoha zmoklé vyzvědače ze sprchy, poručil jim, aby se oblékli, a zamkl je zase do koupelny, kde je nechal ve tmě, jak to udělali oni jemu.

Potom se počala zevrubná prohlídka celého domu, která byla korunována neočekávaným výsledkem. Ve sklepě byla objevena celá fotografická laboratoř a podle věcí, které tam byly nalezeny, bylo seznáno, že fotografování prováděl „domovník“. V Mayerově pracovně byla nalezena obšírná korespondence týkající se vyzvědačství a v železné pokladně byly nalezeny kopie zcizených dokumentů a klíč k tajnému písmu. Když ve dvě hodiny zrána byla prohlídka skončena, jevílo se, že Stavinoha odkryl hnízdo velmi nebezpečné špionáže, bohatě zásobené penězi, neboť v jednom úkrytu bylo nalezeno za milión korun tisícovek.

Potom vězně vysvobodili. Byli v zuboženém stavu, zvláště Mayer, který byl nervově zhroucen a svou promodralou tvář a třesoucími se údy budil lítost. „Domovník“ se držel lépe, ale i on kýchal bez přestání, jakmile se octl v průvěnu.

- Tak, kluci, řekl jim Stavinoha, muším vám říct, že ste se zařídili náramně, a já se vám nedivím, páč za ty tisícky, co ste měli, mohli ste tady udělat hotel.

Mayer, když slyšel o těch tisícovkách, počal se třást ještě více.

- Ale dou, vytkl mu Stavinoha, že sou eště teď tak divej po penězích, mohli by se stydět. No, já vím, von se s nima čovek těžko loučí, dyž sou jako panny čistounký, a ani fald nemaj, ale dopřejou nám, abysme se s nima i my kapánek pomazlili...

Nato Mayer sklonil hlavu a dal se vést jako beránek čekajícímu autu.

Když se Stavinoha opět octl na Kampě, bylo půl třetí. Všem se chtělo spát, ale Stavinoha prohlásil, že služba má přednost, a že jestli chtějí dopadnout toho Luňáčka, musí být slečna Andreadisová ihned zatčena. Byli tedy odesláni dva de-

tektivové se zatčenými a s kořistí a Stavinoha odjel s pány Pátkem a Holinou do hotelu Beránek.

- Ale ačkoli byly již tři hodiny zrána, veselá medička se dosud nevrátila do svého hotelu. Nečekali na ni však dlouho. Přijela autem, a ačkoli byla ve velmi veselé náladě, rozveselila se ještě více, když ve vestibulu jí vstoupil do cesty Stavinoha.

- A, strejček, řekla, copak mi zase chcete? - No, dyk mně řekli, abych přišel druhej den, a já sem k dámám dycky vod slova, slečno.

- Medička mu počala tykat: - Jsi ty ferina, strýčínku, ale musíš přijít později, až se vyspím.

- Jenže, zašeptal Stavinoha, mě posílá pan Majer. - Pan Majer, chechtala se, jste oba taškáři, ale ty jsi ten větší. Tak pojď a povíš mi, co mi vzkazuje pan Mayer.

Stavinoha mrkl na své průvodce, schované za křesly, a následoval vesele slečnu. Otevřela, pohladila ho a řekla:

- Snad to ještě chvilku počká, vezmu si jen sprchu. Když Stavinoha nic nenamítal, vstoupila do koupelny a nechala otevřené dveře. Bylo slyšet sprchu, její chichot, a pak zvolala:

- Jenže, strýčku, zapoměla jsem si vzít župan. Přines mi jej, je ve skříni.

- S největší radostí, zlatíčko, řekl Stavinoha, tiše otevřel dveře a vpustil do pokoje oba průvodce. Potom vstoupil do koupelny.

- Tak co, ty kučeravý strýčku, smála se, ty zapálený milence, jaký je to způsob, vnikat do koupelny dámy ve čtyři hodiny ráno? A kde je župan!

- Slečinko, řekl Stavinoha, voni sou moc hezká, ale zase tak moc hezká nejsou, aby mně popletli hlavu jako Luňáčkovi.

Rázem vystřízlivěla: - Luňáčkovi? zvolala. Odkud ho znáte?
A co vůbec znamenají vaše slova?

- Znamenají tolik, že nedostanete dřívejc košili, dokavád mně
a temto pánům neřeknete, do je to Luňáček.

Spatřivši detektivy, hrozně vykřikla: - Kdo jsou ti lidé?

- To je ouřad, slečno. A já sem taky ouřad. My šecko víme
a v tydle chvíli je už pan Majer i jeho pomocník v chládku. A vy
tam pudete taky, a necháme vás tam nadosmrti, esi nám ne-
řeknete po dobrým, do je ten Luňáček...

Medička se zhroutila ještě hůře než Mayer, a když se vzpa-
matovala, pověděla jim ochotně, že Luňáček je důstojník, který
se do ní zamiloval tak šileNě, že se dal od ní užívat jako ná-
stroj Mayerových piklů. Strávila s ním noc v barech a v sedm
hodin ráno přijde si Luňáček sem pro dokumenty, které měl
Mayer mezitím ofotografovat a sem vrátit. V svém zničení
pověděla vyšetřujícím spoustu věcí, které přispěly k úplnému
objasnění celého případu.

To již byla oblečena a úplně střízlivá. Pan Holina ji odvezl
k jejím společníkům a Stavinoha si počkal s panem Pátkem
na její nešťastnou oběť. Luňáček byl zatčen dříve, nežli
se vzpamatoval ze svého úžasu, když našel v pokoji své mi-
lenky dva neznámé muže místo té, pro kterou zradil vlast.

Kapitola dvacátá

stručná, která popisuje rozmluvu s ministrem národní obrany a Stavinohou a vrcholí v úplné rehabilitaci někdejšího kapsáře Ferdy

Bylo půl deváté, když Stavinoha vstupoval do ministrovvy pracovny, nevyspalý, unavený, ale nepřekonatelný.

- Přicházíte jako vítěz, milý příteli, oslovil ho ministr. Jsem šťasten, že jsem se ve vás nezmýlil - aspoň ve vás. Neboť pochopíte, že jsem trapně dotčen vším tím, co jsem musil slyšet. Opět jeden zapomněl na svou povinnost. A ty jejich přípravy!... Nebýt vás, vzácný příteli, jak dlouho by ti lidé tropili svoje kousky?

- No jo, poznamenal Stavinoha, voni se náramně dobře zařídili, jako místodržitelstvím koncesovaná živnost. Peněz měli habaděj, hezkejch holek taky, a mezi náma, pae ministr - policie by na ně byla krátká.

Snad máte pravdu, pane Stavinoha, jsem zpraven, jakou všestrannou činnost jste vyvinul, co jste prokázal iniciativy, jak rychle jste soustředil dobré plány... Vyznamenal jste se více než voják v poli, a ostatně, kdoví kolika vojákům jste zachránil životy. Víte, co si myslím? Že vás přece jen navrhnou pro to vojenské vyznamenání.

- Pae ministr... pae ministr..., - koktal Stavinoha.

- Ano, jsem už rozhodnut. Kromobyčejný muž zasluhuje kromobyčejných opatření. Vy to vyznamenání dostanete. Ale jedna věc je mi nejasná. Proč jste dal svléknout do naha ty dva lotry a proč jste také na tu vyzvědačku uhodil, když byla jako Eva.

- To maj tak, pae ministr, von čovek, když je v šatech, je mockrát silnější, než dyž je nahej: Istě se im už někdy zdálo, že sou nahatej mezi voblečenejma lidma, a to se istě cejtili slabej jako moucha. A já to zrovna vyzkusil v praxi, a je to vynález, že by stál za patentování: čovek zapírá, až se hory zelenaj, dokavád je v šatech, ale jak stojí nahatej proti voblečenýmu, cejtí se takhle maličkej a poví na sebe eště víc, než má na svědomí.

Ministr se zasmál: - No, něco na tom bude, ale abychom se vrátili k věci: Dostanete-li vyznamenání, nebude to největší odměna, kterou přijmete. Ještě větší odměnou vám budiž vědomí, že jste krásným činem napravil hříšky své minulosti.

Stavinoha cítil, že se mu derou slzy do očí.

- Moc pěkně to řekli, já se taky vopravdu cejtím jako novorozeně. Já bych ted'ka nedovedl kráct, i dyby mě do toho tahali párem volůch.

- Jaké krásné srdce jste si dovedl zachovat za takových hrozných podmínek, řekl dojatý ministr.

- To šecko dělá láska. Já to šecko podnikal jen proto, abych se moh před Žofinkou postavit tak říkajíc s čistým štítem. Vona mě vedla po tech novejch cestách, a bez ní bych nic nesved.

- A přece, pane Stavinoha - její láska by k vám spěla, kdybyste byl špatný člověk. Láska ve vás probudila jen to statečné a dobré, co ve vás dřímalo pod špínou. Vy jste vůbec nebyl zločinec, to není možné, vy jste byl prostě nešťastný člověk.

- Pae ministr, už přestanou, nebo mě rozbrečej. Já sem zvyklej, aby lidi vo mně říkali: Stavinoha, ten neřád, ten lump, a já si eště ted'kom myslím, že ten neřád si jen tak vyjel na dovolenou a nemůže si na to zvyknout, že sem vlastně mrtvola. Dybych aspoň moh ztratit paměť!

- Nyní jste mne dojal nejvíce, prohlásil ministr, ale nebojte se, nikdo se už neodváží připomínat vám minulost.

Zmedlouho celá země bude číst o vašem hrdinství, a kdyby se přece našel někdo, kdo nečte noviny, ukažte mu tohle.

A ministr podal Stavinohovi připravený dopis, v němž stálo:

Pan Ferdinand Stavinoha prokázal vlasti s nasazením života výtečné služby a odmítl za to přijmouti jakoukoli hmotnou odměnu. Pomohl odhalit vyzvědačské pletichy, které ohrožovaly bezpečnost země, a prokázal přitom vynikající iniciativu, statečnost a neochvějnost. Zvláště sluší podotknout, že vše provedl z vlastní vůle.

To potvrzuje podepsaný ministr.

- Prosím, to já nemůžu přijmout, vzlykal Stavinoha, bych se styděl takový psaní někomu ukázat. Vono by stačilo, dyby napsali: „Slečno Žofi, můžou si směle pana Stavinohu vzít, já ručím za jeho poctivost...“ A vona by si mě snad potom vzala, dybych měl taky to hokynářství.

- Kdybych měl svobodnou dceru a kdybyste se měli rádi, dal bych bez váhání svolení k tomu sňatku. Ale má dcera je vdaná, a já bych vám přece jen rád dokázal svou úctu. A proto vás prosím, abyste přišel dnes v osm hodin do mého bytu, kde povečeříme a trochu si ještě pohovoříme.

- To přidu s radostí, pae ministr, jenže já jím, s vodpuštěním, jako čuně. To vedí, čovek se učil jen v tom kreminále.

- Pro mě můžete jít třeba pomoci prstů, vy máte dnes všechna práva...

Pak přišli ještě dva generálové a nejméně tucet štábních důstojníků, aby potrásli Stavinohovi pravici; tu nižší chamrad' už ani nepočítal, jen s panem Nečasem si pohovořil. A když se konečně z toho vymotal, bylo mu jasno, že je opravdu nový

člověk. - Čoveče, Ferdo, řekl si, ale ty kecáš! Dyby ses moh poslouchat, dostal bysi z tý tvý češtiny neštovice. Ale teďkom, jako hrdina a budoucí hokynář, musí to přestat. Neříkám, abys nekecal, jak ti zobák narost, dyž seš sám, ale před lidima - Ferdo: jaká pomoc, musíš kousnout do vysoký češtiny, kerou tam v tým ministerstvu mluví i nejposlednější písař.

Stavinohovi bylo horko, když si v tramvaji poprvé poručil „přestupný“. Vyvalil na průvodčího oči v obavě, zda mu neřekne: Ale, čoveče, co se tak naparujou, mluvěj přirozeně, jó?..., ale průvodčí mu dal přestupný stejně vlídně, jako kdyby ho byl oslovil pražskou mateřštinou.

A tak, ačkoli ho po tom zdlouženém ypsilonu chvíli bolelo hrdlo i jazyk, měl z něho radost a byl na něj hrd.

Kapitola jedenadvacátá

smuteční, neboť vypisuje, jak hrdinný Stavinoha spadl z oblak lásky do náručí Utahané Lojzisa a jak ho ministr marně čekal k večeři

Právě když Stavinoha, vystupuje z električky, uvažoval, buďeli mít dnes k večeři i dobře vychlazené rýnské, uviděl starou paní Chalupovou.

Beze vši pochyby byl to zase jeden z kousků Osudu, který se podobá americké houpačce: - Stavinoha byl již týden na výši a nyní přišla jeho chvíle, aby zase sestoupil hodně dolů. Je předností těchto osudových pádů, že člověk se o nich dovídá až v poslední chvíli, když už letí. Proto padá zpravidla s úsměvem na rtech. To byl právě případ Stavinohův případ.

Užřev starou Chalupku, pomyslel si: Hele! má tchyně! A protože Chalupka, která byla špatná na nohy, vlekla těžce veliký koš, napěchovaný životními zásobami, z nichž nejvíce bil do očí rubínový náhrdelník na dlouhém krku čerstvě zaříznuté husy, skočil Stavinoha k své budoucí tchyni, myslel si: Dobrý znamení, Ferdo, prvej známej, kterýho potkáš, je tvá nová mutrlinka... Sehnul se k brašně a řekl svou zbrusu novou češtinou:

- Dobrý den, na ženskou je to trochu těžké, odnesu vám to sám.

- Ale s pámbičkem, dyž vám to dělá dobře, pane Stavinoha, šak mám už ruku jako z pukspánovýho dřeva.

Stavinoha to potěžkal a řekl: - Ale propánakrále, snad jste nevyhrála los? To je zásob jako na banket.

- Ale to víte, pane Stavinoha, je to na zejtrěk.

- No jo, máte recht, proč by se měli v neděli cpát jen burzousti; našinec si to také může jednou dovolit... Při tom se počal z něho slívat pot, ne sice působením koše, ale strašné námahy, aby dodržel své úmysly, pokud se týče správného jazyka.

- Ale děte, pane Stavinoha, co mluvíte tak zeširoka vo nedělích, jako byste spad z měsíce. Copa ste zapomněl, jakej slavnej den máme zejtra?

- Slavný den? O tom opravdu nic nevím. Víte, milá susedko, já jsem měl v těch dnech tolik práce, že jsem si ani kale nevšímal, co se děje u nás.

- Tak to ste snad jedinej člověk na světě, kerej neví, že se mně bude céra vdávat a že má zejtra, jak se říká v nóbl rodinách, zásnuby. Stavinoha postavil koš na zem a zvolal: I prachsetsakra. Slečna Madlenka se teda přece vdá!

- Ale né, Madla eště né, ale Žofinka.

Nastalo mlčení, neboť Stavinoha nebyl mocen slova.

- To vás to sebralo, pokračovala Chalupka, člověk, dyž se na vás kouká. by řek, že ta Lojzís ani neprášila, dyž říkala, že si myslíte na Žofinku. Jo, ale vona udělá inčí štěstí. Vona si bere za šest tejdnu nejfajnovějšího řemeslníka, kerej je taky lidovej dochtor. Dyž se to veme pořádně do ruky, vydělá se z toho fůra peněz a Žofinka bude mět brzy barák. Věrej, pane Stavinoha, já bych nejrači radostí brečela, a je to takový štěstí, že si připadám jako v Jiříkovom vidění. Žofka, a nevěstinka! A přece jo! A dokonce dřív než Madla...Ale, pane Stavinoha, nevokouk jich někdo? Voni zezelenali! Esi jim to nepřestane, dou k panu Foltrovi, to je jako ten můj zeť, von jim jistě vod toho pomůže.

Stavinoha zůstal sám se svým novým životem, s ministrovým dopisem v kapse a se svou spisovnou češtinou. Byl zra-

zen. Kým? Žofkou? Ach, ta nebyla ničím vinna, vždyť mu ani slovíčkem nedala naději. Kdo ho zradil, byl mocnější než Žofi, byl to jeho osud, ta americká houpačka, která s ním dlouho mírně komíhala, až najednou ho vznesla tak vysoko, aby padl tím hlouběji.

Stavinoha, teď bílý jako křída, stál tváří v tvář osudu: Nejprve letěla k čertu jeho spisovná čeština: - Jo, tak vono je to takovýdle! Jo, tak mám vostat gaunerem! Prst boží!

Potom došlo na ministrovo psaní: - No tak já budu zasejc metlou lictva. Já pudu v tý chvíli zasejc sehnat svý kadeti, ale ten ministr za to nemůže, a tu vostudu mu nesmím udělat, aby našli v mý kapce psaní vod něj, že sem hrdina... Vytáhl psaní z kapsy a roztrhal je na malé kousíčky; a vítr, nemilosrdně fučící kolem domu čp. 6660 v Žižkově, již se postaral, aby v malé chvíli zbylo z ministrova psaní stejně málo jako ze Stavinohovy spisovné češtiny.

A nyní měl jít k čertu souhrn všeho, co bylo zničeno: Stavinohův nový život.

- A teď se pudu rozloučit s novým životem, zvolal a vrátil se, třeba bez kadetů, do města. Již se octl v Hybernské ulici, kde se tak dobře loví na třech nástupištích, a již si vyhlížel jako vlk kořist, s níž by vklouzl do starého života, života bez takových drtivých překvapení, jaká právě prožil, a bez takových pekelných muk, jaká mu způsobila jeho spisovná čeština. Byla sobota a všude bylo strejců a cestujících, spěchajících roztržitě na nádraží, a žen, vracejících se z nákupů. Bylo to ideální loviště, ale Stavinoha viděl, jak nechává uniknouti jednu příležitost za druhou. Zde byl například tlustý venkovský obchodník s dvěma zavazadly a púltuctem balíčků; kabát měl rozhalený a v náprsní kapse se kulatila nejsvůdnější peněžní taška, jakou kdy Stavinohovi ten nejlepší osud přinesl do cesty.

A přece se Stavinoha zastavil dva kroky od tatíka, jako by byl něčím ohromen. Strejda zmizel ve voze i se svými balíčky, vůz odjel, ale již nastávala nová tlačenička, přinášející nové oběti, volající po obrání. Opět se rozmáchl se starou lví silou a opět mu prsty u ruky zdřevěněly, ba co více: tentokrát viděl, jak se na jeho prsty dívá vyčítavě několik očí: Byly to oči viceprezidenta Kvěcha, Žofinky, ministryny... Stavinoha seznal, že kletba těchto očí nebude z něho sňata dříve, pokud se neobrní proti jejich účinku.

- Já už nejsem ten starej Ferda, zalkal, třesa se na celém těle; Eliášku, dybys mě moh vidět, to by ses smál... Já sem se mezi těma pánama zkazil. Ba né, já už nejsem k ničemu, ani na zavřetí se nehodím... Zkazili mně život...

Napadlo ho, že se musí opít, aby překonal kletbu. Tak, ačkoliv nebyl ještě ani čas k obědu, spěchal k Staré čubajzně a tam počal pít, čekaje, kdy konečně zahoří odhodláním dosti silným, aby protrhl smůlu a její prokletí.

Ačkoli však do sebe lil neuvěřitelné množství alkoholu, vysvobození nepřicházelo. Již se zešeřilo, již nastala tma, již přicházeli denní hosté, vítající s potěšením Ferdu mezi sebe, a již tu byl i bohémský básník Gusta Mašoha a počal skládat nové sloky k svému eposu o slavných činech Ferdových - a chvíle Vysvobození stále nepřicházela.

Zato po deváté hodině přišla Lojzisa, aby se osvěžila sklínkou likéru. To již bylo vyloučeno, že by Stavinoha mohl ještě této noci nabrat sílu k svému vysvobození. Celý výsledek jeho dlouhého sebezobuzování byl ten, že spočíval, namol zpítý, u stolu, pobryndaného všemi druhy alkoholu, co se dostaly u Františka Pavlíka vdovy, a že každému, kdo ho oslovil, řekl blábolivě:

- I kuš, pišišvore, a nezdržuj mě; copa nevidíš, že du k ministrovi, kerej mě čeká k večeři s chlazeným mozelským...?

To řekl také Lojzis, když ho oslovila, myslíc si: No, je to neřád, ten Ferda, moc mně ublížil, ale přece jen sme starý kamarádi, no né?

Když se podivila jeho odpovědi, vysvětlila jí krčmářka: - To dle vykládá už od večera, a vono je to tak blbý, že se tomu už nesmejeme. Ferdo, vymysli si zas něco inýho, jó?

- Jo, řekl Stavinoha, tak já už du..., a pokusiv se povstati, spadl pod stůl a tam usnul.

- Tady máš svýho ministra, zvolala posměšně vdova, netušíc, že ministr opravdu už hodinu chodí kolem okna a vyhlíží, kdy se konečně přihrne ubohá postavička hrdiny, kterého si doopravdy zamiloval.

- No, já počkám, esi se sebere, prohlásila Lojzis, a dyž se nesebere, pak ho seberu sama, a snad mně ho někdo pomůže vodnýst, aby ho nesebrali. Ale podle různějch příznaků hych řekla, že se Ferda dočista pošukal.

Kapitola dvaadvacátá

vypravuje o umění odstraňování bradavic a o novém tajuplném proroctví Černé babičky

Hned po svém uzdravení pan Foltr přikročil k odstranění bradavky na Žofčině skrání a k podrobnějším rozhovorům o ženitbě.

Děl k Žofince: - Nemohu tu tvou bradavici na skrání ani vidět. Odstráním ti ji ve třech dnech, a uvidíš zase jako tenkrát při těch pilulkách, které tě po jednom užití uzdravily, co dovedu, protože o tom nebudeš skoro ani vědět. Mám na to mast, kterou znám jen já a pak ještě jeden pošťák z Brna. Kdybys věděla, co lidí mi už chtělo to tajemství vyšvindlovat! Jeden holič z Jeseniovy ulice mi nabízel za recept pět stovek, a když mu to nebylo nic platné, posílal ke mně všechny své příbuzné s bradavicemi a těm pak tu mast seškraboval a rozbíral ji. Ale byl to moula, a po masti, kterou z toho rozbírání udělal, lidé dostali lišej. Ta mast, Žofi, sama by mě uživila, kdybych z toho chtěl dělat kspítal... Drž dobře a nedbej, že to trochu pálí, za chvíli to přestane... Já jsem to dával lidem jen za režii, ale teď na tom taky přirazím. Tak už je to, za deset minut ti to zaschne a přestane svědit... Ale ty se vůbec neptáš, proč chci na té masti přirazit...

Žofku výtka tak polekala, že se honem zeptala svým lapidárním způsobem:

- Proč?

- Bože, ty nic nechápeš! Svobodný člověk může dělat lidumila, ale ženatý člověk musí pamatovat na svou družku. Teď ještě náplast - a je to hotovo. Já bych byl pro svatbu co nejdříve, co tomu říkáš? Pan Foltr se bezpochyby domníval, že mu

Žofka padne k nohám, a zalévajíc ho hojnými slzami vděčnosti, bude mu bouřlivě děkovat za tuto milost. Ale k jeho přečkvapení tak neučinila. Sklonila hlavu a po přestávce, jejíž délka pana Foltra téměř urážela, zeptala se tiše:

- Rozmyslil sis to dobře, Toníčku?

- Bože, jaké rozmyšlení? Ostatně - ano, dobře jsem to uvážil. Budeš dobrou ženou, a já snad mohu za sebe také ručit...

Představoval si vše zcela jinak. Je to snad začátek těch zklamání, s nimiž se setkává muž v manželství? Proto připojil trochu nakvašeně:

- Zdá se, jako bys z toho ani neměla radost?

- Toníčku! Mám radost. Ale nerozhodl ses příliš rychle?...

Neznáš mne dobře, třeba budeš jednou litovat. Je tolik hezčích žen na světě.

- Snad jsou, Žofi, ale srdce, to nejhlavnější v manželství, nemá žádná takové jako ty. Vše jsem si rozmyslil, odklady nemají smyslu při mém chatrném zdraví, a proto do toho bouchnem hned. Od zítřka za čtrnáct dní přijdu k vám požádat o tvou ruku a za šest neděl budeme mít svatbu.

Tak bylo o Žofině budoucnosti rozhodnuto v době kratší, než jakou potřebovala Foltrova zázračná mast, aby působila a zaslula.

Toho večera zažila však Žofka ještě jinou rozdechvávající událost. Právě když se ubírala domů, přemýšlejíc o tom, proč by měla mít, octla se za ní Lojzis. Tato bojovná žena dosud nepadala Žofku, kdykoliv se nahodila vhodná chvíle. Žofce stačilo, aby ji ucítila za sebou, a již, propadajíc dech, dala se na zběsilý útěk směrem, který byl právě volný. Tentokráte bylo to schodiště předního domu, ústící před obydlím plným tajemství. Domnívajíc se, že má stále Lojzis v patách, překročila poprvé jeho práh.

- Vida, zvolala Černá babička, připravujíc něco na lihovém vaříči, tedy jste také přišla. Vlastně mé úřední hodiny už skončily, ale je to taková vzácná událost - tak jen pěkně špacírujte dálejc...

Černá babička uvedla užaslou Žofku do své úřadovny, která měla při jedné stěně police plné páchnoucích knih, při opačné stěně skříň s vycpanými kočkami a uprostřed černý kocour vzácného angorského plemene.

Tedy i vy, slečno Žofi, našla jste - konečně! - cestu k Čemé babičce. Věděla jsem, že to jednou přijde! Všichni ji najdou, i když se Černé babičky sebevíce zříkají. Máte například jednu slečnu z dobré měšťanské rodiny - přirozeně že ji nebudu jmenovat, zde je to jako ve zповědnici. Její maminka je už od svobodna mou dobrou zákaznicí. - Já, říká ta paní, ani nekýchnu, pokud se neporadím s Černou babičkou, a nelituji toho, nikdy jsem na tom neprodělala. A také se za to nestydím, protože Čemá babička ví více než tři univerzitní profesori dohromady.

- Ale její céruška - no, to snad mužů říct, že se menuje Lólinka, taková roztomilá, moc fajnová a hodná slečinka s bildunkem, jenomže trochu moc hubená, vždycky se jí posmívala: Aber, Mama, entschuldige, das ist eine so grosse Naivität, jak jen můžeš něco dát na slova té hloupé ženské... Mé slovo, slečno Žofi, že slečna Lólinka tak mluvila. Ale já na to nic, já si jen myslela, no počkej, cérunko, však ty budeš o Černé babičce mluvit jináč, až přijde pravá doba... A čekala jsem...

Nečekala jsem dlouho. Najednou Lólinka počne měnit barvu v obličej, hubne ještě více, větší hlavu - zkrátka: láska jako čtyřpatrový barák, a to se ví, že nešťastná. Já říkám: Lólinko, svěřila se Čemé babičce, ta umí všechno zarychtovat... ale Lólinka na mě jen vyplazuje jazyk. A její máti říká: Milá paní, já

jsem z toho nemocná, ta holka se zbláznila do jednoho pána, no, je to taky moc dobrá partie, ale von je moc vyběračný a říká: Všechno se mi na Lólince líbí, její duše, její tvář, její rodina, její vychování i věno, ale jen to se mně nelíbí, že je tak hubená. Když je ale tak hrozně hubená. Já nemůžu za svou povahu, já bych si Lólinku třeba hned vzal, ale já se bojím, abych se jednou nezapomněl.

- A já mu říkám - totiž ta Lólinčina máti - na to nic nedejte, já byla taky jako lunt, než jsem se vdala, to se všechno potom změnilo, jen si všimněte, jak děvčata jako proutek zbaculátí, než uplyne půl roku. Není nad manželství a dobrou českou zdravu... Ale ten pán na to, že jsou tady příklady manželek hubených a že se vůbec nedá popřít, že některá v manželství ještě více zhubení, a že neví, co by si on v té případnosti počal, jestliže ho má Lólinka opravdu ráda, že by se měla trochu snažit spravit se a potěšit ho.

- Když jsem to slyšela, povídám: Frau Komerzialrat, to je maličkost, za tři měsíce bude Lólinka jako kulička, ale musí se mi svěřit a musí mě ve všem poslechnout. - No, to by byla sama proti sobě, povídá její mamá, kdyby to nechtěla udělat, ta se potěší, až jí to řeknu... Ale milá Lólinka se jen naškaredila, ona by sice ráda ztloustla, ale o mně nechtěla ani slyšet. Že prý se tolik nesnaží a kdesi cosi, od čeho prý jsou doktoři. A hned že půjde k strýčkovi, ten má kliniku, ona že věří ve vědu a že s pomocí vědy ztloustne za měsíc tak, že bude schopna vejít v manželství.

- No, já jsem se jen usmála, já vím, co si mám myslet o těch pánech od vědy, copak nechoděj ke mně jejich paničky, když je doopravdy zle? Černá babička je poslední písmeno v abecedě a může čekat... Tak se jen ptám, jak léčba pokračuje, a slyším samý jásos. Pan strýček prý řekl, to že je maličkost,

věda že má v moci, aby člověk hubený jako fazolový luskl ztloustl jako bečka, a předepsal mléko, moučníky, vajíčka, deset hodin spánku a žádnou práci. A pokaždé když přijdu, slyším jást: Lólinec přibyl pól kila.. Lólinka už má zase o kilo víc... Holka jen leží a jí, je, s odpuštěním, jako ten krmník, vždycyky mě volá, ukazuje mi své pokroky a ptá se: Co tomu říkáte?

- Na to já rozšafně: na mém slově nezáleží, hlavní je, co řekne pan ženich. Ale kdybych byla na jeho místě, řekla bych, že slečinka už není tak hezká, jako byla... Lólinka se mně smála, že prý Rudi se vrátí už za týden z obchodní ccsty a že je si úplně jista jeho spokojeností... Ale, milá slečno Žofi, dopadlo to zrovna, jak jsem prorokovala. Rudi přišel, díval se, tvářil se jak šťovík, a když si vzal mamá stranou, řekl jí: Jste jista, že je Lólinka opravdu zdravá? To mi nejde do hlavy, že všude přibírá na mase, jen tam, kde na tom nejvíce záleží a kde se mi to líbí, nechce se to ani hnout. Milostpaní, přední ozdoubou žen jsou ňadra, prosím, ale u Lólinky, prosím, je to čím dále tím horší... Ať si je všude hubená, já bych ji měl i tak rád, ale tam, prosím, já za sebe nemůžu, ale tam jsem opravdu citlivý...

- Plakala mamá, plakala Lólinka, plakal i ženich, ale že prý za svoji povahu opravdu nemůže, a tak odešel a ženský myslily, že už je po všem. A tak vám tady sedím a přemýšlím zrovna o tom smutném osudu Lólinky a najednou se vám otevrou dveře - Lólinka. Je tlustá jako pivovarský sud, ale až na ta jistá místa, která vypadají jako chudinská kasa. To si můžu představit, co se napřemáhala, než přišla ke mně po všech těch řečech, ale já jí to už dávno odpustila, a tak jsem si jen nechala dát slib, že se už nezahodí s vědou. Pustila jsem se do toho, a než uplynulo čtvrt roku, ten její Rudi byl zase jcveselej, a tak kvaltoval s veselkou, že se všichni smáli.

- Zrovna tak jsem věděla, že i vy, Žofinko, jednou přijdete. Nic ve zlém, jen mi povězte jako matce, co vás ke mně přivádí, a já vám posloužím co nejlépe. Já nám slečnám pomoci na vícero způsobů. Některé ke mně přicházejí, když byly neopatrné, jak to dala sama příroda nám ženám do vínku...

Po těchto slovech učinila Černá babička významnou pomlku, a když se jí nedostávalo očekávaného souhlasu, pokračovala. - To se vás při vašem ctnostném životě netýká. Ale jiné, které to neštěstí nepotkalo, mají ohled na své tělo a přicházejí ke mně, abych je masírovala. Já, slečno Žofi, masírovala už velké pány, i jednoho lorda, a nebyl to žádný lord Brko.

- Ale vy, pokračovala, když Žofi zůstala němou i k tomuto svádění - vy si přicházíte pro čtivo. Máte pravdu: tydle romány, které četly už všesky ženské ze široka daleka, nenajdete v žádné knihovně ani u knihkupce. Tam vám nappou knihy, a vy nad nimi usnete, ale s mými knihami se ani nechce jít spat. Máte těch knih tady tisíc. Některé mají jedenáct dílů. Jisté mé zákaznice čtou mou knihovnu už potřetí a jen na to si stěžují, že ji nedoplňuju. Ale nemohu, drahá slečno. Takové knihy, které bych mohla přibrat do této knihovny, už se nepišou. Ta láska! Ty úklady! Ty mordy! A svazek půjčuju za padesát haléřů.

A protože Žofka nevěnovala jejím krvákům ani pohledu, řekla Černá babička s výčitkou:

- Ale, dušinko, proč jste teda neřekla hned, že chcete, abych vám vyložila karty...

Než se Žofka čeho nadála, byla usazena na nízkou židličku, Černá babička usedla do vysokého křesla, a berouc do ruky karty, pokračovala mazlivě:

- Vy mladé holky jste někdy tak hloupé. Proč se přede mnou stydíte? Podívejte se tam do té skříně. Vidíte tam šest čer-

ných kocourů, samozřejmě vycpaných. Tendle živý je už sedmý. Já užívám jen černých kocourů a jmenuju je Medo, což je magické jméno. Krz ty kocoury jde osud jako po elektrice. A tendle Medo je ze všech nejlepší vodič osudnosti. Vy se na něj pěkně upřímně podíváte a myslíte si: Karty, karty, karty, zjevte mi můj osud!... Medo na vás zamžourá, pak si mi hačne na klín... a karty padají, jak musí, já to jen čtu. I má céra medička, která patří mezi nevěřící, připouští, že je v tom něco zvláštního, jak já uhodnu všechno, co je ostatním lidem skryto. Tak například Medo mně už teď dal znamení. Slečno, vy jste ve velké ouzkosti, no né?

- Jsem..., zašeptala Žofka, cítíc se jako omámena oběma páry očí, které byly na ni upřeny.

- Jo, Medo je pašák, velký pašák. Sama má céra připouští, že Medo není obyčejný kocour, a říká: Maminko, já se bojím tomu zvířeti podívat do očí.

Mezitím Žofka pod kouzlem těch kocouřích očí slyšela Černou babičku stále méně a méně; její slova k ní dospívala z dálky stále větší, byla stále dutější, až nakonec jich už neslyšela vůbec a zůstala na světě sama. Ona a Medo VII., jenž se proměnil v ohromné, tajuplně zářící oči, které do ni vnikly a slídily v ní po tajemstvích její duše. Pak se Žofce počalo zvolna vracet vnímání, rozeznávala zase předměty, černý hřbet Meda, který se svinul do klubka a o ni se již nezajímal, jako by již dost věděl - to působilo na Žofku zvláště mocně - a slyšela jeho předení, předení plné významu, neboť se zdálo, jako by v něm cosi svěřoval své velitelce, která ho jednou postaví do zasklené skříně vedle šesti jeho zasloužilých předchůdců... Opět slyšel Černou babičku, ale ona tentokráte nemluvila k ní:

- Tak už dost, Medo, ty povídáčku, už jsi mi toho našeptal... to zvíře je dnes zvláště elektrické, to se hned pozná poctivá panna... šel si hačnout támhle do kouta. Zde máme čtyři hromádky karet, jak nám je slečna sejmula - Žofka o tom ani nevěděla - tu čtvrtou si rozdělíme ještě natřikrát... zase levičkou, slečno, snímá se vždy levičkou, má blíž k srdci, které je archou všech tajemství... a teď zu rozložíme první hromádku...

- Samé známé věci, slečno, nešťastné narození a tak dále, co každý tady ví... no, tady je něco nového: zlá ženská vás pronásleduje... je tomu tak?

- Je..., vydechla Žofka, slyšíc kroky Osudu.

- Tak vidíte! A co bude v druhé hromádce? No to se ví: ženský osud. Je tu on, a vida: tu je ještě jeden. A oba jsou jaksi uspěchaní je to tak?

- Nevím, šeptla Žofka,... totiž vím jen o jednom, a ten opravdu spěchá.

- Vy že o tom druhém nevíte? divila se Černá babička, myslíc si, jakým způsobem by předložila Stavinohovi účet za toto nevyžádané zakročení... To je divné... No, snad nám o tom něco poví třetí hromádka. Ono se opravdu stává dost často, že ubohá ženská šlape po svém pravém štěstí a ani dohromady o tom neví. Ale tady ho máme zase, toho druhého; to je ale co říci, jak vás ten člověk má rád. Vidíte, jak k vám natahuje ruku? Nevidíte? Protože vy se k němu stále obracíte zády a věříte tomu nepravému, který to s vámi dobře nemyslí. Vidím slzy, mnoho slz, to jsou vaše slzy. Vy jste uvěřila nepravému, a ten se k vám obrací zády. Ale uvidíme, co z toho bude nakonec...

Černá babička rychle rozvrhla poslední hromádku. - Slečno, zvolala slavnostně, tady to máte: vaše karta se setkala s jeho kartou: On vás nakonec dostane.

- Ale kdo to je? zašeptala Žofka.

- To nevím, v kartách nejsou adresy. To musíte sama vědět. A abyste věděla, jak jsem si svou věcí jista, nedáte mi mou odměnu dříve, pokud se nevyplní, co karty povídaly.... Jděte, slečno, a buďte klidná. Čeká vás štěstí, neuvěříte-li našeptávačům a všimnete-li si pravé lásky, o které teď nechcete ničeho vědět...

Kapitola třiadvacátá

popisuje velký den slečny Žofky, nenadále setkání pana Foltra s vidinou a konec všeho toho

Velký Žofčin den nadešel, aniž tušila, že její matka třemi slovy vehnala muže, který ji miloval tělem duší, do záhuby. Avšak od samého rána vyvíjelo se vše jinak, než si Žofka představovala. Probudila se spíše se strachem než s radostí a hned po prvním kroku klopýtla o špatnou náladu své sestry Madleny.

Toto bujaré děvče bylo silně schlíplé po posledním dobrodružství, a představa, že její budižkničemu sestra se vdá po nejkratší známosti, zatímco ona nesloužila mužům nikdy za nic jiného než za nástroj prchavé rozkoše, plnila ji vztekem na Žofku. Toho rána si vyjela na sestru:

- No, co se tak na mě koukáš, myslíš, že nevím, že bys mě dnes nejraději vyhnala z domu?

- Ale, Madli! ozvala se máti, což jsi už zapoměla, co Žofinka pro tebe udělala právě v poslední době?

- To je toho, to by udělala každá. Jenže by za to nechtěla, aby se její jediná sestra vytratila z domu, když má přijít nějaký panák. Však já vím, co si Žofka myslí: Aby se ten ženich nepolekal, až zví, že bude mít nemanželského synovce! V sad'te se, že mu Žofka o mně neřekla ani slova.

- Neřekla jsem mu o tobě opravdu ani slova, Madleno, protože se nenahodila příležitost.

- Nenahodila se příležitost, svatoušku! Stydí a nejraději by mě zapřela. Ale to víš, mě dnes odtud nedostaneš ani párem koní, a jestli jen mrkneš, ztropím ti takový škandál, že tvůj panák se vytratí ještě rychleji, než se objevil...

A tak to šlo celé dopoledne, takže Žofka byla stále starostlivější. Matka ji musila pobízet, aby se už ustrojila, neboť se blížilo poledne, ale Žofka to vykonala beze všeho vzletu, takže když byla hotova, byla smutným protějškem Madliným, která, nehledíc ke všem svým výhrůžkám, nastrojila se co nejrozkošněji.

- Ne, Žofi, řekla jí, když si ji důkladně prohlédla, vypadáš, že mi je tě líto. Vypadáš jako mihule a ten Foltr musí mít silný kořínek, když tě snese.

- Maminko, zavzlykala Žofka, ale matka, která už naslouchala u dveří, sykla ostře: - Ticho, jde!... Vzápětí, dříve než Žofka mohla oslunit svůj zmučený obličej úsměvem, ozvaly se údery Foltrových kloubů na dveře, tak solilní, že v nich byla celá jeho povaha.

A již vcházel Tóny, zářící v černi a běli, lesklý až po tu mrtvolnou, šedozelenou tvář. S ním vešel oblak vůně kolínské. Ale nadevše vešla s ním taková ženišská vznešenost, že staré mámě vhrkly hned slzy do očí a tak ji rozehvěly, že zapomněla všechna slova, která si celý týden strádala k této chvíli. Cítíc, že to jediné je správné, vrhla se ženichovi kolem krku, cosi nesrozumitelného blábolíc, hojně vzlykajíc a polívajíc ho slzami a polibky, které byly láskou a úctou.

Tak prostě úchvatné dovedou být jen matky.

Pan Foltr byl tím tak překvapen, že se podobal líbajícmu panáku, s nímž si dělají, co chtějí. A když se konečně trochu vzpamatoval, již se octl v nové náruči, ale ani tentokrát to nebyla náruč jeho nevěsty. Kolena se pod ním zachvěla a kloubouk mu vypadl z ruky, neboť kdo ho tentokrát líbal a kdo si ho tiskl na dmoucí se prsa, pokládána za nejpevnější na Žižkově - byl jeho nebetyčný ideál, asistentka doktora Knoblo-

cha, tajemně zmizevší z jeho obzoru právě ve chvíli, kdy ho přivedla na myšlenky o jeho osamělosti.

- Ježíši Kriste, myslel si, nezbláznil jsem se? Neudál se se mnou zázrak jako v dobrých, starých pohádkách, kde v pravé chvíli nehezká babice se promění v čarosvůdnou princeznu? Ale ne: viděl, že jeho vyvolená nevěsta stojí opodál, stěží přemáhajíc vzrušení, jež si nemohl vysvětlit. Byla to naprostá realita, ale nevěděl si s ní rady: byly tu obě ženy. Jedna, po které toužil a k níž se nedovedl přiblížit, a druhá, která z toho těžila a vnutila se mu za manželku...

Právě tak si to pomyslel ten nevděčný člověk, právě se v něm zrodila myšlenka, že byl šeredně napálen, a to jen vzrostlo, když se dověděl že přelud, který ho objímá a sladce líbá (chladné polibky Žofčiny proti tomu!), je sestra jeho vyvolené.

- Proč jsi mi, Žofi, neřekla, že máš sestřičku! zvolal žalobně, to je mi opravdu moc divné..., a bylo na něm vidět, jak je pro to rozčilen. Dokonce se i zapomněl s nevěstou pozdravit.

- To nevadí, švagříčku, zašveholila Madlena, teď to víš, a dovol, abych to oslavila ještě jednou příbuzenskou hubičkou, jestli ovšem Žofi dovolí... Protože Žofi mlčela, podobna solnému sloupu, došlo k novému hubičkování, kterého se pan Foltr zúčastnil tentokrát s rozkoší, vtěluje ve skutečnost sny svých mansardových nocí. Potom řekl: - Tak se mi zdá, Madlenko, že bych tě měl znát...

Madlenka se zarděla: - Jsem asi některé podobná - tě vidím dnes poprvé v životě....

Její kouzlo bylo tak veliké, že ji pan Foltr uvěřil, ačkoli by dal hlavu za to, že ona, a žádná jiná, byla onou fešnou asistentkou. Tak mu to ostatně bylo příjemnější.

Potom došlo k události s kyticí, která byla druhým hřebíkem do rakve Žofina štěstí. Tóny, jako všichni ženiši, přinesl obrovskou kyticí růží, kterou pochopitelně určil pro nevěstu. Ale již několik minut nevinná kytice páčila mu ruku. Po krátkém váhání rozhodl šalamounsky, že kyticí přinesl vlastně matce Chalupové, a vlepil jí ji do ruky.

- Ale, propáníčka, bublala Chalupka, takovou škodu jste si udělal... Ale vono to ani nepatří mně, to snad tudle Žofince... Aby to bylo ještě horší, vytáhla si Madlena s koketním: Dovolíš, pane švagře!... z kytice nejhezčí růži. Když Tóny prohlásil, že to dovoluje s největší radostí, ačkoli už nemá úplně na kyticí právo. Madlena přivoněla ke květu a políbila hoj. Krev se vhrnula do tváře Žofiny stejně jako Tónyho a nyní přišlo několik událostí tak překvapujících, že toho není ani příkladu.

Především od tohoto Madlenina činu nebyl ženich s to, aby pronesl jediného slova. Zdálo se, že se ponořil do úvah tak spleťtých, že zapomíná, kde je a co je jeho povinností. Sice se na ně usmíval, když ho posazovaly za stůl, a dokonce jim cosi povídal, když se ho ptaly - ale co to bylo, nevěděl. Na skráních mu vystupovaly řádečky potu, který bylo sice lze přičítati dusnu letního poledne a žhavé atmosféře přicházející od plotny, ale kupodivu tím trpěla ještě jen Žofka, kdežto Madleně se dařilo co nejlépe. Jak později prohlašovala matka Chalupka, vypadal prý ženich jako žena, která poprvé pracuje k porodu, o němž do poslední chvíle nevěděla.

To platilo ostatně také o nevěstě. Vydržela jen krátce na čestném místě, kam ji posadili, ale použila prvé chvíle, aby se mohla vytratit, a pod záminkou, že matka Chalupka potřebuje pomoci, nechtěla se hnout od plotny, ačkoli jí máti tiše a úpěnlivě domlouvala:

- Holka, rány boží, jdi k němu, vždyť ti uteče. Ještě nikdy jsem neviděla takovou nevěstu... ale ani takového ženicha, a nevím, komu z vás tří bych s větší chutí napohlavkovala...

Za těchto okolností míjel zasnubní oběd jako smuteční hostina. A nikdo matce Chalupové nepochválil jídla, na nichž si tolik dala záležet. Dokonce i Madla se nakonec odmlčela a nevypadala o nic méně zamyšleně než snoubenci. Zdálo se, že i ji napadly takové myšlenky, že je nad nimi celá zkoprnělá. Konečně tomu propadla i sama matka, která se do poslední chvíle strašlivě namáhala, aby rozvázala jazyk těmto třem živým mrtvolám. V tu chvíli panovalo v kuchyni úplné ticho, rušené jen bzukotem velice nadšených much, až do toho padla tato mimoděčná poznámka matky Chalupky:

- No jo, mušelo se to stát...

Tu se pan Foltr strašně polekal, vytrhl se ze svých myšlenek a s nepopsatelnou bojácností se zeptal:

- Co se muselo stát?

- I nic, odpověděla máti a hned nelogicky dodala:

- Však víte. Madleno, dones nám černýho kafate. Madlena, která poslouchala tuto rozmluvu, oči majíc vytřeštěny, náhle ožila:

- No, to může být, řekla, a zdálo se, že se jí stará veselost vrací. Vyskočila s rychlostí a elegancí, které by Žofka nikdy nesvedla, otočila se jako vítr, ukázala panu Foltrovi svá jemná lýtka, vycenila na Žofku své zdravé zuby, pohladila máti, a již tu byla s kávovou konvicí, a nalévajíc do Tónyho šálku, přitiskla se k rameni omámeného zinkografa tak, že se mu zatmělo před očima.

Ale ani čemá káva s účinky tak povzbuzujícími nerozvázala jazyk páně Foltrův, ačkoli to bylo již neslušné. Vypil tolik šálků, kolik mu jich Madlena naplnila, a když matka prohlásila,

„ale to je dnes hezky“, řekl „ano, ano“, ačkoliv už čtvrt hodiny přšelo. Káva byla vypita a již i Madlena počala být zase nervózní. Tu si pomyslíla matka: No, děj se vůle boží, ale nesmí odtud odejít jako svobodný..., a přinesla láhev vína, přichystanou původně k jinému určení - aby byla vypita na oslavu prohlášených zásnub.

Nalila však toliko Foltrovi, chápajíc, že spotřebuje sám celou láhev, než najde odvahu říci to, co se tak těžce rodilo v jeho hlavě. A Tóny pil, pil, červeň se mu vracela do obličeje, a neočekávaně prohlásil:

- Kdybyste, dámy, věděly, jak jsem šťasten.

- No, to jsem ráda, Foltříčku, na to máti - ale snad byste moh vypít eště slzu.

Avšak pan Foltr si zjednal pohybem ruky ticho. - Ne, až potom, pravil,... já musím teď něco říci... Vstal a bylo zvláštní, že ač mluví tak vesele, není s to odpoutat svůj pohled od ubrusu. - Velectěná paní Chalupová... Vážené slečny...! Muži se těžko žije na světě samotnému, zvláště když je vážný a má pěkné postavení. No, co bych mluvil o sobě - každý o mně dosvědčí, že si vydělám pěkné peníze, že nepiju, nekarbaním. A že žena, která by mě po ctíla svou láskou, neměla by se se mnou špatně. Ale to musím říci, že dnes jsem k vám nezavítal na obyčejnou návštěvu, dnes mě sem vedly jiné úmysly. Přišel jsem, abych si tu vyvolil družku. Shledal jsem, že jsem zavítal do vzorné rodiny. Velectěné dámy - jsem šťasten... velectěná paní Chalupová, přicházím, abych vás požádal o ruku vaší slečny dcery...

Nastala vteřina strnulého, skleněného ticha, v němž cvakot hodin na stěně zněl jako poplach. Tóny horoucně polykal a jeho pohled byl stále více zavrtán do ubrusu. Opakoval slabým hlasem... - Ano, o ruku slečny dcery...

Čtyři srdce bušila poplašeně ještě pět vteřin. A všem se ulevilo, když pan Foltr konečně odpoutal svůj pohled od ubrusu, podíval se na Madlenu, a našel v jejích očích usměvavý souhlas, vyrazil:

- Madlenky...

Kapitola čtyřiadvacatá

v které se kocour Medo VII. octně v smrtelném nebezpečí, avšak dostane místo mléka smetanu, a v níž Lojzis nanovo upadne do velkého nebezpečí

Námluvy vzrušily přirozeně celý dům čp. 6660 Žižkov, především ovšem Bidýlko, které bylo ve velkém napětí již od středy, kdy se náhle k vdově po živém nebožtíkovi, paní Mašínové, přestěhoval i se svými cestáckými kufry pan Popelář. A nyní tu druhá událost rozvlňuje hladinu života... Všichni přáli Žofce neočekávané štěstí, a nepřekvapuje to při oblibě, které se těšila. Ale co překvapovalo, bylo, že mezi lidmi, kteří si nejvroucněji přáli, aby Žofka se octla co nejrychleji pod čepcem, byla i Lojzis.

Když se Lojzis toho významného jitra probudila a když se napila své oblíbené ranní směsi alaše s rumem, pomyslíla si: Tak dnesky se tedy tý důry vyčouhlý zbavím... Její cesta k manželství se Stavinohou je otevřena. Jen jediné jí kalilo vpravdě nedělní rozmar: zvláštní věštba, kterou vyslechla z úst svého orákula, Černé babičky.

Když ji navštívila v naději, že nyní, když cesta k Ferdovi je volná, karty jí řeknou: Očekávej svý štěstí..., Černá babička byla naopak velmi nespokojena s kartami, kroucíc hlavou a dívajíc se na ni soucitně, řekla: - Já vás, moje milá, nechci strašit, ale dnesky se mi ty karty nechtějí vůbec líbit... Čekaj vás velký starosti!

- Ale dopadne to nakonec dobře?

- Milá Lojzis - život není román, v kterém všechno dobře dopadá - co vám mohu říct, je jen to, že vás čeká velká cesta, a přijde to nějak kách...

Lojzisa se zamyslela: - A kam bude ta velká cesta? Vždyť já sem nejela vlakem, že se ani nepamatuju.

- Vy toho na těch kartách chcete! Tady je jen, že to bude moc a moc dlouhá cesta a že to přijde kách!

O této znepokojující věštbě přemýšlela Lojzisa i nyní. Ale náhle se jí rozbřesklo v hlavě. Jak byla hloupá: ta dlouhá cesta - to je cesta do manželského přístavu, a kách to opravdu přišlo, neboť, hle - kdo vespává po jejím boku, není nikdo menší než Ferda Stavinoha!

Tomu předcházely jisté události v noci na dnešek.

Asi k půlnoci procitl Stavinoha v podstolí Staré čubajzny, a sotva se pohnul, ozvalo se sladké: - No, to sis čase, rošťáku, tak už polez, esi můžeš, paní Pavlík, dvě černý kafiště s šutrem!... Byla to Lojzisa, která mu pomohla z podstolí na světlo. - Čoveče, tebe sem eště neviděla tak zmazanýho, řekla mu tou Žofku?

- Dovol, Lojzisa, řekl Stavinoha, můžeš mně vysvětlit, jak jsem se tady vocejt? Esi se nemejlím, tak bych měl bejt u ministra; von bude chudák z mýho záhadnýho zmizení celej pryč.

Lojzisa se při této nevysvětlitelné poznámce jen zachvěla, ale přemohla svou touhu přivést Ferdu ráznými prostředky k rozumu a řekla mu téměř něžně:

- Heleď Ferdo, dyž sme se tak pěkně sešli a ty seš tom světě zrovna tak opuštěnej jako já, muší ti říť, že si na tebe už dlouho myslím. Ty si má poslední láska, a vo poslední lásce platí to samý jako vo první: muskej jí nikdá neuteče. My to dáme dohromady. Ty zase začneš pracovat a já se budu vo tebe starat. To je přeci vode mě hezký, no né?

Leč Stavinoha odpověděl na tuto výzvu nejneočekávanějším způsobem. Vztyčil se jakžtakž a hrozným hlasem zvolal:

- Pani Pavlík, kolik je lastně hodin, já na ně vocať nevidím... A když uslyšel, že půlnoc minula, zabědoval: - Lojzís, ženská, ty mě tady zdržuješ kecáním a ministr na mě už štyry hodiny čeká.

Avšak Lojzís měla s ním ještě trpělivost: - Já vím, Ferdáčku, že toho chceš nechat, ale vodpusť, pane, ale je to blbina. Ferdo, ty - takovej talent. Ty si už zavedenej jako stará firma, a esi seš nespokojenej, tak je to jen proto, že ti chybí ženská péče. A já ti ji vopatřím. Ferdo, kam deš?

Ale měla zvolat spíše: Kam lezeš? Neboť Stavinoha, pokusiv se postavit se na nohy, octl se na všech čtyřech, ale s paličatostí, která ho vyznačovala, motal se pomocí rukou a nohou ke dveřím.

- Von se zbláznil! zaječela Lojzís. Čovek si ho chce vzít za muže, a von se zblázní.

- To asi z radosti, Lojzís, mínil Gusta Mašoha a rychle improvizoval čtyrveší:

Uslyšev, že slibován mu svatý stav,
Stavinoha, rytíř bez bázně,
na útěk se na všech čtyřech dav,
spěchá už do ledové lázně.

Jako by tyto verše byly poslední ranou do jeho houževnatosti, Stavinoha se náhle svezl na bok a zabrebtal:

- Lidičky, já du k ministrovi, nezdržujte mě.

Nyní došla i Lojzís trpělivost. - Člověk se s nim tahá vod osmi hodin, vo všechen kšeft se skrz něj připraví, a von nemá pro jednoho ani slovíčka. Tak se tedy vychrň, cikáne, a měj mě rád... V lokále zbyli jen Ferda, Gusta Mašoha a Františka Pavlíka vdova.

- Takhle já tam nikdá nedojdu, mínil Ferda, prosím tě, Gus-to, zavolej tu ženskou a řekni, že jí dám tisícovku, esi mě do-

vede k ministromi... Mašoha ochotně zavolal Lojzis, která ostatně čekala před Starou čubajznou.

- Tak už si dostal rozum? zeptala se Lojzis tvrdě.

- Lojzičko, proboha tě prosím, sténal Stavinoha, nenechávej mě tady v tom élemtu a doved' mně k ministromi, já ti za to udělám šecker, co budeš chtět.

- Tak vy ste to slyšeli? zeptala se Lojzis obou posluchačů, vy mně potvrdíte, že mně Ferda před váma a z dobrý vůle dal manželcker slib?

Zvedl se a silou nevidanou zvolal: Lojzis, máš mou ruku danou... potvrdil Gusta Mašoha.

- Tak vidíš, rošťáku, oddychla si Lojzis, mohls to říct hned a já sem nemušela přijít vo dnešní kšeft. Potom, protože jiné dopravy nebyl Stavinoha schopen, naložila si ho s pomocí bohéma Mašohy na záda a odnesla si ho domů. Ie dřívě než odemkla, zeptala se ho:

- Pamatuješ se eště, cos mně slíbil?

- Že tě pojmu za manželku.

- Chceš mně to dát písemně?

- Já ti to dám, jak chceš, jen mě už dones k mýmu ministromi, žadonil sňatkový ochotník.

A nyní si už byla Lojzis jista svou budoucností a nastoupila poslední a nejnesnadnější oddíl svého samaritánství: po příkrých schodech, vedoucích na Bidýlko. Šťastně se jí to dařilo, složila mdlé tělo svého ženicha na žínětku a honem pospíchala sehnat papír a inkoust. To však bylo značně nesnadné: v celém svém bytě neměla nic, co by bylo k tomu vhodné, ale taková maličkost nesmí přece oloupit člověka o jeho štěstí, tak perně vydobyté. Vědouc, že Stavinoha má na svědomí jakési literární pokusy - psal prý své Paměti - vzala mu z kapsy jeho klíč a opatřila si v jeho obydlí vše, co potřebovala,

a ještě nádavkem láhev koňaku. Jenže než se vrátila, usnul Stavinoha tak tvrdě, že ho nemohla mocí probudit.

- Tak co s lajdákem, zvolala žalostně. Slíbí to ubohý ženský sňatek a pak si usne. Ale to nevádí, dyž to nemůže podpiso-
vat.

Já níže Psaný stvrzuju týmto, že si vemu Slečnu Alojsiji Ti-
chou do třech (přeškrtnuto) do dvou Měsícůch za Manželku.

- Tak - a tadyhle rošťáka podepíšu.

Stalo se.

Ale když se posilnila z přinesené láhve, napadlo ji, že by
snad Ferda mohl ráno popřít pravost svého podpisu. Po del-
ším uvažování se rozhodla, že připojí za Stavinohův podpis
tři křížky. A tyto nevinné křížky naplnily ji takovou jistotou, že
ulehla vedle chrápajícího Stavinohy a v malé chvíli usnula stej-
ně tvrdě jako on - - -

A právě když Lojzís zažívala ráno nejblaženější chvíle své-
ho pohnutého života, dospěvši k novému výkladu věštby Čer-
né babičky, ve svém bytě, který byl mlčelivým svědkem tak
mnohých jejích triumfů, Černá babička prožívala chvíle nej-
hroznějšího zoufalství.

Do poslední chvíle doufala... a nyní je celá její reputace vy-
budovaná pracnou, téměř třicetiletou námahou, v sázce. Za-
nedlouho se dostaví na Bidýlko ženich a proti její nejjasnější
předpovědi bude vlídně přijat. Až se to dozví veřejnost, Čer-
ná babička bude zničena. Na její dráze se sice tu a tam při-
házelo, že se splnil pravý opak její delfské věštby, ale to
se stávalo s lidmi ze vzdálených končin města, takže i když
se tím pochlubili, nedovědělo se to její nejbližší okolí. Naproti
tomu tento skandál zasáhne ji přímo v jejím působišti... Čemá
babička, s ješitností všem umělcům vrozenou, přehánějíc vý-

znam svého já, rvala si vlasy, vidouc již, jak za ní služby pokrývají, jak se jí její klientela vyhýbá a jak je všem na posměch.

A nebohý Medo VII., z něhož učinila obětního beránka, ačkoli celá věc byla jen dílem její jemné psychologické intriky, krčil se v koutku tu a tam, s prázdným žaludkem, neboť nebylo ani pomyslení, že by mu dala ještě jeho ranní mléko za to, že „ji přivedl do maléru“. Už všemi poduškami a hřebeny i kartáči ho bombardovala, takže kocour jen zázrakem ušel hanebné smrti, ale ani to ji neuklidnilo. Pohádala se sice také se svou dcerou, která se kocoura ujímala, ale to jen zvětšilo její mravní záhu. V hrozném rozčilení vybíhala na dvůr a konečně zlé svědomí přivedlo ji až na Bidýlko.

Bůhví co tam vlastně chtěla, jen to bylo jisté, že měla namířeno k dveřím Chalupovic. Ale nedošla až tam, neboť kráče-
jíc kolem okna Lojzís, spatřila tam nové neštěstí, které bylo tak děsné, že pro ně zapomněla na ono, které ji sem přivedlo. Spatřila blaženě se tvářící polonahou Lojzís, která něžně hladila obličej muže, spícího vedle ní. Když se podívala lépe, viděla, že onen muž je Stavinoha.

Byl to šachmat, daný jejímu věšteckému umění. Ve dvou dnech byla poražena na dvou důležitých bojištích: Žofka si vezme „nepravého“ a „pravý!“ nastoupí „kách“ dlouhou cestu s Lojzís...

Jen nepřekonatelné opovržení, které vždy pocítovala vůči ženám podléhajícím slabosti, zachránilo Černou babičku před mdlobou. Ale musela se opřít o brlení pavlače a dlouho trvalo, než se sebrala tak, aby se mohla dát na ústup bez obavy, že lidé budou z její chůze hádat na opilství. Když se však blížila dveřím svého bytu, osud nešťastného Medo VII. byl, jak se zdálo, zpečetěn...

Ve světnici Lojzis nemohl se Stavinoha mezitím dosti navyvalovat očí, když se probudil.

- Miláčku, chceš kakao, čekuládu, kafe, čaj nebo alaš s rumem? nabízela Lojzis sladounce, ačkoli mu mohla posloužit jen tím posledním.

- Jak sem se tady vocit? tázal se Stavinoha, když se probral z největšího ohromení. Myslím, že sem byl čera u ministra na večeri a potom...

Zmínka o ministrovi Lojzis polekala. Snad se doopravdy nezbláznil? - Prosím tě, Ferdo, nekafrej už vo tom ministrovi, já sem byla z toho jelen už dost včera...

- a potom? ...ptal se Stavinoha paličatě sám sebe.

- Potom? zvolala Lojzis, okřívajíc, - potom sme si řekli, že se vememe.

- Dovol - kdo si co řek? Kdo se má vzít s kým - a proč?

- Ale přece my dva, sladoušku, vysvětlovala Lojzis andělsky. Ty si mně včera řek u Čubajzny před svědky: „Ty si, Lojzis, nejlepší žena na světě a já sem vopuštěnej jako utrženej knoflík. Tak se dáme na hromádku.“ Ale ty, rošťáku, dodala ostřeji, pozorujíc jeho pochybovačný výraz, já sem tušila, že se budeš chtět z toho vykrotit. Tak sem si to nechala vod tebe rači dát eště písemně.

- Já sem nikdá nikomu nic písemnýho nedal, děl Stavinoha s naprostou jistotou; tak hloupej já nejsem...

- A co naše svatební noc? zvolala Lojzis tragicky. To mi taky upřeš, že sme si ji hnedle vodbyli?

- Vo tom já nic nevím, Lojzis, to máš vode mě taky písemně?

- Tak ty tak, všiváku, vřískala Lojzis, ty si budeš dobírat ženu v jejích nejsvětějších citech? Napřed přivedeš čoveka do hamby, a pak meleš, že vo ničom nic nevíš! Tak si to tady přečti...

S pokleslou myslí mu předložila svůj úvěrní list. Leč Stavinoha, sotva se na to podíval, zvolal: - Todle sem já nepsal, já se nechci chlubit, ale za takový písmo a za takovej pravopis bysem se styděl.

- Šak tě nikdo neříká, žes to psal, ale ty tři křížky si udělal vlastní rukou, a to před zákonem platí.

Stavinoha se zamyslí: - To je mně divný, Lojzis, já se dovedu přece podepsat celým ménem, dyž sem při rozumu. Proč sem najednou tady škrábal křížky?

- No, připustila Lojzis, ty si už, čoveče, nebyl moc silnej v péře.

- Čili byl sem zlitej jako hodinář. To nemá žádnou cenu, Lojzis, člověk, je-li vopilej, jak zákon káže, může třeba druhýho zabít a dohromady ho nesměj vodsoudit. A dyž ho nesměj vodsoudit za opilství na šibenici, nesměj ho vodsoudit za vopilství k manželství.

Nyní se zamyslila Lojzis. - Ale, Ferdáčku, řekla slad'ounce, heleď, proč by sis mě vlastně nevzal? Sem snad pro tebe, ty rošťáku, špatná? Nejsem fajňácká ženská s vychováním, z dobrý, jenerálský rodiny?

- Já vím, Lojzis, že máš dobrý srce, vo to by nešlo, ale dyž já sem si řek, že už vostanu starým mládencem.

- Ale to taky můžeš, Ferdo! Přece s tým nemusíme běhat na magistrát. Vostaň starým mládencem, já teda slečnou, ale esi si myslíš, že esi si myslíš, že po tom, co sem pro tebe už vytrpěla a co sem pro tebe udělala, pustím tě jen tak lehko z toho, cos mně před svědkama slíbil a tudle podepsal - to teda znáš moc špatně Lojzis.

- Lojzis, řekl Stavinoha diplomaticky, dyk já se vo tomdle nevyjadřuju, že né, ale pár dnuch na rozmyšlenou bys mně

snad mohla dát. Dyk i vodsouzenej má tři dni času na rozmyšlenou, esi přijímá, nebo nepřijímá šibenici.

- Tak si to tedy rozmejšlej, prohlásila rozmrzele, ale vosta-neš už u mě. A abys nemyslel, ty lumpe, že mě doběhneš, skovám ti kalhoty. Vostatně ja se tě divím, že s tím děláš ted-ky takový štráchy, dyž se ti přeci ta tvá nohatá mihule vdává...

To byla rána jako palicí, a kdyby byl Stavinoha neležel na posteli, jistě by se byl skácel, neboť ať bylo jakkoli nepěkné, co včera dělal, tu dobrou stránku to mělo, že mu dalo zapomenout na příkoří, které bylo na něm spácháno. Ted' však rychle před ním zase vyvstalo vše, co musil prožít právě ve chvíli, kdy se domníval, že je přiveden na práh štěstí. Sklonil hlavu a již se Lojzís nebránil a slíbil jí vše, co na něm požadovala, neboť nyní mu již na ničem nezáleželo. Aby dostal své kalhoty, zaprodal jí svou svobodu bez nejmenšího váhání, a byl tak otupělý, že ani nepozoroval, že koňak, jímž ho Lojzís častuje, je z jeho zásob. Tak mījela hodina za hodinou, až se přiblížilo poledne. Tu Lojzís poznamenala, že ted' právě čeká ta nohatá mihule toho svého.

- Lojzís, řekl Stavinoha, procítaje ze svého omámení, ten koňak byl nákej votrávenej, já se nějak necejtím, já bych byl možná štont udělat něco, co bych potom lítoval, dybych sem viděl brousit cizí lidi. Tak já rači pudu, a tady máš tisícku, je poctivě vydělaná, a nakup za ni u Starý čubajzny dobrý věci a pozvi sem na večír tu holotu, abysme ten den voslavili, a má-li někdo nějakej stesk, ať přide taky a poperem se.

- A co ten ministr, mužičku? zeptala se Lojzís, přijímajíc Mayerovu tisícku, k němu už nepudeš?

- Ministr? zeptal se Stavinoha s nezměrnou bolestí. Jakej ministr? Co to candáš, ženská! To se mně asi jen vo ňom zdálo.

Nato odešel, ale ne daleko. Byl puzen, aby si prohlédl toho muže, který nad ním zvítězil u slečny Žofinky. Představoval si ho nejínak než jako prince, ale když spatřil vychrtlého mužíka s tvářemi nezdravě zbarvenými, odplivl si: - Kanička! No jo - ale nejní hrbatej a nevypadá na zloděje. Že sem to nemoh hned vedět!

Potom zahlédnuv Lojzís, jak se žene s jeho tisícovkou do hostince Františka Pavlíka vdovy, cítil, že příliš mnoho neštěstí se shrnulo na jeho slabá bedra, a že kdyby nyní šel někam mezi lidi, provedl by něco, co by si později nikdy neodpustil. A pak také ho to pudilo spatřiti ještě jednou šťastného soka: snad ho bude Žofinka doprovázet...

I nalezl si místo, kde byl ukryt zrakům vracející se Lojzís, a dřepil si mezi hromadu všelijakých hrnců; ale ukrýval zbytečně; Lojzís se nevracela. Patrně podlehla svodu peněz a dala se hned do oslavování svého vítězství.

Tak strávil asi dvě hodiny. Byly velice parné, až nakonec přišel deštík, ale Stavinoha o něm věděl stejně málo jako o slunečním úžehu, který mu hrozil předtím. Bylť zcela soustředěn v očekávání chvíle, kdy se ve vratech objeví šťastný sok a Žofinka, od té chvíle jako nevěsta pro Stavinohu navždy ztracená.“

Místo toho však spatřil, jak z domu vychází slečna Žofinka, sledována Černou babičkou, která štěstím plakala křičela:

- Tak co, budete se eště vysmívat mýmu Medovi? Eště štěstí, že se mně ten kocour skoal do sklepa, ináč byste ho měla na svědomí. Neříkala sem vám, že ten, co si na něj myslíte, nemyslí to s váma dovopravdy a že si vás veme tendruhý?

O Stavinohu se pokoušely - tento den už podruhé - mdloby. Sní, nebo bdí? Co znamená, že Žofinka odchází prostovlasá

a v zástěře? Co znamená to nesmyslné volání Černé babičky?

Nechal Žofinku přejít, neodvažoval se jí přijít na oči, zato se vrhl na Černou babičku.

- Co to znamená? jásama Černá babička. Inu to, že sem jí prorokovala, že ten flákač, kterej ani neví, že se sluší, dyž se má sem přiženit, aby se představil Černé babičce, ji nechá, a že ji doopravdy miluje jinej. To sem myslila vás, pane Stavinoha, a vy, jak vás znám, budete za to jistě uznalej a nebudete nosit hodinky a řetízky k všelijakým lidem, dyž je tu Černá babička, kerá vám je vodkoupí stejně dobře.

- No jo, šeptal Stavinoha, ale proč vodešla?

- Vodešla? Řekněte rači: proč utekla? Mušela utýct z domu, a s hanbou, protože ten flákač, místo co by si řek vo ni, řek si vo Madlenu.

- Vo Madlenu, zařval Stavinoha, to je smrtelná urážka, kerá nesmí vostat bez pomsty.

- Ale pane Stavinoha, dyk vona je tím sama vinna, proč nedala na mý prorocství. A dyk vy můžete bejt vlastně moc rád, že to tak dopadlo. Ale, dodala po malé pomlčce, myslíc na svého ubohého Medo, esli máte v úmyslu pár jich vrazit tomu flákači, to nemůže nikdá škodit. Já ted' muším k Medovi, chudákovi, von je vod rána s lačným žaludkem, ale já mu to vynahradím a dám mu místo mlíčka smetanu...

Avšak Stavinoha již neslyšel její poslední slova, neboť se rozběhl do domu, rozkacen jako ďas, aby pomstil čest slečny Žofinky.

Když příběh na Bidýlko, byla pavlač již vzhůru. Vítězoslavný pokřik Černé babičky pobouřil celý dům a již jako vždy vše se tlačilo na pavlači, rokujíc o případu. Hlavní slovo měla paní Dufková, která nejenže byla ochotna položit život za ženy,

zvláště nehezké, kterým bylo ubližováno, ale vedle toho usuzovala, že je přímo bohem seslaná příležitost, aby se mohla ještě jednou pomstít na té nestydaté Madleně, která není v své kůži, nemůže-li aspoň jednou týdně ukrást nějaké muže.

Ale dosud se rozpakovala, postrádajíc ověřených podrobností. Vše se však změnilo příchodem Stavinohovým. Tento muž, jak bylo patrné, věděl vše, neboť syče strašné výhrůžky, prodral se klubkem zvědavců a jako puma vpadl k Chalupovým. Rozumí se, že ostatní, s Dufkovou v čele ho následovali.

Všem se naskytl překvapující obraz: zatímco matka Chalupka tiše plakala u stolu, aniž bylo lze rozeznat, je-li to štěstím či z vědomí hrozné viny, snoubenci, stuleni na pohovce, líbali se tak horoucně, že ani nezpozorovali novou situaci. Teprve když Stavinoha zahřměl: - Co tohle znamená? pan Foltr se polekal; zato Madlena nebyla ani překvapena a štiplavě řekla:

- Je vám něco po tom, pane Stavinoha?

- To zase je, hřměl Stavinoha, mně jako každýtneu pořádnýmu čoveku!

- Nesplet ste si to s tramvají? zeptala se Madlena jízlivě, no, mutr, co si jako sloup a nezavřeš dveře před lidma, který maj ve zvyku strkat nos do cizího kvartýru!

Sem tu vlastně u Chalupůch, nebo v Sodomě? pokračoval Stavinoha.

- Nejlepší by bylo všecko to tady vyběít, mínila Dufková, koukejte se na tu nestydu, eště to má na tváři znamení po našem soudu, dyž sváděla mýho muže, a už to šahá i po muži své vlastní sestry.

Zdalo se, že pan Foltr byl trochu překvapen tímto sdělením, neboť prohlásil: - Nedovolím, aby se takto mluvilo o mé snoubence.

- Člověče, křičela Dufková, vy nám budete rozkazovat, nám, který všechny, jak tu jsme, ji nachytaly s mým mužem! No, o tom vám taky asi neřekla, že má už dítě, který začne na podzim chodit do školy. A to asi taky nevíte, že ňákej Hanzlíček je pro ni zavřítej, protože pro ni krad. A že ji nachytala, je tomu pár dní, policie polonahou v parku, a tak opilou, že nějakej dochtor, u kterýho byla za asistentku, ráděj vod ní utek a už se k ní nehlásil.

Pokud nepadla tato slova, pan Foltr nevěřil ani zbla. Ale toto poslední! Ta nápadná podobnost mezi Madlenou a asistentkou doktora Knoblocha!

Madlenko, zvolal, co na to řeknete?

- Co na to řeknu? zvolala Madlena divoce. Abyste hned šel, ano? Protože muž, který uvěří takovým řečem, nemohl mít člověka rád.

Když věci dospěly až sem, Stavinoha vychladl. Za těchto okolností nebylo ani pomýšlení na pomstu na panu Foltrovi. Je ostatně potrestán již dost, že si vezme Madlenu. To mu vnušlo ďábelskou myšlenku.

- Paní Dufková, zvolal neočekávaně, já se vám divím, že můžete říkat takovy věci. Každěj sice ví, že Madlena má fákana, ale to je už dávno, a čovek to dovede vodpustit. Ale v ostatním je Madlena docela hodná holka a já bych měl chuť dát tomu pánovi pár facek, ne za to, že je velkomyslnej a že jí vodpustí toho haranta, ale za to, že přived slečnu Žofi zbytečně do lickejch hub...

- Ale pane Stavinoha..., brebtala zkoprnělá Dufková, vždyť přece já a Jaroslav... a ona...

- Paní Dufková, děl Stavinoha, přistupuje k ní tak těsně, že polekaně couvala - co sem řek, je pravda, a kdo se bude do toho eště míchat, bude mět co dělat s panem Stavinohou.

- Ale pane Stavinoha, blábolila Dufková, a Stavinoha vida, že jeho zájmy jsou docela jiné než zájmy paní Dufkové a že by nikdy neocenila jemnou krutost jeho ďábelské pomsty, vystrčil prostě paní Dufkovou ze dveří, a opřev se o ně, aby sem nikdo nemohl, řekl zdvořile:

- A voni, pane, vodpustěj, esi sem ich vytrh z příjemného zaměsknání, a nevěřej ani slovo tem ženskejm, který to jednoduše Madleně nepřejou.

- Mně je jako v pohádce, zvolal pan Foltr, Madleničko, můžeš mně odpustit?

Madlena mu odpustila, vrhají křivé pohledy na Stavinohu. Nato pan Foltr poprosil Stavinohu, aby jim dělal společníka, což Stavinoha odmítl a poroučel se, požádav Chalupku, aby ho doprovodila. Teprve před domem odložil masku zdvořilého gratulanta: - Paní Chalupová, esi v pekle potřebujou švigrmutr, to místo je systemizírovaný pro nich.

- Pane Stavinoha, zalkala Chalupka, nevodsuzujte mě eště vy, dyk já to myslela dobře. Dyk já, dyž sem viděla, že se pan Foltr nahonem zabouch do Madly, řekla sem si: A co by z toho měla Žofi, dybych řekla: A to zas ne! Tak sem jim požehnala, aby to aspoň zvonalo v rodině.

Kapitola pětadvacátá

uvádí nás do idylické rodiny zloděje Petříčka a popisuje blíže velkou cestu, kterou Lojzís nastoupila

Ještě než se rozloučil se zdrcenou matkou Chalupkou, byl Stavinoha jako na trní. Na koho v celé historii jaksi zapomněl, byla právě nejhlavnější osoba - slečna Žofi. Nyní letěl, lituje, že pražská dlažba neuchovává stop, a mysli si nejstrašnější věci.

- Ty holce nešťastný jistě to stouplo do hlavy a šla se utopit, dyž teďka nemá ani ženicha, ani domov. A já sem se zatím malicherně mstil na tom boulovi. Ale protože ho zdravý rozum neopustil ani ve chvílích největšího rozrušení, napadlo ho, že Žofi šla jistě „k vodě“. Měl tedy naději, že ji ještě dostihne, potká-li nějaký volný automobil. To se mu také poštěstilo, a ještě před žižkovským pomezím se ukázalo, že jeho úvaha byla správná: spatřil známou postavu, ubírající se sklesle tak přímým směrem, že nebylo třeba zvláštního důvtipu k myšlence, že slečna Žofi jde, kam ji nohy nesou.

Zaplaťpámbu, zajásal Stavinoha v duchu, že nepatří k tem zuřivejm, co skáčou pod první auťák... to bych si nikdy neodpusťil. Pak propustil vůz a nesměle se přiblížil k slečně Žofi. Podívala se na něho s nesmírným překvapením, zrovna jako by to nebyl Stavinoha, nýbrž stvoření z jiného světa, ale když viděla v jeho očích nepřehlednou oddanost, lítost a úctu, vrátila se k pozemskému a šeptala štkajíc:

- Vy už o tom víte, pane Stavinoha?

- Víím, slečno Žofi, a šel sem taky za to toho chlapa zboulovat. Ale pak mě napadlo, že bude lepší, dyž ho vopentlím, a tak sem ho vyrval z rukou ženckejm, kerý ho chtěly lynčovat,

a řek sem mu, že ani nemoh Majdolenu, kerá by se k němu hodila. A to je taky pravda.

Pane Stavinoha, řekla Žofka, mně na těch lidech nezáleží. Celá věc byla pro nás oba velké nedorozumění, a zaplat'pámbu, že se vysvětlilo, než bylo pozdě. On mě neměl rád a já jsem poznala, že ani já jsem ho neměla ráda.

- Ale potom..., brebtl Stavinoha, cítě, že se jeho paty kladou na práh nebes.

- Chcete se ptát, proč jsem odešla? Inu, pane Stavinoha, to mě tak dojalo, že vlastní máma... Že mě zradil pan Foltr, to mu nemohu mít za zlé. Madlena? Snad to udělala jen ze vzteku. Ale máma! Kdyby byla aspoň řekla: „No, já vám nemohu bránit, ale není to hezké...“ Ale ona neřekla nic takového a já jsem viděla, že po celý život měla Madlenu mnohem radši než mě, a proto jsem musila odejít a už se tam nikdy nevrátím.

- To sou pády, řekl Stavinoha lítostivě, a právě takovou hodnou slečnu to musí potkat. Ale já tomu Foltrovi přece nalinýruju, ovšemž až budou svoji.

Žofka jako by si teprve nyní všimla jeho úlohy:

- Tak vy jste mě šel pomstít! Ale proč jste to udělal? A šel jste za mnou! Proč?

Sotva to vyřkla, zarděla se jako mák a Stavinoha s ní. Na malý okamžik pohleděli si do očí a porozuměli si. Ale zevně nebylo z toho nic patrné. Jen to, že několik minut mlčeli a přešlapovali na svém místě. Když konečně Stavinoha promluvil, znělo to už jiným tónem: - Tak už je to vodbytý, slečno Žofinko?

- Je. Jsem ráda, že to tak dopadlo.

- Jo, vy byste se k sobě ani dost málo nehodili; to nebyl muskej pro vás, slečno Žofinko, vy zasluhujete - hrdinu!

- Ale jděte, pane Stavinoha, řekla Žofka, nepocit'ujíc při něm té tísně, která jí vždy svírala, kdykoli hovořila s jinými muži, jak bych právě já měla být hodna hrdiny?

- Vy? Esi žádná, teda vy jistě. Vy ste nejlepší žencká, a já do smrti nezapomenu, jak jste mě politovala. Dojalo mě to tak, že sekám vod ty doby jen samou dobrotu.

- Víím, pane Stavinoha, sháníte to hokynářství.

- Hokynářství, zahudroval Stavinoha nepříjemně dotčen a ponížěn, já sem scháněl docela iný věci... Šak vo tým eště uslyšíte.

- No to jsem ráda, pane Stavinoha, od srdce ráda. Jen se toho držte a uvidíte, jak si vás budou lidé za to vážit.

- Vy taky?

- Já si vás velice vážím už ted', pane Stavinoha, od té doby, co jsem vás poznala. Protože jste vlastně hodný člověk.

- Ale já se bál, brebtal Stavinoha, že máte na mě stek skrz tu potřebštnou Lojzis.

- Za to jste přece nemohl, pane Stavinoha. Co ona všecko napletla, to je přímo k smíchu. Vezme si do hlavy, že vy a já se máme rádi...

- To byl vopravdu děsně pitomej nápad, co, slečno Žofinko? zašeptal Stavinoha.

Usmála se, ale vyhnula se odpovědi. On si to však vyložil, že neodpovídá, nechtějíc ho urazit; s nadlidskou námahou přešel na jinou stranu:

- Ale my tu luvíme vo takovejch směšnejch věcech a vono už začne sluníčko klesat a vy nemáte, de byste hlavu složila. Nebo máte? Kam ste měla namiřeno?

- K vodě, pane Stavinoha, řekla Žofka klidně. Ale co je vám?

- K vodě?

- No ano - chtěla jsem po parníku k tetě do Bráníka.

- Jo takhle, řekl Stavinoha, pociťuje nepochopitelné zklamání, ale co byste chodila do Bráníka, odtamtud byste měla moc daleko do práce. Já mám lepší nápad, slečno Žofinko. Mám jednoho známýho, je to moc hodnej chlap, a ten by vás u sebe nechal, než byste si našla něco vhodnýho.

- Já vám moc pěkně děkuju, pane Stavinoha, je to od vás opravdu hezké, že se o mne staráte i v tomto směru, ale já to nemohu přijmout.

- Aha, já vím, zašeptal Stavinoha lítostivě, co si myslíte: „Jaký jiný známý moh by mít ten Stavinoha než zloděje, a mezi ty já nepudu.“ A von je starej Petřík vopravdu zloděj, sme starý kamarádi, ale ináč je to hodnej čovek a kavalir, Petříčková teprvá. Von má totiž ženu, voni sou spolu na hromádce, ale už aspoň vosumnáct nebo kolik rokůch. Má nějaká ženská zlatější srdce než ta jeho Fanyňka?

- Tak jsem to nemyslila, pane Stavinoha, řekla Žofka a pohladila ho takovým zářivým pohledem, jako by ho jím odprošovala a spolu odměňovala, já jsem je jen nechtěla zbytečně obtěžovat, ale abych vás vyvedla z omylu...

- Vy k nim pudete? vykřikl Stavinoha s takovým přízvukem, že se kolemjdoucí po nich ohlíželi.

- Ano.

- Slečno Žofi, já bych byl teďkom štont pro vás i čoveka zamordovat..., burácel Stavinoha. A dybyste mně eště chtěla podat pacinku... Žofka mu s úsměvem vyhověla, ba ponechala mu svou ruku trochu déle.

Nyní byl Stavinoha zase jakoby zařezán z velké radosti. Vůbec mu bylo, jako by se s ním svět točil. Těch událostí, ten nenadálý obrat s Žofčinými zásnubami, její prohlášení, že pana Foltra nemilovala, její pěkné chování k němu... Stavinhovi bylo, jako by se každou chvíli měla země pod ním otevřít

a pohlit ho. Nemohl uvěřit, že by ho mohlo po padesátiletém plahočení potkat tolik štěstí... jistě se to za chvíli zvrtně... A tak, ponořuje se střídavě do šíleného štěstí a děsného strachu, dovedl Žofku do Rybné ulice na Starém Městě a zastavil se před malým, starým domem.

- Tady to je, řekl. Ten barec vypadá spíš jako palec než jako palác, ale bydlet se v něm dá dobře. A štěnice v něm taky nejsou. Teď si tady hezky stoupněte do chodby, já se pudu podívat, esi Petříčková není náhodou v kiňásku, anebo esi nejni Petříček zrovna zavřenej, a budu tu v cuku... Dříve než mohla Žofka jakžtakž urovnat své myšlenky, byl Stavinoha zase zpět. - Šecko je hotový, zvěstoval. Až tam přídete, bude mět Fanda eště voči plny slzích. To sem ji tak rozbřečel, dyž sem jí vypravoval, co vám ten ksindl vyved.

- Pane Stavinoha, řekla Žofka, proč to všechno? Jak se vám za to odměním? Vlastní rodinou zrazená, blízkým člověkem potupená, jako překážející pes z domova vyštvaná, to jsem já, a nic více. A vy jste se mě tak ujal. Tak kavalírsky! A cítím se při vás tak v bezpečí... - Slečno Žofinko, zaúpěl Stavinoha, pro Krista drahýho, přestaňte, nebo mě rozbřečíte zrovna tak, jako sem před chvílej rozbřečel Fanku. Copa necejtíte, že tohle šecko je má vodplata za tu nešťastnou tašku? A než vám voplatím to vostatní, to už budu šedivej jako děda. A dybych vám měl voplatit tu krásnou chvíli, co jste mi právě připravila, nestačilo by na to ani deset lickejch životůch...

Asi za hodinu vypotácel se Stavinoha z pohostinského domu v Rybné ulici. Lidé, co ho potkali, mohli mít za to, že je opilý. Ale nevypil u Petříčků nic více než šálek horkého čaje s citrónem. Teprve před domem čp. 6660 Žižkov přestal si počínat jako opilý a naráz vystřízlivěl.

- Ježíšmarjá, zabědoval, a vona tě tam čeká Lojzis a ta banda, co sem nechal pozvat... Nohy se pod ním zatřáslý ne proto, že by se bál tohoto setkání, ale protože si teprve nyní vzpomněl, k čemu všemu se zavázal Lojzis ve svém zoufalství. Jak se z toho dostane? Nezavrhne ho Žofi, až se o tomhle doví?

Právě když byl nejzoufalejší a nejbezradnější, šustl se kolem něho majestátní stín Černé babičky. - Ale pane Stavinoha, jeminkote, to sem se vás polekala, nehněvejte se, ale já si musím vodplivnout... Pane Stavinoha, co tomu všemu říkáte? Napřed to s tou Žofkou a teď s Lojzis?

Stavinoha se hned octl ve střehu: - S Lojzis? co s ní má bejt? Myslím, že teďka hoduje s kumpánama a že čekaj na jednoho lotra, aby byli komplet.

- Chudák Lojzis, ta asi pěkně hoduje... Pane Stavinoha, to sem eště neviděla ženskou, která by se tak dovedla prát s policajtama jako Lojzis.

- Lojzis že se prala s františkama? pochyboval Stavinoha. Na to vona nejni, tech se vona bojí jako dítě strašidel.

- To ste teda měl vidět... Asi před hodinou vidím Sacha a Holinu a eště jednoho ve stejnokroji. Copak tady chtěj? myslím si. A když vidím, že nejdou ke mně, du se podívat, a voni si to hasej na Bidýlko a už jsou u Lojzis. Lojzis je tam vobložená samejma flaškama fajnovýho vína, votvívá akorát soudeček s ruskejma rybičkama, ale když jí povídají, že musí jít s nima, protože rozšiřuje falšovaný peníze, a dyž jí začnou všechno přehrabávat, vjelo to do ní. Začala řvát, že si nenechá vod nějakejch chlapů kazit veselku, vona že s policií chce dobře vycházet, ale todle že je rošťáctví, kerý si nenechá líbit. Dyž ji všecky tři nemohli dostat ze dveří, zavolali si eště dva jiný, a pak se všem pěti podařilo dostat Lojzis do etuje. Ale co

jich přitom zase voni vod ní dostali, to, myslím, nepřijde Lojzis pod rok kriminálu. Teprve před čtvrt hodinou vodešli dva poslední, a to byste neřek, i ve sklepě hledali a na půdě, že prej tu někde budou stroje, na kerejch Lojzis ty falešný peníze dělala.

- Ježíšmankote, divil se Stavinoha, ale to přeci možný - Lojzis, a falšovat peníze.

- No ale vy jste, pane Stavinoha! A co dyž vám řeknu, že toho u ní našli za devatenáct tisíc!

- Ježíšmarjá, sténa Stavinoha.

- Už mlčíte, vida, ale nejlepší je, že sem jí, je tomu pár dních, předpověděla, že udělá dlouhou cestu a že to přijde kách. Nemuším vám říkat, že Medo měl dnes smetanu i k večeři. Takovej kocour, toho neměla ani Sibyla...

- A taková ženská prohnaná mě chtěla za muže! myslil si Stavinoha.

Kapitola šestadvacátá

v které má Stavinoha opět živý sen a v níž začíná být slavným člověkem

Ještě dlouho potom nemohl Stavinoha nemyslit na případ Lojzisa. A když se konečně položil na lože, tančila Lojzis divoce kolem něho, topila se ve falešných penězích, zatímco mu předstírala chudobu, a lupič Eliášek se mu vysmíval jako ďábel. Pak se do toho vmísil Foltr a prohnaná Madlena. A Chalupka, zrazující jednu dceru pro druhou. A tajuplný kocour Černe babičky. A nakonec se do toho připlétl také ministr, s nímž si to, bohužel, pokazil asi nadobro, a když by byl už usnul, napadlo ho pojednou: jen aby ten Petříček nezačal Žofince vypravovat o těch slavných činech, k nimž se teď nechci znát!...

To už bylo po spánku načisto a Stavinoha snil, oči máje otevřeny, snil o dni - snad to bude již zítřek - kdy se teprve bude moci odvážit před Žofinku jako rovný před rovného... až noviny popíší jeho hrdinství, které mu otevřelo cestu mezi slušné lidi.

Ne, co se vše událo za těch několik hodin! V pátek v noci pochytá bandu špiónů, v sobotu ráno se stane přítelem ministrovým, v poledne se dovídá o zradě, o půlnoci je ztraceným člověkem, ráno se probouzí jako ženich Lojzisa, která spí na falešných penězích, v poledne Foltr zradí slečnu Žofinku, večer se stane Stavinoha jejím uznaným rytířem, zatímco Lojzisa je zatčena, ztrácejíc tak všechn nárok na něho. Hotový román, jehož je Stavinoha středem....

Sní se mu příjemně, ačkoli je velmi unaven, a již zase poušíná, když mu strašný rámus vše pokazí. Stavinoha běžě

k oknu. Vrátila se snad Lojzís? Anebo Dufková zase nachytala svého muže? Anebo má švadlena z předního domu svůj úplňkový záchvat?

Avšak ne: tentokrát se to ozývá z bytu tichoučké paní Mašínové; pan Popelář, který se vžil rychle do úlohy manžela, vyřizuje si něco s Mařenkou, jež to přijímá s pokorou ženy, která se rychle vžila do úlohy manželky. Je slyšet rozkacený řev pana Popeláře, paní Mašínová jen tiše pláče. Stavinoha se nikdy nemíchal do manželských případů, ale když bylo slyšet rány a úpění paní Mašínové, hodil na sebe kalhoty a prohlásil panu Popeláři tak důrazně, že na Bidýlku se netrpí týrání žen, že za chvíli byl opět klid.

Je to ksindl, bručel si Stavinoha, vraceje se na své místo, eště se to pořádně tady ani nevhřálo, a už to vyvádí jako starej nájemník... Napadlo ho, je-li vlastně Bidýlko důstojným příbytkem pro muže jeho významu, zvláště ožení-li se s Žofinkou. Ale hned se za to zastyděl: Ne, stráví zde zbytek svého života a vychová zde své děti, mezi těmi dobrými lidmi, kterým lze upírat vše možné, jenom ne dobré srdce. Oč jsou slušnější než například novináři...

- Sou to parchanti, zabručel, dyž čovek koukne do nedělních novin, ty lumpi věděli vo každým šustu v Brazílii i v Rígráku, jenom vo tom mým kousku nechtěli nic vědět. Voni se, camrové, mužou užvanit vo každěj babičce, kerej se vyleje z putny mlíko, a vo mě se vodjakživa zajímali, dyž sem vo to nestál. To si dovedli na mně chleba vydělávat, ale ted'kon, dyž by měli vopravdu vo čom psát, neřádi mlčej. Ale vono to nebude z nich - vona v tým bude pražská policije... Jo, to rád věřím, že to policajtum nevoní. To voni Sach a Holina uměj eště takovýho chudáka, jako je Lojzís, přivíct do maléru, ale dyž de vo to, aby vzdali čest čoveku, kerýmu to patří, tak to ututlaj,

jako by šlo vo prasečinku nějakýho boháče. Jestliže mu přílišný pocit štěstí bránil usnout, hněv mu dopomohl ke spánku. A měl samé příjemné sny. Jednu chvíli se za noci setkal v polích s panem Foltrem a důkladně to s ním srovnal. A sotva to měl za sebou, objevila se Lojzis a řekla: Ferdo, ty parchante, já tě mám sice ráda za to, že na tvou přimluvu mě pustili z kreminálu, ale já nemám bejt z čeho živa, a tak mně musíš přenechat svou živnost... Tedy jí přenechal své cherubíny, ale již tu byla zase: No, ty jsi mě s tou živností pořádně houpal! - Nevynáší tě dost? - Ale copa vo to, Ferdo, takhle kšeft by to byl dobrej, ale kluci nedělaj dobrotu. Že prej nebudou pod ženskou sloužit. Tak si myslím, abych to udála jako ta Libuše, kerá si narazila Přemysla, dyž ji chlapi neposlouchali, a vemu si Kadla. - Kadla? zděsil se Stavinoha, dyk je to eště prcek... Mně je to šecko jedno, zvolala Lojzis zoufale, prcek neprcek, já sem do tebe nešťastně zamilovaná a já tě to provedu na stek.

A najednou tu byla dlouhá a slavná svatební tabule, Stavinoha sedí s nevěstou Žofinkou na čestném místě, přicházejí hosté s ministrem v čele a ťukají si se Stavinohou, jen Lojzis ze vzteku neťukla do Stavinohovy číše, nýbrž do jeho čela, a to tak prudce, že se Stavinoha probudil.

A byl už bílý den.

- Mám já to s tou Lojzis trápení, řekl Stavinoha, ani ve spaní nedá jednomu pokoj! Ale to s tou svarbou nejni špatnej nápad. Až to bude, pozvu na ni celý Bidýlko a budeme si ťukat... ťukat... ťukat.

Stavinoha usínal znovu, ťukaje si s celým světem. Ale poznenáhlu ťukání se změnilo v hrozné rány, Stavinoha se probudil a slyší děsné bouchání na dveře a Kadlův řev:

- Pae Stavinoha, ježíšmarjá: pae Stavinoóoha! ste živej nebo mrtvej?

- No bodejt', ty prcku ženatej, zabručel Stavinoha, snad nemyslíš, že bych měl teďkon umřít?

- Je živej, zaječel venku Karel, von je živej, slyšel sem, jak si něco bručí pod fousy... Ale když Stavinoha ve své letní spací toaletě, skládající se z dřevavých plavek, otevřel, zděsil se: Nebyl tam jenom Karel, ale také Pepek a nejmladší usmrkánek Jarda, a ti caparti hned se k němu tulili, jako by ho chtěli okrást, objímali ho a Karel byl tak dojat, že jen škytal. Co však bylo nejpodivnější - za dveřmi celé Bidýlko, až na Madlenu a zavřenou Lojzisa, byla také Černa babička a ještě nějaké jiné ženské - bylo tam tolik žen, že se Stavinoha zastyděl za svůj nuzný úbor a přehodil přes sebe prostěradlo, řka: - Čovek má sice radost, dyž ho přide tolik lidích probudit, ale to bych přece rád věděl, proč ty, Kadle, bečíš jako vovce a proč ty vostatní na mě čuměj jako tele na nová vrata.

- Pae Stavinoha... pae Stavinoha..., zvolal Karel, ale hned byl v koncích. A ženy nakazil jeho pláč - nejvíce Chalupku - a ve chvíli to všechno plakalo, až na Stavinohu. Tu se Stavinoha polekal, neboť ho napadly všelijaké myšlenky, mezi nimi i ta, jestli se přece jen v tom Petříčkovi nezklamal a jestli mu v noci Žofinku nepodřezal. Ztratil sebeovládání a zařval:

- Tak co je, himlkruci, nechte někdo bečení a řekněte, proč mě budíte s takovou muzikou!

Ale sbor nato zaplakal ještě žalostněji, nejvíce zase hříšná matka Chalupka, a Stavinohovi se zdálo, že ještě nikdy nevyšlechl tolik pláče jako v té chvíli.

- Tak už dost, zabědoval, nebo začnu střílet.

- Ale, pane Stavinoha, promluvila konečně Černá babička, já bych před nimi nejraději padla na kolena. Jako je pámbu nade mnou, nikdá sem si o nich nemyslela, že jsou obyčejnej zloděj. Já sem říkala svý céři - medicce - vona jim to dosvědčí: Ten pan Stavinoha nejní jen tak leckdo, ten to daleko dotáhne... Jako je pámbu nade mnou, tak sem to dycky říkala, ale tohle bych si vo nich přece jen nikdy nemyslela... na to by byl krátkej i můj Medo, a to je přeci nákej kocour, jak se zase včera dokázalo.

- Tak bude tol rozkřikl se Stavinoha skoro hrubě, nebo mě chcete zbláznit? Porád něco melou a bečej a člověk je z toho čím dál hloupější.

- My víme všechno! vykřikla vítězoslavně Černá babička. Celá Praha to ví a celej svět: Voni jsou hrdina.

Uslyšev to slovo, Stavinoha děsně zbledl, ale již Černá babička mluvila dále:

- Hrdina, a skromnej. Von je s tým mezi náma dva dni a nic vo tom neřekne, a zatím telegraf roznáší do celýho světa jeho slávu.

- Slá-vu..., koktal Stavinoha, roztřásaje své prostěradlo.

- Až sme se to dověděly z tohodle, zakončila řečnice a byla tak pohnuta, že mu hodila na hlavu všechny pondělníky, dokonce i německé.

Stavinoha se ještě dovedl podívat na pondělníky, ale když spatřil své jméno uprostřed řvavého titulku sáhodlouhé zprávy, udělalo se mu opravdu špatně, takže musel s pomocí žen usednout. Přitom se z něho prostěradlo svezlo a v nemilosrdném světle zlatého dne všichni uzřeli jeho hrb. Hned zase počaly ženy plakati, neboť to byl zvláštní pohled, tento ubohý hrb na hubených zádech starého chudáka... Každému to rvalo srdce z těla, nejhůře Kadlovi, který musil obejmut mistrova ko-

lena a vší silou ho kousnout do lýtka, aby si ulevil. Avšak Stavinoha to dobře pochopil, a nejenže ho nepotrestal, ale dokonce ho pohladil.

Konečně se všechno jakžtakž uklidnilo, paní Dufková si ustříhla něco Ferdových vlasů na památku, paní Mašínová mu přinesla pět vajíček natvrdo, matka Chalupka zase před ním sklopila oči a Černá babička prohlásila:

- To vám jistě vynese moc peněz, pane Stavinoha.

- Mně? Ani brďol. To jest, dostal sem přitom tisíčku, ale tu sem dal Lojzís, páč sem chtěl, aby se nemohlo říct, že sem to dělal ze zřístnosti. A ten milión, co mně za to dávali, sem taky nevzal.

- Ale propánačka, bědovala Černá babička, ale to jim musím při vší úctě - pane Stavinoha - říct, že jednali jako mezek.

- Já bych nevzal taky ani floka! zapištel Karel, odhodlaný ve všem všudy napodobit svého Velkého Mistra.

- Tak viděj, byl sem takovej mezek, a na nic ve svym životě nejsem tak hrdej jako na to, že sem aspoň jednou v životě jednal jako mezek. Ještě nedozněla tato hrdá slova, když se udála nová věc, která přivedla dům čp 6660 do vytržení. Zčistajasna přihnal se do té pustiny velký, lesklý automobil, řízený vojákem; z vozu vystoupil štábní důstojník, který se dal doprovodit do Stavinohova bytu. Dospěl tam právě ve chvíli, kdy se Stavinoha hrdě přihlásil k mezkům. Jeho objevení se proměnilo jaksí ve vyvrcholení všech těch zmatků. Všichni oněměli, když se důstojník zeptal:

- Bydlí zde pan Stavinoha?

- To jsem já, řekl Stavinoha, rychle se hale v prostěradlo.

Důstojník uctivě zasalutoval: - Jsem pobočník pana ministra národní obrany. Pan ministr je znepokojen, neví, jak si vysvětlit, že jste se v sobotu nedostavil k němu na večeři.

Hluboké mlčení následovalo po těchto slovech a v očích všech přítomných, především zase v Karlových, který by byl nejraději zemřel na nadšení, rostl maličký Stavinoha do gigantických rozměrů: Ministr zve Ferdu na večeři, Ferda ho nechá čekat a ministr posílá k Ferdovi pobočnicka...

Stavinoha si odkašlal a řekl: - Vyříděj, prosimich, panu ministrovi, že mu mockrát děkuju za jeho starostlivost a že se mně už zasejc vede dobře. Ale v sobotu že mně bylo i moc šoufl skrz srdce, a tak sem nemoh přijít.

- Pan ministr, pokračoval pobočnick, by vás rád představil některým pánům, a já bych na vás počkal v automobilu. Zase všechno čekalo, co Ferda na to řekne. Avšak Stavinoha nepřemýšlel ani o této nové poctě ani vteřinu a prohlásil:

- To je malér, pae pobočnick, ale musíte panu ministrovi říct, že to ted'kon nende. Že já už mám v pácu zasejc inou věc a vod tý že nemužu utýct. Ale že se vynasnažim, aby mě nemusel dlouho čekat, páč přidu, jak to bude istý.

- Už jste zase něco odhalil, pane Stavinoha? zeptal pobočnick starostlivě.

Avšak dříve než mohl Stavinoha odpovědět, nová událost dala nový směr vývoji. Kde se vzali, tu se vzali, páni Sach a Holina, usmívající se co nejjízlivěji. Pozdravili důstojníka a pokoušeli se ve jménu zákona vyhnat diváky ze světnice.

- Ale to nende, pae Sach, poznamenal Stavinoha dobrácky, už si mušej, pae Sach, zvykat, že todle je kvartýr pořádného čoveka, a esi někdo vocaď může někoho vyhazovat, sem to já, a esi někdo bude vyhozenej za špatný chování, budou to nejdřív voni.

- Nežvaň, Ferdo, řekl pan Holina, všecko je venku. Hezky rychle se ustroj a pojď s náma.

- Co to má znamenat? zeptal se pobočnick.

- To znamená, pane majore, že tudle Stavinoha je usvědčenej z rozšiřování falešnejch peněz.

Nikdy žádný blesk nepůsobil silněji než toto prohlášení.

- Já, a penězokaz? zvolal Stavinoha, když se vzpamatoval. Já, a penězokaz!... Dyk já ani žádný prachy nemám.

- Tento muž, řekl slavnostně pan Holina, padělal mistrně tisícikorunové bankovky a jednu z nich se pokusil udat. Naštěstí byla tato intrika hned odhalena zásluhou šenkýřky Pavlíkové. A dnes ráno Aloisie Tichá, zvaná Utahaná Lojzis, která se pokoušela onu státovku udat, se dozнала, že ji obdržela od Stavinohy.

Zděšení. Pobočník odstoupil od Stavinohy na tři kroky. Černá babička zašeptala: - Má céra dosvědčí, že sem dycky říkala, že to nejni se Stavinohou v pořádku... Jen Karel se přivinul k svému mistrovi ještě úže, myslil si, že také on bude mistrně padělat tisícovky. Kupodivu jediný, kdo neztratil klid, byl Stavinoha.

- Dovolej mně otázku, zeptal se Holiny, přicházej mě zatknout z vyššího rozkazu?

- Ne, zvolal pan Holina hrdě. Jak mně to Lojzis řekla, sebral jsem tudle kolegu, protože sme nesměli ztrácet čas.

- Tak já im něco řeknu, pae Holina, děl Stavinoha jedovatě: že sou vůl. Neškubaj sebou, páč já to dokážu tak, že i voni sami tomu uvěřej. Voni maj stek, že sem jim vypálil rybník. Voni mně nemůžou vodpustit, že sem vo nich řek tomu domovníkovi, že sou s panem Sachem dva nejhoupější tajný. A tak si řekli: „To si na ňom smlsnem, a to bude vostuda, až se veřejnost doví, že ten hrdina je pouhopouhej gauner...“ A teďkom poslouchaj, co já jim na to řeknu: Tu tisícovku Lojzis vode mě vopravdu dostala, ale já jsem se dřívěj pokoušel udat ji u pana ministra. Víc jim neřeknu, páč voni sou tak

blbej, že by mohli zkazit celý nový vodhalení vo lidech, co k němu skrz todle dojdou, u kerých sem našel za milión falšovanéjch tisícovek.

- To by moh říct každej, bručel otrěsený pan Holina.

- Moh, připouštěl Stavinoha, jenže ne každému ministr dosvědčí, že měl tisícovku v ruce, a esi si nebudou hloupí lidi vo tym předčasně žvandat, bude z toho takový vodhalení, že na istejch místech bude z toho horko.

- Mohu skutečně tvrdit, děl pobočník, přistupuje opět k Stavinohovi, že pan Stavinoha žádal pana ministra, aby připojil k aktům tisícikorunovou bankovku, kterou mu nabízel. Pan ministr to odepřel, a není pochyby, že je to právě ta podezřelá tisícovka.

- To bych řek, zvolal Stavinoha, že je to vona. A teď, pae Holina, řeknou sám: nejsou vůl?

Pan Holina to sice nepřiznal, ale jeho oči, sklopené k zemi, dokazovaly, že by to přiznal, kdyby na tom Stavinoha tvrdošjně trval.

- Tak viděj, pokračoval Stavinoha; a podruhy, než se na mě budou chtět zasejc vytáhnout, secakramencky si to rozmyslej. A řeknou u nich, že tam v ty věci zajdu, jak si vodbudu jinou záležitost, a že maj zatím Lojzís pustit.

- To nejde, zvolal pan Sach, i když Lojzís nemůže za tudle věc, je v tom namočená skrz pateronásobnej zločin veřejnýho násilí podle paragrafu jednaosmdesát a skrz trojnásobný ublížení na těle; a kolikrát nám vynadala pacholků, to se nedá ani zjistit. Esi vyvázne s rokem, bude moc' bejt ráda.

- Jenže to máte na svědomí vy, řekl Stavinoha, a uvidí me, co se dá pro tu vaši ubohou voběť udělat.

Kapitola sedmadvacátá

je věnována venkonce m lásce

Odbilo poledne a brzy poté vrazila Žofka k Petříčkovům, tváře červené od spěchu a vzrušení.

- Víte to už, paní Petříčková? volala hned od prahu.

- Sou pátá, Žofinko, co se Mě na to ptá, a kdyby se byl můj starej zmož na telefon, myslím, že bych dnes dopoledne nedělala nic jinýho, než říkala do telefonu: „Kdo by to do toho Ferdy řek...“ Milá holka, já sem dycky říkala, že Ferda není zloděj jen tak obyčejnej. Dyby si to vzal do palice, on by dovedl ukrást svatováclavskou korunu; ale že se dá na starý kolena na špióni, to bych v něm přece jen nehledala. To můžou bejt, Žofinko, hrdá, že maj toho krňousa za ochránce.

Žofka se docela zřetelně zarděla, a aby to zamluvila, řekla rychle: - A pomyslete si, paní Petříčková, včera měl k tomu tolik příležitosti, a přece mi o tom neřekl ani slova.

- Bodejt', Ferda, to ho eště špatně znaj. Co se pamatuju, tak mluvil o sobě jen na tom soudě, co na něm taky byli. A neřád žižkovská - ani mně, starý kamarádce, nic neřek. Tomu já se konečně nedivím, ale jestlipak si všimli, co tam stojí psáno o tom, že za to nevzal ani troník?

- Všimla, paní Petříčková, a abych řekla pravdu: To se mi na tom právě nejvíc líbilo.

- Tak teda až se sem za chvíli přihrne s jejich kufrem, tak se podívej na jeho kramfleky a na jeho kalhoty, jestli to eště neudělali. Má to sešmatčaná a visej mu z toho cancoury, a možná že ani do huby co dát nemá, když přestal kráct - ale řekne: Nechci ani troník... Hledejte, osobo, takovýho druhýho s lucernou za bílýho dne a nenajdete ho. Ale co přide na mě,

Žofinko, mně se na tom nejmíc líbila ta jeho statečnost. Kolik najdete takovejch chlapíků mezi dnešními muskejma? A ta jeho chytrost, s kterou tu celou bandu dostal! No jo, on náš Ferda má v malíčku víc chytrosti než muskej v celým mozku. To o mým starým, jak ho mám ráda, muším říct, že byl proti Ferdovi dycky učiněnej trumbera.

- Zvláštní člověk, ten pan Stavinoha, pronesla Žofka v myšlenkách.

- A co by teprva dokázal, milá osobo, pořádnou ženskou! Ale viděj, právě taková perla zůstane svobodná... O to, co by z něho mohlo bejt, dyby měl správnou ženu, zůstane svět okradenej. Ale jestli se nemejlím, on už Ferda si jednu vyhlíd. Jo, já řeknu jen to, že kdybych to byla já, jak mám svýho starýho ráda, nerozpakovala bych se ani na chvíli, protože ženská, kterou si Ferda veme, ta se nevdá, ta se s ním octne rovnou v ráji.

Žofce jde ruměncem ještě více do hloubky. Nemá stání. Trpí, ale mlčí. I zeptá se Petříčková: - Co tomu říkáte, Žofi?

- Máte jistě pravdu, paní Petříčková, přisvědčí Žofka tichounce.

- No to sem ráda, že sem vám trefila do noty, zahlaholila Petříčková, já sem se jen bála, že řeknete: „Není oč stát, o hrbouna.“

- Paní Petříčková, pravila Žofka vážně, tak by mohla cítit jen fiflena. Dobrá žena by ten hrb neviděla a tu minulost také ne. Taková žena by viděla jen to, že pan Stavinoha má srdce na pravém místě.

Petříčková si utřela oči a zvolala: - A jakypak fraky, Žofino, a jakypak vobcházení kolem horký kaše, přece víš, že tě ten člověk svejma vočima zrovna jí, ale s takovou ouctou, jako bys byla hostie...

- Paní Petříčková!..., zabědovala Žofka...

- No mlč, holka, já věděla hned, na čom sem, dyž Ferda včera přilít a křičel: „Fando, musíš vystěhovat svýho starýho a musíš mně pučit pokojíček pro jednu slečnu, a tu slečnu musíš hlídat jako voko v hlavě...“

- Ale on je takový dobrák, že by se tak ujal každého.

- To jo, jenže s tebou by mu to nejlíp šmakovalo, ty má zlatá Žofinko.

- Paní Petříčková, naříkala Žofka, myslím... vím... že máte pravdu, ale já si na to musím teprve zvyknout.

- To je škoda, řekla smutně Petříčková, ale nemám tě to ani ve zlý - von Ferda není žádný krasavec, co matou ženskejmu hlavu. Musíš počkat, až se na něj budeš dívat jinejma očima.

- Tak jsem to nemyslela, paní Petříčková, chtěla jsem říci, že si musím zvyknout na to, že mě má někdo upřímně rád. Vždyť víte, co jsem včera zažila... Ale co se toho týče, já už ty jiné oči mám, ty pravé oči, které vidí, že Stavinoha je ze všech lidí nejlepší. A pak..., dodala, vždyť já také nejsem krasavice.

Milenka starého zloděje byla tak dojata, že nebyla s to promluvit. Rozevřela jen náručí a počestná Žofka do něho padla. Když bylo líbání u konce, zvolala Petříčková:

- A teď mně musíš, holka, taky tykat!

- S radostí, Fando, řekla Žofka a znovu Petříčkovou políbila.

- Todlenc si dám líbit, ozvalo se ode dveří.

Byl to Stavinoha.

Ježíšmarjá, Ferdinand, ty si nás polekal, vyjela Petříčková, nemůžeš, krobiáne, zaťukat?

- Dyk mám kotník celej voťukanej, ale vy ste byly tak v sobě, že bych přišel vo celou ruku, než byste mě uslyšely. Tak sem dotáh kufr za dveře a poslouchám, a dyž vidím, že jste v tom cucání eště, vrazím dovnitř, esi snad zbylo něco na mně.

- Ale zbylo, ty starý kujóne, řekla Petříčková a vlepila mu tři pusy, které přijal s rozkoší, protože byly cítit Žofinkou.

- Tak a když to máme vodbytý, mínila Petříčková, mohly byste se, děti, tudle posadit, a než přinesu na stůl, moh bys nám snad něco, Ferdo, vypravovat.

- Co bych vypravoval, ošíval se Stavinoha, doba lichýho vypravování už přešla a dnesky, chce-li se čovek něco dovědět, šmátne po novinách.

- Pane Stavinoha..., počala Žofka, ale Petříčková ji umlčela výmluvným mrknutím a ujala se sama slova:

- Ale kdo by měl čas na noviny, Ferdo? Já sem mušela chystat prádlo na mandl a tudle Žofina byla v rachotě. A pak, abych se tě přiznala, já noviny ani nečtu.

- Vy taky nečtete noviny? zeptal se Stavinoha lítostivě Žofky.

- Ale kde, pane Stavinoha, lhala Žofka vesele, na to já nemám kdy - ledaže si tu a tam přečtu soudní síň a různé zprávy. Stavinoha, který při zmínce o soudní síni svraští čelo, zvolal radostně:

- Různé zprávy čtete, slečno Žofinko? To stojí někdy za to, tam se čovek dočte vo takovejch šikovnejch kouskách, že by im ani nevěřil. Tak třeba nákýho čoveka, myslíš si vo ňom: No, co s ním - je to takovej mizera za štyrák... a najednou vemeš do ruky různý zprávy a tam stojí zrovna vo tom mizerovi, že proved takovej hrdinckej kousek, že to ani nejni hezky...

- Ale neplácej, Ferdo, vysmívala se Fanda, hrdinský kousky. Na to nikoho nenachytáš.

Vemem například tebe. Ty si jistě myslil sebe, dyž si mluvil vo tom mizerovi - no, čovek by moh číst do smrti noviny a nikdá by se tam nedočel vo tvým hrdinství. Di mi s tím do háje...

- No, já nic neříkám, bránil se smutně Stavinoha, ale voni sou snad taky výjimky.

- Žádný nejsou, prohlásila Petříčková rezolutně. Menuj mně jen jedinou a uvěřím. No tak - menuj!

Ale Stavinoha se jen ošival, polykal horkou polévku, ale to, co od něho očekávaty, neřekl.

Tak vidíš, řekla spokojeně Fanda, najednou seš němej. Tak už nekafrej a začni z jinýho kraje.

- Už mlčím, prohlásil Stavinoha a zdálo se, že mu lítost stahuje hrdlo.

Petříčková téměř rozdrtila pod stolem Žofčinu nohu, a když se dosti napásla na Stavinohově skleslosti, řekla náhle:

- Ale počkej, Ferdo, dyk já si vzpomínám - dyk já sem dnes vopravdu četla noviny...

Stavinoha zazářil a vzhlédl k ní pln očekávání.

- Taky sem tam zahlídla tvý jméno. Tak sem zavolala tudle Žofi a vona povídá: „To se podívejte, paní Petříčková, pak aby dal člověk na něci sliby. Pořád mi sliboval, že se už dá na dobrotu, a už je zase v novinách. Raději to nečtěte, paní Petříčková - povídala Žofina - já si nechci kazit náladu.“

- Je to pravda, slečno Žofinko? zeptal se Stavinoha žalostně.

- No, milej Ferdo, vpadla Petříčková, vona si pomyslela, že nátura je nátura, a to platí víc než všecky dobré úmysly.

Ale po těchto slovech vypadal Stavinoha tak zdrceně, že Žofka už to nedovedla snést.

- Pane Stavinoha, řekla, nehněvejte se, ale vše byl jen žert. My to o vás všechno víme - jako celá Praha. Pane Stavinoha..., ale tu jí vypověděl hlas poslušnost.

Mezitím se Stavinoha sbíral ze své pohromy.

- Vy to víte a vy ste mě nechala se trápit!...

- Ale na to si musíš, Ferdáčku, už zvykat, řekla Petříčková. To ženský sou už takový potvory, a dyž maj někoho rády, tak by ho nejraději porád škvařily na malým ohni.

- Rády? brebtal Stavinoha. Kdo? Koho?

- Obě, Ferdáčku, obě sme se do tebe zamilovaly až po uši. No tak promluv, holka... Ale vona brečí... Ferdo, ty si sem přirajtoval s rytířskejma ostruhama, aby sis ji dobyl, a ona je tvá. Že to nevidíš, člověče! Jen se na ni podívej... Bože, to sou dva pytlíci, aby je člověk strčil dohromady...

Zvolna se Stavinoha odvážil pozvednout oči k Žofce.

- Slečno Žofinko, zanaříkal, je to pravda? Nezdá se mně nejkrásnější sen mého života? Sem to vopravdu já, starej a hrbatej čovek, kerýho ste vyznamenala? A chvějícím se hlasem: - Slečno Žofinko, mě, chudýho žebráka, kterému zbylo v kapce vosum korun?...

- Co tomu říkáš, Žofi, vyjela netrpělive Petříčková. Co si mně před chvílí povídala?

Ale Žofka nebyla by dovedla pronést jediného slova, i kdyby na tom závisela spása její duše. Musila Petříčková k ní, pozvedla jí bradu, a ve zlomku vteřiny, než strašný stud jí povelel zavřít oči, spatřil Stavinoha, že na něho zazářily dvě oči, v nichž svítila láska a oddanost. Pak mu bylo, jako by ožil sen, který ho v novoměstské trestnici tak vzrušil... Zdálo se mu, že vzduch hřmí jásotným řevem pozounů a že se světlice roze-
stupuje, otvírajíc slavnostní průhled na onu zelenou louku, na které, rovněž ve snu, odpočíval na Žofčině klíně.

Čelist se mu znovu zachvěla, kolena se pod ním podlomila a klesl na zem, Žofce k nohám, objal je a rozplakal se zrovna tak, jako když mu zemřela maminka. A vzápětí Žofka klesla k němu, a jak se jejich hlavy dotkly, Petříčková, milenka starého zlodeje, vložila na ty jejich hlavy dlaně, a štkajíc řekla:

- Žehnám temdle dvěma pitomečkům ve jmému všech dob-
rejch srdcí na zemi.

Když se Stavinoha, už jako šťastný ženich, probral z opojení a doprovodil Žofku do práce, chodil dlouho sem a tam s tvářičlověka, který se najedl sladkých hroznů a nyní je má zakousnout kyselým jablkem. Ale došed před policejní ředitelství, řekl si: No, já tam tu ženckou přecet' nemůžu nechat..., a pak již bez váhání vešel.

- Milý pane Stavinoho, řekl mu úředník, nabízeje mu uctivě židli, o to nedorozumění by již nešlo, to je vysvětleno. Ale když ona Lojzís nám poškrábala polovinu žižkovského mužstva. A co přitom říkala, to se prostě nedá opakovat. Přenechám vám ihned své místo, jestli se na to, co vyváděla, nehodí zločin veřejného násilí.

- Tak se koukaj, pae komisar, řekl Stavinoha, a myslej si, že by jim dal někdo tisícovku a řekl: „Di a nakup za to dob-
rejch věcích!“ A voni by šli s tou tisícovkou, co poprvé v životě viděj, koupili by ty věci, a zatímco sháněj drobný, vypili by pár štamprlátek šňáby. A potom, až by dostali ty drobný, šli by s tím domů a řekli by si: „Hergot, ale ta kořalka studí v žaludku, co abych něco sněd?“ Tak by snědli pár ruskejch rybiček, ale po těch by dostali zase novou žízeň. „Ne, kořalku už nechci,“ řekli by, „ale snad Ferda nic neřekne, esi si líznu z týdle flaštičky s modranským.“ Ale pak by zasejc dostali apetyt na ty rybičky a z toho by se vyvinula nová žízeň, a páč by už byli s tím modranským hotovi, votevřeli by si flaši porteru. A zrovna dyž by měli už tři prázdný flaše před sebou a dyž by už viděli šecker třikrát, přišli by, jen si to představěj, lidi a řekli by: „Si penězokaz!“ Voni tu tisícovku dostali, že jo, voni maj v sobě kořalku a víno, že jo, voni teda řeknou slovo, pan Sach, kerej je proslulej jemnejma mravama, jich lohne... A tak to de po-

maloučku dál, až je z toho jedenavosumdesátka jako řemen a tři podrápaný policajti navíc. Co by si voni mysleli v týdle šlamastyce?

Komisař se zamyslel a řekl: - Víte to jistě, že tam stály ty tři prázdné láhve a že to Lojzís tak smíchala?

- Jako je pámbu nade mnou, lhal rytířsky Stavinoha, mužou se tam jít podívat; eště teď tam smrdí špiritus ze všech koutůch.

- Tak ji necháme zavřít pro opilství, řekl úředník.

- Pae komisar, nemyslej, že ta ubohá žencká byla už dost zavřítá nevinně? Copa zapomněli, že ji měli v lapáku pro ten ukradenej mobilizíruňk, co vona vo ňom ani nevěděla? A nemaj ji teďky už druhej den v base zasejc pro takovou věc, do kerý ta nebohá žencká přišla jako Pilát do Kréda? A co esi se jim tam vona voběsí? Vemou si ji na svědomí?

- Víte co, řekl komisař, já to teda zatím zastavím a zeptám se nahoře, co mám dělat.

- To udělej, pane komisar, a řeknou tam, že se za ni přimlouvá Stavinoha. A teďky by ji snad mohli dát předvíst. Domluvěj jí, já vím, že se vo to nedaj připravit, a pak ji zasejc pustěj. Můžou jí třeba říct, že dyby mě chtěla vobtěžovat, že ji zasejc zaháknou.

Když byla Lojzís předvedena, účinkovalo na ni proti všemu Stavinohovu očekávání, pramálo, že má vyváznout bez trestu. - To by tak hrálo, vyjela si na oba muže, přivíct mně do neštěstí a eště mě za to trestat. Ne já, ale tendle lump - ukázala na Stavinohu, muší bejt zavřenej. - Ale Lojzís, domlouval jí úředník, pan Stavinoha se k vám tak šlechetně zachoval, a vy na něj takhle. - Šlechetně? Vo tom Lojzís iný mínění. Copak myslej, že nevím, že je teď z něj boháč a že se mě chce zbavit nákou přimlůvou, vo kterou se ho ani nikdo ne-

prosil? Jo, na to je zas Lojzis chytrá. Veď, ty kluku hrbatá, že si chceš brát tu nohatou mihuli, a že si to na mě nastrojil s tou tisícovkou, páč si nevěděl, jak mě jináč dostat z cesty.

- Ale Lojzis! vykřikl komisař - pan Stavinoha...

- Pan Stavinoha, zvolala Lojzis s hořkým smíchem vida, už jen pan Stavinoha, a Lojzis, to se ví, má zůstat kurva. Pan Stavinoha mně slíbil manželství, a esi myslí, že ho pustím ze slibu jako starej šifonér, to je teda mezek, i dyž mu už říkaj pan Stavinoha.

- Co teda, Lojzis, vlastně chceš? zeptal se Stavinoha.

- Milión, odpověděla Lojzis bez váhání. Dej mi polovičku toho, co si za to dostal, nebo aspoň milión - a sme si kvit.

Trvalo dlouho, než Lojzis přesvědčili, že Stavinoha nepřijal žádnou odměnu. Teprve když si to přečetla ve všech novinách, uvěřila. Pak řekla:

- Tak si di. Pane komisar, vyhoděj toho čoveka, nebo ho vyhodím sama. Takovej kšeft z toho moh mít, a von neveme ani findu. No, vo takovýho slívu není co stát, ten by mě neuživil, i kdybych ho donutila, aby si mě vzal. - Lojzis, řekl Stavinoha, esi se mně povede jednou dobře, to víš, že na tebe nezapomenu.

- Lidičky, zaječela Lojzis, tak já teda už mám, kde budu moct scípnout, až mě vopustí mů tělo. Tak já už mám i dobrodince. No, je hrbatej a zapomněl to jediný, co uměl, ale mám aspoň toho...

Vypadala tak zběsile, že Stavinoha mimoděk couval ke dveřím obávaje se, že se na něho vrhne. Ale Lojzis se pojednou zhroutila na zem, a když ji zvedli, dlouho nebyla schopna ničeho než nářku. Přesto se hysterický záchvat nedostavil, nářek se změnil v pláč stále tišší a Stavinoha stál nad ní a hladil jí vlasy a ona konečně zašeptala:

- Ferdo, pročs i ty zradil. Todle si mně, Ferdo, neměl dělat, dyk já teď budu dovopravdy nešťastná...

Kapitola osmadvacátá

poslední, popisuje jednu slavnou svatbu na Staroměstské radnici

Milý podzimní den, sobota, den občanských svateb. Je mnoho svateb a jen jedna radnice. I vrhají uchazeče en bloc, v celých desítkách, do přístavu manželského. Náměstek, na kterého připadlo, aby zmožil tuto robotu, čeká v salónku na svou chvíli. Chodby a sály jsou plny svatebčanů, příbuzných, přátel a zvědavců.

Na chodbě stojí Madla - celá v bílém, s tradičním věnečkem ze zelené myrty ve vlasech. Jirka, který se jí drží za sukni, představuje naivní a živý vykřičník k tomuto věnečku. Pak je tu také pan Foltr, ještě bledozelenější než obvykle, v slavnostní černi, s bělostnou kravatkou. Na nohou má lakýrky. Na pět metrů od něho line se příjemná vůně kolínské vody. Přesto lze tu a tam pocítit, že kolínská vůně je proložena vůní silnější, vůní čistě chemickou, ač ne nepříjemnou. To pan Foltr vnesl i do svého svatebního hávu svou hlavní životní vůni, vůni polygrafické dílny.

Vedle nich nestojí už nikdo. Svědci se opozdili. Jsou tu ovšem obyvatelé Bidýlka, všichni, až na Utahanou Lojzisa, která zmizela, zanechávajíc nejromantičtější pověsti; podle jedněch odcestovala do Turecka, získána za odalisku, podle druhých šla do kláštera. Byt Stavinohův je zastoupen třemi bývalými cherubíny s Kadlem v čele. Z tváří kluků je patrné, že chodí zase po delší době pravidelně do školy.

Je tu také mnoho jiných nájemníků z domu čp 6660. Je tu dokonce sám pan domácí - realitní spekulant Puchwein, kte-

rý si beze všeho připočetl kus zásluhy o Stavinohovy hrdinné činy a všude se tímto svým nájemníkem honosí.

Přirozeně nechybí ani Černá babička ve svých nejslavnostnějších šatech z černého taftu, s oním čepečkem, který už nosí jen důstojné matrony z předměstí. Tato ctihodná přebornice v různých zaměstnáních tváří se tak blaženě, že ji diváci většinou pokládají za nevěstu.

Je tu také švadlenka, na kterou účinkuje svit měsíce tak záhubně, že se vrhá s nůžkami v ruce na pozdní chodce. Nechybí ani tichounká Mařenka Mašínová. Momentně má velkou krevní podlitinu pod okem, neboť pan Popelář žárlí, a kdykoli se vrátí z obchodních cest, tvrdí, že je ve vzduchu cítit zápach mužských cigaret.

Ale ani jediný z těchto četných lidí netlačí se kolem budoucích manželů Foltrových. Stojí stranou v mrazivé rezervě, která přímo křičí: S vámi, lidičky, nechceme nic mít!

Ostatně dvojice budoucích manželů Foltrových je tomu jen povděčna. Všechny styky mezi Madlenou a domem čp. 6660 na Žižkově byly načisto přerušeny od politováníhodné události, která se zběhla krátce poté, když pan Foltr přišel na námluvy k slečně Žofince a požádal o ruku slečny Madleny. Stalo se to pozdě v noci, když pan Foltr velmi milostně naladěn odcházel z návštěvy u Madleny. Na pustém poli před domem čp. 6660 vynořilo se několik stínů. Než se Foltr něčeho nadál, octl se mezi několika ženami s načerněnými tvářemi. Dostal jich tehdy nepočítaných. Tak pomstil dům křivdu, která byla spáchána na Žofince. Policejní vyšetřování nezjistilo jako obvykle pranic. Jen to bylo jisté, že Stavinoha v tom neměl prsty. Vytrysklo to, jak se zdálo, z čistého srdce spravedlivých žen, které jsou na Žižkově ráznější než kdekoliv jinde.

Ani Madlena, ani Foltr nemohli tedy podezřívát tyto lidi, že snad přišli, aby je svou přítomností na sňatku usmířili. Čekali zřejmě kohosi jiného, asi nějakého velkého pána, který si může dovolit přijít pozdě na svatbu, ač je očekáván samým primátorem.

Neboť opravdu i ten tu čeká. Ve velké balkónové síni, ozdobené historickými obrazy na stěnách, s překrásným tlustým kobercem na podlaze a s mohutným psacím stolem, na kterém leží cosi v červených soukenných deskách.

Je tu také matka Chalupová, v nejsvátečnějších šatech praleny. Pobíhá od Madleny ke schodišti a zase zpět jako starostlivá kvočna, která shání svá kuřata, kamsi rozběhlá. Její tvář však neprojevuje svatební veselí, neboří na ní jas velkého, čistě radostného dne. Projevuje starostlivost, ba strach.

To lze konečně pochopit. Neboť kdyby se nedověděla od škodolibých sousedů - od své dcery, kdysi tak pokorné Žofinky, nikdy by nezahlédla, že se bude vdávat za Ferdinanda Stavinohu, trafikanta z Poříče, kdysi známého zloděje. A to je úvodem k nemalému soužení matky Chalupové, neboť octla se kdy nějaká matka v takovémto postavení? Nemohla očekávat, že Žofinka, vždy klidná a rozumná, uzná po čase, že tehdy v ten osudný okamžik mohla matka spíše desetkrát chybovat než jednou jednat správně?

Očekávala to pevně - ale marně. A tu je svatba, ke které ji ani nepozvali, a na kterou přece přišla. Pravda, přijela s dcerou Madlenou: s pevným úmyslem, že bude třeba i z koutku svědkem i té druhé svatby...

Jak se toho dne obávala! Jak zuřila Madla, po svém vítězství ještě zpupnější, když se dověděla, že Žofka bude mít přece jen svatbu, a to dokonce téhož dne jako ona! A jakou skvělou partii udělala! Že její Stavinoha dostal na zakročení nej-

vyšších míst ihned nádhemou trafikou na Poříčí, kde se jen na novinách prý vydělá celé jmění! A jak její nelad stoupal, čím více se blížil den svatby a houstly na Bidýlku podávané špičaté pověsti, že ta svatba Stavinohových nebude jen „taková vobyčejná svatba, jakejch přide třináct na tucet“, ale že to bude zvlášť významná svatba!...

Co by dala za to, kdyby mohla být oddána o týden dříve či později! Ale nebylo to možné. A tak tu stála v němém vzteku, který přenášela na dva lidi, neumějící se bránit: Na svou matku a na svého ženicha, ačkoliv to byl ženich džentlmen, který jí odevzdal jako svatební dar pět tisíc - celé své úspory, a který nádvakem spolkl nemanželského Jirku jako lahůdku, a dokonce si namluvil, že měl halucinace, když se domníval ji vidět jako fešnou asistentku MUDr. Knoblocha. Ale nikdo krom těchto dvou nebožáků nedbal jejího vzteku. Ostatní budoucí manželé obírali se svými věcmi, starosta v krásné síni zíval, náměstek rychle podpisoval listiny, které nečetl, a obyvatelé domu čp. 6660 Žižkov tlačili se ke schodišti, neboť se ozvalo: Už jdou!

Opravdu, zvědavcům, hustě nakupeným před starobylym portálem radničním, naskytla se zajímavá podívaná. Od Hradčan se přihnaly dva automobily, jeden velký, slavnostní, a jeden menší, elegantnější. V onom seděl sám ministr národní obrany se svým pobočníkem a generálem - přednostou své kanceláře. Ze zadního automobilu vystoupily dvě postavy zcela nesourodé. Více než štíhlá Žofie a maličký, hrbatý Stavinoha. Černý oblek, v kterém vězel, a bělostné rukavice působily mu zřejmě velikou trýzeň. Ale co bylo více než trýzeň, co bylo hotoové peklo, byl cylindr na hlavě, který musil vzít na naprosto rozhodný rozkaz své nevěsty.

A možno-li, ještě větší utrpení mu působilo vědomí, že takto vyšňořen bude nucen kráčetí středem mnoha a mnoha lidí, mezi kterými budou jistě také jeho bývalí kamarádi. Neboť o té svatbě ví každý, bylo o ní dokonce psáno v novinách...

A oni jistě přijdou, aby se mu vysmáli, neboť byl-li někdo s ním málo spokojen, byli to tito jeho kamarádi, kteří mu nemohli odpustit, že se tak spustil, a kteří mu i dokonce vyhrožují, že mu vykradou tu jeho trafikku.

Ubohý Stavinoha mrskl bojácně okem do davu a div nezaúpěl! Japa by ne. Sou tady. Támdle je Petr Bučina a támdle Marcel Pírko, a jak se přívětivě tvářej. Jen aby něco neprovedli!

Naštěstí se tato obava nesplnila. Nestalo se nic jiného kromě toho, že se Ledvina, zvaný Kajman, k němu přitočil a zašeptal mu do ucha: - No, ty ses vyparádil, Ferdo - ty vypadáš jako ta vopice konzul Petr, co se producírovala ve Varieté.

Co by byl Stavinoha za to dal, aby sem mohl přijít jen tak, ve svém oblíbeném šosáku a s placatou čepicí na hlavě. To nebylo pro něho, tahle paráda, to ukazování se lidem, třebaže - to nemohl popřít - prospívalo to znamenitě jeho obchodu. Mnoho lidí chodilo k němu pro memfisky a pro noviny jen proto, že byl proslulým Stavinohou. A od té doby, co se četlo v novinách, že bude mít slavnou svatbu, těch zvědavých kupujících nepopíratelně ještě přibýlo.

Ale ačkoli byl Stavinoha na peníze nyní jako čert a vítal s radostí každou vyobchodovanou korunu, byl by dal snad tisíc za to, kdyby mohl býti oženěn beze všeho hluku, tak na skok, nejraději ve tři hodiny zrána.

Jedinou jeho nadějí bylo, že za pár vteřin, až se prodere množstvím, bude mít to nejhorší už za sebou. Slyšel, že to jde nyní velmi rychle: člověk se ani nenaděje, a už je ženatý.

Ale jaké bylo jeho bolestné překvapení, když se náhle ministr zastavil a když dav se rozestoupil a bylo vidět, jak se rozestupuje také suita důstojníků z ministerstva, která tu očekávala svého šéfa a nepopíratelně také Stavinohu, neboť bez něho by tu nebylo ani ministra. A všichni tito důstojníci se stříbrnými pásky a s tuhými čapkami propouštěli Stavinohu a jeho vyvolenou, salutující. A za nimi, běda, nová suita, tentokrát od trestního soudu a od policie.

Je tu majestátní viceprezident Kvěch, který se na Stavinohu usmívá tak přátelsky, jako by mu před porotou napařoval tři roky za krádež ze zvyku. Je tu několik soudních radů a vrchních radů ve starých oblecích, jsou tu dva vyšetřující soudcové, několik státních zástupců. Policejní ředitel se usmívá v čele zástupců svých úředníků a zřízenců. Zvláště slavnostně se tváří pan Holina a pan Sach, jako by to vše bylo vlastně jejich zásluhou.

Ti všichni smekají a salutují a nehýbají se z místa. A také ministr nechce zahájit průvod, strká Stavinohu kupředu, ujišťuje, že na svatbě jde svědek vždycky až za ženichem a nevěstou - ministr totiž je Stavinohovým svědkem -, a nabízí nyní rámě obstarožní slečně Fanynce, která si pro dnešek ze slušnosti říká paní Petříčková a která je svědkyní Žofinčinou.

- I kruci, myslí si Stavinoha, ty mě doběhli! Stydí se, ale pak zvedá hrdě hlavu a zadívá se láskyplně na Žofinku: Vidíš, holka, taková sláva! A to proto, že si bereš mě, Stavinohu, trafikanta z Poříče a hrdinu! Dyby sis brala toho zeleného barvičkáře, ani pes by neštěk...

A nahrnuje všechnu tu slávu na bedra Žofinčina jako svůj svatební dar, dá si říci, hrdě vykročí a jako rozený velitel vede tu dlouhou a vážnou suitu schod po schodu, až se konečně octnou před velkou síní, kde se k nim připojí nájemníci domu čp. 6660 v Žižkově s domácím Puchweinem v čele, všichni otvírajíce oči i ústa nad tou slávou.

Již sluhové otvírají panstvu dveře, již vchází Stavinoha, čelo hrdě povznesené, do síně a za rámě se ho křečovitě přidržuje Žofinka, ještě slečna, poděšená vší tou pompou ještě více než její máti, která nedbajíc výhrůžných pohledů Madliných, tiskne se za všemi do síně, aby aspoň z pozadí vše viděla.

Starosta se roztomile usmívá, vycídí si skřípec, ukáže nistrovi pěkné zuby a řekne :

- Je zbytečné, abych snoubencům tak inteligentním připomínal vážnost obřadu, který podstoupí... Přesto se vzletně rozhovoří o stavu manželském, zmíní se o zásluhách ženichových, o ctnostech jeho nevěsty a mluví krásně dále. V koutku matka Chalupová vše poslouchá, pije zbožně tato slova, úhrnem i každé zvlášť, a ač slyší každou hásku, nerozumí z toho pranicemu, jen to ví, že je to obzvláště slavné a že kus té slávy padá i na ni, na matku nevěstinu.

To jí dodá odvahy a počne si klestit cestu, rýpe do důstojníků ministerských i štábních, do komisařů i soudních radů, a když ji nechtějí pustit, řekne jen: „Já jsem její matka,“ a hned se zeď otvírá, takže se nakonec ocitá hned za svědky, jen tři kroky od řečného starosty.

Starosta řeční dále; diváků, přilákaných slavnou svatbou, přibývá. Naslouchají a dívají se ne bez jisté závisti všechny párky. Jen Madlena a pan Foltr morousují v chodbě a škaredí se na svědky, kteří se konečně dostavili. Jen tito svědci zachránili pana Foltra před jistou pohromou: Madlenino rozzu-

ření dostoupilo nejvyššího stupně, když matka Chalupová přes její výhrůžky odvážila se následovati svatebčany. Před radnicí je už lidí jako máku. Rozneslo se, že nějaký generál si bere dceru vyslancovu. Policie naposled má práci s Ferdinandem Stavinohou: celá řada strážníků udržuje dole pořádek.

Na Poříčí čerstvě natřená trafika je uzavřena a visí na ní cedulka s tímto nápisem:

Za příčinou svatby do tří hodin uzavřeno

Ale nahoře je konečně po všem. Stavinoha, zelený jako pan Foltr, řekl své ano a popelavá Žofinka slíbila mu věnost a poslušnost. Byl proveden zápis a nyní dlouhá řada mužů a žen se střídá ve stiscích pravic novomanželů. Zahajuje starosta, po něm ministr. Matka Chalupová pláče na řadrech svědkyně Petříčkové. Důstojníci srážejí podpatky. Viceprezident Kvěch poprvé v životě oslovil Stavinohu „pane“. Nakonec přijde Bidýlko. To se již Stavinohovi třese brada. Žofinka již dávno není mocna slova. Vysílá jen na všechny záři svých něžných a nadšených pohledů.

- To je vod vás moc hezký! řekl Stavinoha lidem z Bidýlka, některej den vás pozvu na sklenici vína...

Je třeba říci, že Stavinohovi nemají svatební hostinu. Ministr projevil přání, aby s ním novomanželé poobědvali, a Stavinoha se nemohl odhodlat, aby nechal i odpoledne trafiku zavřenou. V sobotu odpoledne! Když je nejlepší obchod! I odjedou novomanželé od ministra do své trafiky a večer po zavření půjdou do biografu na svou svatební cestu...

A již vstupuje náměstek starosty, aby uzavřel ostatní sňatky na tento den připadající. Právě když starosta bere pod paží Stavinohu, aby ho zavedl i s nevěstou a svědky do svého kabinetu, vstupuje Madla a pan Foltr, doprovázeni svými svěd-

ky. Matka Chalupová stojí nerozhodně mezi oběma skupinami. Pan Foltr klopi oči, Madlena se dívá výbojně.

- Na omentíček, pane pulmistr, řekl Stavinoha. Já tady musím ještě něco vyřídit.

Obrátil se k panu Foltrovi: - Voni bylinkáři, řekl, šťouraje ho přátelsky mezi žebra, já sem měl na nich jeden éasek pifku. Dyby mně byli tenkrátě přišli pod ruku, maminka by nad nimi zplakala. Ale vod ňákýho času já jich chválím do nebes. A Žofinka taky. Říkáme jim: To je náš nejlepší kamarád... Esi kouřej, přídou ke mně. Já im skovám pravý sedlecký kuba, dobře proschlý.

- Neposlouchej ho, mamlasa, řekla Madlena.

- A jim, panno Madleno, obrátil se Stavinoha k ní, - jim skovám rape. Voni ho budou jednou potřebovat, páč se z nich stane jedovatá bába.

Někdo zaštkal. Stavinoha se ohlédl a vidí: Matka Chalupka pláče. I řekl jí: - Nebečeje, mámo! Voni můžou bejt pyšná na svý dílo. Voni dovedli z jednoho ženicha udělat dva. Dypa se to ňáký matce povede. Mám im vyřídit vod Žofinky, že se už na nich nezlobí.

- Má zlatá Žofinka! zalkalo mateřské srdce Chalupky.

- Když je ti zlatá, můžeš si k ní jít! zasyčela Madlena. Já se ti odstěhuji, a ať se o tebe ta zlatá Žofka stará.

- No, esi se nemejím, panno Madleno, moc velkou škodu jí tím nezpůsoběj. Vona viděla vod vás těch krejcárků po čertech málo. To spíš jí bude Žofinka chybět, ale my sme se už vo tom poradili: Mutrle, hlavu vzhůru a žádný strachy. Já jim seženu pořádnýho zdrávníka a ňákej ten groš pro nich taky budeme mít.

- Můj zlatej zeťáčku! vyjekla matka Chalupová, a než se Stavinoha nadál, popadla mu pravici a políbila mu ji.

- Nojo, je dobře, řekl Stavinoha, ale do kvartýru si vás nepustím. Vono je dycky líp pro vobě strany, dyž se maj rádi, a rádi se maj tenkrát, když každej bydlí na druhým konci světa.

- Ale docházet k vám budu smět, zeťáčku?

- To se ví, matko, jako host budete dycky vitaná. Ale teď už musím jít, ten pulmistr a ministr tam na mě čekají. Spambíčkem, lidičky!

Pobytv několik minut v egyptském salónku starostově, nechal se Stavinoha odvézt do ministrova bytu. Oběd byl slavný, ale Stavinoha přes tu chvíli se díval na zlaté hodinky, které dostal od ministra darem k svatbě. Konečně si toho ministr všiml a řekl vyčítavě:

- Ale pane Stavinoba, copak se vám u mne nelíbí? Mějte trochu trpělivosti! Já jsem na vás také čekal dva měsíce.

- Maj recht, pae ministr, že to vode mě nejni ani hezky, ale dyž já mám v palici tu mou trafikku.

- Co trafika -, na to ministr, ta vám neuteče, ale svatební hostinu máte jen jednou v životě.

- To je všecko moc hezky, pae ministr, ale kunčofti! Já si kunčoftů hledim, a voni zase, muším to zaťukat, dbaj na mě. Já je vidím, ty mý malý miláčky, jak se tlačej před naši trafikku a říkaj: No, ten Stavinoha si mysí, že skrz tu jeho svarbu nebudeme kouřit...

- Snad nebude tak velké neštěstí, soudil ministr, koupí-li si to jednou jinde!

- Šmarjá, pae ministr, vykřikl Stavinoha, to je vidět, že se v trafikách nevyznaj! Sobota vodpoledne! Teď v sobotu je největší kšeft, páč si šichni lidi dělaj forotu na celej tenden. Ty pořádný, aby se vo to nemušeli už starat, a zavkové zase,

a ty mazavkové zase, aby to večír nepropili. A tak sme si řekli s Žofinkou, že to ve tři zase votevřeme.

- Ale jděte, pane Stavinoha, vždyť si tím zkazíte svatbu! Dohovte mu, paní Stavinohová!

Avšak paní Stavinohová na to ani nepípla, jako by si vzala starostovo poučení o poslušnosti jak náleží k srdci.

- Viděj, pae ministr, vona mlčí. Vona je eště celá paf, dyž se jí řekne „paní Stavinohová“. Vona si na to eště nezvykla a dycky se vohlíží, po kom to vlastně volaj. Ale kšeft je kšeft, pae ministr. Voni taky, i kdyby si sebevíc medili, dou do ministerstva, dyž tam na nich čekaj, a ja, třebas sem jenom vobyčejnej trafikant, mám taky svý zásady. Ved', Žofinko?

- Nu, proti tomu se nedá nic říci, pane Stavinoha. Naopak, já vám gratuluji k takovým zásadám. Paní Stavinohová, važte si takového muže.

- Ale pročpa by si mě vážila, dyž mě už svázala! namítl Stavinoha.

- No neříkejte, příteli, na tváři vaší paní je vidět, jak je šťastná. Já bych to na vašem místě oslavil nějakou cestou. Pojedete někam?

- To se ví, že jo, pae ministr. Dnesky večer deme do kiňásku a tam hrajou Napříč Saharou. To bude náká cesta! Žofi, musíš se lehce voblíct, abysi to vedro vydržela. A zítra si to pohasíme do Chuchle.

Ministr se zasmál a řekl: - Ale proti tomu nebudete, doufám, nic namítat, pošlu-li vás domů automobilem. To tady budete moci zůstat o čtvrt hodiny déle a vypijeme zatím ještě jedno šampaňské.

- Rány Kristovy, to už ne, pae ministr. Já už teďky vidím půldruhý Žofinky místo jedny, a pak bych viděl dvě. A to by se mi

mohlo při počtech v trafice špatně vyplatit. Já už nechci vo zlodějctví ani slyšet.

- Když nedáte jinak, pane Stavinoha, stane se po vašem. Ale tu láhev vám dám s sebou.

- Proti tomu já nic nemám, šnosti. Za to pěkně děkuju, se ví, že si ji skovám k příležitosti.

- Chystáte zase nějaké jubileum, pane Stavinoha?

- To ne, pae ministr, ale Žofince se zdá, že jí už dlouho nebude smutno!

- Že se nestydíš, ty plesko! zvolala Žofinka, hluboce se zardívajíc. - Tohle mluvit na svatbě.

- To se podívejme, řekl ministr? - Ale já jsem o vás už dávno věděl, pane Stavinoha, že máte iniciativu a že jstc mužem činu.

- To u nás ináč nende, pae ministr. U nás na Bidýlku by Žofinka nevodstála, dyby to přišlo až řádně po svarbě. Například její sestra, ta si to vodbyla už před šesti rokama. Ale teď už máme, Žofi, největší spěch. Ty mě, žencká, taky necháš kecat...

Když se manželé Stavinohovi octli v krásném autu ministrův, Žofinka se něžně přitiskla k svému choti.

- Ježíšmarjá, stará, zasyčel Stavinoha, co to děláš, dyk já sem vycpanej cigárama, kerý sem si nastřádal z ministrova stolu v nestřežených vokamžikách.

Současně počal tahat ze všech kapes i šosů doutníky a nyní jich měl na kolenou zcela slušnou hromádku. Avšak paní Stavinohová se zamračila a vytkla:

- Ferdáčku, tos neměl dělat, to není pěkné. Ty sis počínal jako páni, když přijdou na čaj.

- I nekecej, Žofi, odbyl ji Stavinoha bujaře. - Dyk von toho tam měl jako v trafice, a samý nejfajnovější sorty s páskama,

a dyž viděl, že je jedna škatule vybraná, honem přede mě strkal druhou. Tři mně tak strčil a přitom na mě mrkal: No, Stavinoho, jen si ber, tobě se to dobře hodí do kšeftu a já to už nějak unesu. Po těch slovech sňal Stavinoha s něžnou opatrností s hlavy cylindr a hle, na jeho dně leželo nejméně sto cigaret. Pak sáhl do kalhot a jedno havana za druhým putovalo na světlo.

- Hochu, děsila se Žofinka, jaks mohl tohle nastrkat do kapes! Vždyť jsem z tebe oči nespustila a přísahala bych, že jsem neviděla nic podezřelého.

- Milá Žofinko, zasmál se Stavinoha povýšeně, to už inší lidé mně koukali na prsty, a nikdá nic neviděli, to bych byl špatnej vodborník... Ale hned se ulekl svých slov a sklonil hlavu.

- Ferdáčku, zašeptala Žofka zděšeně - nemáš už v kapsách nic...

- Co bych tam měl mít, utrhł se Stavinoha.

- Bylo tam tolik stříbrných nožů...

Stavinoha se rozzuřil: - Nože, nože, copá mám nožířství, abych bral nože! Já sem trafikant, a to bych rád viděl někýho trafikanta, kerej by si toho nenabral do kšeftu, dyž se toho tam válelo jako sena. Nože! To je urážka, Žofi! Copá sem nákej zloděj?!...

Doslov

Je konec dubna. Venku je téměř dusno. Je takové bláznivé aprílové počasí, které skáče ze zimy do tepla, ze slunečna do podmračna. Právě tak se měnila toho dne i nálada Stavinohova. Vidíme, že sice Stavinoha trochu ztloustl a zvátněl, ale že má dosud svůj starý pohled, který neutají citu. Teď se právě dívá s takovým zděšením na vstupujícího kupce, že ten muž zůstává raději dva kroky od pultu, mysle si: Jestli

se ten trafikant opravdu zbláznil, jak na to vypadá, budu mít kdy dostat se ke dveřím, než přeskočí pult?

Avšak Stavinoha se vzpomene a zeptý se zdvořilým, třeba bezbarvým hlasem: - Čímpak mohu pánovi posloužiti?

Stavinoha užívá, jak vidíme, zase spisovné češtiny. Již delší dobu, ale ne výhradně. Jen vůči „pánům. Zaskočí-li k němu někdo z lidu, s rozkoší se vrhne do svého jadrného žargonu. Doma ani jinak nemluví.

Uklidněn zřejmou Stavinohovou proměnou, poví návštěvník:

- Chtěl bych nějaké cigarety, ale v krabičkách!

- Prosím, vašnosti. Sport jsou za osmnáct korunek, d'ubek za čtrnáct nebo osmdesát, memfisky mám za dvanáct padesát nebo za padesát, slávie za čtyřicet a egyptky za třicet. Jestli ovšem nekouříte odnikotinované. Ty jsou o korunku dražší.

Návštěvník se chvíli rozmyšlí, pak řekne: - Dejte mi ty slávie.

- Prosím, to je sto kousků... Stavinoha hledá v regále, a jak obrací krabičky, zase si vzpomene na to, co se odehrává u něho doma. Ruka mu tápá v prázdnu, nevědouc o tom. Po nějaké chvíli Stavinoha se obrací a řekne:

- Ale vida, odpusťte, pane, ani jsem si nevšiml, že jste tady.

- Dovolte, vždyť jste mi šel hledat stovku slávií! povídá kupující a zase se ohlédne starostlivě po dveřích, bude-li se jimi dobře skákat.

- Odpusťte, ale já jsem dnes tak roztržitý! omlouvá se Stavinoha. - Tak tady to je - dostanu třicet korun.

- Třicet! Vždyť jste prve říkal čtyřicet!

- No jo, čtyřicet, já jsem se už zase splet... To je dnes už popáté... Stavinoha bere od zákazníka padesátikorunu, ote-

vře peněžní šuplík, znovu se zasní a vrací čekajícímu - osmdesát korun.

- Ale dovolte, povídá kupující, vždyť se takhle přivedete na mizinu. Dáváte mi cigarety zadarmo a ještě nádavkem třicet korun. Neměl bych vám skočit pro doktora?

- Pro doktora? zděsí se Stavinoha. Myslíte, že bude potřebí doktor? Nepostačí babička?

Pán odchází, divě se, že tabáční monopol svěřuje trafiky takovým duševně chorým lidem. Není prvý, který si to myslí. Od rána se Stavinoha plete, dává graciasas těm, kteří kupují krátké, a vynadají mu lidé, kterým vrazil portorika místo operas. Zvláště rádí v tabácích. Zaměňuje hravě cigaretové pursičany a macedonské za marylandy. A co vyvádí se šňupavým tabákem, to už vůbec přesahuje všechny meze. Co už měl od rána mrzutostí, jistě se zmínil aspoň o sto korunek ve svůj nepospěch, a jeho známí se ptají: „Pane Stavinoho, nechytá se vás rapl?“

Avšak lépe zasvěcení se ptají: - Tak co, bude to už dnes?

Stavinoha zvedá oči ke stropu a odpovídá: - Jo, dnes! Už, chudák, vod noci k tomu pracuje. Věřej, pae Malina, že bych chtěl bejt rači tím fackovacím panákem na pouti. Vono to přesahuje lický síly, slyšet, jak se taková žencká, za kerou byste poslední kapku krve dal, trápí. Vona se, chudák, přemáhá! Vona, dyž může, tak se na mě směje a říká: „Ferdinance, nic si z toho nedělej, já už nejsem mladice, a to pak už nikdá nejde lehk.“ Ale ten její úsměv, ten mě kouše eště hůř než ten její nárek. A věřej, pae Malina, dyž bylo půl sedmý a já mušel do kšeftu - já sem si vodých.

- To jim věřím, pane Stavinoha, to není pro nás mužské. To já, když to moje stará prožívala, raději jsem vždycky utek. To si člověk uleví.

- Jo uleví, pěkně uleví. Dyk já to tady prožívám s ní, jenže ještě desetkrát hůř, než dybych byl doma. Já se tady trápím, že bych nejradějc vraždil. Už sem ji stokrát viděl, jak umírá, a ty její nářky mně pořád zvoněj v uchu a já dávám lidem místo rape včerejšího večerníka. Co sem už dneska za to slyšel sprostáctví, pane Malina - ale já si přeceť nemůžu dát na čelo tabulku: „Prosím o strpení - má žena rodí.“

- No, možná, pane Stavinoha, těšil ho pan Malina, že už je to třeba venku.

- To asi sotva, pane Malina, já sem si to doma tak zaříval, že každou hodinu chodí ke mně štafeta. A poslední odešla, je to oment. A taky mám umluvínó, že jak to bude na světě, budou mně telefonovat k sousedovi. Prosimich, pae Malina, že je to špatný znamení, dyž to de už vod třech hodin?

- Stará bačkora, a ne špatné znamení, pane Stavinoha, těší pan Malina. - To ani jinak nejde. Některá o tom ani neví, jen se otřese a je to. A jinou to zase souží tři dny.

A hned se lekl: Stavinoha se těch tří dnů tak poděsil, že se musil zachytit pultu!

- Tři dny, pae Malina! Todlenc mně neměli povídat, pae Malina! To sem si vod nich nezasloužil, pae Malina. To by vona chudáček ani nevydržela, pae Malina. Vona má jemnou konštituci. Já sem si ji sice vykrmil, v manželství přibrála sedum kil, ale vona, chudák, moc a moc rokůch byla špatně živena, a tak je pořád eště jako pápěrka.

- Ale ty tři dny, to je nejnepříznivější případ.

- Pae Malina, pokračoval Stavinoha, dyby se mělo ty my berušce zlatý něco přihodit, já nevím, co bych udál... Já bych asi zasejc začal kráct. Vono se nám šecko dobře daří. Kšeft nám de dobře, stěžovat si nemůžeme, lidi mě maj rádi...

- To maj, pane Stavinoha, protože jsou hodný člověk.

- ...a už sme si taky něco zašporovali. Jednou za čtvrt roku přijede sem muj svědek, pan ministr. Pae Stavinoha sem, pae Stavinoha tam... Radi se se mnou vo jistejch vojenckejch tajemstvích, koupí si u mě bedničku havan a dycky ji tady jako zapomene. To von už má takovej způsob. A my hospodaříme, ale nelakomíme. Žádnej žebrák, co sem přijde, nesmí si na nás naříkat, a máma mý starý, která nás dřívejc neměla ráda, nedá na nás dopustit, páč ji její mazlíček Madla nechala na holičkách a eště ji z kvartýru vystěhovala. I nábytek si nechali, a tak sme mušeli pro tu starou všecko vobstarat, i kvartýr, a eště ji přikrmujeme. Šak vona se teď vod Žofinky ani nehne, a to je taky má jediná outěcha.

- Tak vidíte, pane Stavinoha.

- A dyž se nám to nejlíp šecko povedlo, dyž máme dostat toho drobečka, taková zkouška. No nezbláznil by se čovek z toho, dyby to mělo dopadnout špatně?

- Ale vždyť to dopadne dobře, pane Stavinoha, uvidíte. Za chvílku vám budou telefonovat: Mladej Stavinoha je už na světě.

- Taky bych si přál, aby to byl kluk -, vzdychl zbožně Stavinoha. Já na žencký moc nejsem, ale kluci sem měl dycky rád. Ale voni prej starší manželé mívaj spíš žáby? zeptal se starostlivě.

- No, to je pravda, připouštěl pan Malina. - Ale ona nemusí být vždycky žába. Ono to záleží na rodičce. Je-li táta ještě fešák, jako vy a je-li matka zdravá, může to být taky kluk. Já bych u vás hádal kluka.

- Taky mi něco říká, že to bude kluk..., zašeptal Stavinoha - ale já nemůžu takovému štěstí ani uvěřit. Kluk, kerej by mně lez po nohouch, tahal mě za nos a říkal táta!

- Ony žáby taky lezou po nohou a říkají táta, pane Stavinoha, o to by teda nepřišli. Ale já myslím, že to bude kluk. Trafikanti mají skoro vždycky kluky. Já znám řadu trafikantů a všichni mají kluky. Advokáti - ta myjí zase žáby. Je to třeba docela mladej advokát, panička je jako klouzek, a dostanou tři žáby po sobě. Do tohodle si holt příroda nedá šprkat, pane Stavinoha. - A s odpuštěním - nedělá to nezdobu, když bydlej obě sestry, které se nemají rády, na jedné chodbě?

- Ale jo, de to vod ty doby, co sem Madle řek, že esi eště cekne proti mojí, shodím toho jejího bylinkáře ze schodouch. To pomohlo. Vona vostatně Madla ani už na hádky nejní... Pae Malina, já sem už viděl moc divnejch věcich v životě, ale takovou divnou věc, jako je proměna ty holky, to sem eště neviděl. Představěj si, že to byla dycky holka jako vitr. Dyž běžela kolem čoveka, sukně jí šlohalo vo stehna jedna radost. Každou módu první vozkusila, tančila šimy, dyž to eště nesmělo na Žofín, a muský měnila jako vobrázky ve filmu. Myslela jen na to a na parádu. A nikdá nezastonala. A sotva si vám vzala toho vzdychavýho bylináře, tak to na ni přišlo. Ted' je tlustá jako štoudev a tak líná, že do poledne leží v peřinách, a ten kašička jí ráno vaří kafe, v poledne voběd, večeri nosí vod uzenáře, podlahu jí meje, do sklepa chodí, a taky popel by vynášel, dyby popelář chtěl na něj čekat, až se vrátí z práce. Jo Madla! Voni by z ní mohli dělat škvařený sádlo, ale vona porá fňuká, že ji někde píchá, že má ujímání, žáhu, že má žaludek jako cent. To vod něj, vod toho bylinkáře. Ten chlap má herbář a von se z něj zbláznil. Šecky ty nemoci, vo kterejch v ňom čte, cejtí na sobě, a von je to u nich učiněnej špitál. Voni sou porá v tom herbáři, vynalézaj nový mastě a pilulky, jeden druhýmu maže záda, a raděj lidem, a ten bylinkář je už

z toho vopravdu napůl mrtvej a brzy si vodpočine na Volšanech.

- To se podívejme..., poznamenal pan Malina.

- Ale jí, Madle, dou ty jeho nemoce k duhu, po tech jeho pilulkách tloustne jako šváb a tak ho má pod pantoflem, že von za ní běhá jako pejsek.

- No, pane Stavinoha, já myslím, že každý muž je pod pantoflem.

- Ale to zas prr! ohradil se Stavinoha. Příkladně vo mně to říct nesměj! Já sem hlava rodiny, já sem doma pán... No, to se ví, že se s Žofi vo všom radim, že jí pomáhám a že sem rači, dyž je spokojená. Že se rači vyhnu, dyž je v mrzutej náladě a...

- Jinými slovy: jste pod pantoflem, pane Stavinoha! Jenže máte rozumnou a hodnou ženu, a tka to necítíte.

- No já se s váma nebudu hádat, pae Malina, ale to vám řeknu, že esi mi Žofka dá kluka a esi ten kluk bude k světu, na mou duši, že se dám taky pod ten pantofel.

- A proč by neměl být k světu, pane Stavinoha?

- Pae Malina, zašeptal Stavinoha, já se vám přiznám - v tom ohledu já mám z toho děsnej vítr. Já si myslím, aby ten kluk neměl po mně dvě mý vlastnosti.

- No, to by bylo taky jen dobře, pane Stavinoha, protože vy máte jen dobré vlastnosti.

- A co můj hrb? zeptal se Stavinoha s takovým děsem, že pan Malina si pospíšil ho upokojit.

- Ale co vás vede, pane Stavinoha! To přeci není dědičný jako rakovina nebo srdeční vada. To se stane dítěti, až když roste.

- Abyste tak měl pravdu, pae Malina! Ale je tady eště druhá má vlastnost. Podívejte se, pae malina, na mý ruce!

- No máte ruce, připouštěl pan Malina rozpačitě, trochu zdělaný. Ale to se přece nedědí.

- Zdělaný, zašeptal Stavinoha. - Ale nezdá se vám, že mám krapet dlouhý prsty? Podívejte se líp: To ani nejní muská ruka. To je ručička, že bych moh dělat porodní babičku... Ale to je, pae Malina, vod toho mýho starýho zaměsknání.

- Pane Stavinoha, řekl důtklivě pan Malina, takovýhle řeči přece mnou nevedťte! Já bych se za vás zaručil vším, co mám. Vy jste, pane Stavinoha, nejřádnější člověk tady na Pořící. A bude-li to mít váš syn po vás, může si jen gratulovat.

Stavinoha se octl v nejvyšším blaženství. Ale hned se zasmušil: - My tady kecáme, jakej ten muj synátor bude, a vona matka zápasí třeba se smrtí. Na mou duši, pae Malina, já to dálejc nevydržím, já to zavřu a poběžím domů.

Vtom však vrazil do krámu učeň od sousedního elektrotehnik a křičel: - Pane Stavinoha, pane Stavinoha, právě telefonují, že se to zrovna narodilo.

- Rány Kristovy! zašeptal Stavinoha. Kluku, tys mě tou radostí tak poděsil, že snad umřu. Eště řekni, že je to kluk?

- No co mám říć jinýho, když telefonovali právě to.

I klesl Stavinoha do náruče páně Malinovy a líbal ho a pan Malina zase líbal Stavinohu. A kdovíjak dlouho by se byli líbali, kdyby uředník neřekl:

- Jsou tam u telefonu - jestli se ještě chcete od nich dovědět něco bližšího.

- Teď se to dovím! vykřikl Stavinoha na pana Malinu.

- Pae Malina, prosimich, počkaj mi tu chvilku ve kšeftě a dávaj pozor, až se budu vracet. Esi se budu smát, tak to dítě nemá po mně žádnou mou vlastnost. Esi se budu smutně tvářit, tak má jednu z nich. A esi nepřídu do večera, tak má vobě.

Ale již v minutce byl Stavinoha zpátky.

- Pomyslej si, křičel a smál se na celé kolo, vono to váží šest a půl kila!

Ale pan Malina byl právě pilně a beznadějně zaměstnán hledáním páčku obyčejného tabáku, terý si přál nějaký dělnický invalida.

- Vždyť jsem vám to říkal, že jste se děsil pro nic za nic. Řekněte mi raděj, kde je obyčejnej fajfkovej tabák.

- Já to dám sám, pae Malina, řekl Stavinoha, přeskakuje pultík jako junák.

- Tak voni chtěj páček tabáku? zeptal se starce.

- Jo, páček vobyčejnýho.

- Tak tady ho maj kolo, řek. No, nečuměj na mě, dědo, a berou, dokud dávám. Esi se jim to zdá málo, tak tady maj pětadvacet kraťásků. A tady si eště vemou pětadvacítku viržinek na svátky. A až to budete kouřit, tak si dycky řeknou: To je na zdraví malýho Stavinohy, kerej váží šest a půl kila!